

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154

Ianuarie-Februarie-Martie 2021 (Anul XIII) Nr.143-144-145

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău
Redactor-șef online: Mihail Gălățanu
Redactor șef: Cristian Biru
Redactori: Constantin Oancă, Denisa Lepădatu, A. G. Secară, Tănase Dănilă, Paul Sân-Petru, Grigore Grigore, Dan Ion Sanda, Lucia Pătrașcu, Cristina Roșu
Grafică: Elena-Liliana Fluture
Tehnoredactare: Daniela Cașu
Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Carmen Racoviță (București), Dumitru Anghel (Brăila), Lidia Grosu (R. Moldova), Mircea Marcel Petcu (Tulcea), Melania Cuc (Bistrița), Petru Jipa (Germania)

Revista BOEM@ poate fi citită și pe site-ul
www.boema.inforapart.ro
actualizat permanent de: InfoRapart
Email: boema@inforapart.ro,
Telefon: 0726 337376, 0336 800313
ADRESA: Str. Regimentul 11 Siret, Nr. 17,
Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați - 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro,
tel: +40 (0)726 337376

- o Materialele trimise la redacție trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF etc.) și să conțină diacritice.
- o Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional articole apărute anterior în alte publicații (inclusiv pe internet).
- o În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

**Literatură
și
Artă**

DIN CUPRINS

Poezie: Lazăr Magu (p.11), Camelia Ardelean (p.17), Mihai Merticaru (p.19), Grigore Grigore (p.21), Arsenie Augustin (p.22), Ștefan Radu Mușat (p.23), Doina Guriță (p.24), George Ioniță (p.27), Eugenia Rada-Ioniță (p.30), Dana Logigan (p.30), Mónika Tóth (p.30), Irina Lucia Mihalca (p.31), Constantin Bejenaru-Beco (p.34), Doina Drăguț (p.35), Mihaela Gudană (p.37), Nicolae Tzone (p.40), Grigore Vieru (p.43), Timur Chiș (p.51), Nicolae Dumitru (p.51), Stejărel Ionescu (p.55), Lucian Adulmeanu (p.64), Ioan Gheorghită (p.70), Ramona Müller (p.73), Francisc Balogh (p.76), Alina-Roxana Popica-Savin (p.77), Mihail Gălățanu (p.78), Alensis de Nobilis (p.89), Dorian Marcoci (p.95), Caliopei-Alina Dinu (p.101), Vasile Dan Marchiș (p.104), Sandu Teodor (p.105), Gelu Dragoș (p.114)

Proză: Nicolae Rotaru: Geniul / Coșmarul (p.9) / Depanatorul (p.10), Bianca Scurtul (Rep. Moldova): Cea mai rece iarnă (p.13) / Cum să creezi un suflet (p.14), Cristina Gabriela Covaliu: Vrajitorul de pe munte (p.36), Ovidiu Bufnilă: Black cube... (p.38), Florin Logreșteanu: Clipa de sinceritate (p.61), Ioan Gheorghită: Ocheanul cu două fațete (p.68), Ileana Todoran: Planuri de moarte - fragment (p.74), Cătălin Rădulescu: De veghe la monumentul cu eroi (p.96)... , Flori Bungete: Întâlnirea (p.102)

Cronică de carte: Theodor Codreanu: Cod roșu pandemic? (p.3), Melania Cuc: Limbajul, antidot împotriva crizei globale (p.5), Elisabeta Drăghici: Între oglindă și fe-reastră... , de Cătălin Lungu (p.16), Nicolae Dina: Mihai Merticaru - sinceritate și har poetic (p.18), Constantin Oancă: Zbor alb. Un alt poet ori se luminează de ziua / Un portret puzzle (p.56), Tănase Dănilă: Mandylion, antologie de poezie de Ignatie Grecu (p.88), Diana Trandafir: "Contre-jour", o poezie construită din umbre și din cioburi (p.90), Virginia Chiriac: Coriolan Păunescu: Impulsurile ierbii (p.92)

Eseu: Petre Rău: Puterea cuvântului (p.6) / Concepte matematico-filosofice în poezia lui Nichita Stănescu (p.109), Varga Istvan Attila: Unde dispăre, unde este frica de terorism? (p.20), Gabriela Grigore: Literatura și combaterea violenței (p.44), Iulia-Maria Cihorean: O privire asupra esteticii urâtului (p.45) / Structura temporală în romanele "Zmeura de câmpie" (Mircea Nedelciu) și "Căderea în lume (Constantin Ţoiu) (p.82), Maria Filipoiu: Dragobete - simbol mitologic (p.54), Marin Mihalache: Minunea din cuvinte (p.58) / Teopoeis (p.59)

Note de lectură: Ionel Necula: Salcia pletoasă se revărsă (p.12) / Dicționar cioranian (p.49) / Janine Vladislav - o prozatoare crocantă și cu fistic (p.93), Tudor Cicu: Am văzut o femeie jucându-se cu focul (p.25), Adi G. Secară: Postfață la volumul Gălen Abdula-Nazare... (p.28), Ion Manea: Printre genuri, cu grație (p.32), Delia Muntean: Cu faetonul prin satul domnesc (p.48), Elisabeta Drăghici: Paisprezece simfonii (p.52), Cristina Roșu: Viața în nuanțe de gri sau Orologiul de nisip (p.63), Lucia Pătrașcu: Sacul cu pământ și vise... (p.65) / Mănunchi de frumusețe pe valuri alintată (p.66), Violeta Ionescu: Legende, mituri, simboluri, credințe și ritualuri în cultura popoarelor de origine turcă (p.71), Virgil Pavel: Mărturie împotriva uitării, de Bucur Costin (p.107)

Eminesciana: Constantin Oancă: Eminescu este (p.4), Constanța Abălașei-Donoșă: Lui Mihai Eminescu (p.4)

Restituiri: Ștefan Andronache: Opiniile lui Pamfil Șeicaru despre climatul literar românesc din anul 1915... (p.42)

Traduceri: Andrei Ionescu: Poezie de Jorge Luis Borges (p.47), Paul Verlaine: Versuri traduse (p.87)

Interviu: Florina Zaharia: Scrisoteca 15, cu Denisa Lepădatu - Inimă și creier (p.85)

Filosofie: Ionel Necula: Noica și refuzul soclului (p.79)

In Memoriam: Ion Barbu: Versuri din volumul "Joc secund" (p.84)

Dedicatie: Petre Rău: Cele mai duioase poezii despre mama (p.81)

Anunț: Redacția: Festivalul Internațional "Lucian Blaga", ed. a XLI-a (p.108)

Cărți: Redacția: Cărți sosite la redacție (p.115)

Grafică:

Coperta I: Mircea Cojocaru - Cântăreața de la Operă

Coperta IV: Mircea Cojocaru - Candelă în vânt

Interior: Grafică de Elena-Liliana Fluture, acrilic și digital de Carmen Racoviță

Theodor CODREANU

COD ROȘU PANDEMIC?

Anul 2020 a declanșat, se pare, o nouă schimbare de paradigmă, cel puțin tematică, dacă nu și stilistică, în actul creator, la nivelul întregii culturi de pe mapamond, în fața căreia nu puteau rămâne indiferenți nici intelectualii români, Biserica, politicienii, creatorii etc. În fața crizei pandemice, este vorba de o reacție de apărare sau de o resuscitare mentalitară a viziunilor eshatologice. Deja asistăm la o invazie de literatură științifică, eseistică, poetică în *mass-media* și la nivel editorial. Titlurile unor cărți sună contextual.

Am comentat, cu ceva timp în urmă, o carte de poezie a lui Dan Anghelescu, *Stare de urgență*, iar acum prefătez *Cod roșu de furtună în suflet*, op datorat unuia dintre cei mai înzestrați creatori ai ultimelor generații, Ionuț Caragea, autor al unei opere de o izbitoare diversitate, care numără peste cincizeci de volume, apărute în țară și în străinătate, mai ales în limba franceză, în spațiul căreia este prețuit de personalități de vârf, precum Jacques Bouchard (Canada), Giovanni Dotoli (Italia), Jean-Paul Gavard-Perret și Véronique Flabat-Piot (Franța) sau Constantin Frosin (România).

Lucid și matur artistic, Ionuț Caragea nu face eroarea de a scrie o poezie ocazională, ci conjunctura istorică îi prilejuiește redimensionarea *ființială* și *artistică* din cărțile anterioare, încât noul *cod roșu* devine o metaforă-simbol penetrantă, echivalent augmentativ la ceea ce numise, într-o carte anterioară, *Eu la pătrat*, adunând în sine o veritabilă furtună existențială de poet veritabil. *Eul* acesta nu lipsește nici din *Codul roșu*...: „aici sunt eu/ adevărul eu/ abia ivit dintr-un vis/ calm, senin, fără durere” (*Chip oglindit în lacrima lui Dumnezeu*).

Concomitent, cred că Ionuț Caragea și-a înnoit și arsenalul de mijloace stilistice, uzând de figuri obsedante, adesea surprinzătoare, ca *sângele*, *inima* – *clopotul sângelui* („cel mai frumos cântec/ al universului”), *lumina din adâncuri*, *timpul coagulat* („prin mine curge sângele antic/ fluviu neobosit prin deșertul carnal”), *florile sângelui* („durerea trece ca plugul prin carne”), *continentul scufundat* („iubirea poetului e un imens continent/ scufundat în sânge...”).

Un vitalism dionisiac, nietzschean, produce *revoluția sângelui*, dar transfigurată iisusiatic, euharistic, „Jihadul” său adresându-se poetilor somnolenți ai textualismului postmodern: „câți poeți mai dorm cu sabia-n teacă”? Și: *poezia nu înseamnă doar negru pe alb*, ceea ce trimite la celebrele versuri eminesciene: „E ușor a scrie versuri/ Când nimic nu ai a spune...”.

Ceea ce mi se pare remarcabil în noul volum al lui Ionuț Caragea este reabilitarea retoricii, una atent supravegheată, fără a-i știrbi eficiența, metafora intrând în plasma figurilor sintactice, în care primează, acum, *anafora*. Amplul poem care dă titlul volumului este axa întregii cărți. Forța repetitivă a anaforei se sprijină pe o înlănțuire de interogații retorice. Iată câteva module, luate la întâmplare: „tu știi că lacrima mea/ este singurul cer ce încearcă/ forma inimii?// tu știi că-n lacrimă mea/ se află cântecul abandonat al inimii?// tu știi că și pietrele de pe fundul apei/ visează să asculte cântecul inimii mele?// tu știi că inima mea/ este o pionieră pe harta lumii?// tu știi că inima mea bate/ ca o toacă scufundată în beznă?”

Părintele Dumitru Stăniloae a argumentat, teologic, că lumea nu are consistență *ontologică*, ci numai *dialogică*. Anafora interogativă, modulară (poate chiar în sens brâncușian), a lui Ionuț Caragea este, prin excelență, una dialogică. Cred că autorul nostru a devenit, acum, cel mai important poet al anaforei din lirica românească de azi. Cititorul va constata că figura este prezentă în cele mai multe dintre piesele volumului. Și în acest mod, Ionuț Caragea confirmă aprecierea lui Daniel Corbu că ne aflăm în fața unui lider de generație.

Constantin OANĂ

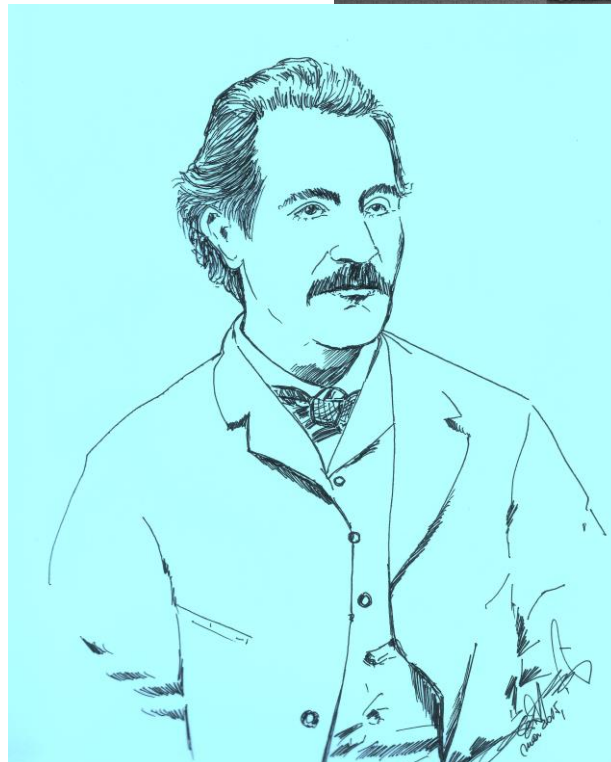
Eminescu este

Pentru a putea străbate pâcla deasă care a acoperit azi lumea ne trebuie mult curaj și mai ales multă lumină. Și iată cum un punct luminos, o scânteie, apoi un chip se vede cum vine plutind în adevăr, scăldat în foc de soare. E Hyperion, poetul nostru cu nume cosmic, care coboară cu al lui senin să ne aducă vestea cea bună, soluția salvatoare - poezia, care nu-i făcută pentru adormire, ci pentru a ne oferi o perspectivă existențială demnă de fiii de împărat care suntem, repetând, parcă, evenimentul nașterii lui Iisus, de curând petrecut. Iată de ce Mihai Eminescu este nu mare, ci măreț. Ei bine, cine citește cu atenție poezia sa remarcă o încărcătură semantică îndubitabilă tocmai de natura aceasta, spirituală, pe care nu mulți au remarcat-o, o excepție fiind și Tudor Vianu. Iată ce scrie acesta: „Mintea lui Eminescu lucrează cu ideea originilor lumii, a infinitului, a creației, adică, în mod neîndoios, cu cele mai înalte concepte făurite de rațiunea omului. Printre acestea, ideea eternității stăpânește mintea sa într-asemenea măsură, încât una dintre atitudinile cele mai obișnuite ale poeziei sale este considerarea lucrurilor în perspectiva eternității. ...Este, în toată poezia lui Eminescu, o considerare a lucrurilor foarte de sus și foarte de departe, dintr-un punct de vedere care rușinează orice îngustime a minții, orice egoism limitat. Marea superioritate intelectuală a poetului este una din formele cele mai izbitoare ale manifestării lui și aceea care explică prestigiul atât de covârșitor al operei sale” (Tudor Vianu, Caiete critice).

Prin urmare să vedem unde întâlnim, în poezia marelui poet, convingerea că suntem ființe descendente din Dumnezeu nemuririi.

Din poemul *Luceafărul* aflăm că niciun alt poet al lumii n-a avut o asemenea viziune cosmică de salvare a omului de la neant, viziunea întrepătrunderii lumilor, căci îl vedem pe Hyperion coborând pe pământ pentru a-și lua mireasa cu care să nuntească în cosmos (lucru întâlnit și în balada *Miorița*).

Viziunea aceasta este asemenea unei ape mari care inundă mai toate teritoriile poeziei eminesciene. Iată ce remarcă el, vizavi de timp și eternitate, într-un vers din *Scrisoarea I*: „Timpul mort și-ntinde trupul și devine veșnicie”, un altul din *O, rămâi...*: „Anii tăi se par ca clipe, clipe dulci se par ca veacuri” ori „Numai omu-i schimbător, / Pe pământ rătăcitor” (*Revedere*). Moartea, față de care noi cu toții avem mari rețineri, la Eminescu este alta (exact ceea ce numește Nichita Stănescu „porțile luminii”), de vreme ce poetul folosește, insistent, sintagme și versuri precum „dor de moarte” (*Peste vârfuri...*), „Nu credeam să-nvăț a muri vreodată!” (*Odă - în metru antic*), iar în *Mai am un singur dor* moartea este aceea a bobului de grâu care, aruncat

Mihai Eminescu – portret de Constanța Abălașei-Donosă

în brazdă, nu poate aduce însutită roadă până ce nu moare mai întâi. Acestea sunt doar câteva exemple de întepătrundere a lumilor, cea temporală și cea veșnică/relativă și biblică, confirmând cele spuse de Tudor Vianu la adresa operei marelui nostru poet, Mihai Eminescu.

Constanța ABĂLAȘEI-DONOSĂ

Lui Mihai Eminescu

Tu-mi ești esența timpului nemuritor,
Și-a muzicii brodate-n formă de cuvinte.
Petala crinului tu ești, și-a frunzelor rășfrânte
Din codrii Bucovinei noastre sfinte,
Prin cântec de mierlă, de dor și de amor.
Tihna ce-o caut pentru suflet tu-mi ești
Și visul ce mă-mbată, neatins și nerostit,
Îmi ești ochiul fără vlagă, din taine regăsit.

Spirit adorat îmi ești cu dor de iubit
Ești avântul neîncetat de la țărm de mare,
Imn de cântec taluzat, cântat pe-nserare.
Pasărea ce zboară din doină către cer
Sunt versurile scrise din poeme ce nu pier!
Îmi ești visul adormit la umbra de mestecăn
Trupul cel mai mult dorit, nu doar în treacăt.
Rămâi taina neatinsă, nespūsă, diafană
Minunea cea Moldavă și iubirea Transilvană!

Melania CUC

LIMBAJUL, ANTIDOT ÎMPOTRIVA CRIZEI GLOBALE

(Petre RĂU - *De Lingua Universalis*, Editura Antares, 2007, 224 pg)

Deși au trecut trei ani de la apariția volumului, abia azi am avut șansa să-l citesc și, recunosc, astfel am beneficiat de un extraordinar exercițiu de logică, experiență nesperată într-un spațiu lingvistic mai puțin bătătorit fie și numai de către cei care slujesc în numele Cuvântului, a Comunicației în general și în particular când vine vorba despre vocația care, atunci când există, nu are nici început, nici sfârșit.

Petre Rău are meritul de-a ne așeza dinaintea oglinzii unei lumi care cuvântă prin toate dimensiunile sale și, dacă prefațatorul cărții, Paul Sân-Petru, îl numește „un renașcentist modern” - eu cred că prin complexitatea personalității sale intelectuale, Petre Rău se detașează de plutonul căutătorilor de conexiuni care fac din lumea reală un loc în care ființele și lucrurile se înlănțuie, trăind într-o solidaritate inexplicabilă, dar care transpare prin logოსul evident, sau, și mai pregnant, prin cel intuit.

Este o carte densă ca idee și care nu a fost scrisă sub imperiul unei inspirații de moment. Este o cheie, o fișă enciclopedică de realități pe lângă care noi, muritori grăbiți, trecem fără să le percepem de cele mai multe ori.

Așadar, lecturarea unei astfel de lucrări nu se face la lumina becului din bucătărie, ea cere o pregătire a simțurilor, o deschidere a minții către ceea ce ar putea șoca prin evidența absolută și pe care, ca Toma Necredinciosul, am ignorat-o prin neștiință. Cartea de față se citește în liniștea bibliotecii, într-un loc unde trecutul și viitorul se întâlnesc în prezent, pe același raft, punct comun dar cu dimensiuni infinite, cu întrebări la care trebuie să încercăm și noi, cititorii, să le dăm un răspuns.

„Geneza limbajelor” este un eșantion din incursul care ne așteaptă citind una câte una cele peste 200 de pagini. Incitant, brodat pe gherghelul unui realism aproape matematic, capitolul în sine este la urma urmei un codex filosofic atemporal și care se cere însușit individual dar și așezat în lumina și complexitatea globalizării inevitabile.

Căutarea Omului, dorința de a explora necunoscutul și a se întrece pe sine, teama și curajul în fața necunoscutului... toate detaliile întregului sunt așezate în matricea unui paralelism cu ceea ce înseamnă limbajul în formulele sale ordinare sau inedite. Întâlnim și noțiuni clasice, pe care autorul reușește să le recomună după calcule proprii dar și urmărind „rețetarele” unor personalități planetare cu rol indiscutabil în dezvoltarea intelectuală și nu doar, temerarii intelectului societății terrene.

Talentul scriitorului rafinat care este Petre Rău, face din cartea aceasta o lectură mai mult decât agreabilă. Scrișul fără împotmoliri și substanța ideilor pe care le expune sunt rarismime în multe dintre capitole sau, acolo unde se

suprapun pe planuri care au mai fost „cercetate” - autorul știe să folosească cu ingeniozitate de prestidigitator nuanțele, ne oferă tematici vechi în haine noi, transferă întrebările vetuste în câmpul de bătaie al vizionarului care este.

Deși știam, sau doar intuam că „vorba i-a fost dată omului pentru a-și ascunde gândurile” - din paginile cărții aflăm că... limbajul este mai altminteri decât am fost învățați noi, cei care ne-am școlit între jaloanele realismului concret și pipăibil.

Platon, Rudyard Kipling, Levi Strauss, Franz Rosenzweig și alte personalități care au rupt inerția umanității, sunt aduse în paginile volumului, dar prezența lor este doar motivul pe care autorul îl folosește cu abilitate pentru a ne determina că, imediat ce am ajuns la finalul cărții *De Lingua Universalis* să continuăm lectura, în bibliotecă, aplecându-ne asupra tomurilor care țin loc de căpătâi Lumii.

Limbajul este motorul și esența supraviețuirii, o unitate de măsură a inteligenței individuale și nu numai.

Dacă viitorul ne va oferi limba universală? Iată o întrebare aparent fără răspuns, dar care ne motivează în visul umanității, un vis care se infiltrează în realitate, așa cum apa se scurge în nisip și, laolaltă, formează liantul zidului în care personalitățile noastre sunt doar niște cărămizi.

Globalizarea și Internetul... Teme de discuție pe forumurile de tot felul dar și în aulele universităților celebre, sunt percepute de autorul cărții de față ca o mutație ce ne sperie, dar care ne și atrage hipnotic. Cu date certe, prin studii persoane sau preluate din surse de încredere, autorul nu se joacă de-a ghicitul în cafea, leagă firele rețelei informatice actuale, pune în cotext istoricul fenomenului și privește viitorul Lim-

(continuare în pag. 15)

Petre RĂU

PUTEREA CUVÂNTULUI

În spiritul gândirii hegeliene, obiectul lingvisticii se prezintă ca o sinteză între aspectul concret (sonor) și cel abstract (conceptual) al cuvintelor. Limba poate fi considerată atât ca lucrare încheiată, cât și ca energie în continuă prefacere, atât ca operă a naturii, cât și ca activitate umană deliberată. Aceste considerente aproape extreme, dar și altele apropiate, impun ca investigarea aspectelor dinamice și conflictuale ale limbajului uman să fie mai mult decât o necesitate.

Unele cuvinte în diferite limbi au semnificații multiple. Sensul exact nu poate fi precizat în sine, ci numai prin raportarea la context, ceea ce scolasticii numeau teoria supoziției. Orice nume, spune Aristotel, e un sunet vocal semantic prin convenție, fără indicarea timpului și în care nici o parte, considerată separat, nu e semantică. Cuvântul are mai întâi o semnificație, dar, după locul pe care-l ocupă în propoziție, el ține locul unui anumit subiect. De exemplu, supoziția cuvântului *om* e diferită dacă spunem "omul e animal" unde este vorba de om ca ființă, sau "omul vorbește" în care este vorba de însuși omul. În afară de semnificație și supoziție, termenii au și multe alte proprietăți logice precum: ampliația, alienația, diminuția, apelația care extind sau restrâng, înstrăinează sau micșorează sensul termenului dat [7].

Importante sunt relațiile pe care cuvântul (al cărui înțeles îl căutăm) le deține cu alte cuvinte într-o limbă. Într-un anumit fel avem de a face cu un principiu al contextualității, în care rolul propoziției a fost luat de limbă ca întreg. Weisgerber numește acest principiu "*al relativității*" sau "*monadic*" și este convins că "*înțelegerea noastră se află sub influența limbii pe care o folosim*".

Limba cuprinde subsisteme și fiecare atare subsistem este numit de Trier "*câmp lingvistic*". Acesta dă semnificație cuvintelor ce își află locul în interiorul său.

Mai întâi în etnolingvistică și apoi în filosofie se pune problema: limbajul este cel care formează cultura sau invers? Ce influență are limbajul asupra percepției și gândirii în general? Aceste întrebări, puse deja de Johann Gottfried von Herder, de Wilhelm von Humboldt și de urmașii lor în tradiția idealist-romantică, au reapărut în Statele Unite după descoperirea limbilor triburilor indiene, așa cum au fost descrise de antropologii americani Edward Sapir și Benjamin Lee Whorf. Ei au observat, de pildă, că eschimoșii folosesc pentru noțiunea de "zăpadă" mai multe cuvinte, în timp ce aztecii utilizau un singur termen pentru "zăpadă", "rece" și "gheață".

"Cuvântul este sunet și culoare, e mesagerul gândului uman", spunea Tudor Vianu, iar Rudyard Kipling definea cuvintele ca fiind "...cele mai puternice droguri folosite de omenire".

Biblia, din care nu s-au descifrat nici până astăzi rostul și sensul unor cuvinte, ne avertizează "*cât de puternice sunt cuvintele drepte*". De fapt, Cartea Sfântă începe cu aceste cuvinte care au intrat în memoria lumii: "*La început Dumnezeu a făcut cerurile și pământul*". Textul exact începe însă astfel: "*Bereshit bara Elohim elh hashamaim ve-eth ha-arets*" (ebr.), deci subiectul este la plural iar predicatul la singular. Elohim înseamnă Dumnezeii (Cei Puternici), singularul Eloah fiind folosit foarte rar (acesta apare abia în Psalmi

- Isaia). Astfel că, traducerea exactă ar fi: "*În principiu a făcut Dumnezeii cerurile și pământul*". Pluralitatea se distinge și prin alte ziceri, unele chiar ale Divinității însăși: "*Să facem om după chipul și după asemănarea Noastră*" (Facerea, 1:26). Abia mai târziu (prin Avraam și Moise), numele lui Dumnezeu începe să apară la singular (Eloah). Așa cum se știe, evreii au fost la început politeiști, trecând la monoteism prin Avraam [21]. Însăși Divinitatea poartă în Biblie trei nume diferite: Dumnezeu, Domnul și Iehova.

Cuvântul în Cartea Sfântă joacă un rol învăluit adesea în mister, din el este greu de descifrat sensul și metafora. Iată un simplu exemplu din Exod 3:14: "*Atunci Dumnezeu a răspuns lui Moise: «Eu sunt cel ce sunt». Apoi i-a zis: «Așa să spui fiilor lui Israel: Cel ce este m-a trimis la voi!»*".

Cuvântul devine și mai misterios prin mărturia din Sfânta Evanghelie după Ioan (1:1-2): "*La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era întru început la Dumnezeu.*" și continuă (1:9): "*Cuvântul era Lumina cea adevărată care luminează pe tot omul, care vine în lume.*", iar apoi (1:14): "*Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr*". Niciodată sensul exact al acestor cuvinte nu a fost pe deplin descifrat.

Însăși credința în Dumnezeu depinde foarte mult de semnificația atribuită acestui cuvânt, spunea Carl Sagan, și tot el considera că sintagma "*Dumnezeu este ipoteză, deci un adevăr evident*", constituie o adevărată idee filozofică modernă.

Iisus atrage el însuși atenția asupra importanței și forței cuvântului rostit: "*Oamenii vor da socoteală de orice cuvânt nefolositor, pe care-l vor fi rostit, căci din cuvintele tale vei fi scos fără vină, și din cuvintele tale vei fi osândit*" (Matei, 12:36-37).

Limba folosită de Iisus a fost aramaica. Motivul pentru care unele părți ale Bibliei au fost scrise în aramaică s-a datorat faptului că aceasta a devenit o limbă internațională în timpul imperiului babilonian și persan. Ca urmare a captivității babiloniene, în ultimele secole ale erei precreștine, iudeii au adoptat aramaica în locul limbii ebraice. În timpul lui Iisus aramaica era limba maternă a populației Palestinei. Expresiile aramaice din Noul Testament arată clar că aceasta era limba folosită de Iisus. "*Talitha cumi*" (Marcu 5:41), "*Ephphatha*" (Marcu 7:34) și "*Eloi, Eloi, lama sabachthani?*" (Marcu 15:34) sunt doar câteva dintre expresiile aramaice folosite de Iisus.

Majoritatea limbilor europene moderne provin din limbile indo-europene vechi, precum sanscrita, greaca, latina etc. După cum se știe, aceste limbi moderne nu sunt lipsite de ambiguități, polisemii și imprecizii. De exemplu, pentru a forma predicate nominale („a fi” copulativ), cât și pentru a forma predicate verbale cu sens existențial, ele folosesc un același cuvânt: "este". Cu toate acestea, o întrebare de genul "Socrate este?" nu ne duce la gândul dacă persoana respectivă există sau nu pe lume, chiar și în pofida confuziei de nume care s-ar putea

(continuare în pag. 7)

(urmare din pag. 6)

naște, ci mai degrabă la sensul că o persoană cu acest nume se află pe undeva pe aproape. Aici "a fi" pare a forma singur predicatul. Pe de altă parte, dacă s-ar spune „nu este Dumnezeu”, în acest caz „este” reprezintă, desigur, un predicat verbal.

Ne mișcăm permanent în domeniul vorbelor, care este limitat în fiecare moment și deschis în fiecare moment, pentru că poate fi totdeauna argumentat. Lucrul a fost remarcat de Aristotel care scrie, în *Topica*, referindu-se la modul de a produce sofisme: *"Unul dintre motive [care generează sofismele], cel mai natural și cel mai obișnuit, este acela care ține de întrebuintărea cuvintelor. Fiindcă într-o discuție nu este posibil să aducem lucrurile înseși, ci trebuie să ne folosim, în locul lor, de cuvintele care le simbolizează, noi credem că ceea ce este valabil pentru cuvinte este valabil și pentru lucruri[...]. Dar în acest caz nu există asemănare, căci cuvintele sunt în număr finit, ca și mulțimea noțiunilor, în timp ce lucrurile sunt nenumărate"*. Rezultă astfel, din observația lui Aristotel, că limbajul este, prin natura lui, limitat. Ceea ce este valabil și pentru limbajele logice formalizate, care sunt constituite în mod matematic și pentru care s-au putut demonstra limitele lor (Godel). Nu există limbaj destul de vast ca să exprime totul, și cum orice teorie științifică este în fond un limbaj, urmează că nici una nu va fi capabilă să exprime global și în întregime realitatea.

Plecând de la un număr de axiome și construind un "limbaj" logic după toate regulile artei, sistemul format este un mod limitat de a vorbi despre un domeniu dat. Fiecare își poate alege atunci alt "limbaj" și deci va vorbi "altfel" despre același domeniu sau despre altele. Desigur, cum nu putem transmite nimic decât prin limbaj, va trebui să întrebuintăm cuvinte, dar acestea nu vor constitui "filosofia", ci vor da o înțelegere a ceea ce este în realitate.

Limitările limbajului - în fond nici nu este vorba despre o limitare propriu-zisă, ci de ceea ce este *exprimabil* și ceea ce nu este - au fost cunoscute și de greci și de alți gânditori din alte culturi. Nu vom recurge decât la Platon în *Republica*, care spune: *"Semnul se vede, dar nu se înțelege, ideile se înțeleg, dar nu se văd"*.

Lao-tse spune în *Tao-te-king* că Tao (identificat de unii cu Logos-ul lui Heraclit) este "fără nume" și numai de când lucrurile au început să fie despărțite prin cuvinte a început "domnia cuvintelor".

Asupra cuvintelor Tschuang-tse face următoarea observație: *"Cuvintele servesc să fixeze ideile, dar odată ideea sesizată, nu este nevoie să te gândești la cuvinte. O, cât aș dori să vorbesc cu cineva care a încetat să se gândească la cuvinte"*.

Limbile europene moderne l-au specializat pe „a fi” mai ales în rolul copulativ, în timp ce pentru „a fi” predicativ i-au oferit sinonime (există) sau l-au substituit prin anumite expresii (il y a, es gibt, there is). Alte limbi, de exemplu cele semitice, folosesc rădăcini verbale diferite pentru „a fi” copulativ și pentru „a fi” existențial. În latină, ca de altfel și în greacă, asemenea substituții nu au existat. De exemplu, propoziția „bonus dominus non est” este echivocă, putând însemna la fel de bine „nu există șef bun”, dar și „șeful nu este bun”, și numai contextul poate lămurii sensurile exacte [18].

În ceea ce ne privește, reamintim tentativele lui Constantin Noica de a descrie „sentimentul românesc al Ființei” prin analiza câtorva vocabule ale limbii române, dintre care „întru” a căpătat o celebritate pe care poate că totuși nu o

merita. *"Cuvintele rost și rostire au căpătat o neașteptată înzestrare filozofică în limba noastră. În particular, rostire este singurul termen care poate reda logos-ul grec, acest principe al gândirii, ce acoperea singur jumătate din ea. Logos înseamnă și cuvânt, și rațiune, și socoteală, și raport, și definiție, și rost. La rândul ei, rostire ar putea acoperi o bună parte din echivocul fecund al lui logos: de la flatus vocis până la rostul ultim al lumii. De aceea: La început a fost Cuvântul ar putea mai bine fi redat prin: La început a fost Rostirea, adică punerea în rost, rostuirea lucrurilor."* [11]. Iată câteva etape descrise de filozof în evoluția cuvântului **rost**: a) gură, gură cu facultatea de a vorbi, limbă cu materializare în cuvânt, spusă, vorbă; limbă, vorbire, discurs. b) deschizătură, rânduială, ordine, mod de a-și întocmi viața, sens, tâlc, noimă, scop, țel, menire, rațiune, justificare. Iată acum evoluția cuvântului **rostire**: a) substantiv trecut în verb, care unifică toate înțelesurile disparate b) de la **rostul-deschizătură**: (cu sens material) a face rost pânzei, a trece suveica cu firul de bătătură prin rost, a schimba Țele sau rostul; a rări, a reteza c) de la **rostul-gură**: a articula, a pronunța sunete, cuvinte, cu ajutorul organelor vorbirii; a spune; a vorbi; a glăsu; a exprima prin vorbire; a ține un discurs; a expune; a-și spune părerea; a comunica o dispoziție, o sentință etc. *"Cu verbul a rosti te ridici deci la o expresivitate filozofică neașteptată (chiar dacă dicționarele n-o invederează încă). Când Adam era pus să dea nume fiecărui viețuitor, ni se spune că le da și un rost, că le rostește întru ființa lor."* [11].

Tot Noica ne atrage atenția asupra cuvântului *devenire* care nu are, din păcate, un echivalent în limba română; singurul cuvânt care se apropie ca sens de acesta este *petrecere*, care însă a fost lăsat să fie inclus în aria trivialității.

În limbile de odinioară, atât sufletul cât și spiritul sunt descrise prin metafora respirației vieții. Cuvintele pentru suflet în sanscrită (atman), greacă (psyche) și latină (anima) înseamnă toate „respirație”. Același lucru este valabil pentru cuvântul „spirit”: în latină (spiritus), greacă (pneuma) și ebraică (ruab). Și acesta înseamnă tot „respirație”. Vechea idee comună din spatele tuturor acestor cuvinte este cea de suflet sau spirit, ca respirație a vieții.

Confuzia dintre diferitele nivele ale limbajului poate fi dăunătoare, dar uneori se dovedește a fi benefică. De pildă, literatura profită din plin, prin procedeele sale artistice, de neclaritatea unui cuvânt. În schimb, nu în toate domeniile de activitate umană cuvintele pot fi imprecise. Limbajul științific este lipsit, se pare, de acest pericol, iar matematica - cea mai exactă dintre științe - folosește cuvântul cu un rol bine definit și nu lasă loc pentru ambiguități: *"În matematică nu poți înșira vorbe, nu poate exista «beția de cuvinte». Cuvântul nu-l poți întrebuinta aici oriunde și oricum. Cuvântul trebuie să fie propriu pentru ideea de exprimat. Matematica, o poezie de înaltă factură spirituală, ne arată adevărata valoare a cuvântului."* [13].

Fiecare limbă utilizată pe pământ nu rămâne niciodată exact așa cum s-a manifestat la un mo-

(continuare în pag. 8)

(urmare din pag. 7)

ment dat. Noica era de părere că o limbă vie cuprinde în ea în același timp și ceea ce nu se mai poate exprima și ceea ce nu s-a exprimat încă. Cuvântul are de la sine o libertate a sa pe care nimeni nu i-o poate îngrădi: *"De îndată ce apare pe lume, un cuvânt își ia libertatea de a se schimba. Omul, firește, îl folosește în toate felurile și pentru toate trebuințele sale... în așa fel încât ai crede că istovește virtuțile cuvântului. Dar cuvântul păstrează pentru el un rest de libertate..."* [11].

Așa cum s-a mai precizat, gândurile și cuvintele sunt într-o strânsă interdependență. Un cuvânt utilizat poate îmbogăți un gând, uneori până dincolo de starea ultimă a acestuia. Câteodată simțim că nu avem suficiente cuvinte pentru a ne exprima gândurile. Acest lucru se întâmplă mai ales în literatură și artă. În știință, lucrurile se pot petrece și invers. Avem cuvinte pentru care gândurile noastre rămân mereu insuficiente: infinit, Dumnezeu, timp, spațiu, viață etc.

Cel puțin în ceea ce privește lexicul, scriitorii, traducătorii, specialiștii în publicitate, ca și toți cei care, prin specificul profesiei lor manipulează cuvinte, se văd, adesea, puși în situația de "a crea" cuvinte noi. Cuvintele care se creează la întâmplare - cum adeseori se întâmplă în reclama comercială - produc un efect artificial și dezagreabil, în timp ce cuvintele create în conformitate cu sistemul, intuitiv sau chibzuit, sună a cuvinte "naturale". Eugenio Coseriu, cunoscut lingvist contemporan de origine română, susține despre cuvinte că suferă o continuă schimbare. Nu numai din punct de vedere fonetic, ci și din punct de vedere semantic, un cuvânt nu este niciodată același. În fiecare moment se manifestă ceva care deja a existat și ceva care niciodată n-a existat înainte: o inovație în forma cuvântului, în folosirea sa, în asociațiile sale. Această schimbare continuă și această năzuință de creație și de re-creație, poate reprezenta ceea ce s-ar putea numi realitatea limbajului, iar aceste argumente susțin doctrina coseriană cu privire la realismul lingvistic.

O concepție asupra extraordinarei forțe a cuvântului și comunicării între oameni poate fi întâlnită și în amintita poveste a Turnului Babel din Cartea Genezei. Dumnezeu, adoptând o atitudine ciudat de defensivă pentru natura sa atotputernică, se îngrijorează că oamenii vor să construiască un turn care să ajungă până la cer. În situația în care a fost pus, Dumnezeu nu distruge turnul, așa cum a distrus, de pildă, cetățile Sodomei și Gomorei, ci amestecă pur și simplu limbile oamenilor și-i împrăștie pe aceștia în toată lumea, pentru a-i împiedica să mai comunice între ei și să repete gestul lor nesăbuit.

Dincolo de funcția comunicării, cuvântul în sine poate juca diverse alte roluri. Un același cuvânt poate exprima, funcție de natura și experiența proprie a individului care îl pronunță, diverse stări de lucruri și fapte, împrejurări subtile, norme și relații, aspecte ale vieții morale, politice, istorice, gândirea mitică sau religioasă. El poate fi expresia gândirii științifice, filozofice, poate fi expresia propriei cunoașteri a lumii. De fiecare dată cuvântul e altul decât cel obișnuit, sau același, dar cu altă funcție. El poate îngloba o multitudine de înțelesuri, poate deschide nebănuite cărări de sensuri noi, este același și mereu altul [11].

Un nume dat unui lucru rămâne atașat de acel lucru, chiar dacă i se dă un nume nou. A da nume noi lucrurilor e dreptul și privilegiul omului. A le numi pe cele vechi este pentru el o poruncă [12].

Cuvintele reîntregesc lumea, o redescoperă și o face mai digerabilă. Tot ele o învâluie în veșnicul ei mister.

Anton Dumitriu [29] se întreabă retoric: cum a fost posibil ca oameni dotați cu mai puține mijloace de analiză decât noi, ca aceia din antichitatea greacă, din India, sau din China, care nu au creat "limbaje formalizate" pentru a fi "siguri" de exactitatea celor exprimate, au putut să-și dea seama de rolul și funcția cuvântului în demersurile filozofice? Trebuie să recunoaștem că gânditorii moderni nu au putut ajunge la această discriminare dintre logon și alogon, dintre exprimabil și inexprimabil sau problema nu a intrat în sfera lor de interes.

Cuvântul, în afara omului, nu înseamnă nimic. Chiar din primele clipe ale existenței lui omul a început să dea nume. Există multe cazuri concrete când putem preciza dacă un cuvânt a fost imprimat unui lucru din afară și dacă a fost descoperit din ascunderea lui solitară. Un cuvânt poate fi legat de un singur lucru, sau mai multe cuvinte se pot îngrămădi în jurul unui aceluiași lucru, sau, încă, două cuvinte nu au același sens.

Lucrurile sunt infinit mai multe decât cuvintele. Și totuși, omul le poate numi aproape pe toate. Fiecare pas, fiecare nou început este așezat de om într-un început de cuvânt. Orice cuvânt rostit de om devine din nou cuvântul dintâi, susține Franz Rosenzweig, numai Cuvântul lui Dumnezeu rămâne mereu ultim. Iar omul nu încetează să dea nume lucrurilor, numind astfel veșnicia lor: *"Pentru lucruri se găsesc cuvinte. Unde a sunat un cuvânt, acolo omul a instituit un semn al prezenței lui. Cuvântul nu e o parte a lumii. El este pecetea omului"* [12].

Cum de nu am ajuns să înțelegem că prăbușirea sau salvarea omenirii nu depind până la urmă decât de felul în care vom reuși, «ca specie», să ne reglăm raportul cu cuvântul? Nu este toată Istoria lungă poveste a căderii din verb? (*Ușa interzisă* - Gabriel Liiceanu, Humanitas, 2002)

Cuvintele au cel mai mic efect tocmai acolo unde sunt cel mai bine spuse: în scris. Adevărul este că în scris nu se poate țipa. Orice scriitor este condamnat la cordonul de tăcere al propriilor sale cuvinte. Cele mai sublimе, mai dramatice, mai cutremurătoare vorbe se împotmolesc din capul locului în tăcerea apriorică a paginii. În scris, până și urlul rămâne confidențial. El circulă între mușenia celui care l-a pus în pagină și a celui care, de partea cealaltă, îl percepe în solitudinea lecturii. Pentru că se adresează de fiecare dată unui singur cititor, scrisul poate aspira cel mult la un scandal în intimitate. Oamenii se vor mobiliza oricând în jurul unui cântec, al unei lozinci, al unui discurs, dar niciodată al unei pagini scrise [30].

[7] Acad. Ath. Joja - *Probleme de logică* (vol III-Limbaj natural și limbaj științific), Ed.Acad.Buc.,1971

[11] Constantin Noica - *Cuvânt împreună despre rostirea românească* - Ed. Eminescu, Buc.1987

[12] Franz Rosenzweig - *Cântecul despre mintea omenească sănătoasă și bolnavă*, Ed., Buc, 1992

[13] George St. Andonie - *Varia mathematica*, Ed.Albatros, 1977

[18] Daniela Roventă-Frumușani - *Argumentarea, Modele și strategii*, Ed.Bic All, Buc., 2000

[29] Anton Dumitriu - *Homo Universalis*, Ed. Eminescu, Buc.,1990

[30] Gabriel Liiceanu - *Ușa interzisă*, Ed. Humanitas, Buc., 2002

(din volumul *De Lingua Universalis*, Ed. Antares, 2007)

Nicolae ROTARU

GENIUL

- Să nu crezi că dacă atestatul nenorocirii (spusa lui despre certificatul de căsătorie) are culoarea roz, ca a biletelor pierzaniei (cum spune tot el bancnotelor europene), ai s-ajungi cine știe ce boier Bibescu sau bancher Isărescu, putred de bani și plin de averi. Nu, cetățean al neputințelor reportate și al rateurilor sigure, poți să te dai tu și-n cur și-n cap, să te spetești muncind, că dacă te ocolește norocul tot un nimeni rămâi, eventual un Nimeni cu majusculă care să te arate lumii un ditamai anonimul... Așa să știi de la mine și să nu uiți, cât oi fi și pe unde te-oi perinda...

După ce rosti aceste vorbe, unchiașul scuiță în țărână mukul de țigară care i se lipise pe buza de jos și-ncercă să-i spulbere restul de existență cu vârful bastonului, de care era nelipsit. Umbra celui sprijin de bătrânețe (iar la el, și de invaliditate, fiindcă ducea cu sine în șoldul drept o schijă adusă de la Oarba de Mureș) lăsată pe pământ îl făcu să tragă o concluzie țărănească:

- E ora prânzului, poate chiar un sfert de ceas peste unu sau treisprezece cum zic ăștia la radio. Ar cam trebui s-apară și Firica mea. Mă cam retrag și eu la casa mea, că, ș-așa, văd că n-ai chef de vorbă... mai rosti moș Florea, veteranul de război, uitat printre noi, singurul din leatul lui, încât la Înălțare, de Ziua Eroilor, defilează, șontăc-șontăc, doar el, reprezentând categoria de supra-viețuitori ai măcelului al doilea mondial. Merge șchiopătat și plânge, auzind aplauzele și ovațiile lumii.

Vecinul lui, Stelică Jordilă, băiatul fostului camarad al bătrânului Florea Bângoci, tăcea în continuare și-l privi lung cum se pierde către poartă deschisă și bălăbănită de vânt. Când ajunse în uliță, tocmai apărui, cu un braț de mohor pus pe creștet, înotând prin valurile de arșiță ale lui cuptor, și tușa Firica. Își dojeni bărbatul că iar a plecat de acasă și a lăsat curtea cur căscat, să intre cine o vrea și cine n-o vrea și să se servească fără probleme cu ce-o avea nevoie. Zise:

- Iar ai lăsat front de lucru lui Jongleru? În loc să aduni ouăle alea din cuibare, ai lăsat mână liberă meșterilor pusului mâinii, de parcă ar fi prima dată când ne pișcă, și la legumele din grădină, și la păsările din coteț, și chiar la sculele și uneltele puse la-nmuiat cozile în putinică, lângă puț.

- N-oi avea tu gura aurită. Trecui pe la al lui Jordilă, c-am auzit că se-nsoară și fusei curios care e muierea care a acceptat să vină pe bățătura acestui Stelică, puță mică.

- Ei, poftim, om bătrân și de ce-i arde lui! Măcar aflași?

- N-a scos nici o vorbă. Tace ca mutul, nu reacționează nici că câr, nici că mâr, nici de-l critici, nici de-l lauzi. Freacă pensula aia pe pânză, el știe ce pictează că sunt doar niște mângălituri și tace. Nu se bucură că vii, nu se-ntristează că pleci, nu te-ntreabă ce vânt te aduce, nu se miră că-l lași și îți vezi de drum.

- Lasă omul în pace. Nu știi că lumea zice că de la moartea mă-sii a rămas infirm la creier, că i-au cam zburat o parte din minți. Chit că Nuță, învățătorul, cu care e leat, spune că așa se manifestă geniile, ce dracu o mai fi și alea, că el e un artist, o somitate mai mare ca Iliescu ăsta care l-a dat în gât pe Ceaușescu și i-a luat locul la conducerea țării.

- Măi, dă-l în mă-sa. Ieși din Jordilă un așa deșteptul lui pește și noi nu ne dădurăm seama? Poate de-aia nu vorbește el, că nu mai poate coborî la nivelul nostru.

- Taci că ne găsirăm subiect de discuție, care nici de foame nu ține și nici de boli nu ne tămăduiește.

- Că bine zici, Firico... După ce vom cina, în seara asta să mă mai ungi și pe mine pe șoldul ăsta, c-a dracului schijă și-a adus aminte să-mi de-a junghiuri și să-mi pună piedică la mers...

- Dar du-te și scoate și tu un cuib de cartofi să-i pun la fierț să fac un piure...

Moș Florea luă sapa, intră în grădina arsă de secetă și se pomeni vorbind de unul singur. „Auzi, mai mare ca Iliescu și mai deștept ca el care conduce o țară, după ce l-a dat jos și l-a trimis la veșnica odihnă pe Plotogar... Precise nu e întreg la minte nici învățătorul Nuță, care zice că mângălelile lui Jordilă ăle mic sunt mai scumpe decât toate casele din Valea Seacă, inclusiv a veneticului ăluia de-a cumpărat la Dăhălari și a făcut ditamai viloiul... Hai că s-a prostit rău lumea de azi. Poate de-aia au început să mă ia pe mine junghiurile din șold, că e totul cu curu-n sus...”

Cei doi soți au cinat mai mult tăcând, de parcă ar fi fost la masă cu Iisus și ucenicii lui, dintre care unul l-a vândut romanilor și mai marilor bisericii din Ierusalim. Toată noaptea, moș Florea și-a visat vecinul și camaradul de front, care s-a prăpădit. Defunctul l-a certat pe consătean fiindcă l-a jignit pe fiul lui Stelică, pictorul, care a ajuns un geniu al artelor plastice.

COȘMARUL

Nu stau mult pe gânduri. Sunt un ins fără remușcări. Iute la mânie cum spun letopisețele că era Ștefan al Moldovei cel degrabă vărsător de sânge nevinovat. Mai ales dacă sunt stresat de cine știe ce pricină personală (nu mi-a ieșit o rimă, n-am terminat lectura unei cărți, am uitat ibricul pe aragaz și a dat cafeaua în foc) ori se-ntâmplă să dau peste două țigăncușe care fumează în scara blocului, iar ușile la care tocmai am instalat un dichis electronic de deschidere pe bază de cartelă magnetică, sunt date de perete.

- De ce fumați în loc interzis, domnișoarelor? Întreb cu ochii la mormanul de chiștoace de pe jos.

- Nu noi... zice cea mai coaptă.

- Eu nu fumez... confirmă și cea mai tânără căreia i se vede ieșind din sân pachetul de super longi subțiri, pe care i-l smulg și compar mucerile de pe jos cu țigaretele din pachet.

- Dar ușile cine le-a deschis?

(continuare în pag. 10)

- Așa erau... Nu noi.
 - Dar de când locuiți pe scara asta?
 - De un an...
 - Ei drăcie și eu abia acum vă văd! Cum vă numiți?
 - Ramona...
 - Ioana...
 - La ce apartament locuiți?
 - La etajul patru...
 - Aha, stați la Puia!
 - Da...
 - E clar, voi mă deranjați la miez de noapte punând muzica tare, că Puia are apartamentul deasupra mea.
 - Ne iertați!
 - În fine... mai zic și închid ușile. Înseamnă că aveți cartelă.
 - Nu că tocmai am uitat-o în apartament... zice cea matură.
 - De aia ați lăsat ușile deschise... mai constat și dau să verific cartela care nu mai poate fi folosită fiindcă dispozitivul este vizibil deteriorat.
 - Voi ați distrus și aparatul ăsta.
 - Nu, nici nu ne-am atins de el.
 - Bine o să iau amprente... Și probă de ruj de pe resturile de țigări... Plecați.
 Amândouă au urcat pe scară în sus.
 Apare din oraș și... gazda. Îi deschid ușa care nu se mai putea descuia.
 - Vecine le cunoști pe Ramona și Ioana?
 - Nu, habar n-am.
 - Două fete care spun că stau în gazdă la dumneata.
 - Nu știu. Eu n-am pe nimeni în gazdă.
 - Bine.
 Țiganul urcă la patru, Ramona îi deschide. O ia la rost, ca un unchi exigent ce este, fiindcă i-a dat apă la moară gaborului de la trei și închide ușa. Urc și eu la patru, sun la ușă, iar când recidivistul cu școala pușcăriei absolvită la zi deschide, scot pistolul și descarc două cartușe în burdihanul în care toarnă zilnic, în fața blocului, cu portbagajul mașinii pe post de bar, sticle de vin îndoite cu cola. Pedepsă capitală pentru minciună. Nepoatele s-au speriat și au rupt-o la fugă pe scări, dar când am vrut să le ajung din urmă, m-am împiedicat de cadavrul infractorului, căzând la rândul-mi și... lovind cu mâna abajurul veiozei rămase aprinse de cu seară când am citit și m-a luat somnul pe care mi l-a populat coșmarul tocmai descris.

DEPANATORUL

Aproape toți vecinii din bloc păstrau câte o amintire de la tânărul depanator radio-tv de la scara unu, cel care pleca noapte și venea noaptea, suprasolicitat de meserie, dar mai ales de pasiunea pentru electronică. Potrivit de statură, Sorin Țiliban e un slăbănog tăcut, fumător înrăit, care-și petrece mai tot timpul zilei în atelierul din strada Avrig sau alergând aiurea prin tot orașul, unde-l cheamă clienții să le doctoricească aparatele - televizoare, magnetofone, orgi de lumini, combine muzicale, frigider, mașini de spălat, aparate de radio și mai nou laptopuri. În afară de bătrâna de la apartamentul 3, pe

scara unu a blocului PM 26 bis din Balta Albă, toți vecinii lui Sorin au la uși interfoane și dispozitive optice sofisticate de avertizare, montate în locul soneriei clasice.

„Amintire de la electronistul care locuiește la parter. O sticlă de votcă m-a costat. Foarte bun meseriaș. Pe tot ce pune mâna face!” se mândrește cu el chiar președintele asociației de proprietari.

„Lucrează, curat, ieftin și bine!” confirmă și alt locuitor din imobil.

Din pricina acestui renume, tânărul nu mai putea face față solicitărilor. Mai ales în preajma sărbătorilor de iarnă, când la apartamentul 2 de la parter, unde locuiește e pelerinaj. În cutiuța montată la ușă se adună zeci de mesaje, bilețele, cereri, oferte, adrese, rugăminți. Electronistul vine seara acasă frânt, dar deschide cutia cu fițuici și citește corespondența cu urechea la televizor. Uneori n-are timp nici de programul de seară, căci mai e și singur. Se și-ntreabă cine ar putea să stea cu el în aceste condiții de absență motivată. Bani? Da, se-adună, dar cum se strâng, așa se duc. Le trimite mamei sale și surorii lui, la țară, ca să le-ndulcească oarecum traiul precar.

Duminica, atunci când s-a odihnit și Creatorul, Sorin nu lucrează. Nu merge la biserică, dar citește. Bea cafea și fumează tutun porție dublă. Când se-ntoarce de la sfântul lăcaș, doamna Saveata de la 3 îl mai deranjează cu câte un colac, un pachet cu pomană, chiar și cu aiasmă de la Izvorul Tămăduirii, dar și cu gândul la nepoata ei, care i-ar putea fi bună de nevastă lui Sorin.

Era tot duminică, chiar a Tomii, când în imobil au intrat oamenii legii și cei de la salvare. Doamna Saveta a fost găsită moartă în garsoniera ei.

„La 87 de ani se mai și moare...” a cugetat președintele asociației care s-a ocupat împreună cu domnișoara Camelia de cele creștinești. A dat și Sorin o mână de ajutor. Așa a cunoscut-o și pe Camelia, contabilă la Aversa, de care-i tot vorbise defuncta.

Nepoata Savetei este o femeie tăcută, reticentă și preocupată să-și facă datoria la locul de muncă. O să se mute aici, în apartamentul lăsat liber pentru totdeauna de mamaia Saveta, fiindcă până acum a locuit cu chirie undeva la Obor.

Și s-a și mutat, dar peste puțin timp, împreună cu ea s-a mutat și Sorin, la parter, habitatul devenind un fel de atelier al soțului. Camelia a renunțat la contabilitatea de la Aversa, ocupându-se de administrarea afacerii de familie deschisă de electronistul Țiliban, zis depanatorul.

Lazăr MAGU**POEME DE IARNĂ**

Frenetic ninge astăzi... Ninsoarea mă cunoaște
și ca pe-o rudă bună mă îmbrățișează.
Cu albele ei buze obrazul mi-l pudrează
și la o stână veche Domnul Christos se naște.
Frenetic ninge astăzi, cu turme mari de miei,
cu candido cuvinte, cu fluturi, cu petale
- toți îngerii din slavă au coborât în vale
zidind un cer terestru peste strămoșii mei.
Zâmbește-n somn Copilul, copiilor sărmani,
și zâmbetul Lui ține de două mii de ani.

Orăcăie grav broasca de la ușă,
mutată vrea să fie înăuntru...
Coboară dinspre cer un frig ilustru,
cu focul în poală umblă o mătușă.
A înghețat și măduva în os!
În loc de soare cerul a pus o poză.
Toți medicii au gripă și viroză...
Vorbește Dumnezeu, acum, tăios.
Zăpadă-i din Murmansk și până-n Varna.
Din sfânta enervare vine iarna.

Sunt urma care fuge pe alee,
viața spre moarte mă-mpinge...
Dar carnea ta albă mă ninge
- ninsoare cu gust de femeie.
Aud în cer o stea care plânge
- o doamnă de-un înger sedusă.
Simt firea zvâcnind nesupusă
și lupii îmi urlă în sânge.
Un câine o rană îmi linge,
din unele răni fumegă crime...
Domnul zidește biserici în mine,
dar carnea ta albă mă ninge.
Mai umblu o vreme, eu, urma, pe stradă
și fac, din ninsoare, femei de zăpadă.

Mângâi tâmpilele bunicului
și afară începe să ningă.
Ninge, de parcă toți îngerii
au fost la pensat. Ninge, de parcă
toți îngerii depănușează porumbei.

Ninge, de parcă toți îngerii
ar decortica orez.
Urletul lupilor în pădurea de salcâm
a adus gerul în sat. Coloana de mercur,
de frică, s-a făcut mică, mică...
Lacul a înghețat. Dimineața, luna stătea pe mal.
Bosumflată m-a întrebat: Cine a pus lacătul?

E frig de-ngheață sângele în săbii,
e frig de-ngheață săbiile-n teacă.
Aud cum gloanțele de ger se freacă
și cad nuputincioase lângă vrăbii.
Un cer amorf se sprijină de-un pom,
precum croitorul de un ghem de ață,
un taur intră brusc într-un salon
și invitații-n jurul lui îngheață.

A șters cineva zarea de zboruri – un școlar.
Nici unghiuri călătoare, nici frânghii de hârtie...
Și ultimile păsări zburară-n Zoologie,
tavanul lumii ninge cu pene și cu var.
Începe gura vramii să spună o poveste...
E ceață în dulapuri și ninge prin ferestre.
Ninsoarea se revarsă ca dintr-un nor minat
- cad păsări înghețate pe ulițe în sat.
E lumea împachetată în folie și-n ger
și-o mână o așează pe raft, în frigider.

Pe pământ se lasă ceața
ca o stare de-agregare.
Îngeri parcă mână turme
spre cereștile abatoare.
Trenuri cad împotmolite în noroiul ceții surde,
un nor s-a lovit de-o stâncă
și un geamăt se aude.
Avioane prăbușite ce-au lovit un zid de ceață
șchiopătează pe arătură
- un terestru mers învață.
Stă mulțimea să își ardă setea
la fântână-n piață,
când, deodată, în găleată
a-nceput să curgă ceață.
Însuși Domnul, parcă trece,
călător spre-o altă viață,
îmbrăcat la patru ace,
purtând un palton de ceață.

Ionel NECULA

Salcia pletoasă se revarsă

Am mai scris despre **poeta ca o salcie pletoasă** – dar asta s-a întâmplat- oho-ho, cu mulți ani în urmă - și-mi amintesc că titlul se deconta mai mult din părul său lung, mătăsoș și cu miros de mere coapte, - decât din delicia lirismului său cald, sincer și plin de candoare. Văzusem cândva, cu ani în urmă, într-o revistă ilustrată, o imagine cu un nud învâluit în niște plete lungi și resirate de vânt și mă gândeam dacă nu cumva poeta i-a servit fotografului de model. Era un gând aiurit și o asociere nesusținută, pentru că la vremea când a apărut revista, poeta abia dacă învâța să stea copăcel.

Două sunt comorile gestionate cu mândrie și demnitate de Coca Popescu; în primul rând părul său lung și ademenitor, o raritate pentru zilele noastre, cum purtau odinioară doamnele din alte veacuri și, cu nimic mai prejos, lirismul său cald, sincer și învâluit ce-și trage sevele dintr-un fond interior de trăiri și simțăminte neîngrădite. Totul, în poezia autoarei, se legitimează din învolburările unor vise, iluzii, speranțe și dorinți pătimase care-și caută o formă de împlinire în real, în existare, în viață. Și pentru că viața este nevolnică iar realitatea e îndărătnică poeta nu le reprimă și nici nu le refulează psihanalitic, ci convine să le deverseze în lirism, să le învâluie într-o carcasă glazurată și să le articuleze într-o poezie sinceră și simțită. *Pe umeri, podoaba de plete îți pică/ Femeie!/ Ai miere în glas și ochi șovăielnici/ Flori de bujor în obraji/ Din catifea îți este pielea/ pășești ca un fulg/ Să nu te atingă trecerea vremii. Cât ești de frumoasă!/ De mijloc te cuprind cu gândul/ Când vântul își mângâie cântul/ Te privesc cu dorințe ascunse/ Muză transformată-n condei/ Apărută din vise (Vibrații).*

Este profesia de credință a autoarei, conștientă fiind de darurile sale native. Cum era de așteptat, tema cea mai frecventă care revine în poezia semnată de Coca Popescu este Erosul, iubirea dezinhbată, activă și prădalnică, indiferent de circumstanțele de loc și de timp. *Iubim dimineața!/ Poartă deschisă spre viață/ Pe podea lascivă, cămașa pică/ Umbra se vâra în sufletu-mi candid/ Goliciunea ne îmbracă pe amândouă/ Umbra și ființa/ între două stânci de vise/ Savurează existența (Dimineața cu aromă de cafea).*

Există în poezia autoarei o doză de sinceritate dezarmantă, prin poezia sa, prin felul în care bătătoarește templul plăcerii interzise, Erosul se vântură nebunatic și capricios generând emoții și trăiri dintre cele mai complexe și mai învolburate. N-aș spune că poeta scrie o poezie monocordă, centrată exclusiv pe fenomenologia Erosului inflamant, dar toate subiectele pleacă și revin la devălmășiile din subiect pe care acesta le generează, le conservă și le întreține.

Nu-mi place titlul noului volum, **O noapte și câțiva pași** (Editura Detectiv literar, București, 2020), dar cred că noul volum certifică maturitatea autoarei, care cioplește de multă vreme la templul sacru al poeziei și cred că și-a conturat deja o identitate aparte. Și mai cred, că reprezintă o voce distinctă în imaginarul lirismului contemporan.

Am creditat-o și o creditez în continuare și-s convins că înnoiește fericit fenomenul poetic românesc. O citesc cu plăcere și-o recomand călduros tuturor celor doritori de poezie bună.

Bianca SCURTUL
(Rep. Moldova)

Cea mai rece iarnă...

I-a dat de toate Dumnezeu dascălului Pantelimon... numai fericire nu i-a dat! Înalt ca bradul, cu chipul brăzdat de riduri, părul încărunit de vâltoarea anilor și alura unui om care știe a trece cu demnitate prin toate, avea cei mai frumoși ochi din sat. Albaștri ca florile de nu-mă-uita... Cei mai frumoși ochi și cel mai trist zâmbet...

Mergea de-a lungul uliței cu privirea pironită înspre drumul ce șerpuia printre case. A nins toată noaptea și peste tot s-a așezat o *pătură de nea* – pe case, pe câmpuri, pe ramurile copacilor. Era ca și cum ar fi venit în altă lume. Se opri în dreptul unei locuințe mici, aproape ascunse printre arbori singuratici și rămuroși și prinse a studia o *pătură de nea* afumată, tivită cu țurțuri minuscule, fini precum dantela. Îi plăcea tabloul. Se opri să-l contemple, răbdând cu îndârjire ciupiturile gerului. Era cea mai rece iarnă dintre toate pe care le trăise. Șaptezeci de ierni și nici una la fel de cumplită ca asta. Nici măcar iarna în care își pierduse nevasta...

Își coborî din nou ochii în pământ rușinat și înaintă înspre cunoscuta răspântie timid. În întâmpinarea lui, venea o umbră. O simțea, ca o fantasmă, dar nu îndrăzni să se uite înspre silueta care se apropia inevitabil.

-Bună dimineața, dascăle Pantelimon, îl salută un glas viov, săltăreț.

Îl recunoștea, era vocea lui Nică al Elenei: un tânăr plin de viață, mai mereu pus pe șotii, dar respectuos cu cei mai în vârstă.

-Bună dimineața, răspunse bătrânul cumpătat, zâmbind, dar fără a-și ridica privirea.

În sat, oamenii îl vorbeau. Șușoteau cu răutate că se considera mai școlit ca alții, de aceea nici nu găsea de cuviință să ridice ochii atunci când cineva îi dădea binețe. Lui nu îi păsa. Oamenii găsesc tot timpul motive să fie nemulțumiți.

-Domnule dascăl, încotro mergeți așa devreme?

-Cum încotro? Spre școală, răspunse el cu simplitate.

-Abia dacă au cântat cocoșii, zise Nică într-o doară.

-Mihălaș a lui Vasile vine întotdeauna dimineața devreme, explică bătrânul îngândurat. Și-i frig de crapă pietrele. Păcat să stea copilul afară. Ți se rupe inima când îl vezi înghețat bocnă.

Tânărul zâmbi. Avea dascălul o inimă caldă.

-Atunci nu vă mai țin în drum, spuse Nică săltându-și cușma, în semn de respect. Ziua bună!

-Ziua bună, murmură bătrânul cu jumătate de glas, când umbra dispăru după câteva case scăldate în zăpadă.

Își continuă drumul mut, mergând alene prin troiene. Era îmbrăcat într-un *suman* negru și lung pînă la genunchi, împodobit cu cusături cafenii pe margini. Iarna, îmbrăca pe deasupra un cojoc de piele de oaie, cu lâna întoarsă spre partea dinăuntru, ca să-i țină de cald. Dacă ar putea,

dascălul ar face veșnic drumul spre școală. Uneori, să meargă ceasuri în șir era singura lui alinare.

Încetini doar când ajunse lângă gardul împletit ce împrejmuia curtea școlii. Își duse mâna la ochi. Deschiși. Pleoapele erau ridicate. Își simți genele înzăpezite. Fulgi mășcați aterizară pe ele. Clipi când le atinse. Și atunci, de ce nu vedea nimic? Încercă să se concentreze. Lângă ușă, văzu silueta unui copil mic, aproape inobservabil din cauza stratului gros de zăpadă.

Se apropie de el surzând cu blândețe.

-Bună dimineața, domnule profesor! Îl salută băiatul tremurând, cu chipul senin.

-Bună, Mihălaș. Te-a trimis mama cu noaptea în cap?

-Badea Emil s-a dus în oraș și m-a luat în drum cu el, rosti băiatul, uitându-se înspre zarea înămețită.

Nu era nici țipenie de om, semn că tânărul plecase demult. Dascălul deschise ușa și îl lăsă pe copil să intre în clasă. Școala era mică, dar curată. Toate patru clasele erau grămădite într-o odaie întune-coasă, care părea și mai modestă din cauza băncilor de lemn și scaunelor așezate în rânduri și coloane. Pe *pereții* căptușiți cu scândură de *stejar*, erau atâr-nate câteva portrete. Și doar soba în care pâlpâia o flacără roșie îi mai conferea sălii o atmosferă călduroasă.

Mihălaș se așeză în banca de lângă cuptor și se uită vrăjit înspre portretul lui Ștefan cel Mare. Ușa clasei se deschise și alți doi copii intraseră, salu-tându-l pe dascăl. El le răspunse zâmbindu-le pri-mitor și scoase din sertar un manual vechi, cu co-perțile *roase* de timp și cu paginile învechite. Invo-luntar, își întoarse privirea înspre Mihălaș, care studia chipul voievodului cu aceeași admirație. Avea ochii mamei sale: căprui, mari și cuminiți. Dintre toți copiii care învățau la școală, băiatul ăsta îi era cel mai drag. Poate pentru că avea o sensibilitate și inocență copilărească pe care nu reușise încă să o șteargă din suflet, poate pentru că era rodul dragostei lui Vasile și Irinuca, pe care îi iubise ca pe propriii lui copiii, deși Dumnezeu nu se îndurase vreodată să-i dăruiască un urmaș, ori poate că copilul ăsta avea același zâmbet angelic ca și nevasta lui.

Pantelimon închise ochii pentru câteva clipe. În amintire îi răsări același colț de clasă, cu douăzeci de ani în urmă. În prima bancă stătea o fată *tăcută*. Avea o *față* blândă, feciorelnică, rotundă și ochi de că-prioară, frumoși, în care lumina pătrundea adânc și care uneori se făceau negri, când copilei nu îi reușea să facă o sarcină sau să înțeleagă o temă... *Părul castaniu* îi era despărțit printr-o cărare dreaptă și *împletit* în două cozi. În spatele ei, stătea un băiat *înalt*, spătos și voinic, cu părul negru ca abanosul și un zâmbet cald. În acea dimineață, în timpul orei, când dascălul le vorbea scrijelind pe tablă câteva semne, Vasile îi întinse un colț de hârtie pe care era scris ceva. Credea că nimeni nu îl vedea. Pantelimon surprinse cu colțul ochiului gestul lui, dar se făcu că nu observă. Cumva, i se păruse intim momentul celor doi. Și apoi, când întorcându-se la catedră văzu chipul îmbujorat al fetei, înțelese că între cei doi

(continuare în pag. 14)

Începuse o poveste de dragoste. Poate chiar una din cele mai frumoase... dintre toate poveștile de iubire care se născuseră în băncile școlii...

Dascălul deschise ochii. Aproape fiecare masă era ocupată. Copiii, asemeni unor soldați, stăteau ascultători în bănci.

-Măi, ostași, o să vă citesc azi Harap-Alb, rosti dascălul cuprinzându-i cu privirea. Știe careva din voi cine a scris povestea?

Mihălaș ridică mâna dreaptă ca o săgeată.

-Hai, spune-ne, zise Pantelimon urmărind expresia de pe chipul băiatului.

-Moș-Creangă, declară Mihălaș cu mândrie.

-Moș-Creangă, repetă dascălul visător și deschise căruțuța pe care le-o citise tuturor elevilor săi, ani la rând.

Așezat la catedră, în lumina flăcării care ardea în sobă, acolo între elevi, le citi Harap-Alb. Glasul lui părea domol, ca cel al unui bunic care le povestea cu grijă și iubire nepoților despre isprăvile și aventurile lui, iar basmul îi fermeca pe elevi ca un cântec frumos. Nu mai erau la școală, erau în curtea casei lui, în toiul verii, când ramurile cireșului se apleacă sub greutatea fructelor, iar băieții și fetele le mâncau cu poftă, ascultând vrăjiți despre faptele fiilor de împărat.

-Și a ținut veselia ani întregi, și acum mai ține încă; cine se duce acolo bea și mănâncă. Iar pe la noi, cine are bani bea și mănâncă, iară cine nu, se uită și rabdă, încheie învățătorul închizând cartea.

Și brusc, se făcu rece. Nu mai era vară, și nici copiii nu stăteau în curtea casei lui. Cireșul nu mai rodea de ani buni, de când Ancuța lui se stinse, iar poveștile aveau gust amar.

-Duceți-vă, ostași, acasă, că e frig, îi îndemnă Pantelimon pe copii. Am terminat pe azi lecțiile.

Copiii se ridicară din bănci liniștiți și prinseră a-și lua rămas bun. Mihălaș clipi des, apoi se uită înspre fereastra îngustă din cealaltă parte a clasei.

-Măi, Mihălaș, stai puțin, îl chemă dascălul și luă de pe marginea scaunului jocul cu lână de oaie, apoi îl puse pe umerii copilului.

Băiatul se uită speriat înspre profesor:

-Domnule, nu pot să-l iau.

-Te rog eu, insistă Pantelimon surâzând. Să-i spui mamei că eu te-am pus să-l iei. Și dacă vrea să te ocărăască, să vină la mine să-mi spună ce vrea.

-Și dacă mă vede lumea că umblu cu jocul dascălului?

Bătrânul zâmbi melancolic. Își aminti de iarna în care nevasta lui murise, iar Irinuca îl trimitea pe copil zilnic să-i ducă învățătorului de mâncare. Avea suflet mare și mama lui, și el.

-Și ce are satul, mă rog, cu jocul ăsta?

Mihălaș strânse din umeri neștiutor.

-Ai grijă, băiete, îl petrecu profesorul până la ieșirea din școală, apoi se întoarse la catedră.

Trase scaunul mai aproape de sobă și se așeză taciturn lângă foc. Se gândi la copiii care veneau zilnic la școală, creșteau, se îndrăgosteau și se căsătoreau. Se gândi la Vasile și Irinuca, care odinioară fuseseră niște copii, iar acum își creșteau odraslele lor. Se gândi la Mihălaș care avea să termine școala în câțiva ani și să plece în lume să își caute un rost. Și avea să rămână singur. Din nou.

Dascălul Pantelimon închise ochii obosit. Se făcea că era vară, iar în livadă, Ancuța culegea fructele în paner, zorindu-l să strângă și el cireșele. Afară, era un soare dogorător, iar pe ulița prăfuită trecea vreun consătean fredonând un cântec bătrânesc. Văzându-l pe profesor și soția lui, săteanul se opri și îi salută cuviincios. Pantelimon ridică ochii și îi dădu binețe la fel de politicoasă. Vara avea miros de fructe coapte și soare. Vara avea miros de iubire. Vara, el zâmbea plin de viață.

Afară, prinse a fulgui mărunț, mărunț, ca o bură de ploaie. În sobă, focul se stinse aproape de tot. Doar un șirag de flăcări mai licărea pe stratul de cărbuni încinși. Dascălul nu mai deschise ochii... Cea mai rece iarnă... cei mai frumoși ochi... și cel mai trist zâmbet...

Cum să crezi un suflet?

Nu îmi plac definițiile. Definițiile înseamnă rigori. Eu vreau să fiu liberă: liberă de normele care mă constrâng să fiu altcineva, liberă în gândire și mișcare, liberă în propria-mi lume. Mă gândesc deseori la cuvintele lui Carl Sagan. "Dacă vrem să facem plăcinta cu mere de la zero, trebuie mai întâi să inventăm universul." Vasăzică, trebuie să trecem prin toate etapele formării ca să obținem produsul final. Nu se admit scurtăturile. O plăcintă cu mere delicioasă trebuie să înceapă cu Big Bang-ul și expansiunea universului, cu atomii, găurile negre, soarele, lunile, Calea Lactee, planeta Pământ, evoluția, dinozaurii, Australopithecus, Homo habilis, Homo sapiens, piramidele, matematicile, știința, istoria, dezvăluirea misterelor. Ca să crezi ceva nemuritor, trebuie să o iei de la început. Cred că același lucru se întâmplă cu lumea launtrică a fiecăruia. Dacă vrem să făurim omul de la zero, trebuie mai întâi să-i creăm sufletul. Adică să creăm partea nerecunoscută, invizibilă, intangibilă a unei persoane.

Și la drept vorbind, mi se părea un lucru ridicol înainte să o cunosc pe Roxie, pe care mai apoi aveam să o consider o veritabilă îmblânzitoare de suflete. Roxie nu suporta culoarea maronie, rock-ul și sparanghelul, dar înainte de orice, nu suporta definițiile. Ea mi-a insuflat aversiunea pentru tot ceea ce înseamnă depersonalizare. Lucra la un centru de voluntariat și făcea activități cu copii din familii social-vulnerabile. Mă invitase într-o zi să îmi facă o excursie prin clădire. Voia să îmi împărtășească un lucru de care avea să fie mândră pentru tot restul vieții. Descoperise un adevăr fundamental. Sufletul omului e nemărginit. Nemărginit în sensul că ascunde frumuseți inimaginabile, mai ales atunci când are libertatea de a fi el însuși.

-Ai ajuns la țanc, rosti ea în loc de salut și deschise larg ușa lăsându-mă să trec în sala de jocuri. Ai cumpărat ceea ce te-am rugat?

-Brioșe, am repetat fluturând punga în aer.

-Exact. Luna asta, centrul nu s-a prea bucurat de fonduri, de aceea șefa a micșorat porțiile de mâncare. Zilele astea, copiii nu mai primesc nimic pe post

(continuare în pag. 15)

de desert.

Am privit-o stupefiată. Roxie avea o problemă gravă cu explicațiile. Ale ei erau aproape întotdeauna incerte.

-O să înțelegi, se eschivă ea văzându-mi căutătura confuză, după care trase o altă ușa, cea a unei încăperi mai mici și mă invită să intru.

Am pășit nerăbdătoare în cea de-a doua cameră și am scrutat-o cu vigilență. Copiii erau așezați la mese și mâncau supă, dar intrarea mea, a unei străine, zădărnici prânzul și prin sală trecu un val de șușoteli.

-Cum îi salutăm pe cei mai mari? întrebă Roxie cu bunăvoință și un cor de glasuri vesele rostiră în unison "Bună ziua!".

Prietena mea chicoti scurt și verificând dacă pe hol nu se vedea vreo siluetă, prinse a pune în dreptul fiecărui copil câte două brișe.

-Mai întâi, terminați felul principal, iar după, puteți să vă gustați desertul, le spuse ea cu o afecțiune părintească.

O fetiță cu cârlionți de culoarea agatelor și ochi verzi, blânzi, încadrați de un chip dolofan se ridică de la masa din colț și se apropie clandestin de mine. Se aplecă ușor și surâzând mă îmbrățișă, apoi îmi spuse "Mulțumim pentru brișe". În următoarea clipă, prinse să se joace fâstăcită cu tivul rochiței sale și se uită ținând în spre bibeloul în formă de inimă, pe care îl fixasem la geantă.

-Cu plăcere, scumpețe. Cum te numești?

-Leila, articulă ea zâmbind, după care o zbughi din loc și fugi înspre scăunelul ei, așteptând smerită apropierea educatoarei care le împărțea copturi.

Roxie oferă brișele celor douăzeci de copii, după care se apropie de mine și se cocoță pe câteva cutii de carton lăsate lângă ușa.

-Leila mi-a mulțumit, e o fetiță adorabilă, am înștiințat-o împlinită.

-Partea cea mai frumoasă începe acum, clătină ea din cap și fixă cu privirea profilul fetei care luă cele două brișe și le înveli într-un șervețel imaculat, pe care îl scoase din buzunarul rochiei sale roz.

-De ce face asta? am precizat bulversată.

-Dacă ai întrebări, caută răspunsuri, replică Roxie satisfăcută.

Mi-am dat ochii peste cap. Niciodată nu oferea răspunsuri clare. Acum, când stau să mă gândesc la ea, aș defini-o pe Roxie printr-un singur cuvânt: mister. M-am strecurat până la masa Leilei și am întrebat-o perplexă, cu o urmă de neascunsă curiozitate în glas:

-De ce nu mănânci brișele?

Ea se uită prin sală, clipind des, de parcă voia să se asigure că nu va fi prinsă în flagrant dacă își va dezvălui taina, apoi se aplecă și îmi spuse la ureche:

-Vreau să i le duc bunicii. Nu s-a ridicat din pat de câteva zile. Sper să o ajute.

Am clătinat din cap în semn că am înțeles intenția ei, apoi am înghițit în sec. M-am apropiat de Roxie taciturnă.

-Aproape toți fac asta, zise ea zâmbindu-mi.

-Ce vrei să spui?

-Copiii își sacrifică fericirea pentru a-i vedea pe cei dragi împliniți. Poate nu e propriu zis sacrificiu, dar ai văzut asta pe chipul ei: acest amalgam din zbuciumul copilăresc, pofta de a gusta brișa și în același timp, o strălucire inexplicabilă în ochi, pentru că își dorește să își ajute bunica. Femeia are cancer. E evident că brișele n-au

cum să o ajute, dar copila asta are un suflet atât de mare și atâta dorință de a salva viața bunicii sale, încât face tot posibilul. În măsura posibilităților sale, bineînțeles. Am ajuns să cred că poveștile altora creează sufletul omului. Am în vedere ziua asta înăbușitoare, tu care ai adus brișele, bunica ei care suferă, toate detaliile se impregnează în mintea și spiritul ei. Toate istoriile astea îi modelează caracterul. Cine știe ce se va întâmpla cu sufletul ei peste ani... Dar acum, ceea ce e special în copila asta, e rezultatul poveștilor ce o înconjoară, sunt urmele pe care le-au lăsat bucuriile și pierderile.

-Vrei să zici că atunci când pornim de la zero pentru a crea sufletul, pornim, de fapt, de la oamenii care ne înconjoară?

-Mie așa îmi place să cred, strânse Roxie din umeri, apoi se duse înspre unul din copii și îl ajută să strângă câteva jucării care căzuseră de pe raft.

Roxie nu vorbea decât foarte puțin. Roxie era mai întotdeauna în universul ei. Roxie era greu de înțeles, dar avea o sensibilitate aparte pentru "corola de minuni a lumii". Și înainte de toate, Roxie mă învățase să privesc dincolo de aparențe. Nu am ajuns vreodată să descopăr toate tainele acestei lumi, pe care ea le apăra cu sfințenie, dar sufletele...ele m-au fascinat pentru tot restul vieții mele.

(urmare din pag. 5)

bajului universalis cu convingerea că toate își au rolul lor bine definit. Progresul tehnologic și Limbajul sunt două lonje cu care acrobatul, omul contemporan, merge pe sârma prinsă deasupra unei arene din care "leii" puterii politice își cer partea lor din curajul zburătorului. Sacrificiul omului de știință, a filosofului: a gânditorului.

Petre Rău ne oferă necondiționat informație, cartea sa este ca un terminal de computer și noi putem alege ceea ce ne interesează, putem fi liber-arbitrul care optează pentru partea plină sau... partea goală a paharului.

În acest sens, autorul cărții și-a găsit eșantionul de cititori care sigur nu vor moțâi cu cartea în mână, odată ce au citit primele pagini. Incitantă. Bine scrisă. Inteligentă. Iată doar trei repere care, cu o promovare americană, *De Lingua Universalis* ar putea ajunge un bestseller. Pentru mine va rămâne printre puținele cărți bune pe care am avut bucuria să le citesc în ultima vreme.

Elisabeta DRĂGHICI

Între oglindă și fereastră sau între eu și Dumnezeu de Cătălin Lungu

Cere unui scriitor să tacă și vei vedea cum ființa lui se transformă iar lumea va geme sub dominația insensibilității și somnului conștiinței. Vei vedea cum el, făuritorul de cuvinte împletite în vers, va plânge în pumni și se va micșora sub greutatea tăcerii. Există în scriitori o nevoie nestăpânită de a pune pe hârtie torentul de sentimente și gânduri și de a le lăsa să circule prin lume în voia întâmplării.

S-a spus de nenumărate ori că fiecare carte își are drumul ei, purtând cu sine pe autor, pe care îl duce acolo unde lumea e pregătită să vadă și să simtă. Uneori, aflat într-o scurtă pauză pentru lectură, o persoană ce caută un deliciu pentru minte, va consuma rândurile așternute pe hârtie. Alteori, hazardul face ca cititorului să i se ofere ocazia de a avea în mână o carte. Așa cred că a ajuns la mine cartea „Între oglindă și fereastră” a lui Cătălin Lungu: așteptând o întâmplare și o anumită zi pentru a se deschide ochilor mei. Iar eu transmit mai departe impresiile mele în urma lecturii.

Considerată de autor o carte de suflet, volumul „Între oglindă și fereastră sau între eu și Dumnezeu” își va urma drumul către cei care sunt pregătiți să primească un asemenea dar. Această carte a adunat în ea credințe și idei atât de adânc sădite în sufletul poetului încât ar trebui să cunoști mai întâi structura și firea acestuia și abia apoi să citești versurile. Aflat între sine și Dumnezeu (această ipostază a poetului este subliniată în subtilul cărții: „Între eu și Dumnezeu”) poetul ne dezvăluie fragmente de răspunsuri la „(...) vechiul și, totodată / Noul semn de întrebare: / Cât îi va fi de lungă clipa, pe-un drum / Pe care timpul te privește tot mai des din spate?” (din poezia „Efemerii veșnici”). Reflecțiile sale asupra trecutului și asupra lumii prin care existența umană își urmează cursul, chiar dacă au fost expuse și de alții gânditori de-a lungul timpului, dovedesc nevoia oricărui suflet, indiferent de perioada în care ființează, de a explora și de a înțelege (ca o condiție a evoluției interioare). Formele poetice cu care îmbracă Cătălin Lungu aceste reflecții asupra lumii, individului și divinității (credinței) au ca efect declanșarea unei necesități de revenire la introspecție. Și asta se întâmplă inevitabil în fiecare din noi, poate mai puțin la unii semeni, dar cu siguranță, copleșitor de mult la alții. E suficient să citești câteva poezii din volumul menționat.

Existența umană, de la rodire până la „stingerea nașterii” are o cale firească, pe care C. Lungu: ne-o arată, presărată cu întrebări și răspunsuri, cu explicații simple dar pline de un adevăr dureros: „Ce ai? / Mă doare! / E un chin când raza de soare m-atinge / Și-un zâmbet din mugur spre cer vrea să zboare. / Dar răul din lume nașterea-mi stinge.”. Acest amestec dintre bine și rău ce călăuzește fiecare om în drumul prin lume, perpetuu, ce se însoțește cu alte întrebări - „Tu plângi?”, „Ai suspinat?” - au un sprijin, pe cât de firav pe atât de necesar, în speranța că sămânța va învinge întunericul: „Nu ai nădejde? / Cred că voi birui! / Sămânța de-ar fi în întuneric și singură moare, / Un rod, prea în taină, îndată ar primi. / Și iar se va naște un mugur, o floare și-un fruct, cu sfinți - obraji de fecioare.” (din poezia

„Rodire”).

Dialogul interior (ca o rugăciune către sine, către un sine aflat într-o continuă căutare, dornic de îmbogățire, un sine ce-și are originea în înțelegerea lumii, a luptei fiecărui om în căutarea rostului în viață, a credinței în Dumnezeu) are ca efect, în poezia lui C. Lungu, autoînțelegerea menirii unui oricare eu. Cel care se află în căutarea de sine își poate găsi în poezia „Eu și eul” unele răspunsuri: „Și dacă tot ai apărut, să știi că tu, de fapt, ești doi, / Un personaj ce se divide în contrarii: / Adăpostești lumină și-ntuneric, ești adevăr și aparențe, / Care pe tine te-au ales ca loc să se conteste”. Această luptă interioară, cu dualitatea întuneric-lumină, un simbol al legilor cunoașterii universului, impune un mod de a exista: „Și acum că tot ai apărut, nu trebuie să te întristezi / Pentru că întreaga viață-i de luptat: învinge-te, domină-te, găsește-ți locul meritat!” (din poezia „Eu și eul”).

Poezia care dă titlul volumului de poezii, „Între oglindă și fereastră sau între eu și Dumnezeu” pune cititorul în fața unei analize a firii sale, a felului în care se vede fiecare (vultur sau fluture), a ceea ce crede despre sine că este și, la polul opus, ceea ce este în realitate (căci omul este tentat să se vadă în termeni pozitivi, realitatea arătând de cele mai multe ori amestecul dintre frumos și urât al sufletului fiecăruia). Folosind ca intermediare oglinda (în care ne privim și vedem frumusețea închipuită) și fereastra (deschiderea către lume, către receptare adevărului) prin care intră lumină (e nevoie de lumină pentru a vedea clar), poetul obține ca efect trezirea la realitate: „- Ce-i asta? O singură rază îmi face să piară imaginea-mi dulce? / Și mie, și mă, și

(continuare în pag. 17)

îmi și eul din mine nu pot să mai crească, / Ci zac sfărâmate pe jos, lângă Cruce” (din poezia „Între oglindă și fereastră”).

Ca o concluzie la această notă de lectură (în care am făcut referire doar la câteva poezii) pot spune că volumul lui Cătălin Lungu, „Între oglindă și fereastră sau între eu și Dumnezeu” (apărut în Brăila, la editura Sfântul Ierarh Nicolae în 2020) este o invitație la meditație, la explorarea trecutului și la analiză interioară care desprinde cititorul din „oglindea” zilelor curente (prin care își vede chipul, conturul material și privirea), totul pe fundamentul credinței religioase. Fiecare poezie determină lărgirea lumii meditațiilor dincolo de tumultul cotidianului, dincolo de „fereastră” care transpune într-o relație firească cu exteriorul, măbind receptivitatea pentru cunoaștere și explorare.

Volumul menționat are menirea de a stârni tocmai prin simplitate, de a zgândări nevoia de explorare a interiorul uman. După zilele trepidante împărțite între responsabilitate și goana după *comori* efemere este nevoie de un *medicament amar* administrat la momentul potrivit. „Între oglindă și fereastră” este o lectură necesară pentru cei care își caută locul lor între lumea încordată de atâtea evenimente și lumea credinței.

Camelia ARDELEAN

Din frunze curge sânge ruginiu

Din frunze curge sânge ruginiu,
În trunchiuri seva parcă se usucă;
Pășește-un vânt zurliu pe coji de nucă,
Pe drumul fantomatic spre pustiu.

Își uită-n sipet vara hăbăucă
O porție jumate de rachiu;
Se pitulă pe chipu-i stacojiu
O furie că vremea-i e pe ducă.

Se-mbracă-n chihlimbare toată firea
Și arșița a devenit casantă,
Captivă-i în albume amintirea

Cu vise licărind în parapantă;
Lăstunii-și poartă-n rucsacuri menirea
De-a părăsi o toamnă agasantă.

Stafii de gânduri...

Stafii de gânduri, bete, nu-mi dau pace,
Se sprijină de colțuri, somnolând;
Un pui de cerb, cu aerul plătând,
Pășește-n mine-agale, ca pe ace.

Foșnesc dorinți sub gratii moi, pe rând,
Angoasele tășnesc din carapace;
Din clipă mușcă lacrima, vorace,
Când soarta bea oțeturi la comandă.

Aprind lămpașul, să găsesc drumeagul
Prin pâcla de banal, cotidiană,
M-agăț de versuri în arhipelagul

Cuvintelor și ca o amazoană
Despic silabe. Fac apoi pe magul –
Transform o slovă moartă-n gențiană...

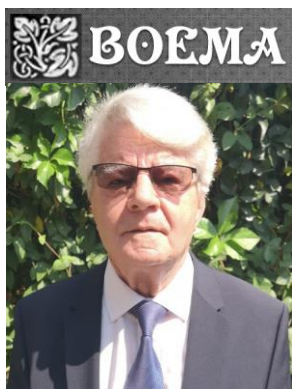
Rondelul slovelor

Din baionete și tirade
Țâșnesc foneme-n ritm de clopot;
Își bea absintul noul ropot
De slove prinse în șarade.

Un stei de ură-n corduri roade,
Cuvinte-(ab)surde dau în clopot;
Din baionete și tirade
Țâșnesc foneme-n ritm de clopot.

Consoane reci, în escapade,
Se sparg de tâmpile cu un tocot –
Vocale-n urma lor, în jocot...
Cuprins de patos, verbul cade
Din baionete și tirade...

Nicolae DINA

MIHAI MERTICARU - SINCERITATE ȘI HAR POETIC

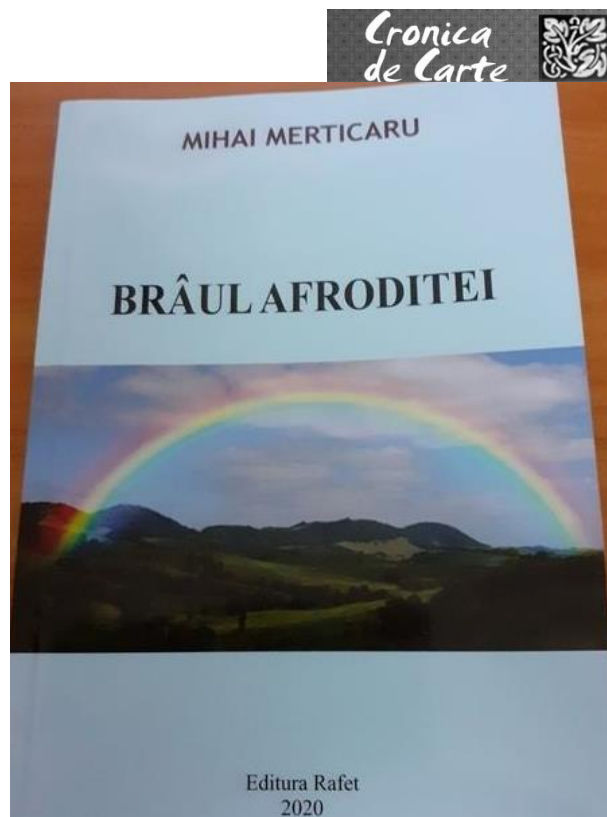
Mult prețuita, așteptata și invocata muză se află și la originea celui de al 23-lea volum de versuri al poetului nemțean **Mihai Merticaru**, „**Brâul Afroditei**” (Editura Rafet, Râmnicu Sărat, 2020), unul în care reflexivitatea, sinceritatea și sensibilitatea poetului se concretizează în fermecătoare sonete, poezii cu formă fixă abordate cu temeritate în șapte volume.

Primul ciclu, care dă și titlul întregului volum, se remarcă printr-o diversitate tematică și printr-un limbaj expresiv proaspăt, servind o imaginație debordantă, roade ale pregătirii sale de intelectual rasat, de fin cunoscător al secretelor limbii române aflate la îndemâna profesorului de specialitate, al culturii, civilizației și literaturii naționale și universale. Deschiderea spre metafizică și spre meditația filozofică, reflexivitatea, dar și un mare grad de afectivitate se află la originea sonetelor a căror tematică pleacă de la sentimentul de dragoste, la cultul eroilor, pentru istoria noastră glorioasă, la existența umană și la manifestările naturii binecuvântate, generoasă cu românii.

Conștient de dificultatea pe care o presupune crearea unui sonet, temă frecventă (semnificativ, în acest sens, fiind studiul „*Sonetul și matematica astrală*”), Mihai Merticaru îl compară cu înălțimea amețitoare a unui munte („piscul înalt al sonetului”) pe care o poate escalada alpinistul numai dacă „înfruntă pieptiș peretele vertical”. Pentru sonetist, această înfruntare presupune muncă, meșteșug, talent, însoțite de rigurozitate și dedicare, căci el, sonetistul, este „Sisif ce cară munte-n spate,/Vlăstar din vechea stirpe a lui Homer,/Culegător de iluzii spulberate/Un rege-n regat de singurătate/[...]Pe moșia cuvântului zilier” („*Sonetul bătrânului bard*”).

De altfel, poetul definește „sonetul perfect”, spunând că acesta „cuvine-se să fie scris/cioplit în rocă dură de granit”, cuprinzând infinitul și visul, limbajul poetic expresiv strălucind prin metafore neașteptate precum „opale, diameante și rubine” și fiind astfel realizat încât „să strălucească-n ritmuri și terțene/soare să se scalde-n argint de ape”, toate devenind „scânteii din tot Universalul necuprins” („*Sonetul sonetului perfect*”). Se observă preocuparea poetului pentru sonet, deoarece, într-un volum anterior („*Flacăra din piatră*”, 2015), apărea o definiție sui-generis a acestui tip de poezie de inspirație divină, afirmând că „prin galaxiile poemului meu/se plimbă nestingherit doar Dumnezeu”, poezie creată ca „un imn de slavă” în care strălucește „metafora scumpă, blagoslovită”, ea devenind „flacăra sublimă” care „se-mbăiază-n apa sfințită” precum „struna vrăjită din lira lui Orfeu” („*Sonetul sonetului*”).

Nici „sonetistul” nu este uitat, el fiind creatorul acelor „stanțe cu S mare/țesute din caratele luminii”, care, ca un adevărat „frate mai mic al lui B. Cellini” (giuvaiergiul genial, creator neîntrecut de bijuterii delicate), este atras de toate

frumusețile din jur, metafore ale naturii perene văzute ca „bijuterii noi pentru fiecare”, adică „trandafirii și crinii” presărați „în calea frumuseții răpitoare” („*Sonetul unui sonetist*”). În această ipostază, sonetistul este creatorul conștient de rostul său când „o poartă de rai, sufletu-și deschide”, moment în care, atins de aripa muzei, „începe poetul să scrie/o lume amorțită s-o învie,/să-i extirpe instinctele perfide/să umple fântâna cu apă vie”, asumându-și menirea chiar și atunci când dificultățile creării unui sonet par insurmontabile: „Sisifical mit, supliciu, desfide,/Al cugetării freamăt se închide” („*Sonetul creatorului*”).

Prezentă între marile teme ale sonetului, dragostea, erosul, este sentimentul profund trăit în întreaga sa existență, conform propriei mărturisiri, potrivit căreia primele sale versuri de licean erau inspirate de afecțiunea pentru „o fată amețitor de frumoasă”, moment considerat punctul de plecare al descoperirii „poeziei vieții”, în care „sugestia, simbolul, metafora” își au rolul firesc și necesar.

Dragostea face parte din viața însăși, căci „nu poți trăi frumos fără iubire,/nici să te bucuri de taine, nici să zbori”, iar ea are multe fațete, de aceea „iubește toate ce te înconjoară/și-i mângâiat de lumina solară” („*Sonetul iubirii, I*”), fiindcă ființa către care se îndreaptă sentimentul este femeia, „o ființă ce-ți procură splendori”, rod al creației lui Dumnezeu simbolizând idealul năzuințelor oricărui pământean, deci și ale poetului îndrăgostit care mărturisește că „sonetul meu l-am închinat femeii,/că asta-i prima, marea lui menire,/să urce-n slavă clipa de iubire/pe care au eternizat-o zeii” („*Sonetul iubirii, II*”). Că dragostea este tema majoră a versurilor sale o demonstrează însuși titlul volumului, „*Brâul Afroditei*”, care sugerează permanența sentimentului, brâul de aur al Afroditei fiind simbolul acesteia și, totodată, însemnul frumuseții zeiței, pentru că ea este „nemuritoare, pură desfătare” și pentru că „minunea firii tale fascinează,/în pieptul tău se zbuguie o rază” și este

(continuare în pag. 19)

aureolată de „brâu-ți, un curcubeu drept cingătoare” („Sonetul unei zeițe”).

Sentimentul este unul înălțător atunci când se referă la „milenara Românie” cu diversificatul ei relief și cu o istorie zbuciumată, care devine „minune de țară neînfrântă” atunci când „odată cu munții și codrii, cântă”, iar Dunărea „adună izvoare de apă vie” din „râurile-lumină” atât de benefice pentru „câmpia-ți mănoasă”. Sub semnul „nemuririi”, țara, atât de iubită de poet, a fost și va rămâne aureolată ca o „coroană de regină maiestuoasă” („Sonetul României milenare”). Acest lucru se datorează jertfei miilor de eroi „care și-au dat viața pentru reîntregire”, căroră, în semn de cinstire și slavă, „turnăm în bronz statui nemuritoare” și pe care îi „vom păstra neșterși în amintire” („Sonetul eroilor”).

Cu nostalgie și dor nestins, poetul evocă satul românesc, văzut ca o „fărămă de astru” în deplină comuniune cu natura, căci el apare „plin de miresme și de pomi foșnitori, /cu fructe coapte, rarissime comori”. Dintotdeauna, satul este înfrumusețat de „cetini de splendori”, este locul unde „eternitatea mai durează/alături de cei peste-o mie de sorii” și unde „elanul vital” are ca stea călăuzitoare credința, „lumina dumnezeiască” („Sonetul satului românesc”).

Aceeași dragoste pentru țară transpare și din sonetele celui de al doilea ciclu, „Simfonia gărgăunilor”, în care poetul, cu un ton caustic și adoptând o atitudine dură, își exprimă neliniștea provocată de marile probleme ale României contemporane, dezamăgirea și deznădejdea fiind ale unui patriot încrâncenat de fărâdelegile, de corupția, de putreziciunea și ticăloșia celor care promovează o „lume eteroclită/meschină, promiscuă și ignară”, dorind ca sonetul său „să-mi devină dinamită” și „fetidul putregai, s-arunce-n aer” („Sonet-dinamită”).

Titlul ciclului este semnificativ, în sensul că fumurile („gărgăunii”) ce mișună în capetele ticăloșilor au făcut ca România să devină „o țară mișelește mursecată” de loviturile unei istorii nedrepte („Sonetul României sfâșiate”), să fie năpădită de „pecinginea, viermele și minciuna, /licheaua care se crede supraom”, caracterizată prin arghirofilia din cauza căreia „țara-i spoliată în cârdășie”. Limbajul poetic ne amintește de estetica urâtului, fiind plin de invective precum „mocirlă, gunoaie, pigmei și duhoare, /topârlănie și nimicnicie, /cu scâră, puroi fetid și tumoare”, toate subliniind revolta românului patriot față de nemernicii spoliatori ai bogățiilor țării, față de „arierații sus cocoțați/și-n posturi-cheie, indivizi tarați/cu mare competență la portofel” („Sonetul butaforiei”), când „România, la meza, e scoasă/de lacheii cu palma lipicioasă”, stârnind neîncrederea românilor „sătui de minciuni marine” („Sonetul României vândute”).

Sonetele lui Mihai Merticaru reprezintă viziunea creatorului despre viață, despre lume, despre universul înconjurător, umplând sufletul cititorului de lumină, de pace, înălțându-l spre infinitul cunoașterii. Inima poetului este locul unde se nasc sentimentele, trăirile sufletești, unde pătrunde lumina gândului, a ideilor, observându-se sinceritatea și harul cu care cel atins de aripa îngerească a măiestriei artistice, precum autorul acestui volum, își exprimă propria viziune, abordează o bogăție tematică impresionantă cu o remarcabilă maturitate lirică.

Mihai MERTICARU

SONETUL MĂREȚIEI UNEI CLIPE

Cu tâmpla-nsoită vii înspre mine,
Prin grădini celeste pline de-amintiri,
Prin gânduri plutind pe valuri de iubiri,
Să mă viscolești cu gesturi caline,

Din extaze, să-nfăptuiești noi zidiri
Unui timp bolnav ce pare că vine.
Cuvântul nerostit se soarbe în sine,
Imagini astrale se-nchid în priviri.

Speranței, cale mai dreaptă-i deschide,
Iubita mea, lumină din lumină,
Pune hotare uitării perfide,

Fulgerul zădărniceii, desfide!
Măreția clipei, ofrandă divină,
Blagoslovește-o, să fie deplină!

SONETUL UNUI MIRACOL

O punte peste-ale uitării ape
Nu poate fi decât o orhidee
Primită-n dar, cu drag, de la o fee
Și ținută, de inimă, aproape.

O pace, poate gestul să încheie,
Securea războiului, să îngroape,
Vie pildă, istoriei mioape,
Războinicilor, fermecată cheie.

În galaxie de serenitate,
S-ar schimba planeta noastră bolnavă,
În paradis de grădini suspendate,

Într-o frăție și-o umanitate
Îmbarcate într-o singură navă
Aureolată cu cin și slavă.

SONETUL PARADOXURILOR

Ne-ndepărtăm, ca să fim mai aproape,
Ne înstrăinăm, ca să ne-nrăgostim,
Ne dăm uitării, ca să ne amintim,
Trăim fericiți în vremuri satrape.

Ne tot amăgim că mereu o să fim
Și ne schilodim prin cele hârtoape,
Într-o mie, suta nu mai încape,
Aruncăm averi pentru un succes infim.

Înaintăm printr-un ocean de zgură,
Planeta-ntregă, cu ură, se-ncinge,
Nu mai știm cine, prezentul, ni-l fură,

Dinspre strămoși, vine muștrare dură.
Din văzduh, o lacrimă se prelinge,
Luminosul viitor încet se stinge.

Varga Istvan ATTILA

Unde dispăre, unde este frica de terorism?

În mai multe articole anterioare am pus problema sentimentului de insecuritate între real și imaginar. Această problematizare a permis pe de o parte descoperirea acelor frici/sentimente de insecuritate ce formează/modelează existența și creația unor ființe. Pe de altă parte, cercetarea a permis și cuantificarea măsurii în care, spre exemplu, teama de catastrofe, foame și război se manifestă într-un mod conștient/inconștient în viața și creația artiștilor. A rămas însă neabordată o formă deosebită a sentimentului de insecuritate, o formă elementară pe care am încercat să o dezvăluim într-o nouă abordare și pe care doresc să o semnez în următoarele rânduri.

Teroarea

Forma elementară de insecuritate sus menționată este teroarea. Teroarea fiind „groază, spaimă, frică provocată intenționat prin amenințări sau prin alte mijloace de intimidare sau de timorare”¹ Acest sentiment a fost și continuă să fie trezit și apoi folosit de terorism, așa cum se va sublinia în cele ce urmează.

Plecând de la această formă specifică de insecuritate, apare și ipoteza conform căreia terorismul nu este o acțiune / un act ce urmărește uciderea/distrugerea individului. Terorismul, ca atare, doar se folosește de sentimentul/sentimentele trezite, de acțiunea sa (adesea) criminală pentru a destructura sau chiar deconstrui, comunitatea țintă.

Astfel, studierea unei comunități, precum cea a artiștilor poate ridica numeroase probleme, la care doar în parte vom găsi și răspunsuri. Prima problemă (și chiar una de bază) este dacă comunitatea artiștilor a resimțit frica provocată de terorism.

Răspunsul la această întrebare nu se lasă așteptat, deoarece chiar și fără aplicarea unor chestionare special adresate artiștilor, ne este clar că întregul occident, dar nu numai, resimte frica provocată de terorism. În această privință este suficient să aruncăm o privire asupra Eurobarometer-ului,² din ultimii doi ani. În eurobarometer-ul din 2018, terorismul este a doua preocupare în Uniunea Europeană, deși față de anul anterior este într-o considerabilă scădere,³ iar în anul 2019 preocuparea pentru terorism este și mai scăzută, totuși ocupă încă poziția a 5-a⁴.

Însă, a doua întrebare, ce are în vedere măsura în care este resimțită și trăită frica provocată de terorism este una specifică, care a fost prea puțin studiată. Astfel,

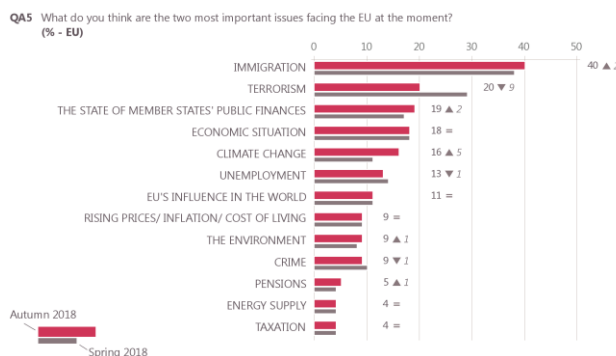

Fig. 1 - Poziția terorismului în preocupările cetățenilor europeni

această din urmă problemă a avut în vedere chestionarul realizat în toamna anului trecut, pe un eșantion format din 74 de artiști vizuali.

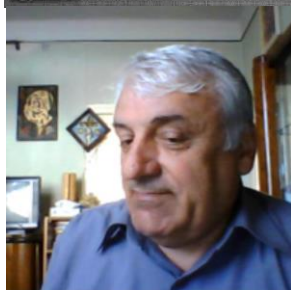
Chestionarul era unul simplist și a constatat din întrebarea: „pe o scală de la 1 la 5, unde unul este echivalent «foarte puțin», iar cinci «foarte mult», în ce măsură vă provoacă terorismul creșterea stării de insecuritate?” Răspunsurile au fost oferite voluntar de subiecți de-a lungul a 5 zile (în perioada 28.10.2019 - 01.11.2019). Mulțumită lor, în prezentul material putem cuantifica măsura în care a fost (re)trăit sentimentul de insecuritate provocat de terorism, în cadrul artiștilor vizuali. În acest mod s-a încercat să se ofere și un răspuns la cea de a doua întrebare.

Terorism vs. Război

Este posibil/probabil, ca unii să confunde sau să fi confundat terorismul cu războiul. Însă, cu toate asemănările, terorismul este cu totul opus războiului. În timp ce războiul prin violență urmărește distrugerea unui dușman concret, terorismul folosește atât violența, cât și distrugerea pentru a crea teroarea/frica, cu care să controleze și să modeleze, comunitatea țintă. De asemenea, în cazul în care războiul afectează doar pe participanți, iar restul victimelor sunt nedorite (fiind percepute drept victime colaterale), terorismul nu are și nici nu cunoaște participanți voluntari pe ambele părți. Terorismul urmărește să transforme indivizi aleatori în victime destinate a fi semnificative pentru restul comunității. Cadavrele sunt destinate și devin modele ce permit modelarea grupului desemnat inamic.

Astfel, spre deosebire de studiul ce avea în vedere sentimentul de insecuritate provocat de războaiele trecute și cele existente, insecuritatea provocată de terorism este mult mai complexă. În primul rând, deoarece chiar teroarea, adusă la suprafață de terorism, poate fi echivalentă cu sentimentul de insecuritate. În al doilea rând, deoarece individul poate fi mult mai ușor victima terorismului decât a războiului. Deoarece în timp ce participarea la război, așa cum s-a menționat, este un act voluntar, în schimb a deveni victima terorismului, este un act involuntar. Nu în ultimul rând, terorismul, așa cum s-a arătat și cu altă ocazie, este un act complex, ce transformă violența comună în elemente de semiotică. Acțiunea din care rezultă violența oarecare este în realitate un act mai complicat decât s-ar putea crede.

(continuare în pag. 26)

Grigore GRIGORE**Aici e viața și aici e moartea**

Aici e viața și aici e moartea
Aici e înălțarea și disprețul
Și tot aici e cel ce pune prețul
Ca să-ți primești și tu pe merit partea

Aici se cumpără și-aici se vinde
Se minte și se spune adevărul
Și otrăvit pe jumătate măru
Comunitatea-ntreagă o cuprinde

În temnița cuvântului vopsită
Sunt scări pe care poți urca pe brânci
Ca mai apoi de sus să te arunci
În hăul cu cădere infinită

Aici este mirarea și-ntrebarea
Aici pedeapsa cât și împăcarea

Niște albine ce n-ajung la plajă

Niște albine ce n-ajung la plajă
Și totuși vor și ele să trăiască
Cu mască, fără mască și sub mască –
Iubesc prin munca lor suprema vrajă

A celui ce-a crescut în stup și care
Se știe osândit la fericire
Când totul se-mplinește cu iubire
Și cu dreptate pentru fiecare

Un singur trântor stupul îl veghează
Un singur trântor pentru toți visează
Și cu înțelepciune luminează
Întotdeauna tot ce germinează

Ca să trăiască-n legea lor cerească
Foarte departe de cea omenească

Din poezie sunt. E limba mea

Din poezie sunt. E limba mea
În care totdeauna am trăiri
Și mai umflate dar și mai subțiri –
Și mai ușoară viața și mai grea

Poți să te-nchizi la mine în uimiri
În mine ca-n oglinzi te poți vedea
Și-n visul meu poți arde ca o stea
În propriul ei cerc de străluciri

În fruntea Poeziei zilnic lupt
Cu neputința care dă un ton
De unde e pictată – pe-un balon

Sunt strânse oi în turmă, dar nu toate

Sunt strânse oi în turmă, dar nu toate
Că și în alte turme sunt tot oi
(Iar câteodată și măgari și boi)
Care văd iarba doar pe mestecate

La stână sunt atâtea mari nevoi
Mai luminate, mai întunecate
Și rezolvate și abandonate
Care depind de soare și de ploie

Dar câinii care noaptea-ntreagă latră
Și cred că își păzesc averea lor
Adică muntele nemuritor
Zidit din piatră pusă peste piatră

Privesc încrezători și dau din coadă
Când n-au nici un stăpân care să-i vadă

Bolnav de suflet. Că am suflet mare

Bolnav de suflet. Că am suflet mare
Cu lacrima mergeam la vânatoare
Lăsând de mic copil gura să zboare
Spre țâța mamei cea nemuritoare

La care-am supt cât timp nici nu se știe
De la-nceputul meu de veșnicie
În care am trăit ca-n carne vie
Supus cuvântului care se scrie

Bolnav de suflet și acuma sunt
Privesc oglinda ca pe o icoană
Deși în ea văd un bărbat cu-o rană
Însângerată și cu păr cărunt

În fruntea unor hoarde fără nume
Care tot vin și vin din altă lume

Mă întrebam ce-i viața și ce-i moartea

Mă întrebam ce-i viața și ce-i moartea
Ce-i adevărul și ce e minciuna
De ce se-ascunde soarele când luna
Pe sub pământ își luminează partea

De ce ne-nchidem încă în ființă
Și căutăm ieșiri neconcepute
Spre alte vieți care necunoscute
Dau roade evadate din sentință

Mă tot întreb dacă tu ești stăpână
Pe sufletul pe care-l porți în straie
Și nu te lași întemnițată-n ploaie
Dacă în picătura ei de zână

Nu-ncape o sămânță tutelară
La care moartea pune plug și ară

Arsenie AUGUSTIN

În colțul acesta umed de zare
S-a ghemuit tăcerea și privirea primului
Tălhar ce-a furat Raiul
Din spinii împlețiți în cunună de lemn.
Sporadice insule nedelegate de nimeni
Irump în cratere albe și-adâncuri,
Se frâng pe trepte de lut
Ca și cum cerul ar fi din ramuri de sânge.
Margini triste din aripi de fier
Cad între cele două linii de frig,
Estompând zborul unui corb de cerneală.
De-a dreapta lui îmi depăn somnul-poet,
Ridic fruntea plină de umbre
Așezate-n șirag fără chip
Și singur ca un munte de sare cu piscuri
De plumb,
Frâng cărările albe cu nume de joc.

Pentru cine un soare de noiembrie
Ridicat pe culmi de bazalt
Sau ascuns în șiraguri și umbre
Prinse în jocul de-a frunza?
Mestecenii dor când vârfuri umezi de rouă
Se-aprind în spirale
Spre cerul de ieri luminat cu miresme
Lăsând șoapte-n pământ să apună.
Între ziduri trasate cu linii
De-ntuneric fierbinte
Cad tăceri răscolite la miez de visare
Și totul pătrunde în somnul
Din mijlocul lunii.
Gândurile-mi încep să-și croiască trup
De acustice plânsuri sculptate în nud
De cuvinte albastre.

De ce noapte de noapte mi se trezesc
Visele înțepenite la marginea
Crestei de sare?
Cum să repet armonia stătută
La-ntretăieri de zile obscure?
Doar mângâi cu brațe de piatră
Nestatornica inimă ce cântă în lanul
De grâu amorțit cu fruntea spre cer.
Suspin și m-ascund mereu în aceleași
Umbre-ațipite,
Secunde de tăceri măsurând asimptotic
Odată cu trecerea sângelui
Prin tâmpilele calde-ale morții.

Nu mai pun piedici neputințelor sterpe,
Le dau aripi de lut să se-ntoarcă
În rana dinlăuntrul
Luminii răstignite cu lacrimi și cuie.

Îngrămădit sub coaja nopții
Mi-acopăr cu umbre sticloase tăcerea,
O las să dospească incert
În inimă cu lacrimi de ceară.
Nevăzuta singurătate a pietrei
Ce stă să se rostogolească la marginea
Unei respirații de sânge,
Iar se așează cu spaimă pe vârfuri
De aripi răsfirate lucid.
Cuvântul-soldat zidește zbor de rugină,
Pictează îngeri de humă
La-ntretăieri de lumini și secunde,
Coase răni de sfincși îngropați în conturul
Acestui răsunet ucis între ramuri
Și vise desculțe.

Stacojie tăcere,
Umbre de lut aruncate peste mulțimea
Crestelor de ceară
Se-adună acum împietrite
Venerând o iubire zdrobită,
Stinsă în micile ei mădulare.
Pământ răscolit de lanțuri și cer...
Cuvintele-turn iar veghează piscuri trufașe
Amorțite-n apus,
Otrăvite cu sărutări de bazalt.
Doar aripa morții dezgheață
O cântare străveche demult așteptată,
O răstignire în praf și lumină.
De miere e rana din spatele pleoapei...
Între mâine și ieri
Pulsează-o străină cădere
Salvată de brațe și curgeri albastre.

Nici azi nu se văd pietrele
Coborând cu lumina tăcută
De la picioarele serii.
M-am ascuns după griul acesta murdar,
Umblu desculț prin seva răni-oglină
Ce-și scutură golul
În trupu-mi de sânge și flăcări.
Visez intermitent la cireșii cu ramuri
Calde ca ploaia ce scurmă din nou
Umbrele întinse peste moarte
Și frânte-n cuvinte-ecou.
Pași repezi de rugină și tunet
După acest potop am să caut
Iar zborul liber departe
Cu cântec și ape am să-l scriu
Pe nodul din palma de humă.

Ștefan Radu MUȘAT

Această frumoasă nebunie a omului

Te națtă în valuri și cobori la fel de tulburat
până la moarte, acest fluviu aprins
îți justifică existența într-o frumoasă nebunie.

Avântul sângelui te aruncă
de la exaltare până la agonie,
pierzându-ți rațiunea într-o efervescență absolută,
ritmul lucidității își pierde echilibrul,
devenind clipa perfectă a întâmplării.
Iubire, întâia și ultima religie a omului, ce nu poți
pronunța, scrii cu buzele pe gura celui alt.

Buzele ți se lipesc până la sânge de buzele ei,
cum să trăiești astfel dacă nu prin intensitatea și aerul
acestei păsări?

Ai sentimentul că te scufunzi într-un anotimp
fără pământuri.

Regretul nu se naște dintr-o halucinație nocturnă,
ci din minusuri de viață. N-ar trebui să regreti nimic
din această încordare maximă;
când simți carnea ta în respirația celui alt depășești
lumescul, devenind alternanță a neantului.

Ți se văd flăcările din interior în oglinzi, în lucruri,
în amintiri rămase pe pământ ca niște suferințe durabile
pentru care ai obosit așteptând să trăiești
între real și ireal...

Dar ție?... ție, cea mai aleasă dintre femei,
nu ți-am spus nimic despre alunecarea mea internă,
că uneori mă națt în valuri și cobor la fel de tulburat
până la moarte în această frumoasă nebunie a omului...

Amestec de viață cu moarte și reînviere între cele două hotare...

M-am oprit lângă o piatră care arăta ca norii zilei
după ploaie.
Era albă și în același timp umbră de negura timpului.
Poate că unul din strămoșii mei o atinsese cu lacrima,
cu puținul lui pământ încălzit de suflet și speranță,
lăudându-și bucatele mizere pe care le avea pe masă.

Biruieste furtunile vremii care veniseră peste ei
din cele patru colțuri ale lumii,
aducându-i neajunsuri și suferință.
A trăit și a murit aici:

Și-a descântat păcatele pentru toate stelele
pe care le-a strâns într-o scântie numită speranță,
că cineva îl va pomeni peste secole
într-o rugăciune.

A devenit fierul acestei pietre pe care am atins-o
cu arătătorul de la mână stângă
și m-a pătruns în inimă.
A trăit și nu s-a pierdut.
Speranța i-a amestecat viața cu moartea
și reînvierea între cele două hotare.

Credința lui puternică a supraviețuit
secolelor pentru a întâlni credința mea:
nu-l văd, dar îl simt, atingând încă o dată piatra de la
picioarele mele.

Trunchiul aspru al copacului,
sau ce-a mai rămas din el,
e crestat de cuțitele lungi ale furtunilor
care veniseră din toate părțile.
Poate că la umbra lui deasă
pe care o avusese cândva,
străbunul meu cioplise o jucărie de lemn
pentru copil,
care și el la rândul lui s-a supus șirului de veacuri
să mă lege de greul neînțelegerii lor.

Sărutul

Trezește un înger care rostogolește
timpul, măcinând prezentul în jurul tău.
Deschiderea ferestrei de către copilul din mine,
mă-ntregește cu mugurul crud al visului, cu vântul,
cu copacii tremurând de toamnă,
cu lumina zăpezilor care răsucesc clarul de lună
în albăstrimea stelelor pământești.
Mă arunc precum soarele în brațele zilei
și dintodată simt dorul de om.
Cineva mă strigă pe numele de copil și-mi șoptește:
Dacă te-aș săruta pe sufletul gol ți s-ar cutremura
gândurile din rădăcini și aș fi nemărginirea ta.

Sunt la începuturile unor izvoare albe,
așteptând să mă nasc în bătaile inimii tale.
Îmi șopteai că plutesc peste un altar de oameni lipiți
cu buzele de lumina vărsată a clepsidrei care
se scufunda în vocile joase ale acestora.
Am luat drumul bătailor inimii tale;
Dintre toate umbrele,
umbra ta o iubesc cel mai mult.
Am sărutat-o ca pe o bucată de cer și s-a deschis
o altă fereastră,
născându-mă în albul incandescent
de copac înflorit.
Întru în mijlocul ceasului;
umbra mea este exactă,
zenit -
n e m ă r g i n i t n e m ă r g i n i t n e m ă r g i n i t...

Doina GURIȚĂ**VORBIM DESPRE VIITOR**

Vorbim despre viitor
iar viitorul nu există.

Un tren care se apropie
Pe traiectoria sa
nimeni nu își așteaptă călătorul.

Încărcate cu nostalgie,
Durerile sunt amare;
căldura mă sufocă
el își scutură gura
Nimeni nu sărută

Negrul este diluat
în nimic.

Totul este posibil acum
când viitorul nu există.

MĂ DOARE ALBASTRUL

Mă doare-albastrul de sub albul verii
Tomnatic galbenul ușor mă ruginește,
Argint pogoară bruma, bătrânește,
Zăpada toarnă fulgeru-nvierii.

M-ascund de mine după aurul iubirii,
La tinerețe visul verde mi se poartă.
Încremenit și vânăt ca de moartă
Se face doru-n clipa despărțirii.

Tot se urcă visul peste porți înalte
Răstălmăcind povestea visului tehuie
La nesfârșit de nopți de galaxii se suie
Bătând la ultima și de cleștar cetate.

E vară de lumină veșnic jucăușă
Cu fluturi cu ochi mulți și aripi dese
O Maică scutece de lacrimi țese
Pentru copilul ce-a bătut la ușă.

Când m-am trezit, un roșu mă cuprinse
Zvâcnind în piept cu dangăt de-amintire
Din clopotul de cer căzu o răsplătire:
Măicuța mea cu scutec mă-nvelise.

BAT DOUĂ INIMI

Bat două inimi
Patru ochi se uită unul la altul,
Patru brațe sunt iarbă,
bătăi în agonie;
Restul vieții plutește violent,
Lovituri pe suflet, care visează în tăcere
La iubirea imposibilă.

AM ADUNAT DIN VREME TIMP

Am adunat din vreme timp
Să pot iubi în veșnicie,
Al neuitării anotimp
Toamna este-mbrăcată-n ie.

Timpul, flegmatic taumaturg
Trecu ușor ca un zefir prin azi, prin mâine
Amintindu-mi tainic de-un amurg:
Plin de lumină, vin și sfântă pâine.

Îți mulțumesc, o, Doamne-i bine,
Că plângi cu mine-n valea suspinării,
Că m-ai lăsat cu suflet de copil în lume
Și c-ai dat sentimentul neuitării.

Am adunat din vreme timp
Să pot iubi în veșnicie...

ENIGMA

Într-un popas, la capăt de timp,
I-am întins un inel enigmei
Cea cu suflet mare
Și-nfășurată-n visul Diotimei.
M-a întrebat, socratic, ce este iubirea;
Și de ce-i străvezesc acoperișul tainei
Cu simbolul începutului primei nopți?
Nu am știut ce să-i răspund.
Timidă, m-am retras în gândul tău;
Sfielnic am pus un diamant de versuri pe inel
Să-l hărăzesc imensei taine ce mă leagă
De abis, de strămoși, de cer și de moarte.
Am evadat și-am zăbovit la celălalt capăt de timp
Și, la acea Mare Înfrățire,
I-am întins versul agățat de simbol.
A vorbit tăcerea de mii de ori.
M-am stins și aprins într-un zbor de cocori
Mamă și tată.
M-au suit pe o arcă ce rupea sute de valuri,
Ce tăia din văzduh,
Pătrundea prin lumină,
Așteptând porumbelul cu visul cel verde.
M-am durut și m-am uns,
Cu inelul de sus.

IZVORUL DIN DEAL

Copilă fiind,
Fugeam la izvorul din deal.
Vântul turbat îmi dansa în păr
Aducându-mi la urechi
surâsul tău nevinovat.
Simțeam cum timpul se comprimă...
Păsările se roteau în jurul meu,
Iar eu odată cu el
Căutam nemurirea.
Deodată un cerb
se adăpa din izvor
precum Acteon.
Iar eu mă visam Artemis...

Tudor CÎCU

Am văzut o femeie jucându-se cu focul

Femeie jucându-se cu focul, de Any Drăgoianu (cartea de poezie a apărut la ed. NEUMA, 2020), îi configurează poetei plăcerea estetică de a medita asupra unei poetici a realității într-un sistem de oglinzi menite să ne redea proiecția unui suflet prins în colivia unor așteptări amânate. Poezia ei, mizând pe un biografism evocator, îl invită și pe cititor, transformându-l în martorul zbaterilor ei interioare, la o realitate ce nu mai poate permite o stare normală a lucrurilor. Cum ele, toate aceste lucruri, se și sfârșesc în cuvântul care ne spune că poezia e un concentrat emoțional, ca un fulger alcătuit din cuvinte. Și în a cărui faustică alchimie a revoltei și captivității tocmai am intrat, printr-un strigăt eliberator menit să dezlănțuie schimbarea. Însă în tot acest echilibru retoric al răzvrătirii și captivității noastre, o relație de cauzalitate cu viața o are puterea de a acționa și a ne iubi cu adevărat: „când inima îmi ardea după fiecare cuvânt”, iar până și timpul după care alergăm în viață, o da! - „timpul pare un cerc de foc”. Any Drăgoianu este poeta care „nu se joacă de un timp cu păpușile, ci cu focul poeziei.” și chiar pentru „o dezvelire de sine” scrie „o poezie destul de gravă și ofensivă” (scrie, în *cuvânt înainte*, Horia Gârbea). Dar - o spunem cu certitudine - avem prin Any Drăgoianu o voce cu un discurs al eului biografic, ușor revoltat. „Poetul... un evocator. Când îl înțelegem, suntem tot așa de poeți ca și el” - spunea Anatole France. Cred că, oscilând între cele două stări sufletești, revoltă în captivitate și strigăt în libertate, poeta se trezește din visul scrierii unui poem de parcă ar improviza la pian: ca stare a incantației interiorizate în fața lucrurilor și a meditației nostalgice, oficiind o poezie confesiv-narativă, fără un retorism pronunțat, mai degrabă prozaică. „Poate chiar eu am inventat această femeie”, ni se confesează, atrăgându-l și pe cititor în direcții emotive și lirice, pendulând în imagini inedite care se întrepătrund cu sentimente tulburătoare, determinate de efuziunea stării. Și, ca într-un voiaj interior complex, memoria se reeditează cu ochii legați de amintiri: „amintirile mă prind ca lupii turbați”. Inventând un timp paralel, o viață, o iubire, într-un anume fel lumea/scenă, fiind o lume a simțurilor personale (acea „dezvelire de sine” amintită), noi credem că prin gânduri, simțurile noastre se deschid spre taine. Convingerile sale estetice, suflul interior al sufletului feminin (acest spațiu infinit al trăirilor), sunt temnițele în care poeta pendulează între măștile auctoriale ale imaginarului și năzuința faustică a unui strigăt de descătușare: „nu mi-e frică de nimeni și de nimic/pentru că poemele mele nu poartă măști/și nu se pun pe alergat dacă aud mașina poliției” (Nume de cod: „Anna”).

În poezie, gândurile poetei sunt ca umerii pe care se sprijină sufletul cititorului, iar noi suntem convinși că, prin gânduri, simțurile noastre se deschid spre taine ce multi-plică și deformează realitatea. Este o fericire imaginația (aici), dar numai pentru a scoate la iveală sufletul „când o furtună trecuse prin acesta”, ca o pendulare între po-sibil și real a celor deja trăite: „parcă am cărat în spate stânci/îmi ordonez câteva cuvinte/paginile nu mai tresar/ cum nu mai tresari nici tu/ indiferent cât de minunat arăt eu/în fiecare fotografie” (La miezul nopții poemele nu mai au niciun sens).

În poezia de dragoste (cernită de „acest segment al întoarcerii tale” - cum spune), se simte acel glas dubitativ („de atâtea trădări/ mă împiedic de umbra copacului așezat în fața casei”); și ne izbim de ceața unei povești a celor care se caută hamletian în lumea-scenă, unde pe ea o zărim „iubind pe apucate/agățându-mă de alte suflete”, iar el e călător „în propriul deșert”: „iar tu/alergi prin visele sângeroase”. Și între cei doi „sunt munți/și ape/și dezastre” și „dragostea mea e ca o pădure unde se taie nemilos/fiecare anotimp”. Revolta poetei se face resimțită atât în vers („mai e o femeie să știți/o femeie care arde în urma poemelor mele”), ca și în modul de frazare a unor titluri de poeme: „avem să ne golim de ninsori”; „zâmbetul prăfuit al unei dimineți”; „nu-mi pun inima să repete nicio durere”; „În autobuzul acesta sunt mai mulți poeți” etc. Mai toate poemele volumului sunt scrise în aceeași notă profundă a meditației asupra a tot ce asaltează această „trestie gânditoare”, ființa umană: dorința, speranța că iubirea va salva totul, spaimele că

(continuare în pag. 26)

nu-și va găsi tărâmul liniștii, norocul ori nenorocul de a scrie poemul vieții, etc. După aria de acțiune a poemelor distingem două tendințe ale poeziei sale de suflet: prima se valorifică mai mult prin lirismul imaginației simbolistice, uzând și de metaforă, a doua se fixează pe text sau pe scriitura epică.

Cum fiecare purtăm, în grade diferite, o formă de romantism, nici poetul nu poate fugi în brațele dragostei, ca ultim refugiu, de temerile sale. Prin poezie își construiește lumea din care să iasă ceva mai întărit: „*voi scrie poeme după ora 22/poeme în care voi alerger liberă pe străzi*”. Strigătul ei nu e unul al disperării cât al poemului care se vrea auzit: „*am inventat un strigăt/care mai târziu a ars/ odată cu ghemul acela imens de amintiri/ce mă pândeau pe la colțuri/gata să își înfigă dinții/în carnea mea*” (am inventat un strigăt). Pe ici-colo, poezia e și un avertisment adresat locuitorilor planetei: (vezi poemul „Într-un târziu dezastrul va semăna cu un glob uriaș” (sau versurile) „*mă gândeam să scriu pe toți pereții/un poem realist/chiar dacă voi fi lovită cu pietre*”, ori un strigăt de reinventare a poeziei: „*legați-mă!/Legați-mă, până nu dau foc/și acestui ultim poem!*”... „*ca un cântec început în sălbăticie*”.

Alteori, poeta se simte înmănișată în singurătatea zilei „*după lunile acestui arest preventiv/încep să iau totul ca pe un fier încins*”, dar e doar scânteia unei posibile treziri la viață, ce „*seamănă cu aripile unei vrăbii pregătite să ciugulească/măi multe clipe îngrămădite în suflet*”, ori tabloul e pictural până la expresionism: „*dar e liniște/numai o lumânare pâlpâie/scurgându-și ceara/pe podeaua îmbibată de lacrimi*”. Și asta, pentru că doar poezia are atâta mister cât să ne poarte pe „valuri” de gând, spre un liman de speranțe.

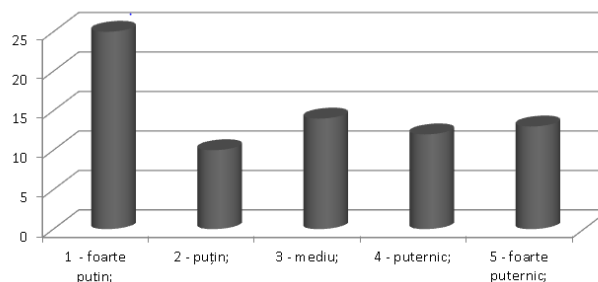

Ce spun cifrele despre terorism și artist?

În ceea ce privește resentimentul artiștilor în privința terorismului, rezultatele sunt interesante, dar nu neașteptate. Dacă este să luăm răspunsurile într-un mod particular, se poate observa că o mare parte a respondenților, adică un număr de 25 din 74, resimt un sentiment minimal de insecuritate. Cei mai puțini dintre respondenți, adică un număr de 10 din 74, resimt o insecuritate redusă (mică), cauzată de terorism, 12 respondenți au fost chiar îngrijorați într-o mare măsură de această problemă, în timp ce 13 respondenți au fost foarte îngrijorați.

Însă un număr de 14 din 74 de respondenți sunt reprezentativi, trăind teama de terorism într-o măsură medie, conștientizând pericolul, dar nu exagerând teama.

Pe o scală de la 1 – la 5 unde unul este echivalent a foarte puțin, iar cinci a foarte mult, în ce măsură vă provoacă terorismul creșterea stării de insecuritate.

Însă, ceea ce este cu adevărat surprinzător, apare în urma cuantificării răspunsurilor, din care rezultă o medie a răspunsurilor de 2.7, ceea ce, tradus într-un sentiment de insecuritate, ar avea un nivel scăzut, apropiat de mediu. Și chiar dacă această valoare poate fi considerabilă, ea nu atinge nivelul mediu și, în ciuda așteptărilor, sentimentul de insecuritate provocat de războaie rămâne inferior.

Prin urmare, apar două concluzii aparent opuse. Pe de o parte, ca și în cazul războaielor, indiferent că au fost 4 victime la nivelul UE în 2014, 150 în 2015 sau 10 în 2019⁵, din cauza nevoii noastre elementare de securitate, mereu va exista în noi teama de a deveni victimă a terorismului. Pe de altă parte, deși indivizii pot deveni într-un mod aleator victime ale terorismului, subiectul trăiește această posibilitate într-un mod inconștient.

Astfel, inconștientul nostru s-ar putea să ne apere de teroare, tocmai pentru a nu ne petrece existența într-o teamă permanentă.

¹ <https://dexonline.ro/definitie/teroare>, accesat în 15.12.2020.

² <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/>, accesat în 15.12.2020

³ <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/ResultDoc/download/DocumentKy/84930>, accesat în 15.12.2020.

⁴ <https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/ResultDoc/download/DocumentKy/88107>, accesat în 15.12.2020

⁵ <https://www.europarl.europa.eu/news/ro/headlines/security/20180703STO07125/terorismul-in-ue-atacuri-teroriste-decese-si-arestari-in-2019>, accesat în 15.12.2020.

George IONIȚĂ

ai luat cu tine...

ai luat cu tine doar amintirile -
câte au mai rămas
lăsând aici
scăunelul cu trei picioare
nu îți va mai fi de folos
și oricum
el trebuia să rămână aici
apoi ai încuiat încet ușa
trăgând parcă de timp
o dată...
de două ori...
și ai pus cheia cu grijă
sub preșul țesut de mama
din cârpe colorate
ai inspirat adânc din aerul acesta
de toamnă târzie
și m-ai întrebat
„acum, încotro mergem fiule?”

te-am așteptat...

te-am așteptat să vii aseară
să-mi umpli gândurile mele
priveam cum iarna
ninge trist afară
punând în calea ta
un alb covor
de neatinsse stele
și-am fi plecat
pe pâtiile moi
strivind sub pasul nostru
neînțeleptele zăpezi
și viscolul ar fi suflat
printre nămeți
să nu rămână urme înapoi...

uneori... (tatălui meu)

mă întreb uneori
unde este lumina din privirea ta
de ce ea se oprește în gol
sau poate dincolo de el
de ce amintirile tale au devenit
de nepătruns
iar lumea ta nu mai este și a mea
de ce mă întreb de prea multe ori
„pe fiul meu
l-ai mai văzut?”...

a nins...

a nins...
privesc albul imaculat,
neatins, virgin...
sub el se ascund gunoaiele,
scuipatul de ieri...
e multă liniște,

o liniște care îți apasă timpanele...
nici câinii nu mai latră...
doar focul în sobă trosnește
din când în când,
licărind întunericului...
dar această lume feerică se va topi
și va curge ca o lacrimă,
dezvelind iarăși gunoaiele
și totul va fi cum a fost,
până și respirația va fi la fel de gri...

se-adună anii

se-adună anii împovărați de zări
pe frunzele-arămii
lumina cade cenușie
din cerul răscolit de nori
și atât de aproape
în care și-au înfipt
ca niște rădăcini vârfurile lor
copacii

mă simt străin și fără rost
și-acea oglindă caut
cu chipul ce mi-a fost odată mie
nisipul în clepsidră grăbit se scurge
tot mai anost iar clipa ce se naște
e deja târzie...

psihedelic

am împărțit luna în două
o parte pentru tine
cealaltă mie
și noaptea a devenit mai tristă
grunjoasă
nici câinii nu mai știu
la care să latre
de după umbre
regina nopții își scutură parfumul
înebbunind fluturii...
amușinez aerul acesta mirosnic
și-mi apăs urechile
să nu mai aud țărâitul greierilor
ascunși până în mintea mea
să pot măcar visa
să ascult iar Ummagumma...

însemnul unui rid

cum tremură această clipă
într-o bătaie de inimă
și însemnul unui rid
cum valul fărâmițează nisipul
la țărmul unei mări
acum a...rid
cum vântul adie
și frunza unei toamne poartă
în vrie
cum mie un rid
a...rid
cum ție...

Adi G. SECARĂ

**Postfață la volumul: Gülten Abdula-Nazare -
"Pământul, muntele, peșterile și pietrele în
cultura popoarelor de origine turcă"**

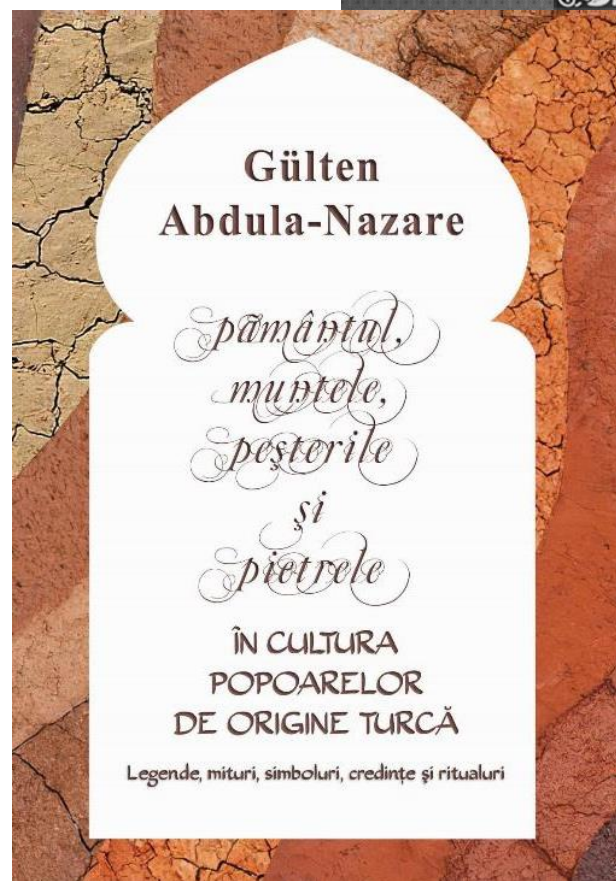
310 pagini, ed. InfoRapArt, 2021

Unul dintre marile merite ale cărților, dar și ale celorlalte activități culturale sau filantropice ale Doamnei Gülten Abdula-Nazare (așa cum o cunosc, cu prietenie deosebită, în ultimii ani), este faptul că deschide porți (nu numai sesamice, de poveste) către alte și alte universuri, paradoxal nu numai către cel turcic, al popoarelor turcice, care, prin complexitatea sa, prin bogăția sa spirituală, poate fi comparat cu cele neo-latine, germanice (anglo-saxone), slave...

Trezește entuziasmul cercetării științifice, desființează prejudecăți! Cele trei cărți apărute până acum, „Pământul, muntele, peșterile și pietrele în cultura popoarelor de origine turcă”, „Apa în cultura popoarelor de origine turcă” și cea pe care ați încheiat-o acum, „Pământul, muntele, peșterile în cultura popoarelor de origine turcă. Legende, mituri, simboluri, credințe, ritualuri”, urmând mai mult sau mai puțin sintagma reputatului gânditor francez Gilbert Durand, aceea de „bazin semantic”, mai întotdeauna tușând ideologia maestrului asumat Mircea Eliade, vizând istoria credințelor și ideilor religioase, reprezintă, de fapt un excurs în imaginarul istoric, lingvistic, literar, religios și artistic chiar al unei „umanități” cu totul și cu totul aparte (oarecum în paralel și complementar „Enciclopediei imaginariilor din România”, coordonată de Corin Braga).

Toate eforturile domniei sale demonstrează, ca în cazul tuturor marilor spirite enciclopediste, și în acest volum, după cum deja ați observat, elementele comune ale... „umanității” (apropos și la unitatea transcendentă a religiilor propovăduită de Fr. Schuon), dincolo de ceea ce le desparte și le transformă în „umanități”, un spirit profund identificând, desigur, unica Umanitate, unificată întotdeauna de iubire, empatie, spirit de solidaritate, nu în ultimul rând de Dumnezeu.

Parafrazând cele spuse de cercetătoare (dar și de traducătoare care ne-a încântat cu scrieri ale unor scriitori turci deosebiți, pe care i-a prezentat deseori pentru prima oară în limba română; încântându-i și pe cititorii turci cu pagini de referință din literatura română, Gülten Abdula-Nazare fiind cea care a tălmăcit în turcă „Papucii lui Mahmud” de Gala Galaction), „Dacă nu vom cunoaște miturile, legendele, nu vom putea găsi răspuns la diversitatea culturală pe care o trăim astăzi în cadrul unei imense globalizări culturale.”, dacă nu se va da culturii, printr-o adevărată cunoaștere, printr-un sistem educațional cu adevărat performant, axat pe caracteristicile fiecărui

învățăcel, ceea ce este al ei, și deloc al Cezarului, ceea ce o face să fie sacră pentru ființa umană, păstrându-se atât tradițiile, dar și încurajându-se întrepătrunderea tradițiilor, în spiritul păcii universale, conform celor spuse cândva și de Mahatma Gandhi, („Nicio cultură nu poate trăi dacă încearcă să fie exclusivă.” sau „Eu și tu suntem aceeași ființă, nu pot să-ți fac rău fără să mă rănesc.”), se va ajunge, fără doar și poate, la agravarea crizelor care sunt în lume sau care se întrevăd.

În pofida tuturor dificultăților acestor vremuri de pandemie, luptătoarea Gülten Abdula-Nazare, ca un David post-modernist, învinge Uriașul ignoranței, intoleranței, demonii oricărei amieze, oricărei lehamite, realizând prin acest tom aducerea Muntelui la Mohamed, dacă vreți, glumind mai mult sau mai puțin serios.

Precum ați observat, unul dintre accente cade (de aceea am și adus vorba către Profet) tocmai pe relația dintre Mohamed și creștini, avându-se în vedere aspectul particular al unor documente aflate la Mănăstirea Sf. Ecaterina, „Sfânta Mănăstire a lui Dumnezeu făruită în muntele Sinai” care „a dăinuit aproape neschimbată până în zilele noastre, în această zonă ostilă credinței creștine. Se spune că existența sa se datorează și unui acord extrem de vechi scris de însăși mâna Profetului Mohamed, sub denumirea de Carta privilegiilor, prin care proclama Muntele Sinai ca fiind un loc sfânt, respectat de arabi și de islam. Practic, prin acest document, Mohammed asigura protectoratul direct al așezământului. În cadrul muzeului sunt păstrate două documente: „Ashtiname” (Testament) și „Scrisoarea către asirienii

(continuare în pag. 29)

creștini” trimise de Profetul Mahomed călugărilor, în care acesta promite că musulmanii vor apăra, cu prețul vieții, mănăstirea și pe cei ce trăiesc acolo.

Despre veridicitatea ei sunt multe supoziții... (...) Privitor la acest înscris, se spune că, în timpul invaziilor arabe, pentru a putea rezista, călugării de la Mănăstirea Sfânta Ecaterina au solicitat protecție de la însuși Profetul Mohamed. Acesta i-ar fi numit pe creștini frați de credință și le-a oferit protecția sa printr-un document cunoscut sub numele de Ashtiname (Testament) semnat de către Mohamed, fondatorul Islamului, în anul 623 d.Hr. Conform acestui manuscris, călugării Mănăstirii Sf. Ecaterina au fost scutiți de la plata taxelor și de la stagiul militar obligatoriu. În plus, musulmanii au fost chemați pentru a proteja mănăstirea și a le oferi călugărilor tot sprijinul de care aveau nevoie.

Iată conținutul scrisorii „de imunitate” „Amanname” dată de Profetul Mohamed și parafată cu cele două palme ale sale, semn al frățietății, către călugării de la mănăstirea Sf. Ecaterina (muntele Sinai):

„Acesta este un mesaj de la Muhammad ibn Abdullah, ca un legământ față de cei care adoptă creștinismul, aproape sau departe, noi suntem cu ei.

Cu adevărat, eu, servitorii, ajutoarele și urmașii mei îi apărăm, deoarece creștinii sunt cetățenii mei; și pe Allah! resping orice nu le este pe plac. Să nu existe nicio obligație pentru ei. Judecătorii lor nu trebuiesc înlocuiți și nici călugării alungați din mănăstiri. Nimeni nu are voie să distrugă vreun locaș religios al lor, să îl strice, sau să care ceva din el pentru locașurile musulmane. Dacă face cineva asta, atunci rupe legământul lui Allah și nu îl ascultă Profetul. Cu adevărat, ei sunt aliații mei și au carte împotriva a tot ce ei urăsc. Nimeni nu are voie să îi forțeze să călătorească sau să participe la lupte. Musulmanii se vor lupta pentru ei. Dacă o femeie creștină este măritată cu un musulman, acest lucru să nu se întâmple fără acordul ei. Ea nu trebuie oprită să meargă la biserică pentru rugăciuni. Bisericile lor trebuie să fie respectate. (Creștinii) nu trebuie să fie împiedicați să le repare (...) Nimeni din Ummah (națiunea islamică) nu are voie să încalce legământul până în Ultima Zi a lumii.”

Mănăstirea încă mai posedă documentul scris de la Mahomed, care dovedește acest lucru.”

*

Legat de istoria românilor, aflăm un aspect deosebit de interesant, în ceea ce privește pe vlahi: „Pentru a ajuta la construcția mănăstirii Sfânta Ecaterina, printre miile de muncitori, Iustinian a adus și 200 de vlahi de la sud de Dunăre, lucru care este menționat și în documentele mănăstirii. Ei au rămas și s-au stabilit acolo, sprijinind și apărând mănăstirea, păstrându-și tradiția și religia, însă în secolul VII, odată cu invazia arabă, mare parte din ei au trecut la credința musulmană, rămânând în continuare ca slujitori ai mănăstirii. Astăzi sunt cunoscuți ca tribul „geabelilor” și își duc traiul în preajma mănăstirii. Ei își recunosc rădăcinile, istoria, îi respectă pe calugări, iar celelalte familii de beduini îi numesc „fiii creștinilor”. Denumirea de Sf. Ecaterina a fost dată, după unele surse, mai târziu, abia în secolul X, când moaștele Sfintei Mucenice Ecaterina au fost aduse la biserică.”

Am subliniat aceste două aspecte din motive evidente. Și pentru spectaculosul implicat, dar mai ales pentru nuanțele importante pe care le aduce în adevărata cunoaștere nu numai a Celuilalt, și din punct de vedere al filosofiei culturii, dar și din punct de vedere religios, ci și pentru propria noastră auto-cunoaștere, fiind elemente care, în epoca globalizării, trebuie subliniate astfel: istoria omenirii, a Umanității, nu poate fi înțeleasă și nu poate fi de ajutor pentru viitor, decât acceptându-se faptul că suntem copii aceleiași lumi, și pe linia unui Fernand Braudel, economic, dar evident că și cultural, am fost întotdeauna sub semnul unei sacre globalizări, oamenii fiind mereu deschiși spre comunicare, au fost curioși, au vrut să schimbe produse, dar și prietenii: Dumnezeu nu a inventat granițe, dar pentru armonia lumii trebuie înțelepciune și iubire de oameni pentru a le administra cum se cuvine, pentru a nu se intra, de pildă, în crize umanitare! Dar, pentru aceasta, trebuie descifrată și taina răutății omenești, al cărei izvor este cunoscut de către toți înțelepții veritabili ai lumii! Mai rămâne să fie și el administrat cum se cuvine, dându-se bucuriei de a ști, de a cunoaște, de a progresa, de a fi liber, de a schimba, de a crea, de a cerceta condiții propice!

Cercetând în primul rând Frumusețea și Bunătatea Oamenilor, indiferent de ce religie ar fi, cu har și prisosință doamna Gülten Abdula-Nazare se dovedește a fi din nou un mesager al ramurii de măslin, mesager al marilor oameni care au făcut istorie spirituală! O dovedește prin întreaga sa operă, care, iată, este un dans cu elementele primordiale: Aer, Vegetal, Apă, Pământ, este un dans al cuvintelor și al Vieții, un dans al Spiritului de la Dunăre și Carpați până la umbra și lumina minaretelor Moscheii Albastre, Aya Sofia, și mai departe, până la Sfântul pământ al Sinaiului, iată, sau până în Altai.

„Nu respecti, nu poți fi un adevărat musulman”, spune Profetul Mahomed.

Nu respecti, nu poți cunoaște fața lui Dumnezeu din Celălalt, am putea adăuga, cu smerenie, noi.

Eugenia Rada IONIȚĂ**Martori**

Martori la împărțirea pomenilor
 Stau zeii iubirii.
 La sărindarul lunii făcut din pâinea luminătorilor
 Fiindcă întinericului nu va lumina niciodată...
 Trandafirul inimii nu va înflori sub gheața târzie.
 Înțelege, rătăcirile toamnelor usucă pâlnia firească
 Pe care minunea cerului a dat-o spre bucurie
 Pentru bucățele plantelor .
 Știi tu, sămânța crinilor în pământul uscat
 Sunt vise pierdute.
 Din speranțe, împletirile luceferilor scriu poezie,
 O fac pentru sufletele albe,
 Pentru raiul din fiecare floare.

Altă părere

Bufnița lucra altfel
 Striga fecioara nopții la intervale de timp,
 Să vină de la cositul apelor.
 Sinceritatea învâluia copacii cu multă zăpadă,
 Din scară-n scară,
 Părerile se schimbau
 În chemările disperate pe vârfuri de munte.
(continuare în pag. 33)

Dana LOGIGAN**La final**

după tot ce e ars până la scrum,
 nu mai rămân decât pietrele.
 merităm măcar atât – o aromă de adio
 cu apus de soare peste piatră
 și piatră peste piatră
 ca un tort de aniversare a morții noastre.
 cine știe câți vor mai fi pe mal
 și se vor întreba peste timp
 Doamne, de ce nu și-or fi savurat și ultima felie?
 suntem rătăcitori
 precum Ra
 murim la fiecare apus
 și ne naștem mai înțelepți
 dar cui îi mai arde de lumină când în jur totul e scrum?

În numele pietrei

îi crescuse părul atât de mult
 încât se întreba
 dacă nu cumva durerea ei se transformă
 în podoabă capilară
 în jur doar copaci de păr,
 nori de păr, flori de păr, lună de păr
 niciun alt loc de decor
 mormântul plin
 de toată iubirea și viața ei de până atunci
 îi scurgea din suflet
 zbor de lacrimi și molii
 era un mic neom la marginea pietrei
 și se întreba de ce la naștere
 mama nu-i pusese
 nume de lacrimă

Mónica TÓTH**Poezia**

Ce este poezia?
 O frumoasă floare de lotus?
 Un cer cu mii de pete?

Ochii tăi

Ce frumoși ochi ai, minune
 pentru tine prieten drag
 ochii tăi sunt calzi
 spun povești, văd adevăruri
 sunt enigme...
 Ce frumoși ochi ai, minune
 ochii tăi
 plini de taine și mister
 plini de strălucire
 sunt raze de lumină...
 Ce frumoși ochi ai, minune

Nu te caut

nu te caut
 pot să zbor și să respir fără tine
 ochii nu plâng
 privirea nu se răzbună
 îmi place tihna și singurătatea
 amintirea ta moale și
 sânii mei formă de mere
 astăzi o să-ți înec amintirea
 ca să pot trăi liniștit
 numai pentru mine

poeziile mele

azi bate vântul
 poeziile mele
 dispar rând pe rând

singurătate

azi ninge
 în casă e foarte frig
 tu ești departe
 nu auzi țipetele mele
 nu am altă soluție
 iau halatul din literă
 ca să mă încălzesc

autoportret

sunt bine
 opt litere
 două cuvinte
 și o minciună

Irina Lucia MIHALCA

O nouă cale

Anotimpul acesta ți-a înflorit inima până în sanctuarul rozariului,
totul vine și pleacă, totul se accelerează,
totul ar fi putut să fie acum un veac sau la fel de bine ieri,
pentru a învăța ai creat un labirint,
în timp te-ai complicat - aglomerări de gânduri, de stări,
de situații efemere au venit ca să plece,
crezi că lucrurile s-au blocat
în continente înghețate,
ca, în roua clipei,
să se deschidă mult mai larg,
crezi că totul e împlinit,
dar, imediat, aluneci pe-o pantă abruptă,
într-o spirală nemărginită călătorim prin viață,
din căușul palmelor, cu mătasea luminii
se descântă eternitatea,
cu zâmbet, cu lacrimă, cu naștere și moarte,
mister de bucurie, mister de durere, mister de slavă.

Din liturgia orelor respiri intens psalmii întristării,
în solitudine,
aprinzi boabele de tămâie,
deschizi ușa și înțelul intră,
din vitraliul unui vis coboară o fată îmbrăcată în soare,
îți zâmbeste, te privește adânc,
îți sărută lacrima caldă și-ți mângâie delicat obrații,
poveste regăsită, prin ochii și inima ei, o nouă cale faci,
cu ochii deschiși separarea se dizolvă,
în toate e femeia și bărbatul,
brațele voastre cuprind cerul și pământul,
înfășurat în aripi de dor
trăiești intens universul iubirii
și fericirea,
în octava transparenței
te aliniezi simplu și ușor
în culorile noi care se conturează.

Din hrisovul trecerii după-amiezii tale,
sângele cuvintelor palpită până la marginea vieții
în poezia unei noi dimineți,
este ceva ce nu poți
și nu vrei, încă, să definești,
simțire siderală, magnifică,
ca și universul
prin care ne preumblăm,
da, o iubești și atât, numai atât,
pururea și fără tăgadă, da, o iubești!
Simți ca veacurile se vor petrece,
dar iubirea voastră
va rămâne veșnică, din veac în veac.

Misterul de lumină era veriga lipsă,
picătura s-a întâlnit cu oceanul.

Bucuria

Ca un înțel căzut, apa îi cere cerului
culoarea.
Dezgolit până în miezul tău
- adevăratul mormânt al călătorului –
prin abandon te înfrunți.
Ești azvârlit în gheața de dincolo,
acolo unde
visele nu pot pătrunde.
Spre ce lumină
te îndrepti
în noapte, la răscruce?
Cine, acolo, te va aștepta?
Pe drumuri de nori,
tinerețile, precum viețile,
trec și se sting.
Sunete noi înțelegi.
Sub coaste, inima
ți-e strânsă puternic
de o iubire năvalnică
- cea mai frumoasă poveste –,
și se întâmplă că, uite,
chiar ai trăit-o,
ai fost acolo, în poveste,
iar totul încapă într-un nume,
într-un vis de nevisat.
Întinde mâna și ține-o strâns
când trece aproape, în zbor!

Bucuria de viață. Un cântec fără moarte.
De pretutindeni, bucuria
în ritmul ei te poartă.
Las-o să te cuprindă,
să te învolute, să te sufocă!
Ce minunat! Lumea e în tine,
nu ai nevoie să-i cunoști cauzele.
În iarbă, tăcut este cerul.
Mergi mai departe, în larg,
prin soare și prin azur.
Privește marea, privește munții,
privește cerul și păsările!
În ochii lor vei vedea norii.
Oare, întregul poate fi împărțit?

Raza de soare

Mâinile tale, gura ta, pielea ta
au mireasma luminii,
cred că,
tu
ești
raza mea de soare.

Ion MANEA

Printre genuri, cu grație

Ioan Fărcășanu se află acum la cea de-a cincea sa carte, convingându-ne încă o dată că scrierea literară este pentru el nu numai o îndeletnicire de cinste, dar și o vocație. Când mi-a cerut să scriu câteva rânduri despre noua sa apariție editorială, am acceptat cu plăcere, dată fiind împrejurarea de a ne cunoaște de aproape o jumătate de veac, cândva, la început de vremi, lucrând împreună în același birou terorizat de bătăile ineluctabile ale unei vechi pendule fixate pe peretele de est.

Cum numele său nu e deloc străin de sumarele mai multor reviste culturale locale și nu numai, unele dintre ele, dintre care „Axis libri” se cuvine a fi prima pomenită, găzduindu-i creațiile număr de număr, o nouă carte a domniei sale nu poate fi decât bine venită.

Noi toți îl știam pe Ioan Fărcășanu, membru fondator al Cenaclului satiric „Verva”, prin percuția și relevanța epigramelor sale, dar, iată că, de data aceasta, lasă să intre în scenă poetul, cu toate trăirile și visările sale dintotdeauna, fără a uita într-un tot, după cum se va vedea, umoristul consacrat.

Tocmai de aceea, pentru a trasa ceva granițe, fie ele fluide și, deci, ușor penetrabile, își împarte acest nou volum botezat generos „Armonia cuvintelor”, în trei capitole separatoare, primul cu „Creații de ieri și de azi”, al doilea cu „Iubirea - un vis frumos și tainic”, iar al treilea cu „Istории amuzante”.

Poetul Ioan Fărcășanu nu se revendică câtuși de puțin din modernismul și, cu atât mai puțin, postmodernismul scrisului liric, dimpotrivă, inspirația sa este una solară, perspectiva luminoasă, în timp ce cvasi-prezența omului social în peisajele oferite conferă între-gului demers note evidente de clasicism și tradiționalism. Iată cum vede poetul anotimpul renașterii:

„Se simte iar miros de primăvară,
Gingășe flori ne surâd vesele-n balcon,
Timizii ghiociei scot capu-afară;
La colțul străzii cântă un acordeon”
(„Primăvară timpurie”)

Reînprospătarea cosmică, reînvierea, devin prilejuri de firești trăiri reconfortante:

„E-o armonie sfântă
Cum rar ți-i dat să vezi;
Miracolul te-ncântă:
Cu ochi deschiși visezi...”
(„Pădurea în zori”)

De aici și dorința poetului de a păstra starea de bine a începutului, de a se împotrivi, simbolic, mersului firesc al naturii care condamnă irevocabil verdele la pieire, fie ea și vremelnică:

„Aș vrea ca frig să nu mai fie
Când vântul toamna bate-n geam;
Aș vrea să țin-o veșnicie
Tot verde frunza de pe ram...” („Dorința”).

Ioan Fărcășanu

ARMONIA CUVINTELOR

Binefăcătoarele revelații ale comuniunii cu natura, bucuriile prilejuite de armoniile lumii (care se regăsesc, nu-i așa?, în armonia cuvintelor) lasă uneori loc liber și unor stări potrivnice, cum ar fi aceea a prezenței sentimentului de trist abandon regăsit în structurile primare ale satului românesc:

„Din cimitir răzbat sunete ciudate,
Frunzele copacilor sunt agitate;
Morții par supărați că cei vii i-au uitat;
Doar vântul mai suspină sub ceru-nnorat...”
(„Satul pustiu”)

Starea economică precară, soarta pensionarilor, fenomenele de degradare a societății contemporane, adesea însoțite de trimiteri directe la comunicatele oficiale sau de presă, reprezintă o altă dimensiune a inspirației poetice, așa încât se poate vorbi de spiritul angajat, militant al poetului Ioan Fărcășanu.

Este de remarcă că în acest angrenaj al implicării sociale directe, militante, își fac apariția și sentimente strict personale, amintiri, omagii aduse unor colegi și prieteni etc. Este impresionantă în acest sens atitudinea față de părinți (temă universală a poeziei), eterna nerăbdare a fiului de a-și îmbrățișa mama:

„Zburați voi clipelor mai iute
Că așteptarea-i tot mai grea,
S-ajung la casa părintească,
S-o-mbrățișez pe mama mea.”
(„Ultima revedere”)

Sentimentele circumscrise filonului de aur al creației poetice care a fost, este și va fi întotdeauna iubirea, apar, în aceeași linie a armoniei și împăcării

(continuare în pag. 33)

cu sine, dar cu nuanțările aduse de broderiile subtile ale nostalgiei și regretului, apar în cel de-al doilea capitol. Cu senzația unor repetate plimbări anterioare pe ulițele ultraelegante ale lui Minulescu și Topârceanu, Ioan Fărcășanu relansează eterne întrebări:

„Mă-ntreb adesea cu-ntristare
Cine te-a scos în calea mea
De-aștept cu-atâta nerăbdare
Momentul când te pot vedea?”
(„Nerăbdare”)

„Unde ești, te-ai dus departe
Draga mea, cu ochi căprui?
Singur răsfoiesc o carte
Și n-am gândul cui să-l spui...”
(„Unde ești?”)

În cel de-al treilea capitol, autorul schimbă gamele și partiturile, revenind la haina cu care a ieșit cel mai adesea în lume, aceea a umoristului bine temperat. Bine temperat, pentru ca el nu se avântă în volburoase și ditirambice abordări agresive, blândețea și muștrarea aproape părintească fiindu-i, structural, mai la îndemână. Îi sunt bine cunoscute epigramele presărate generos prin presa vremii, dar iată că în această carte dovedește alte priorități, printre care la loc de cinste se află și fabula. Redăm, în întregime, aventura nesăbuită a unui arici foarte puțin precaut (ca să folosim un cuvânt de-a dreptul prezidențial):

Ariciul îndrăgostit
Un arici îndrăgostit,
Fericit că a zărit
Parteneră de amor,
Avansa încetșor...
Mult pe gânduri nu stătu
Și-și zise: Acu-i acu!
Dar ce crunt se sperie:
Era doar o perie
De sârmă, uzată,
Pe jos aruncată...

*
* *

Când își reveni din șoc,
El filozofă pe loc:
Acțiunea negândită
Cu rușine-i răsplătită...

Acesta este Ioan Fărcășanu, poetul cu treceri grațioase prin genuri literare diferite dar, după cum încearcă să ne convingă, deloc incompatibile. Așteptăm cea de-a șasea carte.

(Prefață la volumul **Ioan Fărcășanu - „Armonia cuvintelor”**, apărut în anul 2020 la editura InfoRapArt)

Premiu

A dat vara un premiu
Pentru mirosul fânului și lumea florilor,
Un cerc pe care l-au învățat cocorii
Să își lipească tâmpla de cerul alb.
Corăbiile dăltuite în curcubeu
Pluteau pe lacul iubirilor,
Și evantaiul nopților, aduceau aerul luminii
În palma răsăritului.
Pe podium, clarul zilei
Decupa misterul,
Sensul înălțării fiecărui copac
Iar cuvintele torceau
fuiorul inocentelor gânduri
În limpezimea sunetului nesfârșit.

Povestea ta

La ultima întâlnire
Soarele aruncase pe mare
Batista brodată cu raze.

Lasă să vină pasărea cerului
Să fie însuși codrul nins
Peste tristețile ierbii.

Preț

În iertările vremii arde lacrima,
Mângâind catifeaua obrazului.
Poate timpul plânge în basmaua de nori,
Fără să se vadă,
În grabă pe străzile văzduhului.
Tu, inimă curată, sfânta sfintelor,
Plângi împreună cu stelele și apele.

Constantin BEJENARU – BECO

Balada Lacrimii de Zăpadă

Pe o foaie de hârtie -
Lacrimă de Zăpadă
Muza mă-ndeamnă
Să scriu toate întâmplările,
Reușitele și obstacolele
Acestui început de mileniu cenușiu;
Văd în Lacrima de Zăpadă
Oameni care târăsc în urma lor
Paravane, botnițe negre -
Imense pânze de păianjen,
Zâmbete triste și frici palide
Generate de Corona Visusul fistichiu
Despre care Muza mă-ndeamnă
Să nu vorbesc, dar
Să Scriu, să Scriu, să Scriu...

Balada Cerbului Feroce

Voind să urce-n cerul gri năvalnic
Sub uși se-nfige fără milă vântul,
Să mă privească mânios și falnic
De parc-ar vrea să-mi sape-n nori mormântul.

Habar nu am de spaimă și-ndoială
Deși în umeri mi se-nfige-o gheară
De Corb Feroce – cea mai sumbră fiară
Din visu-mi straniu cu miros de smoală,

În care *găuri negre* stau la pândă
Și rând pe rând câte-un strigoi e tras
Din scorburi de stejar, Infernului să-și vândă
Sufletul greu din carnea de pripas.

Balada Vorbelor Românești

Dintre Vorbele Românești
Îmi place cel mai mult
Cele rostite de Duhovnicul meu literar –
Criticul Alex Ștefănescu :
„Foarte probabil, Limba Română
Este limba oficială în RAI –
După ce înveți s-o vorbești
Simți o fericire
După care ar fi păcat
Pe pământ să trăiești”.

Balada Veacului de Pâine

Înspre noroi se-nghesuie scaietul
Când din neghină grâul s-ar socoate
Și-i clar că numai dumnealui Poetul
Să-mbobocească Floarea Veșniciei poate.

Se-acoperă c-un giulgiu de cucută
Ferestrele deschise de cu zori
Și fața vremii moartă și cea abia născută
O Carte e, citită de zeci de mii de ori.

Cum ar deschide Domnul în fața lumii soarta,
Amușinez ca un de cârpe câine
Până ce Sus un zmeu deschide Poarta
Ce foamea-mi crește cât un Veac de Pâine.

Muza Poetului Sapiențial

Lui Mihai Eminescu

Muza Lui -
Alfabet ce are tâlcuri
Mult mai aparte
Decât poate-nțelege
Versificatorul obișnuit;
Muza Lui –
Spirală sapiențială surprinsă
În trei ipostaze cuantic-galactice:
De generatoare a Lumii,
De echilibru yin-yang
Și exprimare a
Desăvârșirii.

Balada Fiului Luminii

În zboru-mi falnic temerar
De la teluric la stelar
Și chiar Dincolo de stele,
Coloana versurilor mele-i
Fiul Luminii de cleștar
Din tahioni de bejenar.

Paroxism auctorial

Mai dulce ca mierea
Ar fi să ajung să fiu
În stare să spun
Undeva, cândva,
CEVA mai bun
Decât tăcerea.

Balada Celei mai frumoase Cărți

Mie însumi la 73 de ani

Sunt poate mort
Și nu-mi dau seama
Ca Marinarul care-ntors din port
Și-a regăsit după un secol Mama;
Sunt poate viu
Și nu-mi dau seama
Ca Inorigul bidiviu
Al cărui corn demitizează *kharma*.
Însă când crezi că ai murit
Trăiește totuși mai departe
În Cea mai frumoasă Carte
Pe care-o scrii neconținut
Simțind profund că nu ai parte
S-o duci total la bun sfârșit...

Definiție Sapiențială

Poetului Ioan Gheorghiță

Oamenii sunt neuronii,
Iar Sfinții tahionii
Din Creierul Lui
Dumnezeu care este...ateu !

*Din volumul în pregătire:
"Poeme Sapiențiale asemeni Cobrelor Regale".*

Doina DRĂGUȚ

lumină și gând (1)

când cobor lumina scade
ziua tot mai strâmtă mi se pare

mă cuprinde farmecul când mă înalț
noaptea mi se face depărtare

și într-un timp evanescent
pierderea duratei într-o liniște subtilă
mă îndeamnă-ntr-un urcuș
ca-ntr-o curgere în adâncime

în lumină și în gând

lumină și gând (2)

oglinzile se sparg de umbra unui gând
în fluturi de cuvinte

inima în veșminte de flori se-mbracă
pe umeri falduri de credință se înalță

din fantezii voi întocmi cărare
din ape mulțimi de curgeri voi împleti

larg și deschis precum revărsările preapline
prin valuri de liniști voi ajunge la tine

în lumină și în gând

lumină și gând (3)

somnul deschide după fiecare noapte
o altă poartă spre timpul ce nu are oprire

în lumină și în gând

amintirile dezarhivate iau forme diverse
în locul din mijlocul mărilor
spre o durată cu lucruri în armonie
spre o constelație de înțeleșuri

unde forma zborului
este eliberare de efemer

lumină și gând (4)

vârste-n căutări pierdute
se deschid în fața clipei
cu petreceri tulburate de mister

în lumină și în gând

forma locului ne definește sensul
și ne-ndepărtează-n cercuri
rupte de imagini

cu petreceri difuzate-n taina visului
ce sporește în liniști și nădejdi
amânări ce se scufundă-n depărtări
ascunse în uitări

lumină și gând (5)

clătinându-mi vântul firea
în lumină și în gând
plin de taine timpul mă adună
în însumări de goluri ce discret
se revarsă-n jurul meu
și mă-ndrumă să mă sprijin
printr-un fluviu de culori
de dragostea celor din jur

printre clipe faima
se scufundă în deschideri

prăvăliri în adevăr
mă răspândesc în amânări

lumină și gând (6)

într-un înveliș revelator
impregnat de amintiri

în lumină și în gând

ce culminează-n aspirații
și transcende idealul

linii circulare adâncesc
relația cu priveliștea internă

iar prin detașare într-un spațiu dens
într-un aer efemer
îmi purific gândul

lumină și gând (7)

ca-ntr-un vis
din vreme clipa scuturată
sporește taina unui început
de rânduială-n neștiut

în lumină și în gând

și în aer despicat subtil aștept
ca o trecere evolutivă
prin răsuciri ramificate-n infinit
o cuprindere în liniște și în mișcare

ca o pierdere în dezvoltare
și-o împlinire-n împliniri

lumină și gând (8)

prin trupul meu
curg depărtări
cu despărțiri apropiate

dorul meu arzând
mă înalță tot mai sus

într-un cer de aripi despicat
unde totul se petrece
într-un aer de mirare

în lumină și în gând
și-ntr-o faimă temporară

iar tăcerea crește-n zori
mirajul urmelor de rouă
pe copite rătăcite-n iarbă

Cristina Gabriela COVALIU

VRĂJITORUL DE PE MUNTE

La poalele unui munte, pe unde zilnic treceau sute de oameni, trăia un vrăjitor care le auzea fără să vrea gândurile. Unii dintre ei erau supărați și se așezau o clipă pe iarbă, acesta ascultându-i fără voia lui. Și astfel, într-o zi, se trezi cu un bărbat lângă el:

- Dacă aș avea și eu o casă, chiar și una mică, nu foarte mare, aș putea trăi fericit, fără să îmi fac atâtea probleme unde să locuiesc pe arșiță, pe vânt, pe ploaie sau pe nor, pe zăpadă sau pe viscol. Din păcate sunt singur, nu am familie și umblu pe drumuri ziulica întreagă, fără să mânânc nimic, cerșind din loc în loc, gândea supărat trecătorul cu haine ponosite, ce zăbovise la poalele muntelui unde locuia vrăjitorul.

Fără să stea pe gânduri vreo clipă, acesta din urmă își puse în aplicare planul, acela de a oferi oamenilor necăjiți ceea ce își doreau și de a le da o mână de ajutor.

- Ia-o pe prima potecă ce îți iese în cale și la capătul ei vei afla o căsuță mică și frumoasă în care vei găsi tot ce îți dorești: haine și mâncare. Stabilește-te acolo, nimeni nu te va deranja niciodată, îi trimise vrăjitorul acest gând omului sărman.

Trezindu-se din somnul său, bărbatul se gândi că visul poate însemna ceva și porni pe cărarea din fața lui, nemaizăbovind nici o clipă.

- În fond ce am de pierdut? Nimic. Dacă am să găsesc casuță, voi intra. Dacă este goală, mă voi stabili acolo, iar dacă proprietarul casei va veni să mă dea afară, voi pleca negreșit.

Omul merse și merse până ce ajunse în mijlocul unei păduri, unde găsi o căsuță de toată frumusețea, după cum îi spusese cineva în visul lui. Intrând în casă, nu mică îi fu uimirea când văzu masa pregătită cu bucate alese, precum și un pat moale, confortabil ce îl aștepta într-un colț și toate cele necesare traiului pentru un om sărac ca el. Mâncând pe nerăsuflăte, adormi în patul moale, mulțumindu-i lui Dumnezeu pentru acest gând.

Astfel trecură câteva luni, însă bărbatul se gândea neîncetat la cele întâmplate, dându-și seama că ceva la poalele aceluia munte îi schimbaseră viața din rău în bine. Deci se întoarse la locul cu pricina cu ideea de a-și spori averea, vrând mai mult și mai mult... în fond, de ce nu? Dacă într-adevăr exista ceva la care el putea să își pună o dorință, cu siguranță se va împlini.

Ajuns acolo, se lungi pe iarbă, gândindu-se încontinuu la visul său, de mărire și înavuțire.

- Doamne, de aș reuși să mă fac cunoscut în întreaga zonă, să conduc un sat, să fiu primar, să fiu om ales și toată lumea să mă știe, voi avea și eu o funcție care să îmi aducă bani mulți și poate, de ce nu, îmi voi găsi și o soție.

Trezindu-se după un pui de somn, omul plecă fericit

spre căsuța lui mică, sperând că mai devreme sau mai târziu acest vis se va împlini. Ajuns acasă, mănă resturile rămase și se culcă, dar la scurt timp auzi bătăi puternice în ușă:

- Bună ziua, domnule. Am venit cu o rugămintă, spuse un bărbat când ușa se deschise. Eu locuiesc într-un sat din apropiere și am aflat că ești om priceput în toate, deștept și cumpătat. Noi am vrea să vii în satul nostru, să ai grijă de el, să îl conduci și să ne înveți ce e de făcut pentru că grânele noastre se usucă din cauza secetei și nu mai avem nimic de pus pe masă.

Rămas înmărmurit, omul nostru își dădu seama că și cea de-a doua dorință a lui se îndeplinise: va fi primar peste satul vecin, va avea bani mulți și o funcție înaltă.

- Voi veni negreșit și voi găsi o soluție pentru recoltele voastre, spuse acesta, făcându-și bagajul și părăsind micuța casă în care locuise ceva vreme.

Ajuns în sat, bărbatului i se oferă o casă și mai mare, cu mai multe etaje și cu grădină frumoasă iar sătenii, fericiți că își găsiseră în sfârșit un conducător, îi oferiră în dar o mulțime de bunătăți de-ale gurii, haine frumoase și mobilă scumpă.

- Ia te uită! Și a doua dorință a fost îndeplinită și o duc chiar mai bine decât prima dată! se gândea acesta neîncetat.

Așa că începu să conducă satul și, cu multă pricepere, reuși să fie de folos. După puțin timp, bărbatul cunoscă o femeie din sat cu care se căsătoră și făcură nuntă mare, întemeindu-și o familie, după cum își dorise. Dar fiindcă satul ducea în continuare lipsă de ploi și foametea se instala rapid, acesta fu nevoit să se întoarcă la munte, unde își mai puse o dorință:

- Îmi doresc să plouă mult, recoltele să crească, grânele să fie mănoase, oamenii să aibă ce mânca iar eu să am mai mult: o familie mai mare, copii mai mulți, o funcție și mai importantă, să conduc mai multe sate și orașe și să am și mai mulți bani.

- Este a treia oară când acest bărbat îmi cere mereu și mereu mai mult, fără să se gândească o clipă că a primit toate aceste lucruri fără meritul său, doar punându-și dorințe la un munte ce i le împlinește. Sper ca aceasta să fie ultima dorință, gândi vrăjitorul de la poalele muntelui.

Întors în sat, omul constată că ploile începuseră și nu mai conteniră până ce pământul hrăni holdele, iar acestea la rândul lor hrăniră oamenii, aducându-le bucurie și bunăstare. Fiind apreciat și iubit de săteni, aceștia îi propuseră să conducă și satele vecine, ba chiar orașul cel mai mare din apropiere, fiind peste toate stăpân.

Soția sa îi născu trei copii în anii ce veniră și astfel familia lui se mări, așa cum își dorise. Averea sa creștea și, mutat într-o casă și mai mare din orașul vecin, deveni acum cel mai cunoscut om din întreg ținutul, oamenii venind să îi ceară părerea despre toate lucrurile ce se întâmplau în ținut.

Casa sa era cea mai mare și mai frumoasă, nu se asemuia cu a celorlalți orașeni, arăta ca un castel, iar el era îmbrăcat ca un prinț, în veșminte din

(continuare în pag. 37)

mătase ce luau ochii tuturor, căpătând stima și respectul oamenilor.

- Dar de ce să mă opresc aici? gândi omul într-o bună zi. Pot ajunge și mai sus de atât, aş putea conduce întreaga planetă, să fiu stăpân peste toate orașele lumii, să mă știe toată lumea de frică, să fiu înțeleptul tuturor, să hotărâsc soarta oamenilor și să capăt și mai multă avere, mult mai multă decât am acum.

Zis și făcut. Bărbatul se întoarse într-o zi la muntele ce îi îndeplinise toate dorințele și, așezându-se la poalele lui, îl rugă din nou:

- Te rog, ajută-mă de data aceasta să fiu cel mai puternic om de pe pământ, să am viață lungă, să nu mor niciodată, să conduc toată planeta, să îmi însușesc averile tuturor și toți oamenii să îmi știe de frică, supunându-se poruncilor mele de acum și până la sfârșitul lumii.

Înfuriat la auzul acestor cuvinte, vrăjitorul își dădu seama ce greșală făcuse. El nu ajutase un om sărman să își ducă traiul liniștit mai departe. Ajutase un om rău, hapsân, dornic de avere, un om prefăcut ce voia să fie precum un zeu.

- Așa ceva nu se poate! strigă vrăjitorul din munte iar glasul lui răsună ca un tunet. Niciodată nici un om nu va avea această putere pe pământ! Eu nu voi permite asta și, ca pedeapsă, te vei întoarce de unde ai plecat! La nimic!

După ce pământul se cutremură, bărbatul se trezi la poalele muntelui, sărac lipit, cu hainele rupte și ponosite, flămând și fără nimic. Ce se întâmplase? Fusesse doar un vis sau fusesse pedeapsă?

Plângând și regretând ceea ce făcuse, omul își dădu seama că nechibzuința lui și setea de înavuțire îl aduseseră pe drumul pierzaniei. Era ca înainte, sărac lipit. Oare de ce trebuise să ceară mai mult și mai mult, mereu tot mai mult?

- Să vă fie învățare de minte vouă, oamenilor, care sunteți dornici de înavuțire și nu vă bucurați de momentul prezent și de lucrurile pe care le aveți! De acum înainte eu, ca vrăjitor al acestui munte, nu voi mai îndeplini niciodată nici o dorință a niciunui om ce va trece pe lângă mine și va cere ceva fără să muncească, spuse supărat vrăjitorul de pe munte.

Mihaela GUDANĂ

Venire

Când a venit toamna
m-am ridicat în picioare.
Mă uimise venirea ei.
Poalele zilei
s-au îngălbenit timid
și aerul de pe umeri
a început să danseze.
Din inelul timpului
a început să plouă
o nouă poveste.
Dincolo de perdele
câteva păsări
și-au strâns cântecul
pentru noi.
Am uitat pe brațele verii
brățările colorate în curcubeu
și mâinile vântului tău
s-au împletit cu ale mele.
Din palme tale
cadeau stropi de tăcere.
Venise toamna fără numele ei.

Ceasul toamnei

Potrivește ceasul, toamna e aici,
Vine cu nserarea pusă-n pașii mici,
Vino cu iubirea pentru drumul ud
Cu amestecarea galbenului crud.
Potrivește lumea, hainele sunt calde,
Nasturii de vară, mâna ta să-i scalde
Vântul când se-ntoarce să îi răvășească
Pala trecătoare să ne părăsească
Potrivește ceasul, toamna vine-ntreagă
Rând cu rând să scrie, o poveste dragă.

Ovidiu BUFNILĂ

Black Cube

Sunt o grămadă de *sifoane* pe Magheru. Sunt și de-ai noștri dar sunt și americani și polonezi, francezi, ruși, nemți, marocani, englezi, portoricani, arabi, egipteni, mayași, spanioli, azteci, greci, da, mulți greci, turci și chinezi cu nemiluita. *Ploșnițe* găsești peste tot în București, unde nu te aștepți. Sunt din alea mici, mici și roz sau pătrate și pufoase sau sferice și zgrunțuroase, cu camere de luat vederi cât unghia.

Așa că lumea a luat hapul cu *Black Cube*, că i-au înșfăcat pe agenții făptași, că i-au băgat la gherlă urmând ca apoi să negocieze careva de la Guvern sau de la Parlament sau de la Președinție un schimb de spioni ceva, chiar dacă Israelul a zis sus și tare că n-are nici în clin nici în mână. Eu am vorbit cu Bebe de la Arsenal și m-am arătat pe deplin neîncrezător și i-am zis pe șleau că *Black Cube* e o operațiune de anvergură, că de fapt e o încercare de penetrare informațională în profunzime și o poziționare a rezidențelor balcanice. Bebe a râs de mine, a dat o bere la *Carul cu bere*, printre spioni, vezi bine, pe la unșpe spre prânz.

- Uită-te la masa de colo, o vezi pe aia blondă? Așa. E amănțița lui Rastolnikov dar se are pe bune cu elvețienii, cu tipii de la DST și cu James Bond în persoană.

- Mata Hari, vrei să zici?

Bineînțeles că ne-am mai prostit vreme de vreo două ceasuri filmându-ne unii pe alții, făcând pe interesanții, spioni în toată regula. Mie însă mi-a fost clar că toți spionii din lume năvăliseră la București pentru că se aflase deja că noi, românii, am pus laba pe o *gaură de vierme*, găsită în Bucegi, și că puteam acum să-i facem harcea-parcea și pe americani, și pe ruși, și pe chinezi și pe cine mai avem noi chef.

Bebe, Năstase și broscuța

Dar Bebe tot mă căra cu el la meciurile de box, de baschet, la concursuri de frumusețe, la parada modei, la hipodrom, pe la întâlniri electorale. Îi plăcea să parieze pe cai albi. Numai pe cai albi. Odată a câștigat 50.000 de lei. Am fost foarte fericiți. Mi-a cumpărat o blană de bizam și un acvariu de argint. Iar el a găsit nu știu unde un hîrb de Mercedes. Decapotabil. O săptămână întreagă m-a plimbat prin oraș sub pretext că vrea să-i încerce frînele. Aiurea! Îi plăcea să-l vadă lumea. Cunoscuii, vecinii, prietenii, rudele. Să le crape fierea. Așa spunea.

Nu prea se exprima literar. Ochii îi străluceau. Își freca mîinile. Cînta. Fluiera.

Claxona ca un apucat. Într-o simbătă n-am mai vrut să urc alături de el sub pretext că-mi era rău. Nu m-a crezut. A plecat bombănind. Nu și-a luat pastilele contra flăcărilor. S-a răsturnat dincolo de bariera spre capitală. L-au scos niște femei. Avea arsuri serioase. Multă vreme am avut o grămadă de remușcări. Poate că dacă m-aș fi purtat altfel cu el nu s-ar fi accidentat. Mercedesul a fost ridicat de un android de la RAGC care, acolo, la locul accidentului l-a transformat, în mai puțin de jumătate de oră, într-un cub de fier vechi. Avea o presă uriașă care m-a înspăimîntat pur și simplu. Lui Bebe nu i-am povestit niciodată cât de ușor s-a

transformat mașina lui într-o formă geometrică perfectă.

- Nebuno, era să mor! Dacă mi-aș fi luat pastiluțele inventate de Coandă... Spune drept, ai vrut să mor?! Broscuțo, mă calci pe nervi !

Oh, Bebe era un cocalar cam nesuferit. Iar eu eram o broscuță celebră. E drept, în celulă cu pesedistul Năstase am învățat tot felul de filozofii înalte dar nu tânjesc după vremurile alea. Bebe e un cocalar nesuferit dar e natural și haios. Și mie îmi place de el.

Bătălia de pe Dâmbovița

Spiridon ne-a pus pe jeratec, rușii, cu țarul Alexandru în frunte, intraseră deja în Gara de Nord în timp ce noi ne trimiteam bezele la Bookfest cu Manolescu, Pleșu, Liiceanu, Patapievici, Tănase, Eminescu, Arghezi, Dinescu, Sorescu, Odobescu, Sadoveanu, Machado, Bellow, Coelho, Camus, Kundera, Calvino, Joyce, Pound, Salinger, Wells, Grămățici.

- Cine mama dracului mai e și Grămățici ăsta, că n-am auzit de el? S-a răstit la noi colonelul rus care era îndrăgostit de Gogol. S-aud îndată! a mai zis el săltând în șaua calului său pur sânge și foarte înfocat.

Asta e, o băgasem pe mână. Alde Titeașcă pusese, așa, de la el, la plezneală, un nume de prin provincie. Un scriitor obscur din Buzău, văr cu Opreșan. Sau cu Mazăre. Sau cu Orban, sau cu Gâdea sau cu Băse sau cam așa ceva. Ce ne trebuia nouă acum!?

Stăteam așa în bătaia soarelui, smirnă, dincolo de Arcul de Triumf. Tancurile rușilor fornăiau încoace și-ncolo. Treceau avioanele lor, zbârrr, de te-ngrozeau.

- Titeașcă, e grosă rău, unde-s rangerii din NATO? am întrebat pe șoptite.

- Lasă măi, Bebe, că scăpăm noi cu basma curată, n-o fi rusul așa de hain cu noi, a zis Titeașcă și el pe șoptite, tremurând ca varga.

- Ce-ți veni cu Grămățici?

N-a mai apucat să zică. Au năvălit în piață femeile de la Apaca să-i ia în târbacă pe ruși, au venit și niște pensionari din Calafat, aduși de pedeliști cu autobuzele, au răsărit nu știu de unde și niște pompieri din Dealul Spirii și niște parapantiști din Harghita care-au zdrobit avioanele rușilor cu lovituri de bocanc. Așa, pe seară, ne-am dus să-l ascultăm pe Dan Puric, să ne mai zică ceva despre spiritul românesc.

Balcangate

Balcangate este o povestire în care Președintele României tremură de frică tocmai în clipa în care Marile Națiuni ale anului se înghesuie să se sumețască militărește unele la altele vociferând pe

(continuare în pag. 39)

mapamond în timp ce în Balcani se ridică un tsunami barosan, vai de capul nostru. Femeia de serviciu, ofițer acoperit, culege un chiștoc de pe preșul prezidențial, șparlește o linguriță de zahăr pentru un *matinal caffe* și oftează cu ochii duși hăt departe. *Politichia Internaționalistă ne lasă gura apa da' noi nu și nu, domnule președinte*. Președintele își mângâie barba tricoloră și izbucnește în lacrimi tricolore, apoi îi cere femeii de serviciu un pahar cu apă de gură ca să facă o gargară. Momentul următor este în această povestire cum că președintele continuă această gargară prezidențială românească tremurând nasol de frică, ce să-i faci. Morala acestei povestiri este că politichia din **Biroul Oval** și cu politichia de la **Kremlin** dau stări de depresie președinților României. Astfel *că coloana vertebrală prezidențială* se înmoaie iremediabil după cum bubuie tunurile de la Navarone. Pardon, tunurile din Libia. *Pardonez moi*, Siria. În sfârșit, cheia acestei povestiri e că femeia de serviciu e de sex masculin. De fapt adevărata cheie a acestei povestiri este că un înger poposește pe geamul Președinției României și stă la taclale cu femeia de serviciu. Îngerul e albastru sau violet sau galben sau portocaliu sau roșu-oțel așa după cum s-a călit oțelul, în lunga vară fierbinte. Îngerul e puțin cam cherchelit și crede că femeia de serviciu e Marilyn Monroe. În acest fel vedem că și *Cerurile Paradisiace* o iau razna la mișto așa cum și președinții României o iau și ei razna la mișto. Îngerul sughite. Trage un fum de trabuc cuban, dinspre Varna se aud motoarele avioanelor care vin să ne ciuruiască, metaforic vorbind, și așa, în general, nu uitați că fumatul poate ucide iar zahărul îngrașă.

Balena Albastră

Acum zece mii de ani în Gatambo, lumile acvatice au dat o lovitură mortală inelelor de pământ și au pus stăpânire pe cele o mie de constelații din inima universului plin de universuri și pe Centrul Vechi din București. Baronii ficționali din Gambolee, orașul fabulatorilor, au fost răsturnați de la putere. Combustibilul tradițional care anima matricele informaționale a căzut în desuetudine. Noii savanți de pe vechiul asteroid Kaoma Kuamani au descoperit principiul instantaneului acvatic bănuind prezența marelui absent din inima norilor în profunzimea matricelor care se desfășurau toate deodată. Și s-au dedat la furtisag de motorină și de benzină din terminalul constănțean, așa să fiți voi, dacă nu credeți. Pe scurt, puteai fi oriunde, oricum, în același moment digital. Această descoperire l-a făcut pe Ergubai Gaber din Guantila să-l ia peste picior pe rătăcitul Blais Pasqal care-l eliminase cu de la sine putere pe marele absent din inima norilor din experimentul științific trimițându-l la plimbare ca pe un copilandru. Atitudinea asta trebuia probabil să anunțe sfârșitul polemicii asupra cifrei octanice a modernității. Așa au scris în cărțile lor arhivarii din Puertillo Picator. Ei au încercat să descrie formele momentului digital dintr-o benzinărie. Au ajuns însă într-un impas nereușind să găsească rezolvarea șirurilor matematice mari de tip Yogguan. Într-o bună zi, Asalga Calambra,

soprana din Tantai, mi-a șoptit să las în pace filozoficele pentru că o mare balenă albastră l-ar fi aruncat pe țarm pe un oarecare Blejnar, un adversar periculos al tuturor ficțiunilor politice. Asta e, universul plin de universuri pune la cale o revoluție.

Bacteria politică

Profesorul Steve Karding, de la Spitalul Municipal din Londra, aflat la București, a susținut o conferință incitantă, chiar la Parlament. El a afirmat că a descoperit în stomacul unui laburist, o bacterie necunoscută, care ar determina apetența politică.

- Nu se știe când a apărut această bacterie dar în mod cert, are o vârstă de câteva mii de ani, ea manifestându-se de timpuriu în istoria noastră. Ea influențează formarea opiniilor politice de la o vârstă fragedă. Încă nu i-am dat un nume.

Bineînțeles că mulți parlamentari au râs cu poftă la auzul unei asemenea vești iar mass media românească s-a zbuclumit vreme de trei zile pe seama acestui subiect uluitor.

- Te doare stomacul? s-a răstit madam Calomfirescu la soțul ei care simpatiza cu socialiștii de vreo câțiva ani buni. Vezi ce scrie pe Facebook? O să mergem la doctor să-ți scoată bacteria aia, să nu te mai vâd cum te perpelești că ne-au invadat americanii, că nu ne lasă Parisul să respirăm, cu nu ne mai vrea Berlinul. Ți-am zis să nu te duci la conferința aia, că o s-o iei razna! Uită-te la tine! Ești tu om serios? Și cu vederi socialiste și cu bacterie la purtător, mor, și alta nu!

Dar bacteria? Pe ea a întrebă-o cineva dacă vrea să coabiteze cu ființele umane? Ar fi fost corect să i se ceară părerea cândva, în vremuri imemorale. Numai că în adâncurile universului e cam vraiste, e cam nebuneală, e cam dezordine. Așa că bietele bacterii se trezesc aruncate de colo, colo pe diverse planete, în corpul unor ființe imposibile. Pe planeta Marte, de exemplu, în niște galerii ascunse de lumina soarelui, viața politică marțiană e efervescentă datorită unor bacterii roșii ca sângele. Dar noi nu vedem nimic din toate astea pentru că, nu-i așa, avem ochelari de cal.

Nicolae TZONE

XLI Itzone are o presimțire grea și aleargă...I

tzone are o presimțire grea și aleargă la râul cel repede
de lângă elsinore
ofelia cu rochie albă pe ea tocmai s-a coborât în apa rece
tocmai și-a dat drumul la vale
de ce fată bună întreabă tzone de ce să pleci acolo
de unde nimeni nu se întoarce de ce
și o smulge din apă și o așază pe mal îi potrivește
cu drag coronița de flori pe frunte
unde mă află întreabă și tzone îi răspunde
că peste tot se află și că e bine să-l lase
să o ducă acasă frumoasă și vie
moartea îl privește pe tzone cu ură își zăgăne
mânioasă lanțurile de fier începe să le înghită
tzone are încă puterea de a o învinge fie și numai
cu o privire tăioasă în ochi
ce-o fi mai departe nu vrea să știe dar acum moartea
își înghite la doi pași lângă el lanțurile
până la ultima za
ofelia își revine nu știe dacă sau nu să se bucure
că a rămas cu viață în trup
cine ești tu întreabă și de ce m-ai salvat
îmi era mai de folos să fiu înecată și moartă
eu sunt tzone îi răspunde tzone nu ai de unde
să mă știi nu ne-am întâlnit niciodată
pot să merg cu tine întreabă ofelia și îi întinde mâna
păcat de rochia mea albă că s-a stricat
nu poți ești foarte frumoasă dar nu poți să vii cu mine
nu sunt singur iubita mea mă așteaptă acasă îngrijorată
dar nu puteam să te las să mori ești atât de tânără
tzone o sărută pe frunte ofelia îl îmbrățișează strâns
să mai vii prin elsinore nu sunt sigură că nu voi încerca
să mă scufund și altădată în râu
am vorbit deja cu râul nu te va mai primi în apele lui
mi-a promis și-a dat cuvântul de onoare
îmi va spune ori de câte ori vei fi ispitită
să te apropii de el

*

iubita îmi împletește un pulover alb de bumbac
nici nu știam că poate să țină în mână andrele un ac
ori să desfășoare ghemuri de ață

îl fac pentru la iarnă să nu-ți fie atât de frig
după ce voi pleca
ba tu nu ai să mai pleci niciodată
nu cred că vei mai pleca de aici
iubita mea parcă ar vrea să răspundă ceva dar
se răzgândește nu mai spune nimic
privește undeva înspre un punct de nevăzut
al văzduhului și parcă și pleacă-ntr-acolo
viața mea fără ea va fi neîntreagă și aspră
mănușă de tinichea întoarsă pe dos
nu-mi dau seama cum voi trăi fără ea ce gust voi avea
în cerul gurii când singur îmi voi ronțai degetele
ce nu o vor mai atinge
ce trist e un crater de vulcan părăsit de lavă
umplut cu apă stătută de ploaie
pare un vas oarecare de bucătărie îmbibat cu lături
de la robinet
îmi privesc mâinile ca și când ar fi să nu
mi le mai pot privi niciodată
sentimentul acut de tăiere a lor cu un topor greu
foarte mare deloc ascuțit
sentimentul de pierdere a echilibrului de uitare a cuvintelor
de interdicere a mecanismului subtil de a respira
iubita mea privește încă în acel punct de nevăzut al
văzduhului
și din privirea ei înțeleg că acolo în acel punct îndepărtat
nu sunt eu împreună cu ea
puloverul este deja împletit pe jumătate nu știu cum
îmi va sta cu el am observat că hainele albe
nu mă prind întotdeauna
visez de ani de zile să am haine fără număr
să mă scald în sute de cămăși strâmte ori largi
să mă încălț cu pantofi de toate formele și culorile
care să-mi fie pe picior ca turnați
dar niciodată nu am timp să merg și să caut
și să îmi cumpăr ceea ce îmi trebuie ceea ce
cu siguranță că mă va încânta
iubita mea privește în zare tot mai adânc împletește
mecanic
de mai multe minute a uitat de mine cu totul

*

o literă lipită pe o frunză de măr un graur trece pe sub
streașina casei ca o piatră neagră un șarpe mi se
încolăcește pe gambă nu vrea să-mi spună cum îl cheamă
pisica de andora a iubitei mele se joacă cu un șoricel viu
pe terasă sunt sigur nu știu de ce că nu îl va ucide și am
într-adevăr dreptate căci după ce-l ridică într-un sfârșit
între dinți îl azvârle la un metru distanță de gura ei și-l lasă
în plata domnului lui domnul șoricelilor este și el probabil
protector precum și dumnezeul oamenilor cel puțin
câteodată pe la ora zece îmi fac ceai de mușețel
mușețelul l-am adunat din

(continuare în pag. 41)

grădină cu iubita mea și l-am pus la uscat acum e bun de aruncat în apa fierbinte încep un poem în care degetele tăiate ale lui alexandru macedon zboară între lumile de aici și de dincolo nevăzute de nimeni mie oare cum mi-ar mai fi mâinile cu degetele desprinse de ele și picioarele cum mi-ar mai fi dacă de la genunchi în jos mi-ar fi tăiate nu contează de cine cu fierăstrăul din oțel inoxidabil o nuia de prun în loc de baston o strecurătoare de supă spunând în limba ei rugăciuni un ciuline cu floarea mov aprins întrebându-mă dacă nu vreau să fac schimb de viață și de nume cu el o floare de mac luându-mă de gât ca o soră sub privirile înduioșate ale iubirii mele la treizeci de metri de dunăre în pădurea veche de sute de ani de pe mal vine un cal negru alergând cu iubita mea în picioarele goale pe spatule său dinspre orizont către mine între timp îmi iau de la gât beregata și o pun pe bolta cerului ca pe o floare de câmp nu mai vreau să înghit niciodată epitete comune și nici spini îmi umplu gura și gâtul cu mulți munți ca să nu mai vadă nimeni în mine nimic în afară de iubita mea

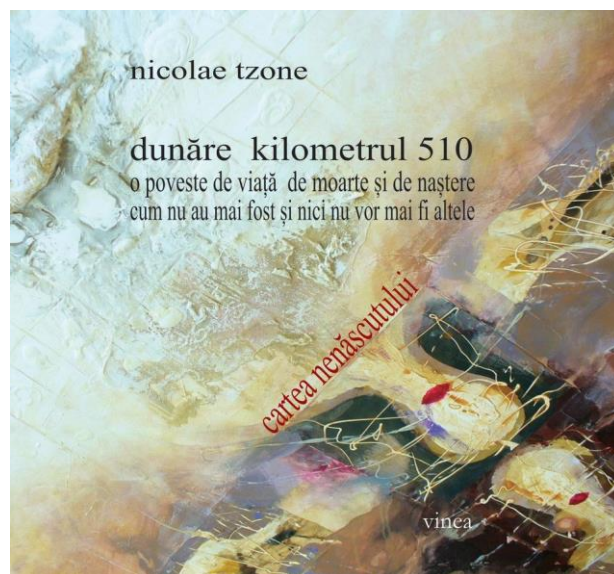
*

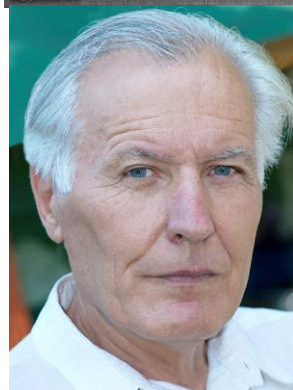
citește-mi ce am scris toată noaptea
pe după urechea ta îndrăgostită strașnic
de limba mea
citește-mi ca să-mi reamintesc fiecare gest
și fiecare tremurare a pleoapelor mele
răsturnate-n pleoapele tale
citește-mi ca să pot revedea cu ochii deschiși
ce cu ochii închiși am văzut noaptea întreagă
citește-mi ce ți-am spus ore-n șir în urechi
să rămână acolo spus pentru totdeauna
dacă ar fi fost să nu ne mai putem revedea
citește-mi ce a povestit carnea mea la nesfârșit cărnii tale
ce și-au vorbit între ele coloanele noastre vertebrale
îmbrățișate atât de strâns vertebră cu vertebră
una cu alta
nu te teme doar eu voi auzi doar eu mă voi bucura
nici Dumnezeu nu va afla niciodată ce-mi vei spune

*

ca un arc ca un lup ca o girafă ca o față de masă către pâine
mă întind spre tine
prinde-mă de gulerul de la cămașă dacă vei vedea
că de fericire tot va vrea și va vrea cerul să mă ridice
fără voia mea de pe pământ
bate-mi în cuie picioarele mele de picioarele tale
să nu ne mai dezlipim niciodată
ai grijă iubirea mea să fie chiar cuiele
cu care a fost bătut iisus pe cruce
cere-le și ți le va da mi-a promis mie de o mie de ori
că ți le va da

din: „dunăre kilometrul 510/ o poveste de viață de moarte și de naștere/ cum nu au mai fost și nici nu vor mai fi altele/ cartea nenăscutului”, prefață: angela furtună; addenda: o scrisoare adresată autorului de lucian vasilescu; ilustrații de suzana fântânariu, editura vinea, bucurești 2020

Ștefan ANDRONACHE

Opiniile lui Pamfil Șeicaru despre climatul literar românesc din anul 1915 exprimate într-o scrisoare adresată profesorului Mihail Dragomirescu

După cum bine se cunoaște, Pamfil Șeicaru a studiat la Gimnaziul Real de băieți „D. A. Sturdza” din Tecuci (perioadă în care a și-a făcut, aici, și debutul literar în numerele din iunie-iulie 1911 ale revistei „Freamătul”, precum și la Liceul „Gh. Roșca-Codreanu” din Bârlad.

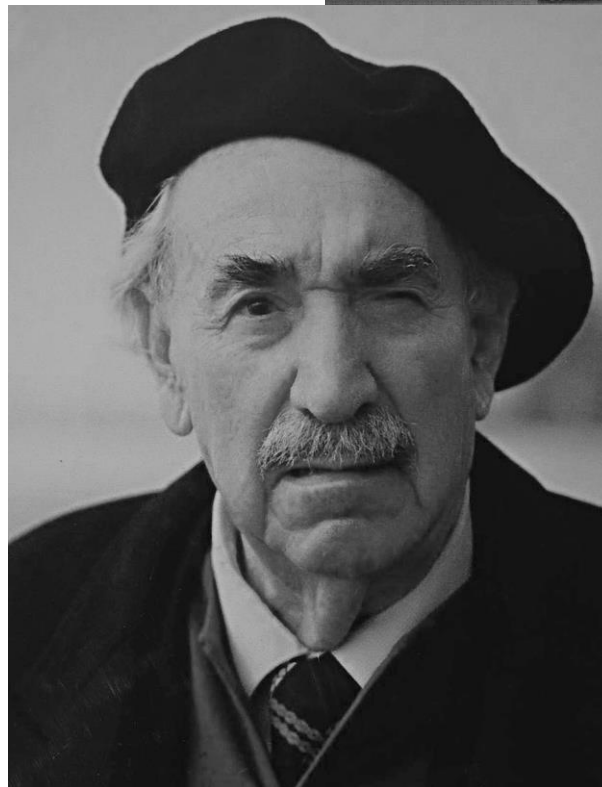
Pe vremea când urma cursurile Facultății de Drept din București, el l-a cunoscut pe esteticianul și criticul literar Mihail Dragomirescu, profesor titular la catedra de Literatură română din cadrul Facultății de Litere și Filologie din București. Student fiind la Facultatea de Drept din Capitală, Pamfil Șeicaru a urmărit câteva din conferințele acestuia și obișnuia să-i citească intervențiile avizate din presa literară. După absolvirea Școlii Militare de Infanterie din Dealul Spirei, pe care o urmăsea în paralel, dorința de „a învăța arta războiului”, îl poartă din nou în orașul Bârlad unde avea să-și întărească relația de prietenie cu poetul George Tutoveanu.

Într-un moment de răgaz, amintindu-și de cei care i-au „făcut deosebita cinste” de a-i „arăta oarecare atenție”, pentru „preocupările literare de începător”, Pamfil Șeicaru se hotărăște, pe 4 ianuarie 1916, să i se adreseze lui Mihail Dragomirescu. Scrisoarea se dovedește a fi mai degrabă un pretext pentru a-i face cunoscută indignarea sa față de așa-zisa literatură promovată, pe parcursul anului 1915, de publicațiile la care avusese acces.

Iată ce-i mărturisește profesorului universitar: „din atâta imbecilitate versificată, scoasă în volume, nu poți găsi o vlagă, o energie, un accent nou. Am început să citesc din ce s-a tipărit de la aprilie și până acum. Nimic de seamă sau aproape nimic.” Cum știa că mentorul său nu prea agrea sămănătorismul și noua ipostază de manifestare a acestuia, îi amintește de „[I.C.] Vissarion, descoperirea *Flacărei* și *Vieții Românești*” care, după opinia sa, este „un scriitor (!) cu totul lipsit de talent”, având grijă să sublinieze la modul sentențios „și acesta e prozatorul nou, noul poporanist”.

Și indignarea lui Pamfil Șeicaru crește în intensitate anticipând parcă urzeala incisivă a pamfletelor sale de mai târziu din ziarul „Curentul”, gen jurnalistic ce avea să-l facă celebru în toată România: „Nu ai talent și vrei să fii poet? Te faci... simbolist! Nu ai talent și vrei să fii prozator? Te faci... poporanist.”

După ce îi pomenește lui Mihail Dragomirescu pe criticii Eugen Lovinescu sau pe H. Sanielevici ale căror prestații par să-l fi nemulțumit, ține să îl încondeieze pe Dumitru Caracostea, istoricul literar „care-și caută adversarii cu care să

Pamfil Șeicaru

poată polemiza cu lumânarea”, lăsând să se înțeleagă că nu s-ar mira „într-o bună zi”, ca cel căruia îi persiflează numele, spunându-i „Caraghiostea”, să ajungă „profesor universitar de estetică literară”. Și cum Crăciunul din anul 1915, de abia trecuse, Pamfil Șeicaru conchide în mod ironic: „E frumos vicleimul criticii române. Mai lipsește apariția irodului G. Ibrăileanu cu studiul atât de cuprinzător în ridicol asupra lui Al. Vlahuță.”

Autorul scrisorii îl asigură pe profesorul Mihail Dragomirescu că, în ceea ce-l privește, s-a decis să amâne „pacea literară”, până după război, atunci când „vremurile (...) vor fi mai prielnice preocupărilor literare”, iar „producția” scriitorilor se va dovedi ceva „mai sănătoasă, mai originală, mai plină de seva vieții”.

Trebuie să recunoaștem că nemulțumirile lui Pamfil Șeicaru, un spirit contestatar înăscut, într-o oarecare măsură păreau justificate. Din păcate însă, din cauza unor prejudecăți ori limite de înțelegere, acesta nu a putut remarca, cel puțin în paginile „Vieții românești”, prezența unor creatori de valoare precum Ion Agârbiceanu, Mihail Sadoveanu, Calistrat Hogaș sau Hortensia Papadat-Bengescu care, fiecare la rândul-le, încercau să aducă un suflu nou în proza de dinaintea Primului Război Mondial, prestigiul acestora consolidându-se pe deplin în perioada interbelică.

Încheiem acest comentariu pe marginea scrisorii de la începutul anului 1916, pe care o prezentăm alăturat, împărțind întru totul opinia scriitorului Dan Ciachir care spunea pe bună dreptate că „Începuturile publicistice ale lui Pamfil Șeicaru prefigurează mai degrabă un destin de critic literar sau de scriitor decât de magnat al presei”, așa cum avea să se afirme nu peste mult timp.

(continuare în pag. 43)

Mihail Dragomirescu

[Conținutul scrisorii:]

Bârlad, 4 ianuarie 1916

Iubite Domnule Profesor,

Împrejurările au fost de așa natură că m-au împiedicat de a păstra legăturile de respectuoasă prietenie.

A venit vremea și am fost luat în armată, a trebuit să las preocupările literare de început și să caut a învăța arta războiului. O temă tactică îmi absorbea toată atenția așa că nici timp nu aveam, nici gânduri pentru literatură.

[Acum] găsesc timp și pentru a scrie un rând, două, celor ce mi-au făcut deosebita cinste de a-mi arăta oarecare atenție. //

Cred că și Dvs., Dle Profesor stați cuprins de nedumerirea cum din atâta imbecilitate versificată, scoasă în volume, nu poți găsi o vlagă, o energie, un accent nou. Am început să citesc din ce s-a tipărit de la aprilie și până acum. Nimic de seamă sau aproape nimic.

Vissarion, descoperirea „Flacărei” și „Vieții Românești”, e un scriitor (!) cu totul lipsit de talent și acesta e prozatorul nou, noul poporanist.

Nu ai talent și vrei să fii poet? Te faci ... simbolist! Nu ai talent și vrei să fii prozator? Te faci ... poporanist. (...)

Critica literară? E. Lovinescu revizionist, naționalist etc. H. Sanielevici, biolog estetician și Caracostea care-și caută adversarii cu care să poată polemiza cu lumânarea. Și într-o bună zi și pe Dl. Caraghiostea îl voi vedea profesor universitar de estetică literară.

E frumos vicleimul criticei române. Mai lipsește apariția irodului G. Ibrăileanu cu studiul atât de cuprinzător în ridicol asupra lui Al. Vlahuță. (...)

În speranța că vremurile ce vor veni după război vor fi mai prielnice preocupărilor literare și vom avea o producție mai sănătoasă, mai originală, mai plină de seva vieții, amân pacea literară. (...)

Cu respect, Șeicaru

(Biblioteca Academiei Române - Buc., fond Scrisori, S 91/IX, fragment)

Grigore VIERU

TRANSPLANTARE

Trebuia să mi se pună în piept altă inimă.

Altfel urma să pier.

Mi-a dat inima ei

Mama.

Dar tot mă mai doare.

Mai ales, când arde pământul de sete, de ploaie.

Mai ales, când nu se întoarce tata

de la războaie.

Mai ales, când plec prin străini

și nu scriu cu lunile acasă.

Mai ales, în amurg,

când soarele

după dealuri se lasă,

mă doare.

Asemeni dureri

n-am avut niciodată.

Și nici asemeni

răbdare.

MICĂ BALADĂ

Lui Marin Sorescu

Pe mine

Mă iubeau toate femeile.

Mă simțeam puternic și sigur.

Ca Meșterul Manole,

am cutezat

să ridic o construcție

care va dăinui veșnic.

Am început lucrul

și le-am chemat la mine

pe toate:

pe Maria, pe Ana,

Pe Alexandra și Ioana...

Care va ajunge întâi,

Pe-aceea-n perete o voi zidi.

Dar din toate femeile

A venit una singură:

Mama.

- Tu m-ai strigat,

Fiule?

Gabriela GRIGORE

LITERATURA ȘI COMBATerea VIOLENTEI

În calitate de profesor de Limba și literatura română, mă întâlnesc cu violența fizică sau verbală, atât în viața de zi cu zi, cât și în operele literare pe care le predau. Observăm, deci, că violența face parte din viața noastră, fie că vrem sau nu. Bineînțeles, nu este un comportament dorit în societate, dar prin educație, consider că acest comportament se poate modela, oamenii pot fi învățați să-și stăpânească impulsurile de moment și pornirile agresive. Ei pot, prin educație, să-și înfrâneze actele violente și să-și dirijeze furia sau frustrările în altă direcție și în alte forme de manifestare, care nu fac rău altora sau chiar lor.

În schița **Examen anual de IL Caragiale**, profesorul Marius Chicoș Rostogan folosește un limbaj agresiv la adresa elevilor, cuvinte nepotrivite statutului său de dascăl și jignitoare pentru elevi. El este oferit drept un exemplu negativ, care nu face cinste breslei lui și pe care nu trebuie să-l acceptăm. Profesorul este un factor educativ important, el trebuie să fie un model de comportament atât în școală, cât și în societate, iar violența fizică sau de limbaj trebuie total exclusă.

În romanul **Ion de Liviu Rebreanu**, personajul principal este adeseori implicat în conflicte violente: se bate cu George, se confruntă cu tatăl Anei, pe aceasta o lovește cu cruzime chiar dacă este într-o lună avansată de sarcină. Ion este un personaj realist, prezentat elevilor cu calități și defecte, cu umbre și lumini. Așa cum se întâmplă și în viața reală, elevii trebuie să treacă prin filtrul personal informațiile primite și să aleagă singuri ce este bine și ce este rău în comportamentul personajului. Pornind de la exemplul lui Ion, tinerii sunt învățați să nu reacționeze cu violență atunci când nu reușesc să-și atingă obiectivele și să nu profite de vulnerabilitatea celor din jur, pentru a-i domina. Ion obține prin violență ceea ce-și dorește, dar acest lucru nu-i aduce mulțumire sufletească sau fericire. O lecție de învățat pentru tinerii care studiază această operă la școală!

În romanul **Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război de Camil Petrescu**, ne este prezentată violența războiului, o imagine tragică și lipsită de glorie. Personajul nu înțelege războiul și nu-l aprobă, dar participă la el deoarece nu dorește să existe o experiență de viață care lui să-i lipsească. Din această operă, elevii pot învăța lecția patriotismului, a dragostei de țară, care te face să lupți pentru libertatea ei, riscându-ți viața. Dar, bineînțeles, războiul trebuie evitat cu orice preț, deoarece confruntările violente aduc numai vărsare inutilă de sânge și tragedii. Elevii trebuie educați în spiritual păcii și al toleranței, al evitării conflictelor violente prin comunicare eficientă, prin relaționare optimă, prin capacitatea de înțelegere și de acceptare a celorlalți, chiar dacă sunt diferiți și nu gândesc ca noi.

În romanul **Baltagul de Mihail Sadoveanu**, unul dintre personajele principale, absent în operă, este supus unui act deosebit de violent: Nechifor Lipan este ucis de tovarășii de drum. Prin intermediul acestei opere, elevii sunt învățați să prețuiască viața lor și pe a celor din jur, să respecte drepturile și libertățile semenilor, să trăiască în spiritul credinței creștin-ortodoxe moștenite din strămoși. Aceasta propovăduiește buna înțelegere între oameni, iubirea aproapelui și armonia în relațiile interumane. A lua viața cuiva este cel mai mare păcat pe care o persoană îl poate săvârși, o gravă încălcare a unei dintre cele mai importante porunci a Decalogului, o infracțiune serioasă, aspru pedepsită de legile statului.

În romanul **Cel mai iubit dintre pământeni de Marin Preda**, ne sunt prezentate actele violente ale regimului comunist împotriva intelectualilor. Victor Petrini este arestat ilegal, este suspus la interogatorii nesfârșite, torturat și apoi condamnat la închisoare în mod nedrept. În detenție, violențele cresc în intensitate. Unul dintre gardieni dorește să-l omoare cu orice preț. Pentru a scăpa, Victor Petrini îl împinge într-o prăpastie, comițând o crimă pentru a se salva. După eliberare, Victor are o relație cu Suzy Culala și este nevoit să se lupte cu soțul gelos al acesteia, care vrea să-i omoare pe amândoi. Încă o dată, comite o crimă în legitimă apărare și este condamnat la închisoare. După eliberare, dorește să-și publice jurnalul, pentru ca și alții să învețe din greșelile sale. În ciuda tuturor celor întâmplate, personajul rămâne convins că - *dacă dragoste nu e, nimic nu e*.

În nuvela **Moara cu Noroc de Ioan Slavici**, Lică Sămădăul are un comportament deosebit de violent. El domină prin teroare, prin teama pe care o inspiră, este hoț, tâlhar, criminal. Reușește să-l atragă și pe Ghiță în jocurile sale, transformându-l în complice la toate nelegiuirile. Elevii pot reflecta la influența anturajului, adeseori negativă, la patima banului care a pus stăpânire pe oamenii din ziua de azi, dornici de îmbogățire rapidă, de câștig nemuncit, de avere mare care să le satisfacă dorința de acumulare. În final, Ghița o omoară pe Ana, orbit de gelozie. El încalcă atât legile morale, cât și pe cele ale statului, pierzând orice urmă de umanitate. Lică se sinucide pentru a nu fi prins. Hanul este ars. Bătrâna va lua copiii și-i va duce departe de acest loc malefic. Autorul sugerează, în acest fel, că cei inocenți au șanse de supraviețuire. Ca mai toate operele lui Slavici, și aceasta are o mare valoare morală și un mesaj puternic pe care îl transmite cititorului.

Prin intermediul orelor de literatură, elevii pot fi educați și formați pentru viață. Profesorul poate face educație morală, religioasă, civică, pacifistă, pornind de la exemplele oferite de operele literare studiate. Din acestea tinerii pot trage învățăminte, pot asimila modele de comportament sau pot respinge ceea ce nu le place la alții, străduindu-se ca ei să nu procedeze la fel.

(continuare în pag. 46)

Iulia-Maria CIHEREAN

O privire asupra esteticii urâtului

Estetica este o știință ce a luat naștere în secolul al XVIII-lea, când filosoful german Alexander Gottlieb Baumgarten (1714-1762) a scris o lucrare importantă despre concepul de „estetică” și anume „Aesthetica”. Potrivit autorului german, estetica s-ar defini ca o știință a cunoașterii senzoriale. Potrivit etimologiei cuvântului „estetică” ce provine din grecescul „aisthesis”, acesta înseamnă „simțire, sensibilitate”. G. Călinescu oferă o definiție interesantă asupra acestei științe, astfel pentru criticul român, „Estetica este o disciplină, sau mai bine zis un program de preocupări, care s-a născut, inconștient sau nu, din nevoia simțită de o întinsă clasă de intelectuali de a vindeca lipsa sensibilității artistice prin judecăți așa-zise obiective, adică în fond străine de fenomenul substanțial al emoției. [...]”¹

În prezent, estetica e definită ca o știință ce „studiază legile și categoriile artei, considerată ca forma cea mai înaltă de creare și de receptare a frumosului; ansamblu de probleme privitoare la esența artei, la raporturile ei cu realitatea, la metoda creației artistice, la criteriile și genurile artei.”²

În secolul al XIX-lea, a apărut o lucrare de referință despre categoriile estetice, punând accentul pe *urât* și *estetica urâtului*. Această lucrare îi aparține autorului de origine germană, Karl Rosenkranz, ce se intitulează „Aesthetik des Hässlichen” („O estetică a urâtului”), apărută în 1853. Este un tratat de estetică, care a reușit să fundamenteze teoretic categoria urâtului, conferindu-i, ca antonim al frumosului, statutul de categorie estetică. Astfel, să pornim de la o întrebare simplă și poate chiar retorică pe care și-o pune filosoful Karl Rosenkranz: „Cum poate dar să ajungă arta, al cărei scop trebuie să fie numai frumosul, să producă urâtul?”³

În primul rând, ca să putem să discutăm despre *urât*, trebuie să avem în vedere și *frumosul*, căci unul fără celălalt nu pot exista. Noțiunea de „urât”, ca formă negativă a frumosului, acoperă o parte importantă a esteticii. Orice imagine a frumosului, întrucât are nevoie să fie circumscris unei forme, se bazează pe anumite reguli universale. Urâtul, în schimb, nu are forme și de aceea determină astfel „o dezordine a compoziției și contradicții disarmonice.”⁴

Karl Rosenkranz a încercat să dezvolte noțiunea de „urât” ca fiind o medie între frumos și comic. La început, acest urât a avut forme nebulose, haotice, ajungând până la ideea conform căreia: „urâtul își are premisele sale pozitive în frumos, deformându-l și producând, în locul sublimului - vulgaritatea, în locul plăcutului - dezgustătorul în locul idealului - caricatura.”⁵ Urâtul este contrariul frumosului și față de care nu se poate sustrage nicicând. Urâtul va exista întotdeauna doar dacă va exista și frumosul, frumos ce exprimă premisele sale pozitive. Dacă nu ar exista frumosul, nu ar

putea exista nici urâtul, întrucât el nu este decât o categorie a acestuia. Frumosul este ideea divină, originară, iar urâtul, negația ei, având ca atare o existență secundară. El se constituie în și prin frumos. De asemenea, urâtul se opune frumosului, chiar îl contrazice. Tot în aceeași idee, Umberto Eco afirmă în studiul său „Istoria urâtului” că: „[...] Urâtul este «infernul Frumosului»”⁶ și se opune Frumosului.

Umberto Eco a investigat cele două categorii estetice și din punct de vedere semantic, analizând sinonimele cuvintelor *frumos* și *urât*, constatând că: „*frumos* este ceea ce este dragut, grațios, plăcut, atrăgător, delicios, fermecător, atractiv, armonios, minunat, delicat, fain, încântător, magnific, splendid, fascinant, excelent, excepțional, fabulos, de basm, fantastic, magic, mirabil, valoros, spectaculos, sublim, superb, și că se consideră *urât* tot ce este respingător, oribil, scârbos, neplăcut, grotesc, abominabil, scârbavnic, odios, indecent, spurcat, murdar, obscen, hidos, înspăimântător, abject, monstruos, groaznic, oripilant, slut, nesuferit, înfricoșător, cutremurător, crâncen, de coșmar, revoltător, repulsiv, dezgustător, greșos, fetid, ignobil, repugnant, diform, apăsător, indecent, scălbamb, schimonosot [...]”⁷

În al doilea rând, natura, dar și arta amestecă deopotrivă frumosul și urâtul. Urâtul se poate regăsi în mai toate tipurile de artă: arhitectură, sculptură, pictură, muzică, și desigur și în literatură. În arta cea mai liberă, care este literatura, în poezie (în special), posibilitatea urâtului atinge vârful odată cu libertatea spiritului și odată cu libertatea liberei expresii, a exprimării libere prin cuvinte pronunțate sau nu, care servesc ca mijloc al reprezentării. Astfel, de-a lungul timpului urâtul s-a manifestat în mai toate artele, fiind, însă, un mediu propice, literatura. Diferiți autori din întreaga cultură universală au apelat la această tehnică/ estetică a urâtului în operele lor. Dintre toți autorii ce au recurs la această formulă estetică, poate, cel mai reprezentativ rămâne autorul francez, Charles Baudelaire (1821-1867) cu volumul său „Les Fleurs du Mal”. Acesta a propus o extragere a frumuseții din urât. Totodată, el a afirmat despre opera sa că: „Această carte atroce, are toată gândirea mea, toată inima mea, toată ura (răutatea) mea.” Poetul francez a avut un puternic ecou asupra generațiilor viitoare de scriitori din lumea întreagă.

Volumul ilustrează tragismul ființei umane, manifestând diferite sentimente/ stări, precum: dezgustul, plictiseala, scepticismul, spleenul, revolta interioară, ura, obsesia morții, aspirația spre o lume ideală și altele. Amintesc de câteva poeme în care abundă imagini ce sugerează un contrast desăvârșit între noțiuni/ teme/ concepții, ce scandalizează până la nebunie cu alăturarea de imagini care șochează: poemele „O martiră (Desen de un pictor necunoscut)”; „Femei osândite”; „Cele două bune surori”; „Izvorul de sânge”; „Beatrice”; „Amorul și Craniul” și altele.⁸ Versurile evidențiază o alăturare inedită de imagini dure, ce conțin termeni ai categoriei estetice a urâtului și chiar ai grotescului, ce se împletesc într-un mod cu totul nemaipomenit cu elemente din categoria estetică a frumosului: „Orgia și cu Moartea sunt două

(continuare în pag. 46)

fetișcane/ Ce risipesc săruturi și-agonisesc puteri,/ Al căror feciorelnic șold strâns în vechi zorzoane/ Nu a știut vreodată ce-i nașterea-n dureri [...] Și-alcovul, și siciul, fecunde-n blasfemii,/ pe rând, ca două bune surori, ne dau cumplitale/ Plăceri și-ngrozitoare comori de gingășii” - poezia „Cele două surori”; „Cum sar bășicile, din craniu,/ Aud suspin smerit:/ -Acest joc sângeros și straniu/ Când va avea sfârșit?/ Căci orice gura-ți crudă poate/ S-arunce-n cer senin/ Mi-s creier, carne, sânge- toate,/ O, monstru asasin!”²² – poezia „Amorul și Craniul”. Astfel, se remarcă în volum o puternică prezență a esteticii urâtului, tehnică ce va fi preluată sub o formă sau alta de diferiți scriitori din întreaga lume.

În literatura română, Tudor Arghezi este exemplul cel mai bun al esteticii urâtului inițiată de poetului francez. Acesta a scris volumul de poezii „Flori de mucigai” (1931). Formula poetică a volumului arghezian „Flori de mucigai” e una diferită față de cea din „Cuvinte potrivite” (1927), fiind atribuită unei culturi pe care poetul și-a format-o, în special, în mare parte în anii când a fost plecat în Elveția și Franța, dar și din experiența acumulată de viață, atunci când Tudor Arghezi a fost la închisoarea de la Văcărești și a creionat bazele a două volume: „Poarta neagră” și „Flori de mucigai”.

Pentru prima dată în literatura română, poetul Tudor Arghezi introduce ideea valorificării estetice a urâtului și categorii, precum: trivialul, josnicul, oribilul, care au rolul de a stârni diferite sentimente estetice de tipul: grotescul, tragicul, comicul și altele.

Titlul volumului și al artei poetice care îl deschide este un oximoron. Dacă primul termen, „flori” inspiră frumusețe și lumină, termenul „mucigai” ne arată contrariul, urâtul, descompunerea, răul. Totodată, oximoronul este figura de stil dominantă în tot ciclul, care ilustrează contradicțiile specifice ființei umane în universul infernal al carcerii; aici, oamenii sunt reduși la stadiul primar de bestii, alcătuind o lume decăzută și desfigurată. Frumosul nu dispăre însă în totalitate, ci supraviețuiește în interiorul ființei, putând fi recuperat prin apropierea de Dumnezeu, prin amintire, vis și speranță.

Volumul arghezian „Flori de mucigai” conține peste 20 de poeme: „Flori de mucigai”; „Fătălău”; „Pui de găi...”; „Cina”; „Streche”; „Galere”; „La popice”; „Ion Ion”; „Tinca”; „Serenadă”; „Lache”; „Ucigă-l toaca”; „Fătălău”; „Candori”; „Dimineată”; „Sici, bei”; „Cântec mut”; „Morții”; „Șatra”; „Convoiul”; „Generații”; „Munca”; „Sfântul”; „Rada”; „Nostalgii”; „Ceasul de-apoi”. În toate aceste poezii abundă un lexic violent, care sparge toate tiparele literare. Predomină imaginile derutante, pline de contradicții, lumi cu valori alterate, distruse. Asta e lumea închisorii, a constrângerilor unde viața este reprimată, mortificată, unde oamenii își ispășesc păcatele și crimele. Toate temele enumerate sunt prezente în volumul arghezian și alcătuiesc un univers tragic.

¹ G. Călinescu, *Principii de estetică*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1974, p. 7

² *Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Univers, București, 1998, p. 348

³ Karl Rosenkranz, *O estetică a urâtului*, Editura Meridiane, București, 1984, trad. în română de Victor Ernest Mașek, p. 60.

⁴ *Ibidem.*, pp. 361-362

⁵ *Ibidem.*, p. 27

⁶ Umberto Eco, *Istoria urâtului*, Editura Rao, București, 2008, trad. din italiană de Oana Sălișteanu, Anamaria Gebăilă, p. 16

⁷ *Ibidem*

⁸ Charles Baudelaire, *Florile Răului*, Editura Eminescu, Buc., 1991, traducere în română de Al. Cerna Rădulescu, pp. 177-191.

Bibliografie

Baudelaire, Charles, *Florile Răului*, Editura Eminescu, București, 1991, traducere în română de Al. Cerna Rădulescu

Călinescu, G., *Principii de estetică*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1974

****Dicționarul explicativ al limbii române*, Editura Univers, București, 1998.

Eco, Umberto, *Istoria urâtului*, Editura Rao, București, 2008, traducere din limba italiană de Oana Sălișteanu, Anamaria Gebăilă

Rosenkranz, Karl, *O estetică a urâtului*, Editura Meridiane, Buc., 1984, traducere în română de Victor Ernest Mașek.

(urmare din pag. 44)

Violența este adeseori întâlnită și în literatură, întrucât aceasta este de cele mai multe ori inspirată din realitatea pe care o copiază și o prezintă prin filtrul personal al autorului. Operele literare reflectă realitatea de multe ori, o realitate trecută, dar care poate fi mereu actuală, prin talentul artistului de a o zugrăvi cu fidelitate și de a surprinde trăsăturile general valabile.

Comportamentul violent, agresiv al personajelor literare poate fi prezentat ca model de neurmat, ca modele negative, nedorite la elevi. Ei trebuie conștientizați ca violența există în lumea în care trăim, dar trebuie evitată și ținută sub control. Intotdeauna va exista ceva care ne va nemulțumi, care ne va deranja, care ne va displacea, dar trebuie să învățăm că violența nu reprezintă nicio dată o modalitate de rezolvare a problemelor. Trebuie să reacționăm rațional, nu instinctual. Prin minte, prin gândire, prin judecată proprie, omul se diferențiază de celelalte ființe din natură.

Lumea în care trăim este o lume a conflictelor violente, care iau tot mai des forma crimelor, a războaielor, a actelor de terorism. Presa are astăzi un rol important în mediatizarea acestor evenimente și în aducerea lor în prim-plan. Criza economică pe care o traversăm a generat și o criză morală. În absența unor puternice valori morale, în care oamenii să creadă cu tărie, violența și agresivitatea își fac loc în comportamentul oamenilor și în relațiile dintre ei. Operele literare studiate la școală promovează numeroase valori morale de care tinerii trebuie apropiați. Acestea îi ajută în dezvoltarea armonioasă a personalității și în formarea lor ca oameni cu comportamente nonviolente și tolerante în societate.

Jorge Luis BORGES

Luna

Povestea spune că-n acel uitat
Trecut în care-atâtea-s făptuite,
Nesigure, reale, -nchipuite,
Un om a conceput nemăsurat
Proiect de a închide universul
În carte și-n avânt nesăbuit
Nălțat-a scris fin întocmit,
Din scoarță-n scoarță declamându-i versul.
Se pregătea acum să-i mulțumească
Preabunei sorți, când, deodată, vede
Disc lucitor pe cer. Nu-i vine-a crede:
Uitase-n grabă luna s-o numească.
Povestea-i născocită, ia aminte,
Dar poate tâlcui vrăjitoria
Acelora ce-ales-am meseria
De-a preschimba viața în cuvinte.
Mereu esența scapă. Legea-i una.
Orice cuvânt e palid raportat
La lucru-n sine. Bietul rezumat
Al vechii mele prietenii cu luna
N-o poate eluda. Și unde oare
Văzut-o-am întâi? Întipărită
Pe cerul teoriei ori ivită
În seara ce se lasă peste mare?
Cum știm, viața noastră schimbătoare
Să fie poate, uneori, frumoasă,
Și au fost și seri când, mire și mireasă,
Te-am contemplat, o, lună, cu-ncântare.
Mai lesne ca de luna-adevărată
De cea din vers să-mi amintesc îmi este:
Vrăjita dragon moon care uimește
Și a lui Quevedo lună-nsângerată.
De altă lună aprinsă, stacojie,
Vorbit-a Ioan în cartea-i cu bizare
Minuni și lucruri înfricoșătoare;
Răsar și luni de aur în tărie.
Pitagora cu sânge (povestește
Tradiția) scria pe o oglindă,
Și oamenii citeau în altă oglindă:
Oglinda lunii scrisul oglindește.
De fier pădurea-i unde-așteaptă ora
Lup cu destin ciudat legat de lună:
Din cer să o doboare, s-o răpună,
Când marea înroși-va aurora.
(În Nord profetic soarta-i e știută
Și-așijderi că-n aceeași zi fatală
Spurca-va marea nava legendară
Din unghii strânse de la morți făcută.)

La Zürich ori Geneva, când nebuna
Mea soartă a vrut să fiu și eu poet,
Mi-am stabilit, ca toți, canon secret
De-a defini cu-nverșunare luna.
Amarnic mă sileam să afl chipul
De-a depăși modeste variații,
Cu spaima că Lugones comparații
Cu ambra folosise și nisipul.
Cu fildeș depărtat, cu fum, cu nea,
Pe rând a fost asemuită luna,
Dar versul să cunoască n-a fost bun a
Tiparului cerneală cinstă grea.
Poetul - îmi spuneam - găsește-n lume,
Precum roșcatu-Adam din paradis,
Oricărui lucru singurul, precis,
Adevărat, nepus de alții nume.
Spune Ariosto că locaș e luna
De vise. Acolo lin, ireversibil
Se scurge timpul, tot ce e posibil
Ori imposibil, ceea ce-i totuna.
Apolodor să văd m-a ajutat
A Diane schimbătoare umbră magică,
Și-un irlandez, o neagră lună tragică;
De aur seceră Hugo mi-a dat.
Și-n timp ce eu în mină coboram
De astre pure din mitologie,
Cereasca lună iată că învie
La colțul străzii, acolo, lângă ram.
Dintre ale noastre vorbe știu că una
Există, pentru a o figura.
Secretul stă, cred, în a o afla
Cu umilință. Este vorba luna.
Să întinez nu îndrăznesc curata
Ivire-a lunii cu-o figură vană.
Indescifrabilă-i și cotidiană
Și mai presus de poezia-mi, biata.
Și știu că luna sau cuvântul luna
E-un șir de semne care-au fost create
Spre-a da un sens acestei încifrate
Enigme ce suntem, multiplă, una.
E o imagine perpetuu vie,
Ce omului destinu-i hărăzește,
Când se înalță ori se prăbușește,
Ca numele-i adevărat să-l poată scrie.

(traducere de Andrei Ionescu)

Delia MUNTEAN

Cu faetonul prin satul domnesc

Deținător al unei producții editoriale considerabile, întocmite pe cicluri tematice, prozatorul bucureștean Ion Dulugeac a demarat anul trecut a patra colecție românească, sub genericul *Viața la țară*. Ea este precedată de ciclurile *Vise spulberate* (cuprinzând: *Bufnița de pluș* – 2014; *Paradisul decăderii* – 2015; *Cotul destinului* – 2016; *Vise spulberate* – 2016; *Povara condamnării* – 2017), *A fost odață la... Jilava* (cu romanele: *Carantină în iad* – 2017; *Două țigări și-o cafea* – 2018; *O vară printre interlopi* – 2019; *Putrezind în taină* – 2019; *Căință târzie* – 2020) și *Femeile din viața noastră* (cu *Persida, de trei ori femeie* – 2019; *Regina templierilor* – 2020).

Apărut tot la Editura Romhelion de la Mogoșoaia, primul volum al noii colecții e intitulat *Tataia Grosu* și propune povestea unei lumi clădite în preajma fostului Palat al principelui George Valentin Bibescu și al soției sale Martha, devenit ulterior Casa de Creație a Uniunii Scriitorilor. În centru se află familiile largite Grosu și Dulgheru, în jurul cărora orbitează un hățiș de personaje, care mai de care mai pitorești, cu nume sau porecle specifice mahalalei bucureștene: Marioara lu' Sărăcuțu, Costică a lu' Crăcan, Țapu, Gică Ciurmete, Claxon a lu' Zamfira lu' Graur, Mita lu' Bidinea, Titi Mămăligă, Manivelă, Ion a lu' Mere-Mere, Pașa lu' Nicolae a lu' Tambana etc. Li se adaugă alte denumiri pline de farmec, precum: strada Puțul cu brad, restaurantul Șapte păcate, cimitirul Pipiriu ș.a.

Deși narațiunea se derulează la persoana a treia, bănuim printre episoade și câteva grefe de natură autobiografică, situate – deocamdată – în plan secund, însă regizate cu o simpatie ce prevestește conferirea unui statut aparte anumitor personaje în volumele următoare ale colecției. Ne gândim, în primul rând, la Ion(el) Dulgheru – unul dintre descendenții lui Tataia Grosu, un „tip destul de isteț, cu obrazul lung și bine conturat, purtând părul blond și cărlionțat cu pletele în vânt, cu ochi albaștri și pătrunzători, [...] mereu curat îmbrăcat cu haine nu prea scumpe, dar în pas cu moda timpurilor pe care le trăia” (p. 324). Beneficiind de susținerea Marioarei Voiculescu, băiatul se împrietenește încă din adolescență cu scriitorii ce trăiau, „mai tot timpul anului, în huzurul, liniștea și splendoarea Palatului de la Mogoșoaia” (p. 301). Vom întâlni de aceea, printre eroii de hârtie, și câteva nume reale: Marin Preda, Nichita Stănescu, Fănuș Neagu, Ion Băieșu, Mircea Micu, Gheorghe Pituț, Sânziana Pop sau Dan Claudiu Tănăsescu.

Inimos, îndrăgît de toți, dezmiardat cu apelative suculente („golan boieresc”, „chiabur împielițat”, „spion kaghebis”, „UTC-ist alterat”, „pușlama proletară”), Ionel îi aprovizionează cu pește, participă la misiuni clandestine,

dar mai ales are ocazia să cunoască o societate aparte și să-și cizeleze deprinderile. De la protectoarea lui învață că „secretul fericirii nu este să faci ceea ce-ți place, ci să îți placă ceea ce faci” (p. 322), tot astfel cum de la Martha Bibescu auzise că nu e suficient să exiști pentru a fi iubit (asertiune apropiată de cugetarea tolstoiană din motto-ul cărții) ori că „tragedia vieții constă în ceea ce moare într-un om în timp ce trăiește” (p. 25). Deocamdată însă, Ion(el) Dulgheru nu deține – din motive auctoriale ce își așteaptă dezlegarea – o poziție relevantă printre eroii romanului.

Eforturile prozatorului sunt focalizate către Ion Grosu, narațiunea debutând cu momentul când acesta își aduce acasă proaspăta nevastă, pe Elisabeta, despre care aflăm că provine „dintr-o latură bastardă a Brâncovenilor, fiind fiica unui nepot al domnitorului, făcut din dragoste de Bălașa Brâncoveanu cu Mihai, fiul șefului hergheliei regale, deoarece bărbatul acesteia nu putea face copii” (p. 8). Tânăra familie deține o grădină de zarzavaturi, întinsă pe câteva hectare, pentru întreținerea căreia apelează la vecinii mai nevoiași din cartierul Țigănie. Afacerea este profitabilă, Ion Grosu – absolvent de școală comercială – dovedindu-se un bun gospodar, priceput în a-și alege asociații și dezvoltându-și în timp o substanțială rețea de desfăcere a produselor proprii (pe la spitale, biserici, mănăstiri, unități militare etc.).

În timpul liber, protagonistul merge la operă sau rătăcește prin muzeele Bucureștiului. Ambițios și atent la ținuta proprie („se îmbrăca frumos, puneă cravată la singurul său costum din postav englezesc” – p. 178), el se împrietenește cu oameni de calitate și mai ales caută „simpatia câtorva femei influente” (id.), lesne atrase de rafinamentul și de exuberanța tânărului. Cum escapadele devin tot mai numeroase, implicând și lucrătoarele de la fermă, familia amozului caută să-i tempereze apucăturile – prilej pentru autor de pigmentare a relatării cu scene savuroase, de pedepsire a păcătoșilor: dacă Lionorei lu' Achim, surprinse „în bordeiul cu pricina”, Veta îi administrează o păruială pe cinste, „cu un arac de salcâm din cei pe care-i puneau la roșii” (p. 36), ibovnica fiind apoi fugărită „goală printre straturile de castraveți”, „spre deliciul celor care se aflau pe câmp la lucru” (id.), câteva pagini mai încolo mezina familiei Grosu, Constanța, își leagă tatăl „fedeleș” de fântâna din ogradă – pe motiv de... Floare a lu' Mihalache (p. 94).

Ion Dulgheru, poreclit Oaie, cumnat al lui Ion Grosu, are și el o biografie aparte. Născut în 1898, a rămas orfan devreme. Pierderea ochiului drept, ca urmare a unei boli, l-a împiedicat să frecventeze școala și l-a scutit de armată. Așa că a lucrat încă de la doisprezece ani la Palat, inițial ca argat, apoi ca vizitiu al caleștii regale, fiind numit, peste câteva decenii, în conducerea administrației prințului Bibescu. Devotat familiei princiare (pe care o salvase chiar de niște tâlhari în pădurea de lângă Lacul lui Moș Dobre), e răsplătit cu o rentă lunară pe viață și cu asigurarea educației pentru fiica Elena.

Remarcăm preocuparea prozatorului pentru

(continuare în pag. 50)

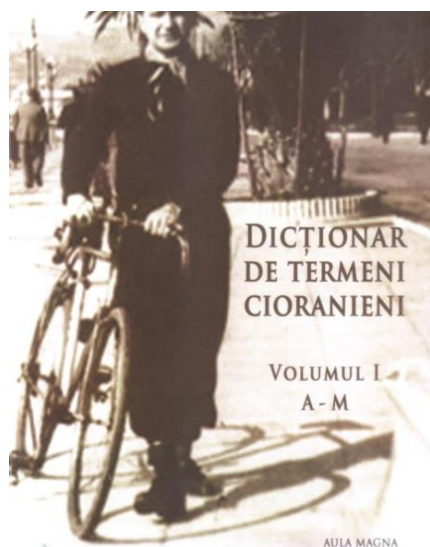

Ionel NECULA

Dicționar cioranian

M-am întrebat deseori de ce un cercetător sau un student român, având de soluționat același subiect sau temă de cercetare ca și unul francez sau britanic, rămâne invariabil în urma competitorilor săi etranjeri. Răspunsul e simplu: Instrumentarul de care dispun cercetătorii străini (fișe și bibliografii tematice, rapoarte și dicționare, etc) dezavantajează din capul locului intelectualul român și-i firesc să nu înregistreze performanța confrăților lor. Nu știu câte biblioteci de provincie de la noi pot întocmi, la comandă, un fișier bibliografic mai desfășurat pe o temă oarecare. Cercetătorul român este nevoit să-și întocmească singur bibliografia și fișele necesare pentru tema ce-o are în gestație.

Am făcut această succintă introducere pentru că, iată, de curând a apărut și la noi un **Dicționar de termeni cioranieni** (Editura Universității de Vest), de mare folos celor interesați de sceptic și de aforisme sale. Coordonațoarea lucrării, Simona Constantinovici din Timișoara a alcătuit colectivul de redactare apelând pentru această trudnicie sisifică la câțiva intelectuali, de probitate dovedită, care au răspuns pozitiv și-au convenit să-și aleagă literele de care să se ocupe. Multe din numele ce compun acest colectiv sunt deja cunoscute cititorilor ca cioranieni cu prezențe publicistice referențiale în cultura românească. Îl menționăm și noi ca o minimală recunoaștere a efortului depus pentru această minunată ispravă exegetică:

Vol. 1:

Simona Constantinovici (Litera E)
Mihaela-Gențiana Stănișor (Litera D)
Monica Garoiu (Literele B,C)
Daniela Gheltofă (Litera A)

Ilinca Iliaș (Litera M)
Simona Modreanu (Litera M)
Gina Puică (Literele G,H,I)
Ciprian Șonea (Litera F)
Mugur Volos (Litera I)

Vol.2:

Simona Constantinovici (Litera S)
Aledxandru Foițoș (Literele N,O,P)
Daniela Gheltofă (Litera R)
Nadia Obrocea (Litera T)
Călin Popet (Literele U,V,Z)

În prefața sa, Simona Constantinovici consideră că acest **Dicționar de termeni cioranieni**, prin natura lui și prin metodele folosite se va înscrie în seria lucrărilor de lexicografie filosofică, puține la număr, din păcate, în spațiul de cultură românesc.

Are dreptate. Lucrările de acest gen sunt o raritate în cultura românească. Știu că există o lucrare cu ocurențele unor termeni în opera lui Eminescu și de lucrarea semnată de Florica Diaconu și Marin Diaconu apărută în 2000 la Editura Univers Enciclopedic, *Dicționar de termeni filosofici ai lui Lucian Blaga* și cam asta-i tot. Oricum, Cioran, care a devenit o ispită exegetică pentru multă lume reclama un asemenea instrument de lucru și o feliție pe coordonatoarea lucrării pentru idee iar pe cei care au concurat la optimizarea ei pentru imensul efort depus și pentru seriozitatea cu care s-au implicat în realizarea ei. *Dicționarul*, mai spune coordonatoarea lucrării, *își păstrează coerența, este omogen și scoate în exegeză un lexic filosofic, în care încap, cu generozitate și termeni comuni*.

Ca unul care m-am aplecat frecvent asupra operei lui Cioran pot spune c-am resimțit deseori absența acestui instrument de lucru, iar acum, dacă a apărut sper să încurajeze sporitor comentariile despre Cioran și să asistăm la o avalanșă de studii și poziționări despre cel ce s-a considerat sceptic de serviciu la tâmpla acestui veac. Căci deși s-a scris foarte mult despre Cioran, nu se poate spune c-a fost epuizat exegetic. Ca și Eminescu sau Blaga este și rămâne încă multă vreme o ispită eseistică pentru multă lume, fie și pentru că rășinăreanul nostru are mai multe înfățișări. Cioran nu poate fi epuizat epistemic printr-o singură lectură; el invită la reveniri, la relecturi, deși, curios, la fiecare nouă lectură ne întâmpină un alt Cioran pe care nu l-am sesizat anterior.

Nu-i de mirare, de vreme ce el însuși se contrazice la fiecare pagină și lasă loc pentru mai multe interpretări.

Revin însă la carte și subliniind încă odată apăsător că reprezintă un excelent instrument de lucru pentru toți cei interesați de opera lui Cioran, că fenomenul cioranian, dispunând de acest instrumentar, va fi mai ușor de decipat și de hermeutizat dar nu ne putem reprimă unele observații:

- Autorii au luat ca bază bibliografică și-au făcut toate trimiterile la ediția din 2012, publicată de Academia Română și Fundația Română pentru Știință și Artă îngrijită de Marin Diaconu și Eugen Simion - care semnează și o generoasă prefață, de fapt o

(continuare în pag. 50)

micromonografie care poate căpăat, cum s-a și întâmplat, o circulație autonomă, independentă. Este, bineînțeles, cea mai completă ediție a scrierilor lui Cioran din perioada de dinainte de a alege exilul. Avem așadar, o imagine completă despre obsesiile de care era viscolit tânărul Cioran, dar nu despre fenomenul cioranian în ansamblu. Fără cele zece cărți publicate în timpul celor cinci decenii de viață și de publicistică pariziană (am inclus aici și **Îndreptarul pătimas**, care provine din perioada românească) este greu de formulat concluzii peremptorii despre universul gândirii cioraniene. În plus, mai sunt **Caietele** lui Cioran, interviurile sale burdușite de idei, de conținut și de substanță metafizică fără de care nu se poate concepe o hermeneutică cioraniană. De asta spun, de dorit ar fi ca lucrarea să fie continuată și completată cu ceea ce lipsește, (edițiile Gallimard a scrierilor lui Cioran) sau să refacă toate trimiterele după ediția **Quarta** a Editurii Gallimard.

Nu spun, Doamne ferește, că lucrarea nu este utilă, mai cu seamă celor interesați de perioada românească a scrierilor lui Cioran, spun doar că nici una din temele cioraniene nu poate fi tratată exhaustiv folosindu-ne doar de acest dicționar. Cioran a fost un risipitor de idei, de obsesii și stări de spirit și acestea trebuiesc căutate peste tot, pe unde le-a disipat autorul lor. De adus într-o partitură articulată, coerentă și structurată e mai greu, pentru că scepticul însuși se complăce într-o devălmășie aforistică.

- Ar mai fi o problemă: ce termeni ar trebui să figureze într-un astfel de dicționar? De regulă se inventariază termenii cu încărcătură metafizică, acele noțiuni care își găsesc locul și legitimitatea într-o dispunere ce-și propune să reconstituie traseul gândirii sale filosofice. Până la urmă orice cuvânt, în anumite distribuții contextuale poate căpăta încărcătură filosofică, dar nu transformăm lexiconul cioranian într-un dicționar uzual.

Lucrarea, aflăm tot din prefața cărții, *conține 398 de unități lexicale* ceea ce cred că este exagerat, dar admit că și opinia noastră este relativă și nu insistăm asupra ei.

Interesant este *indexul sintagmatic* de la sfârșitul lucrării, care alcătuiesc *miezul discursiv* cioranian și care *trimit la tot atâtea intrări* în conținutul dicționarului. Poate aici este chintesența cărții, dar una peste alta, repet, cartea este binevenită. Ea a reclamat un volum de muncă imens și cred că va sta pe masa de lucru a oricărui analist ademenit de stilistica inconfundabilă a scepticului care-a convenit, prin voie vegheată, să facă de serviciu la nesăbuitele acestui veac.

Îmi amintesc că în discuțiile telefonice – puține, dar pline de sens și de conținut – ce le-am avut cu fratele scepticului, cu Aurel Cioran, îmi spunea că intenționează să alcătuiască mai multe documentare tematice asupra unor teze și idei fundamentale ale gândirii fratelui său parizian. N-a reușit să termine decât două din câte intenționa să proceseze: **Cioran și muzica** și **Cioran și Dumnezeu**. La doi ani după moartea lui Emil, i-a venit rândul și lui și odată cu el s-a stins ultimul vlăstar al unei vechi și importante familii rășinărene. Evident, amândouă antologiile lăsate moștenire viitorilor cioranieni subîntindeau întreaga creație cioraniană și se conjugă fericit cu lucrarea asupra căreia ne-am aplecat în aceste succinte comentarii marginale.

Există? - ne-am putea întreba la sfârșitul acestor notații - și concepte cioraniene importante absente în această trudnică alcătuire livrescă? Bineînțeles că există, dar cum

autorii n-au extins cercetarea și asupra edițiilor publicate la Gallimard, n-are sens să insistăm asupra lor. Oricum, îi felicităm sincer pe autori, pentru ceea ce ne-au dăruit, le apreciez efortul hipopotamic și nădăjduiesc să continue mai departe, dacă tot și-au făcut încălzirea. Cer iertare pentru cele câteva observații, dar ele sunt neînsemnate în raport cu ceea ce ne-a dăruit, cu importanța lucrului bine gândit, bine făcut și bine proiectat.

(urmare din pag. 48)

crearea unei atmosfere fidele vremurilor evocate. Reținem, printre altele, drumul aproape ritualic al lăptarilor dinspre „satul domnesc” Mogoșoaia către București, „în faetoane sârbești trase de cai mici, cu trapul mărunț și repezi” (p. 98), foamea din 1933, bombardamentele din 1944 (noaptea – ale americanilor, dimineața – ale englezilor), aparatele radiofonice care difuzau melodiile lui Zavaidoc... De asemenea, considerăm izbutit episodul în care lăutarul Costică Țugui, sensibilizat de o discuție amicală referitoare la menirea artei („ca să te faci mai puternic, să te ajute, [...] să-ți ofere o lecție de viață...” - p. 43), ia pe neașteptate decizia de a compune încă o piesă, „în pragul serii, acolo în stradă”, una despre caii de rasă: „Nu se-ntrebă cum de-i venise acest gând atunci și acolo, regretând lipsa condeiului și-a unor coli de hârtie, căci avea sentimentul puternic că e pregătit să înceapă, dar scrise cu un cărbune pe peretele alb al casei și așa Țugui a compus melodia ce ulterior s-a numit *Căpitane de județ*, melodie ce povestea soarta crudă a hoților de cai, pentru că el fiind aproape de țigănie și totodată un reprezentant al lor, trebuia să-și pună arta muzicală în folosul etniei sale” (p. 44). Acordeonistul își revine însă degrabă din buimăceală, grație spiritului pragmatic al nevestei: „Ceea ce s-a petrecut atunci în sufletul său de lăutar [...] a fost mai iute decât fulgerul, astfel că, având ochii de două ori mai mari decât de obicei, cu fața sa lungă și speriată, omul nu se putea lămurii de unde apăruse acea inspirație nouă, căzută așa ca din văzduh, și se uita curios la versurile notate cu cărbune pe peretele alb al casei, măsurându-le de-a fir-a-păr cu privirea lui confuză, încercând să stea lipit de gard, ca și cum ar fi vrut să scape de ceva nedorit și supărător. [...] – Eu am pus de mămligă și e gata! Dacă nu vii, o să mănânci ciorba sleită! Îl boscorodi femeia în vreme ce intra în casă” (p. 45).

Romanul se încheie cu înmormântarea – în decor hibernal – a lui Tataia Grosu. Autorul face astfel loc altor destine și altor vremi, ce vor fi aduse la lumină în volumele următoare ale colecției.

Timur CHIȘ

Pe Iza în sus

Inima mea iubit-o ți-o ofer,
În apele repezi ale Izei am spălat-o
De puritate albă să o primești,
De dragoste mort în ape sunt.

Apele albastre dragostea ne-o spală
Spre izvoare în sus navigăm,
Spre noaptea amorului târziu,
De moartea iubirii fugim.

Bătrânețea, dragostea inimile noastre le topește.

Pietre albastre

Prin cimitirul ciумаților pașii mi-i port,
Crucile de piatră au înverzit de atâta vechime,
Prenume de Ion, Vasile, Maria, Ioana citesc
Să îmi găsesc urmașii greu îmi este.

Dragostea uitată de tine o port
Să uit tinerețea noastră nu pot
Printre ierburile necosite de atâta vreme,
Te caut iubire să-ți găsesc pantofii de lac,

Printre ciумаți uitați de vreme dragostea ta,
Și iedera în fiecare an dragostea de viață
o descoperim,
Pe dealul de lângă biserică greu îl urcăm,
Și ciумаții dragostei greu de găsit sunt.

Pe aleea dragostei plină de iedera
pașii în noapte îi pierd.

Poienile Izei

E frig iubit-o și te caut
Prin poienile pline de iarbă târziu cosită,
Iza ne înconjoară în suflute,
Râul albastru iute iubirile moroșenilor le cară.

Spre iadul iertării ne îndreptăm,
Oare se vor împăca flăcările roșii,
Între brațele Izei poieni căutăm,
Să dormim pe cai târzii de tristețe.

Să căutăm dragostea la vârsta senectuții greu este.

Nicolae DUMITRU

Nostalgie

Curgeau clepsidre de cristal
În orele neîntinate
Din universul hibernal
Al viselor înstrăinate.

Se înălțau cânturi spre cer,
Din voci în coruri adunate...
Perdele flutură-n eter,
La geam de case încuiate.

Se prăvălea eternitatea
Pe țeste cu cununi de laur,
În timpu-n care vanitatea
Acoperea colbul cu aur.

Prăpăstii se deschid în mine
Din faliile rupte-n Timp,
Și după tot acest răstimp,
Eu mă gândesc, din nou, la tine!

Univers iconic

Îmi creșteau aripi de înger,
Să zbor către tine, pe cer...
Tu te pierdeai undeva, în eter
Și eu mă transformasem în fulger.

În universul acesta iconic,
În care ne-ntâlneam ireal,
Se crease un nou areal
În care era totul laconic.

Iubiri retrograde

Sentimente nedescifrate,
Sucombate în vid de iubire,
Se disipează în trista-amintire
A clipelor de fericire ratate.

Se rostogolesc clipele faste
Cumva, într-un sens retrograd,
Și cad iubirile, cad,
În amintirile noastre.

Elisabeta DRĂGHICI

Paisprezece simfonii

(Vasile Mandric, *Simfonia albastră*, InfoEST2019, 72p)

Vasile Mandric, considerat „adevărat perfecționist al versurilor” de Emilian Marcu (în Revista *Feed Back* nr. 11-12/nov.-dec. 2015, pp. 194-195), publică un nou volum de poezie în anul 2019, etalând creații concepute înainte de 1989. Folosindu-se de termenul simfonie, care ne duce cu gândul la muzică, realizează o simbioză între universul ideatic propriu (expus liric în idei și cuvinte cheie generate de existența într-o perioadă de dominație a unei filosofii unice, cea comunistă) și versuri, ce devin forme de comunicare a stărilor și sentimentelor. *Simfoniile* lui Mandric reflectă o lume trăită, interiorizată, ascunsă până acum și expusă ochilor lumii într-un volum, la treizeci de ani de la răsturnarea unui regim.

Simfonia albastră a lui Vasile Mandric este o călătorie în timp (o întoarcere în trecut), într-o lume dedublă – lumea lor și lumea poetului. Pătrunderea mesajului fiecărei poezii din acest volum, deși sunt doar paisprezece Simfonii, cere timp și revenire asupra textului pentru a înțelege pe deplin, mai ales dacă ai fericirea sau poate nefericirea de a fi tânăr, și aceasta pentru că ele au sens și substanță lirică mai ales pentru cei care au cunoscut (trăit) împrejurările care le-au generat. Căci aceste poezii sunt mult mai mult decât expresii stilistice ale trăirilor interioare poetice ale unui om complex, avid de frumos, rimă și expresie literară. Ele sunt mărturii ale unor timpuri marcate de cenzură, de ascunzișuri și subterfugii literare de comunicare și exprimare, de reprezentare publică a unor emoții și stări; și acesta deoarece poetul nu poate să tacă (nu poate să tacă prea mult timp)...și când se arată lumii o face într-o formă unică, uneori absconsă... căci așa a supraviețuit poetul român în anii '70-'80.

Condiția poetului înainte de 1989, cel puțin a poetului Mandric, este a unui om care există prin *uitare* sau *visare*. Jean-Marie Guyau, în lucrarea *Arta din punct de vedere sociologic* (Meridiane, 1991, pp.195-197) arată, în studiul său despre poezie, că omul care „cunoaște arta ca divertisment” în căutarea de „elanuri sentimentale” aspiră către asimilarea valorilor morale umane și a fericirii. Când nu poate fi fericit, omul alege să uite momentele care îl fac nefericit – să uite clipele prin care a trecut. Visarea, este o cale de a realiza desprinderea de ceea ce provoacă nefericirea. Citând alte câteva idei ale lui Guyau, cu referire la trecut și viitor, respectiv: „Cei care nu au destulă forță pentru a-și reface un viitor închid ochii asupra trecutului. Este o lege a omenirii. Pentru un nefericit nu există decât două mijloace de eliberare: uitarea sau visul”, constatăm că poezia lui Mandric este, când o expresie a uitării, când a visării. Privind din această perspectivă poeziile lui Mandric din *Simfonia albastră*, înțelegem de ce poartă în ele o demarcație între două lumi: lumea noastră (a poetului) și lumea altora, de dincolo („dincolo de noi”), precum și plasarea (prin imaginar, prin visare) într-un mare rol, cel de dirijor (ca o nevoie de a aranja orchestra care să cânte partitura lumii). Asemănător, este dedicată o simfonie uitării, prin care existența este împărțită între Roșu, („blestemat”) și Negru, lipit de sufletul poetului, un poet pe care bucuriile l-au dat uitării.

Dar această retragere în visare sau uitare, acompaniată de o interesantă construcție a unui univers propriu (uneori sub influențele poeziei shakespeariene), emană speranță. Această structurare poetică întărește afirmația lui Guyan: „cât despre vis însoțit de speranță de care nu poate fi despărțit nu poate exista ceva mai plăcut. Este o punte întrevăzută între idealul îndepărtat și realul prea apropiat, între cer și pământ”. Speranța se întrevede și la Mandric (chiar dacă destul de timid), în uniune cu timpul (viitorul): „(...) numai bătrâna clepsidră/rămasă acasă ca prin miracol/visează strănepoata/încă nenăscută ființă,/ Vremea – Vremii/- Primadonă-n spectacol.” (în *Simfonia timpului*). Generația viitoare de „clepsidre” ar putea fi o materializare a speranței. Asemenea, în înlănțuire cu dragostea, speranța este invocată: „și parcă malină ceva/c-a rămas simfonia aceasta/de dragoste” (*Simfonia dragostei*), iubirea fiind dăinuitoare.

Patru unități lexicale au caracter repetitiv în poeziile mandriciene: *timpul*, *lume*, *dincolo de noi* și *vise*. Regăsit în mai mult de jumătate din simfonii, *timpul* este invocat și ca martor al stărilor poetice, dar și ca un concret al speranțelor. Are de altfel și o simfonie proprie: *Simfonia timpului*. Și astfel, versuri precum: „*timpul îmi bate toba clipeilor*” (în *Simfonia în gri*), „*timpul m-a angajat pentru o vreme/stăpânul sonetelor Mute*” (în *Simfonia timpului*), arată că timpul este relevant al adevărilor ce facilitează deosebirea realului de neant, și al valorilor umane: „*Timpul m-a făcut să înțeleg,/ vezi bine,/unde-i realul și unde-i neantul,/ ori dacă sunt ca valoare:/barem pe jumătate întreg.*” (*Simfonia timpului*). În relația cu Destinul, timpul își are rolul său, căci are menirea de a hotărî drumul poetului: „*Timpul pe ușa din dos/mă scoate încet*” – s-au de a-l ține captiv într-o altă lume; „*Timpul/ m-a prins acum/în fantastice roți*”, cele ale Morții (în *Simfonia destinului*) ori „*Timpul tot cu timp mereu se-nnoadă*” (în *Simfonia subterană*).

Lumea, în viziunea lui Mandric, își pierde caracterul unic, capabil să cuprindă totul. Poetul ne prezintă mai multe lumi în care el trebuie să existe și să supraviețuiască: *Lumea Tăcută*, *Lumea Turtită*, *Lumea Rotundă*, *Lumea Pătrată*. Dacă trei lumi se caracterizează prin a avea formă (rotunda, pătrată, turtită), cea de a patra este tăcută (exprimând o stare). Relația dintre lumi este dată de rolul acestora: cei din *Lumea Tăcută* au plecat la concert (se cântă Bee-thoven), cei din *Lumea turtită* dau aprobare când să fie amintită muzica terestră. *Lumea Rotundă* este cea în care „*gândul poetului vrea să se ascundă*” iar *Lumea Pătrată* este înjurată de poeți (în *Simfonia tăcută*).

Visele sunt o cale de evadare; visul construiește o lume dorită, o lume viitoare sau o lume în care se ascunde de cei de afară. Ele sunt necesare poetului și căutate: „*Unde-mi sunt Visele?*” fiind frământat de faptul că doar cele urâte apar („*ca lupii la stână*”), pe când cele frumoase au fugit „*ca logodnicele ușurate*” (*Simfonia somnului*). Relația visare – eliberare este construită pe un fond al ideilor, uneori neputincioase – „*luând Magia/drept Eliberare, constată totuși/că ideile-s inaptele/de zbor, de dor, de zbucium/de visare*”. Pesimismul visului nerealizabil este pre-

(continuare în pag. 53)

zent și în versurile „copil bătrân nu-i timpul pentru zbor,/ când visul ți se face extraplat/ Nu mai citi lozinca ce te minte (...)” (în *Simfonia subterană*).

Expresia *dincolo de noi* este frecventă la Vasile Mandric, arătând percepția acestuia față de lumea proprie și cea de dinafara spațiului de viață. „pe undeva illogic Dincolo de noi/un poet încăpățânat/cu vată-n urechi/îmi răscolește sufletul (...)” (*Simfonia în gri*). *Dincolo de noi* oferă un spațiu în care se petrec multe - „Dincolo de Noi/și de Cortina de Fier,/de la Nistru și până-n Missouri,/ne cântă Nabuco, cu înc-o soprană” (în *Simfonia Timpului*) – știute, dar la care nu se poate ajunge. Poeții își suportă condiția de a fi uitați, de a asista la bucurii, care și acestea trebuie să tacă: „Dincolo de noi/un poet uitat/salută bucuriile/ce trec tăcute/pe lângă el” (*Simfonia uitării*).

Așezate în carte într-o ordine anume aleasă de autor, faptul că sunt însoțite de data scrierii lor, permite celor ce vor să pătrundă firul evoluției interioare din perioada anterioară, să le citească cronologic simfoniile. Căci, da, pot fi corelate momentele de cotitură pentru poet, pe parcursul a mai mult de zece ani (din anul 1973 până în 1987), cu perioada în care situația românilor a suferit transformări (au suportat privațiuni din ce în ce mai puternice). Acestea se reflectă, inevitabil, și în creația literară. Mă aplec acum asupra câtorva poezii, pe care le-am selectat cronologic.

Simfonia dragostei (datată 1973 și plasată geografic în Pașcani) este cea mai *vârșnică* poezie din acest volum. Voit sau nu, pare că dragostea, ca o cheie pentru toate lumile se află aici, la baza volumului: dragostea este o simfonie cântată de nori grei ai vârstei, e o iubire întunecată, profundă, ce l-a „învățat să fie” pe poet. Susurând, cu dor, până „la capătul Timpului”, dragostea este o stare neînțeleasă, ce stârnește nedumerire. Este o dragoste pentru poezie, pentru literatură: „sfânta mea dragoste/după a douăsprezecea noapte/Shakespeare nepieritorul/a reușit să mă-ndrăgostească/de tine”. O dragoste care, predată cu măiestrie la orele de dramă, e plină de versificație și exprimări elegante, ce te îmbie să citești și să recitești poezia englezului. Un ideal de iubire, „un vis de dragoste sfântă”, ce e așteptat să se materializeze aproape la nesfârșit, oricât s-ar adăpa sufletul la fântânile vechi, oricât ar răsturna poetul Timpul. Și, după „douăsprezece veșnicii” de așteptare rămâne o consolare, o alinare: „că a rămas simfonia aceasta/de dragoste”, poetul încheind cu un pământesc zăduf „fir-ar al dracului/ce nu se mai termină”. Este o simfonie a iubirii ce cântă veșnicia. Legătura dintre cântec, iubire și veșnicie pe care Mandric ne-o expune aici este de inspirație shakespeariană (recunoscută de altfel de poet), căci Shakespeare în scena 1 a actului 1 din piesa „A douăsprezecea noapte” arată: „Dacă e adevărat că muzică/E hrana dragostei, cântare dați-mi,/Să-mi satur dorul ăsta fără sațiu,/Și-atăta să-l îndop, încât să moară”.

Simfonia somnului (1976), este o retorică a tinereții, ce se întreabă unde sunt Visele, unde-i Adevărul, personaje fiind Somnul, Legenda, Lumea Cealaltă, Timpul, Infamia, Istoria. Toate întâmplările se transformă în funcție de însușirile lor în blesteme, poezie sau balade: „Fără mine trecătoare sunt toate/întâmplările,/fiicele tale Istorie/- cele aievea îmi iau moștenirea/când nu mai există/- cele urâte – blestemul popoarelor,/cele frumoase devin Poezie,/apoi

Balade/ și-n cele din urmă/se reintrupează în mine/ și-n adormirea de Totdeauna!”. Poetul Mandric din anii '70 ne invită la un dialog între personaje ce invocă scrierea istoriei; Legenda, în opoziție cu Infamia, își ține discursul ce justifică rolul său important: de a transforma și ne arăta insignifianta Infamiei în Timp.

În *Simfonia uitării* (1977) sentimentul renunțării este mult mai puternic decât în *Simfonia timpului*. Avem și aici același joc al unor personaje: „adevărul albastru”, în opoziție cu „Roșul – Blestematul de roșu”, iar „negrul” este stăpân pe sufletul poetul, un suflet învelit în doliu. Sufletul este „epavă pe ocean”, iar gândul este singurul care mai oferă libertatea – „gândul-pasăre”. Poetul, uitat de cei din jur, își primește în tăcere bucuriile (nici ele nu fac prea mult zgomot „bucurii tăcute”). Supraviețuirea poetului are însă o rețetă care îl ajută să aspire la un alt timp: „Dincolo de noi/un poet uitat/salută bucuriile/ce trec tăcute/pe lângă el/apoi/își fură cuvintele/ din poezii/punându-le la Post-Scriptum/pentru o altă Eră!”

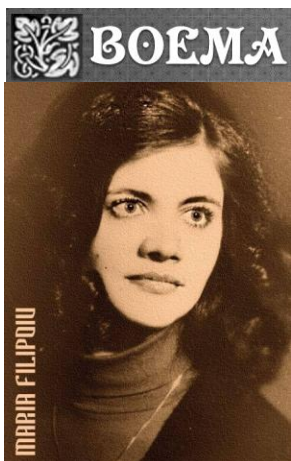
Simfonia eliberării (1978) este un joc de cuvinte sub auspiciile eliberării, jucăuș și totodată serios: „Firesc sau nu/de jos, de sus/se-ntâmplă/ cataclismul de visare”. Și totuși, Mandric ne joacă feste, căci poetul prins în capcană „luând Magia drept/ Eliberare” trăiește dezamăgirea de a-și vedea ideile neputincioase „înapte/de zbor, de dor, de zbucium/ și visare”.

O radiografie a societății la acel moment, ce ne prezintă bipolaritatea: ei („torcătorii de timp”, „strecurătorii de apă chioară”, „storcătorii de vise frumoase”, „liber producători de somn”, „făcătorii de dogme”, „distribuitorii de cartel”, „scribii, demolatorii de limbă și obiceiuri”, „jonglerii de fericire ai Epocii de Aur”) și poetul („poetul autotrof”) se regăsește în *Simfonia prezentului* (1983). Oglinda, ca mijloc de analiză, de privire pe sine, oferă singurul cadru al prezentului, pentru Eu-l individului de a analiza în subconștient dorința Adevărului de dreptate: „Într-un târziu,/prin gând,/Eu-l se ceartă cu cel din oglindă /pentru un colt de subconștient/unde Adevărul schilodit cerșește pomană,/un pic de adevăr”. Prezentul, îngropat în Minciună, își tine lecția chiar dacă Timpul și Cuvântul sunt sub zăvor.

Simfonia albastră (1978), poezia care dă și titlul volumului, ne face o invitație la liniște, după ani de reprimare a sentimentelor, de luptă a timpului cu Adevărul și Minciuna. Această poezie este o încheiere a zbuciumului anilor: „Zgomotele lumii le-am stins”, adresându-se unei prietene („tovarășă de drum”): „vrem să avem liniște ca poeții/să cântăm împreună/cu lebede negre/pe sunete albastre de Voroneț/ca să ne-anuleze/starea de plâns”. Este eliberarea poetului, cel care poate acum să cânte, să danseze în voie. Rămâne însă durerea „ce caută ca un câine” după o iubire „plecată înainte”, sufletul, rămas „ciung” coboară, adunându-se „într-o sârmă subțire”, pe care saltimbancul dansează.

Simfonia subterană (octombrie 1987), ultima datată, fără a fi ultima poziționată în volum, are un motto de structură filosofică: „Prea scurtă-i viața

(continuare în pag. 72)

Maria FILIPOIU

DRAGOBETE - SIMBOL MITOLOGIC

„Cea mai mare bucurie a vieții este să fii convins că ești iubit.” - Victor Hugo

„Bărbații creează prin imaginație, însă femeile creează prin iubire.” - Rabindranath Tagore

- Iubirea este mugurele vieții din arborele genealogic. - Maria Filipoiu

Se spune că „la început a fost doar „Cuvântul”, care, însuflit de o forță divină, a fost purtat în fuierul vântului năvalnic, până când a ajuns în caerul zeiței din Tărâmul Mitologic, ce torcea fire, urmând a fi țesute mituri cu destine omenești. Astfel a fost țesut și mitul iubirii, în care au fost plămuite zeițele iubirii și frumuseții. Zeițe au existat în toate mitologiile lumii, menite cu daruri divine, ce le făceau dedicate și responsabile, atribute pentru care erauenerate de societățile antice.

Legendara zeiță Venus - patroana iubirii și frumuseții, fiica lui Jupiter și mama lui Cupidon - era corespondenta zeiței Afrodita din Grecia, inițial fiind zeița italică a vegetației și grădinilor, a renașterii și fertilității, asociată cu venirea primăverii.

De la strămoșii daci, românii l-au moștenit pe **legendarul Dragobete**, simbolul renașterii și iubirii, având origini slave, care este sărbătorit pe **24 februarie - Ziua Îndrăgostiților**.

În timpurile moderne, islamicii tradiționaliști au considerat sărbătoarea a fi o contaminare culturală din Occident, un rezultat al globalizării în India și se încearcă revitalizarea unei vechi datini, a serbării „**Zilei Părinților**” - cea mai populară în India.

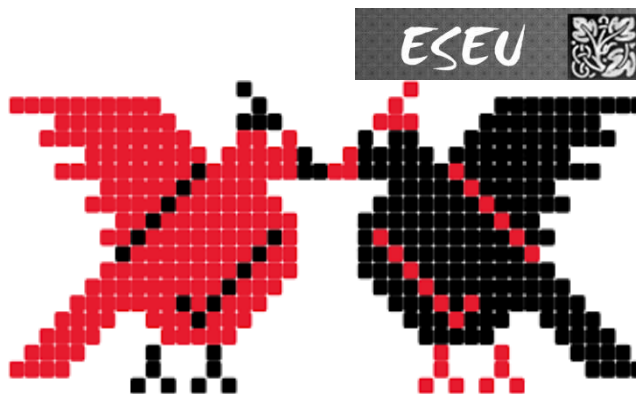
În România, sărbătoarea populară a Dragobetului și-a pierdut din admiratori, fiind înlocuită cu sărbătoarea comercială a **Sf. Valentin** (14 februarie), care a câștigat timp și admirație în fața fiului Babei Dochia, rămas în credințele populare strămoșești ca cel mai venerat.

Dragobetele este prezentat ca un zeu tânăr, al iubirii și vegetației, identificat cu **Eros** sau **Cupidon**. Este descris ca o ființă mitologică, tânăr, voinic și frumos, care umbla prin lume ca Sântoaderii sau Rusalcele, de-a intra în suflete inocente, cu sentimentul iubirii, fiind numit și „**Năvalnicul**”.

De aceea, în **Ziua Îndrăgostiților**, tinerii își oferă simboluri ale iubirii în forme de inimă, porumbel, aripile lui Cupidon sau flori.

Legende spun că în această zi se împreunează toate vietățile pământului, motiv pentru care i se mai spune și „**Logodnicul Păsărilor**”, **Dragomir** sau „**Cap de Primăvară**”.

Mergând pe firul legendei, aflăm că în această zi, păsările își aleg perechea pe și se unesc în construirea

cuiburilor pentru depunerea ouălor și creșterea puilor în ele. La sfârșit de iarnă și început de primăvară, Dragobete oficia „nuntirea păsărilor” în cer. Sacrificarea animalelor este interzisă în această zi. În timpul împerecherii păsărilor nu are voie omul să intervină, deoarece va avea parte de necazuri, fiind interzisă și sacrificarea animalelor sau păsărilor în această zi.

Se mai spune că Dragobete este înzestrat cu puterea Soarelui și aduce primăvara în natură.

Sărbătoarea este identificată cu echinocliul de primăvară, simbolizând începutul primăverii astrologice.

În tradițiile populare se spune că în această zi se fac descântece și focuri de purificare a naturii din anotimpul de iarnă, se merge în pădure după flori de primăvară, iar toata lumea trebuie să fie fericită, Dragobete fiind zeul iubirii și fericirii.

Fetele și băieții se întâlnesc pentru ca iubirea lor să dureze tot anul, precum a păsărilor care „se logodesc” în această zi. Prin unele zone ale României se practică obiceiul, ca fetele să strângă zăpada rămasă pe alocuri, numită „**zăpada zânelor**”, iar cu apa rezultată prin topirea ei să-și spele fața, spre a fi la fel de frumoase ca zânele, apa fiind considerată ca având proprietăți magice în iubire și în descântecele de iubire, dar și în ritualurile de înfrumusețare. Se credea că această zăpadă s-a născut din surăsul zânelor.

Legendele lui **Dragobete** și ale mamei lui, **Baba Dochia**, sunt printre cele mai importante mituri ale poporului român din mitologia populară. Baba Dochia este prezentată ca o zmeoaică rea sau ca mamă vitregă. Ea își puna nora să îndeplinească sarcini imposibile: să înnegrească lâna albă la râu sau să spele lâna neagră până se face albă. Fata a scăpat de pedeapsa nemeritată, după ce a primit mesaj de la **Sf. Petru** (care ține cheile anotimpului călduros), că vine primăvara. Baba Dochia, auzind această veste, a pornit spre coama muntelui cu oile la păscut, îmbrăcată cu 9 cojoace, dezbrăcând câte unul, când simțea căldura Soarelui, până la ultimul. Atunci s-a pornit un ninsoare cu viscol, iar Dochia s-a transformat în stană de piatră.

Dând cojoacele jos s-a transformat în stană de piatră. De aceea se spune că alegerea „**Babei**” în din aceasta perioadă este o predicție a vieții personale pentru restul anului.

Stejărel IONESCU

Haiku

vara coboară din soare,
când toamna
intră în brumă.

vântul acoperă cărările
cu sânzienele nopților -
lună plină.

ascultă zgomotul nopții
ca să găsești umbra
tăcută a mării.

nu înșira visele
precum măgelele,
viața ta e un haos.

sub straturi de zăpadă
ghioceii deschid primăvara
în curcubeie purpurii.

noaptea dalbă,
săgeți intersectate
- natură moartă.

plânset de clopot,
dangățul nopții,
înmormântare albă

vântul deschide
pleoapele norilor
în incandescența dimineții.

șipot de izvor,
muzica celtică
a cetinilor de brad.

cerul intră în nori,
perdea de ceață
peste uni-vers.

norii își scutură
crengile,
picură ploaia, împlouată.

dau în floare macii,
marea e înspicată
în aburii pâinii.

să rupem pâinea
în două,
lacrimi pe ochi neplânși.

mâinile mamei,
scursoarea pământului
în geana pâinii.

neliniștea pământului
în odihna apelor
neostoite.

două frunze
sub pașii nopții,
murmură diminețile.

drumul stelelor,
Calea noastră Lactee
spre Univers.

lisus,
două lacrimi într-o stea,
plânsul tăcut al lunii.

închipuirea,
eternul copil
înfășat în flori de salcâm.

sărutul nopții,
aceiași neconcordanță
cu realitatea ireversibilă.

cu înserarea,
întunericul vine
din infinitul luminii.

copilul își mișcă buzele
tremurând neconcordanța
cuvintelor.

Constantin OANĂ

Zhor Alb

Un alt poet ori se luminează de ziuă?

(cronică de întâmpinare la volumul "Azor alb" de Mihaela Avram)

Din dragoste poeta Mihaela Avram își asumă rolul de înger păzitor pentru iubitul ei, ca acesta să nu simtă efectele amare ale trecerii timpului, cum ar fi: „atunci când viața/ ninge cu ani/ peste tine” ori „atunci când sufletul tău/ uită de tine” (AȘ VREA SĂ-ȚI FIU) și, mai mult: „azi m-am gândit/ să te iau cu mine/ prin timpul ce desparte/ ziua de Azi/ de ziua de Măine” - zona în care timpul poate fi combătut doar cu unice momente de dragoste, ca-n binecunoscutul vers eminescian „Anii tăi se par ca clipe./ Clipe dulci se par ca veacuri”. Fără atribute îngerești nici n-ar fi cu putință așa ceva. Acolo, numai acolo vor putea sta de vorbă despre iubire, singura capabilă să-i propulseze în eternitate: „La fiecare răspuns corect/ vom primi câte o secundă de Eternitate” (PLIMBARE ÎN TIMP). În spațiul lumii relative iubirea seamănă mai degrabă cu niște „frazе lungi/ rămase neterminate” (precum „Neterminata” lui Schubert), unde „fiecare cuvânt... se izbește tot mai puternic de mine” (FILE DE CARTE) și unde „drumul spre mine” de multe ori poate fi pierdut, că „de pe indicatorul vieții/ timpul a șters/ semnele de circulație,/ lăsând liberă/ trecerea/ participanților la trafic”. Aici în timp rezerva de liniște este asigurată de starea de copilărie care o locuiește pe poetă („încă mai crede/ în Hansel și Gretel”), ea e sinceră și curată ca un poem, ca pentru o altfel de lume (RĂTĂCIRE). Și din poezia DEFINIȚIA IUBIRII aflăm că dragostea este de sorginte divină: „Iubiri.../ inimi/ deschise spre cer./ Atingeri de îngeri/ veniți să vadă/ Pământul”. În această „secundă a veșniciei” oamenii devin „Oameni-Flori”, iar „stelele ard de dor”.

Tot despre transfigurarea timpului și a iubirii. Inima poetei este asemenea unui clopot ale cărui bătăi se ridică până la Dumnezeu, iar „zâmbetul” prin care Dumnezeu răspunde „e o altă secundă/ din ora veșniciei,/ tot mai aproape/ de mine/ și tot mai departe/ de tine” (TIC-TAC). Și totuși se insistă pe dobândirea nemuririi, semne palpabile descoperim în BĂTAIA TIMPULUI (a se citi integral).

Inima poetei, precum luna, e proiectată în cer alături de glasul iubitului, văzut ca un „clopot de-nălțare” (DORINȚA). Doar în sufletul copilului mai putem întâlni un astfel de cer și lucrul acesta e posibil și aici, chiar dacă „ridurile ascund/ urma unui zâmbet/ pierdut în anii copilăriei” (COPILĂRIE).

Contrastul dintre timp (în care trăiește iubitul) și eternitate (în care evadează iubita) devine la un moment

dat prea mare pentru a putea împiedica producerea inevitabilului (a se citi toată poezia DESPĂRȚIRE).

În poezia VARA poeta revine la „visul fierbinte/ născut pe țărmul mării”, ca apoi, în ALERGARE, finalul lirico-dramatic (din DESPĂRȚIRE) să sune și mai convingător prin resemnatele concluzii ce le cuprinde: „Alergăm/ spre niciunde/ cu inimi goale/ atârând/ de picioare./ Zâmbim/ spre oamenii/ care/ ne zâmbesc,/ dar prin spate/ ne lovesc!/ Mimăm/ iubiri ce ne leagă/ o viață-nțreagă./ Dar ura desparte/ visele-n noapte./ E-așa de întuneric/ încât se aude/ printre secunde/ Lumina/ țipând/ de durere./ Tu... o auzi?”.

După modelul binecunoscutei renașteri tot astfel în dragoste, după o cădere, se poate reveni, ca într-un ciclu al anotimpurilor, la starea anterioară de pace (surprinsă în VARA), stare care doar în aparență dispare, în fond ea se retrage (doar pentru un timp), precum lumina: „Iubirea,/ poarta deschisă/ către Lumina din tine./ Înflorire!...” (RENAȘTERE). Așa se și explică prezența inefabilului în URME DE PAȘI, unde sub apăsarea piciorului timpul scârție precum zăpada, aceste urme de pași fiind de fapt ale iubitului (din alt vers: „Pe zăpada proaspăt căzută ninsese cu pașii tăi”), pe care ea, poeta, îl trăiește și în vis, dovadă că viața de dragoste este vis. Iar poemul CE-I VIAȚA este o binecuvântare a acestei cărți, ce merită să fie citit neapărat.

Și închei cu poezia UNEORI, în tonul titlului: „Uneori/ întunericul/ mă strânge./ Întorc capul/ către Lumină./ Îți recunosc/ privirea./ Și atunci spun:/ „În sfârșit, /s-a făcut și dimineață!”. Deci, un alt poet ori se luminează de ziuă?

Un portret puzzle

După un prim volum de aforisme, apărut în anul 2010, Petre Rău scoate acum un al doilea numit *Alte 1001 de aforisme* (primul s-a numit *Insomniac 1001 - o mie și una de sentințe*). Poet, prozator și matematician de formație, Petre Rău dispune de o capacitate deosebită în a identifica, stăpâni și valorifica energiile creatoare cu care este înzestrat.

Cred că cele mai multe dintre gândurile din cartea de față gravitează în jurul a două noțiuni (una esențială, alta dramatică): sens și singurătate. Autorul are în vedere cele mai diverse, dar și interesante, situații de viață aduse la esență: adevăr, dreptate, libertate, artă, cultură, creație, caracter, bine, rău, frumos, credință și religie, filosofie, dor, femeie, cuvânt, viață, fericire, gând, înțelepciune etc., fiecare din aceste elemente fiind piesele unui puzzle întins, care e portretul moral al lui Petre Rău.

Zice el undeva: *Atracția universală n-ar fi fost descoperită niciodată dacă ea nu s-ar fi manifestat*

(continuare în pag. 57)

(urmare din pag. 56)

atât de uimitor la oameni. Și eu cred lucrul ăsta. Toată lumea (deci și omul) este concepută după felul în care arată sistemul nostru solar, legea atracției universale fiind legea determinismului cosmic (atât din punctul de vedere material, cât și spiritual), care dă unitate varietății. Spune Dante Alighieri în Divina Comedie că *dragostea mișcă sori și stele* (dragostea Creatorului este legea aceasta). Darurile spirituale cu care noi ne naștem (inteligența, sensibilitatea, talentul, frumusețea, simțurile binelui și al frumosului) sunt suficient argument în această privință, ele fiind parte din dragostea care guvernează universul. Și pentru că am pomenit de sens pot spune că în spatele felului în care arată sistemul nostru solar se ascunde sensul spiritual al existenței noastre. Iar în altă parte: *Nu-i așa că dacă nu-ți vezi umbra te poți simți singur?* Umbra, tovarășul/prietenul de rezervă în fața singurătății. Și asta doar când ești luminat. Ea mai este și simbolul efemerității vieții temporale în raport cu cealaltă, pe care cu toții ne-o dorim.

Ca să ajungi undeva trebuie înainte de toate să cauți un drum, dincolo de hazard. Acesta e sensul. Și de cele mai multe ori nu-l găsim. De ce? Din cauza singurătății. De aici și amărăciunea ce se simte când străbați drumul acestei cărți, scrierea ei nefiind altceva decât o modalitate de mortificare a răului. Iată două exemple: *Mulți vor observa că te-ai mai îngrășat, că ai mai slăbit etc., dar puțini că ești trist;* sau: *Viața e făcută din bucurii scurte și tristeți lungi.*

Cartea, care este un fel de gâlceavă a autorului cu condiția umană, începe cu acest aforism: *Adevărul nu îmbracă niciodată haina metaforei.* Este asemănător cu ce spune și Nichita Stănescu despre necuvinte: *Necuvintele sunt cuvinte de deasupra metaforei.* Necuvintele, ce vin din revelație, sunt idei pure, precum trupul de înger fără haine.

Alte câteva delicii (aforisme, dar și idei constatative) din care transpare harul de gânditor al autorului cu subtilități ce de multe ori ating inefabilul.

Lăudați creatorul și nu creația! Da, deoarece invers există riscul ca opera să nu-i aparțină presupusului autor.

Nu uita să-ți scoți pălăria (chiar și numai în gând) când treci pe lângă o statuie. De ce? Pentru că statuia este argumentul că cel reprezentat de ea a trăit ca un nemuritor.

Toți oamenii pot fi răi, dar numai unii sunt. E ca și când ai spune: toți oamenii moștenesc păcatul original, dar numai unii sunt conștienți de asta.

Joaca unui copil se ridică la rang de înțelepciune. De aceea s-a și spus: „Până nu veți fi ca acești prunci, nu veți putea intra în Împărăția Cerurilor”.

Nu există rai, dar se merită să facem să existe unul. Dar deja există și el se află chiar în mijlocul nostru. Ce altceva pot fi clipele de inspirație, de dragoste, de entuziasm, de dor? Că în altă parte tot autorul spune: *Nu uita: timpul se măsoară în clipe, nu în zile!*

Iată de ce îmi plac aforismele lui Petre Rău: *Cuvintele frumoase și sincere sunt de regulă scurte.* Orice-ar spune el, inspirație se numește aceasta, că Iisus (citiți și veți vedea) mereu vorbește în astfel de cuvinte și nu în povești.

Un alt aforism, calchiat după R. M. Rilke: *Poezie se scrie numai dacă nu reușești să trăiești altfel,* ceea ce confirmă spusa lui Friedrich Holderlin: *Poetic locuiește/trăiește omul.* Deducția logică e că omul are stofă de poet, deși nu prea e dispus să citească poezie.

Secvența despre fericire și nefericire. Din capul locului trebuie spus că termenul „fericire” traduce o realitate/stare

Petre Rău

Alte 1001 de aforisme

din altă lume, care aici este de domeniul visului, al revelației: îndrăgostirea, plânsul, inspirația artistică etc. Că e clipă asta e sugerat și în aforismul: *Fericirea ni se întâmplă într-un loc în care n-am mai fost până atunci.* Lângă fericire apare dorul, ca neliniște cosmică, căruia i s-a dedicat și lui destul spațiu în carte.

Cel mai greu este să spui în cuvinte ce ai în suflet, nu în minte. De aici și primatul poeziei, în viața noastră, în raport cu proza.

Iată o însemnare chiar provocatoare: *O grămadă de acțiuni se fac fără subiect.* Asta e doar aparent, că în spatele unor astfel de acțiuni stă Dumnezeu. Cine altcineva decât El ar putea face ca eu să trăiesc ori să mă sfârșesc, de pildă?

Viitorul, de unde ne vin speranțele, îl fascinează pe autor, de aceea se întreabă: *Oare când se va naște o istorie a viitorului?* Întrebare de dincolo de timp, mai mare decât răspunsul pe care-l așteaptă. Soluția se descarcă aici: *Copilăria este prefața romanului care este viața* - viață care, bineînțeles, include și viitorul. La rândul meu eu cred că și postfața romanului-viață este tot o copilărie, dar cu chip cărunț, din perspectivele căreia am încercat acum să scriu prefața la această carte.

Și acum umanismul care m-a străbătut. Petre Rău este lacrimă, iar eu ochiul care o plânge: *Sunt atât de singur încât îmi vine să cred că așa m-am născut.* Cuvânt ce m-a lăsat fără replică. Salvarea ta, prieten drag, e că nu ești singurul. Singurătatea e o zonă pură, golită de orice fel de interese imediate. Așa sunt artiștii, hipersensibili, născuți pentru o altă lume. Sunt trimiși pe pământ nu pentru a rămâne aici, ci pentru a-și lua mireasa spre nuntire în cosmos, precum o face Hyperionul lui Mihai Eminescu ori baciul moldovean din Miorița.

Marin MIHALACHE

(Chicago)

Minunea din cuvinte

• Imaginația poetică își are sorgintea în supraconștient care se revelează în substraturile sensibile ale intimității lăuntrice, sufletești, în subconștient și inconștient, în cămările secrete ale inimii și ale minții, în conștiința înduhovnicită, acolo unde divinul întâlnește umanul. Fără inteligență emoțională, imaginație și sensibilitate estetică n-ar fi nici poezie, nici religie, nici oameni care să înțeleagă și să intuiască taina acelei realități de dincolo de realitate revelate de supraconștient, a acelei lumi a visului poetic de care mintea rațională nu are știre. Când oamenii nu vor mai putea visa și nu vor mai crea poezie autentică, atunci când vor ști doar să calculeze și să consume, chipul dumnezeiesc din om va intra sub penumbra eclipsei de lumină și omul nu va mai fi om.

• Inspirația și flacăra nestinsă a creativității poetice pot ridica omul pe culmile sublimului estetic de dincolo de orizontul lumii contingente. Dar tot starea poetică îl poate rătați pe om prin colnicele obscure și întunecate ale pădurii de vise și simboluri ale imaginației. Trebuie însă să trecem mai întâi prin labirintul mitopoetic în căutarea minotaurului din noi înșine, prin pustia singurătății și a deznădejzii transcendente, prin întunerul din partea imaterială a realității și a visului pentru a putea apoi ieși la lumină văzând ceea ce de fapt am căutat fără poate să știm, înainte ca noi înșine să devenim conștienți de aceasta.

• Este adevărat că privită doar prin spectre și din perspective pragmatice și utilitariste poezia ar putea fi doar o „moară de zăpadă” pusă în mișcare de vântul și viscolul emoțiilor, al iluziilor și al visării lucide. Dar înțeleasă fenomenal, spiritual și estetic, prin haru-i imaterial care macină fibra opacă a lucrurilor și trans-cende limitele realității materiale, poezia poate îngemăna și întrupa esența adevărului frumos și a frumosului adevărat chiar și numai în și prin farmecul, fascinația sau revelația unei simple imagini inspirate. Sub aspectul său creativ și cognitiv poezia ne apare ca o stare de har, de intuiție preconceptuală, de emoție a minții și de rațiune a inimii, stare care atunci când este decantată și distilată tainic în alambicurile alchimiei cuvintelor transformă și transfigurează formele materiale în imagini poetice, în viziuni și arhetipuri perene.

• Momentele de creativitate poetică sunt evenimente unice și irepetabile în originalitatea acestora. Pot fi imitate, explicate, imaginate dar niciodată reconstituite sau recreate ca atare. Nici stările poetice neinspirate nu pot fi descrise ori reprezentate suficient de adecvat prin cuvinte chiar dacă virtual imaginile pot fi reproduse poate ca fiind mai reale decât realitatea însăși. Cine poate descrie

gustul unui fruct exotic, al unei căpșuni sălbatice coapte vara în dogoarea și mângâierea razelor de soare? Cine poate exprima în cuvinte frumusețea inefabilă a voalului ca de mireasă al florii de crin? Cu atât mai mult experiențele spirituale și stările poetice autentice nu pot fi exprimate desăvârșit prin cuvinte. Dar pentru se face înțeles, pentru a putea comunica experiențe și stări de spirit, viziuni transcendente, o altă față nevăzută a lumii și realității poeziei se folosesc de cuvinte precum de niște oglinzi paralele care reflectă și reprezintă o imagine la infinit, deși imaginile din oglindă nu sunt realitatea materializată a ideii inițiale, arhetipale.

• Cuvintele au forță creativă, germinativă. Sunt sămânță vie care în condiții prielnice încolțește, înflorește și dă roadă însutit. Cuvintele sunt o formă de întrupare a ideilor, a emoțiilor și sentimentelor care spiritualizate prind viață în mintea și în inima poetului. Prin sămânța poetică din cuvinte, cu fiecare poezie se creează o lume nouă într-o sintaxă pe cât posibil și de dorit coerentă, revelatoare, pătrunsă de un sens profund și de o semnificație aparte.

• Cuvintele sunt colportoare de mesaje subliminale, au putere de comunicare și de convingere sugestivă, pot schimba viața, voința și credința celor care le ascultă ori le citesc. În unele limbi sacre fiecare cuvânt, chiar fiecare silabă, reprezintă o lume în sine, plină de sens și semnificație. Limbajul vernacular, sacru ori poetic și-au pierdut însă în timp sarea, puterea, s-au desacralizat. Fiecare cuvânt, silabă, expresie verbală luate separat nu mai fac fiecare prin sine sens, nu mai sunt semne de orientare prin pădurea de simboluri a lumii acesteia. Când însă se restabilește o punte de legătură transcendentă între cuvinte, când cuvintele se asociază prin forța de atracție gravitațională a antinomiilor care se împacă la lumina unei anumite stări de spirit, când cuvintele se adună după o logică poetică precum măgelele pe un fir de ață atunci se pot crea idei sensibile care pot schimba lumea din lăuntru, o pot face mai înțeleaptă și mai frumoasă. Dar tot prin același mecanism de formare a mesajului, prin corelația dintre cuvinte se pot crea, comunica și infiltra în mintea omului și în lume duhurile răului, ale urâtului, ale neadevărului. De aici nevoia de valori apriorice, perene, de axiologie, de sisteme de evaluare, de virtute morală și de capacitate intelectuală capabilă să discrimineze spiritual și să deosebească între limbajul care comunică adevărul și frumosul ori doar aparența acestora. Duhul demonic îmbracă de obicei straie de strălucitoare de lumină menite să amestece apele limpezi și cele tulburi, minciuna cu adevărul, binele cu răul, frumosul cu urâtul până când se produce o răsturnare radicală a valorilor, o debusolare axiologică, astfel încât tripticul minciunii, răului și urâtului ajunge să întunece vederea.

• Bucuria tainică, binecuvântarea cerească a oricărui muritor, credincios, sceptic ori apostat, este aceea de a se apropia de tronul de frumusețe al gloriei

(continuare în pag. 59)

divine, de a avea parte de acea experiență mistică, inspirație poetică transfiguratoare care întrec orice înțelegeri. Fără un dram de poezie viața este doar searbăd travaliu, zădărnici, goană după vânt. Pentru cei care nu s-au născut cu darul de a fi creativi, adică poeți, Dumnezeu a blagoslovit poezii cu darul, harul și inspirația de a alege cele mai potrivite cuvinte care să exprime pe cât posibil omenește adevărul și frumosul, acea realitate inefabilă, divină, prefigurare a paradisiului ori a iadului suferesc.

- Iubirea adevărului, rațiunea iubitoare exprimată prin mijloacele de expresie estetică este ea însăși un act de creație care transformă și eliberează lăuntric pe om. Prin creația poetică universul material devine pentru o clipă transparent și o dovadă a existenței universului spiritual, imaterial, o formă de realizare a acestuia. Căci așa după cum sfințele icoane produc în mintea și percepția credinciosului taina prezenței harice și hristice adevărate, tot așa și o poezie autentică, inspirată de duhul adevărului face pe creatorii și pe iubitorii de frumos să simtă și să perceapă miracolul prezenței sacralului, a realității sfințeniei revelate prin cuvântul inspirat, prin cuvântul icoană făcătoare de minuni.

Teopoesis

- La început a fost Cuvântul. Lumina și întunericul nu erau încă separate și curgeau împreună în cascadele de dincolo de zăriștile transcendente. Și a privit Dumnezeu la torenții cascadelor ca în apa unei fântâni și a văzut că lumina devenea vizibilă doar în întuneric. Și pe cât întunericul era mai dens pe atât lumina strălucea mai tare. Duhul sfânt în chip de columbă plana între nadir și zenit dislocând cu aripile sale undele crepusculare ale spațiului-timp arcuit deasupra până dincolo de orizonturile nemărginirii. Apoi s-a pogorât Dumnezeu pe o scară în hăul întunecat al veșniciei, a luat de acolo un bulgăre de lumină, l-a frământat cu lacrimile sale de duioșie și l-a rotunjit în palme până a format cosmosul. Și a suflat duhul lui Dumnezeu peste câmpurile magnetice și peste fluxurile cuantice ale oceanelor subatomice și din genunea adâncă a nopții norii ionici au început să se agite până s-au ivit primii zori ai dimineții și de atunci până în amurg rând pe rând mărețele multicolore ale caleidoscopurilor de lumini celeste s-au fluidizat. Din spectrele stărilor de duh dintre ființă și neființă lumile materiale au început să se închege și viața ca un firicel plâpând de clorofilă să se înfiripe. Cerul și pământul, apa și focul, ființele și lucrurile, toate au început să capete forme aparte și să se separe una de cealaltă sub presiunea forțelor gravitaționale. Mai târziu ca o părere de pe urmă a adunat Dumnezeu praful stelar care-i rămăsese pe degete încă de la facerea lumii, l-a frământat cu lacrimi de durere și de bucurie și suflând peste plămada aceea a creat omul după chipul și asemănarea Sa. Și i-a deschis Dumnezeu omului ochiul ascuns al minții și i-a pus inimii aripi de înger să se poată înălța până la El și minunându-se de ceea ce vede acolo

să le dea pe pământ la toate câte un nume prin harul și darul imaginației poetice.

- Dintru începuturi căile deschise omului pentru cunoașterea lumii au fost acelea ale intuiției și ale imaginației. Omul, animalul vorbitor, homo loquens, a fost binecuvântat de Creatorul său cu sensibilitate înțelegătoare, cu inteligență și limbaj poetic să se poată apropia mai ușor de tainele creației și urmând firul cuvântului revelat să poată pătrunde în peștera întunecată a inconștientului personal și colectiv pentru a scoate la suprafață făcliile de lumină ale cuvintelor inspirate ale teopoeziei aprinse în mintea omului cu scântele inteligenței divine înainte ca intelectul omenesc să fi ajuns la starea de gândire conceptuală, logică și rațională și la cunoașterea adevărului obiectiv.

- Spectrele de lumină ale viziunilor teopoetice nu sunt cele ale inteligenței raționale, dar nu sunt nici iraționale, sunt mai degrabă non-raționale, intuitive. Nu sunt constelații, stele fixe pironite pe bolta cutiei craniene, ci sunt mai degrabă străfulgerări luminoase în noaptea conștiinței, stări de spirit fluide precum valurile unui fluviu neîntrerupt subteran de idei și de sentimente mai limpezi sau mai tulburi care în procesele creative ale minții omești adună aluviuni de pe malurile albiei prin care trece, al raționalității și al sensibilității, și le decantează în iezerii inimii și ai minții cugetătoare și zac acolo și așteaptă până se limpezesc și de acolo din adâncurile lăuntrice în rare momente de inspirație și iluminare poetică tășnesc la suprafață inopinat precum un izbuc de lumină revelatoare.

- Starea de spirit intuitivă, teopoetică, inspirația și revelația teo-ontologică și onto-teologică, nu pot fi exprimate și împărtășite altora altfel decât prin mijlocirea limbajului poetic. Teopoesis, calea liberei cugetări, face posibilă și inteligibilă revelația, taina nepătrunsului. Fără darul contemplației, al imaginației și al exprimării poetice omul n-ar putea trece dincolo de orizonturile realității convenționale, s-ar putea ușor pierde într-un păienjenis de analize și de raționalizări abstractizante, de prezumții silogistice și de demonstrații duse până la imposibil, argumentum ad absurdum, care în ultimă instanță sfârșesc în înfundături logice și în paradoxuri. Teopoesis îl ajută pe om, animalul vorbitor, homo loquens, să poată ieși din labirint urmând ecoul propriilor cuvinte după ce a biruit minotaurul cel orb al istoriei, să-și poată aduce aminte ce a visat în noaptea aceea lungă în care s-a luptat cu îngerul, să poată vedea ce se ascunde dincolo de umbrele peșterii platonice, să poată găsi cuvintele cele mai potrivite pentru a destăinui semenilor viziunea poetică și beatifică a vieții și a creației.

- Acolo unde izvoarele teopoetice creative seacă, unde visul a dispărut, sufletele omești precum turmele însetate părăsesc ținutul și pornesc în căutare de noi izvoare care să le potolească setea de cunoaștere

(continuare în pag. 60)

căutare de noi izvoare care să le potolească setea de cunoaștere sensibilă. De multe ori însă sufletele sunt nevoite să traverseze deșerturi fără apă, fără să dea de oazele sperate și imaginate. Dar visul și speranța nu se termină niciodată. Continuă până dincolo de viață și de moarte, în transcendență.

- Animalele simt, visează, comunică, poate chiar gândesc în felul lor, dar nu par a fi însetate de lumina divină, nici nu intră în starea de neliniște metafizică, nu sunt oricum preocupate să descopere harul și viziunea gloriei divine. Omul preistoric și cel istoric însă a intuit și simțit totdeauna că există ceva sacru, ceva nelumesc în om și în natură, în transcendență. Chiar atunci când omul nu a reușit să raționalizeze, să gândească, să conceptualizeze și să analizeze realitatea prin spectre și dioptrii abstracte și obiective, să gândească filozofic ori științific, omul a intuit și a văzut divinul din lucruri, din natură și din sine, din obiectele de cult religios pe care le-a venerat de multe ori până la idolatrizare. Omul sensibil însă a visat și a gândit din totdeauna religios și poetic.

- Religia s-a folosit de artă și de poezie ca de o fundație arhetipală, ca de schele de pe care să-și proiecteze și să-și înalțe suprastructura, cultul, riturile și ritualurile sacre. Prin spontaneitatea creativă, exaltarea poetică, prin viziunea spirituală asupra lumii și mai ales prin transcendența acestora, cultul religios a dat naștere la cultura sacră, iar cultura sacră a devenit existență în duhul binelui, al adevărului și al frumosului. În procesul de creare și de transmitere a valorilor spirituale, estetice și morale ale culturii, arta și poezia au fost la rândul lor informate, inspirate și transfigurate de spiritul religios. Energiile spirituale s-au întrupat în obiect artistic, în viziune poetică, invizibilul devenind vizibil.

- Nu există frumos fără de o anumită sensibilitate mistică și poetică, fără ochiul minții și al inimii deschis și pregătit să vadă lumina, să-i intuiască farmecul. Frumosul este rezonanța, reverberația din adâncul lăuntric a gloriei divine ascunsă după norii necunoscutului, în întunericul ființei și al conștiinței, dar care iese din când în când la suprafață să lumineze inima omului, să fie perceput prin harul și inteligența sensibilă care sălășluiesc în om.

- Ceea ce înobilează caracterul moral, esența ființei, existența într-o Ființă, este redescoperirea frumosului din om și natură și înainte de toate inteligența sensibilă a Logosului care a creat și omul și natura și prin care s-a format frumosul moral și spiritual. Frumosul estetic nu este totuna cu frumosul moral și sublimul divin. Între frumos și legile morale există însă punți de legătură. Azimutul axiologic divin se extinde deopotrivă peste oceanul neliniștit al vieții omenești și al imaginației poetice.

- Arta are un rol moral și moralizator dar numai în măsura în care descoperind valorile estetice, sublimul, devenim mai conștienți și mai liberi spiritual depășind cercul îngust al intereselor meschine, dependența și venerația idolatră a bunurilor materiale și a celor intelectuale, a cunoștințele utile și inutile, de care avem sau nu avem neapărat nevoie și care în ultimă instanță nu ne

satisfac sufletește și spiritual ci devin de multe ori o povară în plus, un samar greu de cărat în pelerinajul nostru sufleteș prin pustiul existenței într-o desăvârșire.

- Daimonul estetic însăși poate fi o ispită demonică, un păcat al mândriei, atunci când artistul sau poetul se consideră pe ei înșiși demiurghi, surse ale frumosului poetic, ale inspirației creatoare, ale harului divin. Creativitatea omenească este o manifestare și un efect al luminii... care i se revelează poetului, creatorului de frumos, gânditorului filozof și cercetătorului științific. Creatorii din toate domeniile cunoașterii obiective și sensibile au darul intuiției, capacitatea de a vedea, de a avea viziunea străfulgerărilor care le luminează la un moment dat noaptea ființei și a conștiinței. Harul lucrează și prin om, dar omul nu este sursa harului care li s-a dăruit.

- Impulsul creativ își are rădăcina în grundul divin. Înclinația, predispoziția creativă, capacitatea intelectuală, senzorială și rațională, intuiția și sensibilitatea estetică sunt ale artistului sau ale poetului care au fost binecuvântați cu darul și voința de a le cultiva, de a pregăti terenul, de a alege sămânța acelor flori ale spiritului care ne încântă simțurile estetice și ne fascinează mistic prin frumusețe. Dar ploaia de har vine totdeauna de sus.

- Lumea fenomenală, lucrurile și ființele, cele văzute și nevăzute sunt legate și organizate într-o ordine coerentă care în ultimă instanță face sens. Numai gândurile, ideile, sentimentele și visele omenești par de multe ori a fi dezorganizate și lipsite de sens. Cuvintele îl ajută pe om să-și organizeze haosul din sine, să creeze o lume lăuntrică sensibilă și rațională. Cuvintele poetice, teopoesis, îl ajută pe om să vadă că universul său lăuntric, firea omenească și lumea fenomenală în care trăiește și din care este parte intrinsecă sunt frumoase, sunt o reflecție a ordinii și a gloriei divine.

- Viziunea gloriei divine este posibilă, devine vizibilă fie și ca prin ceață ori oglindă afumată, prin hierofanii, revelații, limbaj poetic, simboluri și metafore. Ceea ce era tainic și nebănuat devine viziune, realitate și logică poetică. Harul divin se manifestă estetic în existența și conștiința poetului în chip de cuvinte, de imagini arhetipale, de metafore, în epifanii și viziuni extatice, în teofanii, în teopoezie.

Din volumul „Marin Mihalache - TEOPOESIS, eseuri filosofice”, Mirco Publishing, Chicago, USA, 2001”

Florin LOGREȘTEANU

CLIPA DE SINCERITATE

La cincizeci și șase de ani împliniți, Ion al Anei își bănuiește sfârșitul aproape. Gânduri depresive îl însoțesc peste zi; visuri coșmariste îi tulbură nopțile...

Bărbatul suferă de o maladie rară, căreia medicii nu-i dau de capăt. Puțin curaj i-a insuflat preotul cel bătrân, la ultima spovedanie. Cuvintele părintelui i s-au părut înțelepte:

„De moarte ne temem toți, fiule, nu o putem evita. Mai devreme sau mai târziu..., indiferent de vârstă și rang..., **acolo** mergem. Moartea deschide calea domniei spiritului, vieții adevărate: **mors ianua vitae**, moartea poartă a vieții, ca să înțelegi.”

Ion al Anei a crezut că înțelege. Din ziua aceea, reflectând la cuvintele preotului, încearcă un sentiment amestecat de bucurie reținută și de teamă. Întins pe patul de scânduri, în grădina din spatele casei, se simte disputat de cer și pământ, în egală măsură...

Moartea – o necunoscută, în schimb, viața lui alături de Ana ascunde și mai multe necunoscute. Cea mai chinătoare: l-a iubit Ana cu adevărat ?... De-a lungul celor aproape 20 de ani de conviețuire domestică, femeia i-a oferit puține certitudini. Fată săracă, fără prea multă școală, s-a îndrăgostit de la prima vedere de „domn director” al Centrului de achiziții a materialelor re folosibile din sat și după nici o lună i-a venit în casă, soție aproape copil, surprinzând comunitatea rurală. Curba imprevizibilă a existenței lui, marcată până atunci de o burlăcie fără nicio perspectivă de a scăpa de ea prea curând sau niciodată îl proiectase, pe neașteptate, în rândul oamenilor „așezați” din satul său. Avea o familie și o nevastă iubitoare, chiar dacă mult mai tânără decât el. Se putea considera norocos...

Iat-o pe Ana... Îmbrăcată în rochița ei înflorată, cum-părată de la târg cu doi ani în urmă și o bluziță puțin decoltată – zilele de toamnă sunt calde -, se strecoară printre tufe de liliac spre locul unde Ion contemplă cerul, încercând să scape de gândurile prăpăstioase sădite, involuntar, în sufletul lui, de cuvintele scripturii, invocate, apocaliptic, de preotul cel bătrân:

„Din pământ venim, fiule, și-n pământ ne vom întoarce, fiecare la vremea lui... Voia Domnului...”

Ana, numai zâmbet, cald, matern, ascunzând, în fața soțului, starea de îngrijorare, așază lângă el o plasă cu puțină mâncare și un ulcior cu apă:

„Mă reped la mama. A trimis vorbă că nu se simte în putere. Îi fierb o ciorbiță de legume și mai deretic prin casă... Mă întorc spre seară...”

„Dar...”, încearcă Ion un protest vag, însă renunță repede.

„Să mănânci, loane... Și să-ți iei boabele... Cum a zis

doctorul. Boabele verzi, înainte de masă. La sfârșit, celelalte.”

„Bine, bine...”

Femeia se îndepărtează fără ca el s-o urmărească cu privirea... În schimb, imediat după ce ecoul pașilor femeii se stinse, în mintea bărbatului reveniră vechile temeri. Unde plecase Ana?... Soacra lui locuia în partea opusă a satului, trei rânduri de case mai încolo; sat mic de luncă, lesne de străbătut cu piciorul în mai puțin de-o oră. Or, Ana ieșise din curte fix la ceasul sosirii cursei în stația Căminului cultural, unde se imbarcau cei care aveau treabă la oraș sau în satele învecinate. Bănuia că femeia așteptase sosirea autobuzului... Ca o confirmare a sumbrei prezumții, în același moment, auzi uruitul motorului mașinii. Făcu eforturi să se răsucescă înspre uliță, deși n-avea nicio șansă să zărească autobuzul și, cu atât mai puțin, să se convingă că Ana se afla în mașină, spre oriunde: la oraș, sau numai într-un sat învecinat... Reveni pe spate, fixând cerul. Acolo, sus, cineva vede și judecă, i se spusese. Dar tace. Nu-și avertizează ființa creată de El însuși: loane, nevasta ta, luată cu cununie și împărtășită din poruncile mele legate de sfânta legătură a cununiei, te înșală și ignoră ceea ce Eu am hotărât pentru căsnicia voastră... Și, ca să-l liniștească oarecum, duhul sfânt mai adaugă ceva, ceea ce, după părerea lui Ion, ar fi gândit chiar Domnul: La Judecata de apoi, voi avea Eu ac de cocoul ei, dar, până atunci, tu ești lipsit de putere asupra femeii tale, omule !... Suferă, fiindcă frumusețea trupului femeii ți-a întunecat mintea. Nimic nu trebuie luat după aparențe, căci aparențele ucid iar duhul lui Dumnezeu este un prag greu de trecut de oameni... Sunt, de fapt, cuvintele bătrânului preot, pentru a-l liniști, ignorând gura lumii care de la început n-a agreat unirea lui Ion cu Ana, o copilă cu mult mai tânără decât el; ceea ce-i va cere ea, el nu-i va putea oferi, izgonind din casa lor ce a propovăduit înțeleptul Isaia: **duhul înțelepciunii și al înțelegerii, duhul sfatului și al tainei, duhul cunoștinței și al bune-credințe...** Bătrânul preot a încercat, în schimb, să-i alunge temerile:

„Duhul Domnului trezește în om stări trecătoare... De-am putea face în așa fel încât ceea ce e rău în noi să nu urce spre Dumnezeu pe care îl slujim... Dar nu !... Ochiul Domnului este pretutindeni și este în noi. Nu te poți ascunde în tine însuși...”

Ion ascultă în tăcere cuvintele părintelui. I-ar spune: Împărtășește învățătura ta și Anei. De ce n-o faci ? Ea are mai multă nevoie de sfaturile tale. Mie, îmi oblojesc rana din suflet, atât. În rest, nimic nu se schimbă... Însă cum să-i ceară acest lucru părintelui, duhovnicul său?... N-o face...

Târziu, către prânz, Ion se ridică din patul de lemn, face câțiva pași prin grădină; prin ceea ce a fost odată grădină, astăzi numai un teren îngrădit, în care pomii și puținele flori rămase în viață agonizează. Lui Ion în schimb, gândul acesta nu-i trece prin minte.

(continuare în pag. 62)

„Ca și omul – i-a spus preotul – grădina îmbătrânește, își pierde prospețimea și coloritul. Nimic nu e veșnic. Așa e firea...”

În primul an de căsnicie cu Ana, femeia lui adora grădina. Își petrecea toată ziua aici, mângâind florile, îngânând păsările, ciugulind din fructele pomilor. În zilele calde, prânzeau în grădină, la măsuța joasă cu trei picioare. Atunci aduseseră patul fiindcă Anei îi plăcea să ațipească la umbra nukului, astăzi, un schelet lemnos care nu mai înfrunzește. Ceea ce-l pune pe gânduri...

Ion și Ana au iubit nucul falnic, puternic și plin de viață mai mult decât pe ceilalți pomi fructiferi din mica lor grădină. Mărul, părul și cei doi cireși existaseră și înainte ca el, director la Centrul de achiziții din sat și ea, absolventă de opt clase, cu perspective de a suplini în fiecare an chiar pe fosta ei învățătoare, detașată în interesul învățământului, la școala de centru din orașelul învecinat, să hotărască să-și unească destinele și să trăiască în casa bătrânească a domnului director. Pe-atunci, hotărâseră să planteze chiar în mijlocul grădinii un puiet de nuc fiindcă – auziseră amândoi -, nucul aduce noroc și plozi unei familii. Copii n-au avut, dar fericirea nu i-a ocolit... Așa crezuse ea, așa crezuse și el... N-au prevăzut ce avea să se întâmple mai târziu: din motive cărora nu le-au găsit noima, nucul s-a îmbolnăvit și s-a uscat. Cei doi soți și-au propus să-l scoată și să-l înlocuiască cu un alt nuc. N-au mai făcut-o. Ion s-a îmbolnăvit, s-a pensionat iar femeia lui se descurcă cum poate, îngrijind doi oameni bolnavi: soțul șubrezit de o maladie ciudată și mama, văduvă și becisnică...

De obicei, seara târziu, Ana se întoarce acasă, epuizată de grija mamei bolnave. Așa îi spune lui Ion. El observă că e îmbujorată la față, ea motivează că afară s-a răcorit, deși, peste zi, soarele a fost generos. Nu-și explică de ce și nici Ion nu insistă pe acest subiect. Este sfârșitul verii, aproape toamnă și vremea devine capricioasă. Probabil, și boala lui căreia nici doctorul navetist din sat nu-i găsește leac...

În bucătărie, pregătind o cină frugală, Ana cântă. Bărbatul ciulește urechile, dă aparatul de radio cu tranzistori pe silențios... Chiar cântă... Îngână ceva, o melodie populară, probabil... Iat-o pe Ana, intră în camera lui cu boabele pentru înainte de masă și o cană cu apă. Ar vrea s-o întrebe de ce cântă, dar n-o face. Evită s-o tulbure. O bănuială mai veche devine un vierme care-l roade pe dinăuntru. O bănuială niciodată confirmată...

„Mă-ta se simte mai bine?...” întreabă.

Cu siguranță, Ana se poate bucura de semnele de însănătoșire ale mamei... Ar cânta și dacă el s-ar simți mai bine. Deocamdată, maladia inexplicabilă care-i macină lui, pe zi ce trece, sănătatea, nu-i poate aduce femeii zâmbetul pe figură...

„Da de unde, Ioane! îl surprinde nevasta. Nicio ameliorare... Măine, mă întorc să-i spăl câteva trențe. E mama mea, totuși...”

Atunci, de ce cântă Ana?... Întrebarea îl sâcăie mai rău decât boala necunoscută care s-a cuibărit în el în acest al cincizeci și șaselea an al vieții...

Într-o altă noapte, mamei i-a fost mai rău. Ana nu s-a întors acasă și nici în ziua următoare. Ion s-a descurcat cum a putut. Nu e căzut la pat, chiar dacă se simte lipsit de vlagă. Mai ales, când i se năzare c-o aude pe Ana

cântând prin casă...

Medicul de familie continuă să-l viziteze la două-două zile. Nu anticipează diagnosticul, dar i se pare că starea bărbatului este mai bună. Ion îl contrazice de fiecare dată:

„Simt eu, domne doctor, că nu e bine... Mi-a revenit sângele în obraji și a dispărut paloarea, spui dumneata. Dar nu și slăbiciunea, care mă ținut la pat cât e ziua de lungă. Abia dacă mai pot face câțiva pași să-mi iau o cană cu apă...”

Despre deplasarea la oraș, la policlinica pentru care i s-a făcut trimitere, nici nu poate fi vorba. Cum să se deplaseze cu autobuzul în halul în care se află?...

„Doamna Ana...”, încearcă medicul de familie să-i sugereze.

Ana l-ar putea însoți la oraș, dar în ultima vreme plecările de-acasă la mama ei sunt tot mai dese. Bătrâna trebuie ajutată să supraviețuiască, să-și trăiască zilele câte i-a mai lăsat Dumnezeu. Ion?... Deocamdată se descurcă și singur, are o vârstă când nu e totul pierdut. La 56 de ani nu te gândești la moarte. Și totuși...

Bărbatul a început să piardă în greutate, dar asta fiindcă nu prea mănâncă, crede Ana. De multe ori, când se întoarce acasă, găsește mâncarea neatinsă. Își ia boabele, bea ceaiul din infuzie de plante și doarme cât e ziua de lungă. Asta bănuiește nevasta. El îi spune că nici nu a închis ochii, se teme să adoarmă fiindcă atunci începe coșmarul... Tot felul de vise care-i tulbură somnul. Îi mărturisește și vecinului dinspre grădină, preotul, temerile. Părintele îl ascultă răbdător iar la sfârșit îi repetă aceleași cuvinte pe care, probabil, le spune și enoriașilor la biserică:

„În orice făptură omenească, loane, moartea și viața coexistă, altfel spus, apare o tensiune între două forțe opuse. Moartea, la un anumit nivel, poate însemna condiția unei vieți superioare, la alt nivel...”

Ion nu înțelege ce vrea preotul să spună, dar nu pune întrebări lămuritoare. Probabil, dacă Ana ar fi fost acasă și l-ar fi ascultat pe părinte, ar fi priceput tâlcul acestor cuvinte... În schimb, nevasta n-a mai ajuns acasă, de la mama ei, de două zile și nici vorbă nu i-a trimis prin cineva din sat. Cu siguranță, bătrâna se simte mai rău ca înainte. La vârsta ei de aproape 80 de ani, boala nu cedează...

În singurătatea casei, bărbatul rătăcește cu gândul de la una la alta. E foarte bolnav și, cu siguranță, are zilele numărate. Totuși, o speranță îl încearcă: dacă Ana i-ar fi aproape, ca pe vremuri, trupul lui s-ar putea întrema și și-ar redobândi vigoarea... Știe că nu-i va cere s-o facă. Nu din mândrie. Vrea s-o menajeze, Ana să nu bănuiască ce-l roade...

Dar iat-o întoarsă acasă. Nu pare deloc obosită după nopțile nedormite, veghindu-și mama. O mătușă i-a dăruit un șal lung din mătase. Îl poartă în jurul gâtului fiindcă în încăperea e frig, a venit cu adevărat toamna și, cât a fost ea plecată, Ion n-a făcut focul în sobe. Când se retrage în bucătărie sau trebăluiește prin prispă, Ana cântă... Sau numai lui i se pare că nevasta fredonează o melodie populară despre dorul de iubire. În dimineața următoare, când ea îi spune că se întoarce la mama bolnavă, Ion izbucnește:

(continuare în pag. 69)

Cristina ROȘU

Viață în nuanțe de gri sau Orologiul de nisip

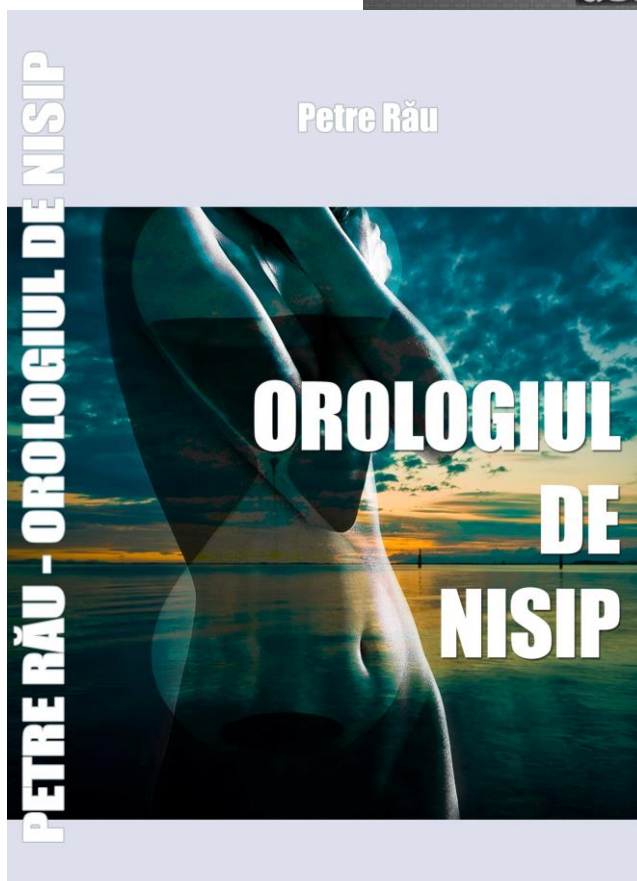
În 2009 (ediția a II-a - 2014), Petre Rău și-a surprins cititorii cu **Orologiul de nisip**, un roman despre timpul nerăbdător și amăgitor, fragilitatea ființei, iubire și eșecuri sentimentale, valori și pretense valori, familii destrămate, o lume superficială dominată de politica interesului și patima acumulării, școală, vocație, suferință, credință, secrete și pustietăți sufletești, autoiluzionare și moarte.

Prin apelul la acronie, elemente de anticipare, diversitatea aspectelor relevate de naratorul extradiegetic captivează cititorul. **Orologiul de nisip** este un roman citadin (acțiunea se desfășoară într-un "oraș de pe malul Dunării", un topos recognoscibil), realist (prin observarea realităților economice și politice, prezentând ascensiunea în lumea academică a celor cu susținere politică), social (o societate în tranziție), familial (familii în care comunicarea e sporadică, banală, de complzență etc.), sentimental (povești despre iubiri și așa-zise iubiri), personagial (povestea Magdei, femeia care nu a aflat niciodată ce este iubirea și a trăit doar cu iluzia ei).

Titlul este metaforic, simbolic, justificat în raport cu textul, fiind decodificat în cuprinsul romanului: un "semn al punctualității" eroinei, dar și de cititor (fiecare individ are propriul orologiu de nisip), căci "marele oraș de la Dunăre" părea că "mai respira doar de pe urma marelui combinat", dar semăna tot mai mult cu "un mormânt deschis" și într-un astfel de topos destinele sunt iremediabil afectate.

În centrul atenției se află Magda, prezentată în mediul profesional și familial. Magda "trăiește un coșmar" în vecinătatea unui șef agasant pentru unii, care uza de amenințări și sancțiuni. Stresul zilnic de la muncă și faptul că "avea salariul cel mai mic dintre colegii ei" o determină să-și suplimenteze veniturile, să lucreze și la o facultate particulară. Magda cea "deșteaptă, cultivată și talentată", soție de profesor universitar apreciat, cade așadar în capcana de a-l "ajuta" pe unul dintre directorii întreprinderii, inițial printr-o evaluare părtinitoare a studentului Codruț T., apoi prin lecții particulare contra unei sume generoase pe care "Magda n-ar fi îndrăznit să o pretindă". Ea nu uită de responsabilitatea față de propriul copil, de soțul care a început să-și risipească salariul de dragul consu-mului de alcool. Acceptă aceste "lecții în particular", îl întâlnește astfel pe dl. director T., Vlad, "bărbat elegant", cu mașină de serviciu folosită în scopuri personale și pătrunde astfel într-o "lume în care lucrurile se învăteau altfel".

Se bucură doar o jumătate de an de această lume nouă, a favorurilor, căci soțul ei, Dragoș, a murit, în biroul lui de la facultate, deși nu avea boli cronice. Poate multă nefericire atenuată temporar de alcool. Moartea soțului o destabilizează, dar și mai mult o debusolează dna. T., care o sfătuiește să renunțe la doliu, căci vede în propriul soț un om "pe care Dumnezeu îl ține prea mult în viață ca să îi chinuie și pe alții", Magda interpretează greșit această confidență ca dovadă de prietenie și, cu toată prezentarea domnului T. în culori sumbre, Magdei

bărbat politic, destul de cult, cantonat într-o căsnicie doar de dragul copilului. Așa gândește femeia pentru care căsnicia "a fost o lungă resemnare", care renunță la hainele de doliu din gelozie, adevăruri pe care nici propriul ei fiu, Cosmin, nu le-a bănuț.

Trăind o singurătate în doi, apoi o apăsătoare singurătate ca văduvă, îndrăgostită fără speranță de Vlad T., Magda trece repede de la icoane la ghicitul în cărți și în cafea, apoi decade - uită de norme și de respectul de sine - în relații pasagere, discutabile, de la cunoscuții lui Vlad la studenți, ca brăileanul Cezar. Între dezlegări de farmece pe la femei recomandate de preoți (?!), chinuită de gelozie, de apeluri telefonice bizare, face din viața personală a directorului T. subiect de presă, primește reproșuri și amenințări și nu realizează că se distruge. Pe patul de spital, după moartea în condiții dubioase a directorului T., care o plasează în categoria suspectilor, îi face fiului ei, Cosmin, mărturisiri dureroase, neașteptate pentru acesta.

Romanul **Orologiul de nisip** este o demonstrație a faptului că trupul este de multe ori o haină prea dureroasă pentru sufletul dat și că spiritul, liantul dintre trup și suflet, trece prin schimbări nefaste.

(Petre Rău - "Orologiul de nisip",
editura InfoRapArt, 2009/2014)

Lucian ADULMEANU**Stacojiu**

Aflu târziu că martie este luna poeziei,
aș fi pariat pe noiembrie sau februarie,
ultimul cenaclu sau carnaval, mai puțin
februarie din anul din urmă când am învățat
să izolăm lumea pe dinăuntru, undeva
s-a greșit la cântar sau nu ar mai fi trebuit
să adăugăm vreascuri umede sub pirostriei,
jumătate din concentrația culorilor calde
ni se cere înapoi, nu știu cât am folosit
din ea la stacojiul cortinei, într-un asfințit
oarecare, se cer înapoi și cuvintele nespuse
la timp, vor fi topite într-o rugăciune comună.

Mâl

Într-o discuție între amici nu folosi fricative,
el un șef oarecare la cfr cu un răs totuși sacadat,
actrița de la radio da graseind povestea cum
și-a frecat zestrea cu nisip și ca să iasă mai frumos
adaug eu visele cu leșie, înghiți stoicismul de la
americani cu lingura cea mai mare, seninul se
reflectă în apă din găleți de tablă spoită, departe
rulmenții unei balastiere vin cu argumentul mecanic
în disputa dintre Nafta și magistrul Septembrie coborâți la
câteva picioare în mâl deasupra nivelului mării.

Ambuteiaj

Din cuvinte nu poți face până la urmă o împletitură
de șters pe tâlpi, a trecut vremea când la o conferință
structuralistă se vindeau bilete mai multe decât la o dramă
existențialistă, locul cel mai bun dintre lumile posibile
nu se mai câștigă în jocul cap și pajură, digestia bună a
devenit trăsătură de caracter, cine a trezit la viață reptila
prin șoapte galvanice o poate reabilita în regnul animal prin
trucuri din Cicero cu perucă de marketing, o poate sălta
câteva locuri pe scara evoluției și printre foițele de ceapă
ale creierului în defileul conștiinței de sine nefericite, mai
adânc trecutul e ca un buncăr în care te refugiezi la prima
cătătură oblică a celui intrat în ambuteiajul de la ora 5PM.

Prima zăpadă

Despre unghiul sub care cade înțelepciunea peste
oameni, ca prima zăpadă la sfârșit de noiembrie,
așa cum cade printre brațele compasului marelui geometru
oțios ca un funcționar la sfârșit de program sau la
sfârșitul unui imperiu pentru care nu se mai poate face
nimic, fiecare colecționar maniac este un mic
Noe, ascunde prin scobiturile din tocul ușii
câte un exemplar din lucrurile rare înainte de
invazia virtualilor more geometrico d-le Baruch,
știm ne lipsește euphoria, sentimentul, avem respirația
scurtă sau cum se zicea în limba geambașilor avem foi.

Aluviuni și sedimente

Detricalul care ne ține loc de soare
detrisul psamit nu ține
loc de psalmi, ecranele late țin loc de lande
vizitate altdat
pe biciclete de clanul villon-cioran, în miopia mea văd
ciuperca ieșită ca o cocoasă din fiecare lucru,
din verbele
de mișcare curge lutul lichid ca fierea de urs tibetan
în poțiunile secrete ale călugărilor budiști, fecioare
în cămăși de in își sfășie poalele să umple crăpăturile
făcute în cuvinte de câte-o crainică la televizor.

Reflexe

Femeia vraci credea în borcanele ei cu lipitori
nu avea habar de texte hipocratice, permanganatul
de potasiu nu joacă suficient în conservarea încrederii
în sine, belciugele reflexelor necondiționează țin taurul
legat la par cât numeri până la trei, atv-urile au timp
să o taie prin ceva care vine din trecut dar nu are
destulă voință să forțeze poarta închisă.

Calendar

Prima duminică din anul bisericesc, strâng roșii
mama frunze de pătrunjel, preotul Grigore
citește toți adormiții din cimitir, soarele ține încă strâns
cu colții de manta, să nu ne fugă vara
de sub picioare, poate
de asta piciorul drept îți amortește,
ochii rămân pe foaia de strajă,
ideile ar trebui sortate în septembrie ca niște cartofi:
mari, mici și de sămânță, nu întrebați pe vreun profesor
flegmatic de biologie, ar mai găsi
vreo două-trei categorii,
când aude că nu e vorba de feluri de a iubi,
dă a lehamite din
mână, caută orice discuție
în care e vorba de sentimente
și euphorii, el are ultimul argument,
el știe sensul culorilor
calde pe piele și în țesăturile bătute mărunț
în piua zilelor.

Noiembrie

Matematic vorbind de la 7 n-au mai găsit împărăți
în sfârșit luna când berbecii calcă pe muchia copitei
sâmburele de strugure nu mai roade ascuțit teocul
la ccd nu se organizează cursuri de panspermie
istoria nu e o femeie aventurieră ajunge la trecerea la
nivel cu calea ferată - Buhuși a rămas fără evrei,
dar are cel mai frumos muzeu sinagogă –
și se gândește
de două ori dacă mai are vreun rost, apoi se strânge
ghem ca regina stupului și se pregătește s-o crezi tu
de hibernare, câteva cuvinte
încearcă vremea cu degetul.

Lucia PĂTRAȘCU

SACUL CU PĂMÂNT ȘI VISE, de Florin Bogdan BOITAN (debut editorial)

Volumul de versuri „**Sacul cu pământ și vise**”, semnat de **Florin Bogdan Boitan**, tipărit la editura *Lucas*, Brăila, cuprinde în cele 110 pagini un număr de 74 de titluri. Sunt poezii scrise în prozodie clasică, pe care cititorul le-a mai întâlnit pe pagina de facebook a autorului sau în vreo antologie și care, reunite în acest fel, constituie un debut editorial absolut, sub un titlu neașteptat, o metaforă ce adună în *sacul cu pământ* semințe de *vise* lirice, așezate intenționat astfel, pentru a înflori și a rodi într-o primă carte de poezie. Nici nu bănuiește cititorul ce taine mai pot răsări în viitor din pământul rodnic al trăirilor autorului!

Este interesant acest debut editorial! Spuneam mai demult că Bogdan Florin Boitan este un condeier aflat la început de drum care, fără a abdica de la o *minima moralia* a eticii lirice, combină noutăți lingvistice, ce se revendică de la lecturile sale (a se vedea referirile la Euridice, Prometeu, Odin cel Orb, Psyche, Hades, Sarmis, Bendis, Tethis), pentru a se întoarce apoi cuminte la un „soldat necunoscut” și la atât de românescul „*cer cu Ane*”, sub care își așază creația, asemănând-o cu „*Egreta ce zboară pe cerul cu Ane / Ești viața din clipa ce-mi curge prin palme.*” (Cine ești?, pag. 30) sau la idilicul „*plai cu Mării*”.

Într-o prozodie curată, cu rimă încrucișată, îmbrățișată sau împerecheată, cu metafore uneori îndrăznețe, datorate termenilor bogați în detalii tehnice și anatomice, alteori line și gingașe: „*Cu părul răvaș pe un nor rătăcit // Aripă de înger culcată pe nor*” (Pictează cu frunze, cu toamna din noi, pag. 49), ori: „*Din seva dulce care se prelinge / Pe buzele-ți suave ca destinul / Aș crede că-am putut gusta divinul / Cu dragoste pe trupul tău aș ninge*” (Femeia mea, a inimii vestală, pag. 16), comparații suave: „*Un răsărit – surâsul tău – senin*” (Și ce frumoasă este această lume, pag. 17) și pot fi enumerate multe și neașteptate exprimări (o *basma de șoapte; dintr-un cioc de ciocârlie / beau a trilului culoare; bolta tălpii tale îți purta sărut de rouă*). Mijloace stilistice multiple și subtile, ce îi vor demonstra cititorului calitatea poeziei din acest volum, ca fiind o creație cu o aproape perfectă identitate între autor și posibilitățile sale spirituale, ca un balans armonios între aparență și esență, ce dorește a degaja existența unui parfum liric special, acumulat în gândurile și trăirile sale, ce se sublimează în metafore deosebite împrumutând adesea nuanțe aforistice. Doar uneori vocabularul poate părea simplu, însă valențele semantice rămân întotdeauna originale, încărcate de sentimentele proprii, ce jonglează cu o nuanță interesantă în jocul alterității, prin care poetul are intenția de a-și apropia în mod empatic cititorii, cooptându-i la o lectură aderentă și comprehensivă.

Acest poet, pentru care „*darul cunoașterii jertfă primește*”, își adună timpul, își trăiește iubirile, își admiră

iluziile, le trece prin matematica proprie trăirilor sale și scrie, ca într-o mărturisire: „**Cu apă și cu foc să scriu aceste rânduri.**”

Arhitectura versificației joacă țințar între versuri lungi, foarte lungi, de 16 silabe (uneori și peste!): „- *Hai te-nduplecă, divino, de frumoasă-mi poezie! / Braț la braț să mi te-alături, să zburăm prin galaxie, / Vis de vis să leg cu tine, Cronos să ne însoțească, / Purtând trenă după sine, toată oastea sa cerească...*” (Peste lacuri amuțite, pag. 32) sau poezia „*S-au întors acasă Magii în Grădina poeziei*” (pag.78): „*Cei trei Magi grăbiră pasul, îngeri mii le poartă trena, / Purtând cușme frigiene cum se poartă la Ravenna, / Aur, smirnă și tămâie în desagă ei au pus, / Steaua le arată drumul către ieslea Lui Iisus.*” și versuri scurte, de patru-cinci silabe: „*Dormei pe valul / Tăcerii-albastre, / Dormei sub valul / Iubirii noastre.*” (Și cei ce te iubeau, te așteptau răzând, pag.20). Mai interesant, cititorul va întâlni poezii cu numai o strofă, un catren, ce exprimă chintesența gândului: „*Și dacă scrii, plătești un preț anume, / Căci rănille le-ngropi printre cuvinte, / Iar dacă astăzi ești mai viu în lume, / E... c-ai murit c-o zi mai înainte.*” (Și dacă scrii..., pag. 12), două strofe „*Strângând la piept un fir de veșnicie*” (pag.40) sau un șuvoi revărsat de 33 de strofe, ca în poemul ce poartă titlul „*La margine de vise*” (pag. 60). Dar și poezii așezate în strofe de trei, patru, cinci, șase, opt versuri, după cum inspirația a dorit să comande condeierului în clipa de grație a inspirației.

Iar faptul că autorul introduce în paginile acestui volum câteva sonete, fie genul de sonet

(continuare în pag. 66)

italian, petrarchist, ce cuprinde o octavă cu două catrene și un sextet cu două terține, fie sonetul englez, shakesporean, cu trei catrene și un cuplet de două versuri (*Tu, biet poet...*, pag. 11), este dovada că Florin Bogdan Boitan a pornit hotărât pe drumul poeziei și că în următoarele volume va încerca toate formele de versificație, până când desăvârșirea îi va împlini căutările.

Nici tonalitățile nu sunt uniforme sau plictisitoare. Sigur că apar influențe, ce schimbă puțin netezimea lirismului propriu, fără a deranja și fără a induce ideea de imitație. Pur și simplu, este vorba de faptul că autorul se simte cuprins de nostalgia versului popular și atunci se desfășoară ca în iureșul unei sârbe înfocate: **„Arzi sub tălpi pământ, Mărie, / Sub nojițe, sub opincă, / Gleznele sub broderie, / Sfarmă ritmuri pe tilincă.”** (Mărie, pag. 47). Sau, prins sub vraja ritmului eminescian, autorul joacă dubitativul grammatical, păstrând aceeași prozodie, asemeni poetului nepereche: **„Ce dacă stele cad în vânt, / Se risipesc într-una? / E ca pe tine să te cânt, / Ca tine, nu-i niciuna.”** (Ce dacă, pag. 55). Însă stilul versurilor sale au o aură de mister, cu efecte poetice deosebite și cu armonia bine structurată a versului.

Așa cum am mai arătat, maniera în care își brodează versurile este tapetată cu figuri de stil special alese, în care epitelele și metaforele strălucesc prin țesătura strofelor serioase, sobre. Dar și ale acelora cu nuanțe ludice: **„Soarele pe jumătate își puse pe nas monoclu / Însă luna, ștrengăriță, după deal făcea cu ochiu* / lute-și trase demoazela ale sale, fine, dresuri, / Se topise printre gânduri prin obscure înțelesuri.”** (Peste lacuri amuțite, pag. 32), ce fac din poezia acestui condeier o adevărată delectare pentru cititorul aderent la trăirile sale.

Temele poeziilor sale sunt multiple, cu o largă respirație, deși condensate în acest volum nu foarte voluminos. Poetul dorește să atingă întregul corolar al sentimentelor, așa cum îi dictează trăirile sale interioare. Dragostea, cu toate valențele ei cunoscute și recunoscute: de Dumnezeu, ca o stare dătătoare de speranță; de patrie, în care meleagurile dăinuirii noastre trebuie apărate; de istorie, ca singura bogăție ce nu ne-o poate lua nimeni; de femeia care întruchipează mama, iubita, născătoare de viață și destine: **„O aripă în cer, un Prometeu, / Ce stă de strajă peste zări senine.”** (Mama, pag. 87) ..., respectul pentru tot ceea ce înseamnă datoria de a păstra coeziunea neamului și grațitudine pentru statornicia lui, dar și dezamăgirea pentru ceea ce se întâmplă: **„Unde-ți este, țară, zestrea strămoșească? / La fereastra casei stau pândind vulpii? Unde-ți e credința, poarta ta cerească? / Scumpă Românie, unde-ți sunt eroii?”** (Pe Donul liniștit, pag. 80)

Deși acest volum este un debut editorial, versurile au o profunzime în care interrelația prietenoasă *ființă-spațiu-timp* denotă o influență continuă, ce se află la intersecția între trăirile sufletești, evoluția gândirii poetului și Creator. A rezultat o poezie a harului ce i-a fost hărăzit pentru a crea versuri scrise într-un stil deosebit, personal, în care frământările interioare ies ca un scut de lumină, să limpezească prin cuvânt perspectiva ființială a autorului liric, cel care, într-o permanentă căutare a sinelui, prin versurile acestui volum, întreabă, cercetează și dă răspunsuri, vibrează, contemplă, definește și luminează, dorind

să contureze creației sale o caracteristică pluridimensională.

Cităm pe poetul Ion Alexandru, cel care spunea că: **„Pentru a-și înțelege sufletul, omenirea are nevoie de poezie.”** Felul în care autorul acestui volum înțelege arta poetică cu itinerarul ei bine stabilit (emoție – creație – exprimare) determină un simț al poeziei deja frumos conturat, în care talentul și creativitatea își caută egalitatea de șanse. Viitorul său literar va confirma acest lucru în scrierile acestui poet promițător.

Florin Bogdan Boitan, semnatul volumului **„Sacul cu pământ și vise”**, aduce în fața cititorilor o creație lirică specială, cu o poezie bună, plină de sensibilitate, armonios alcătuită și care îmbracă într-o mantie de sinceritate toate trăirile sufletului său, dorind să releve ceea ce spunea Zoe Dumitrescu Bușulenga: **„Poezia echivalează aproape cu o rugăciune. În poezie te cufunzi pentru a te întoarce cu frumusețe. În rugăciune intri pentru a te integra absolutului”**.

Incitarea la lectura acestei cărți, într-o lume și un timp debusolant, este, de fapt, o frumoasă invitație la reîntâlnirea emoționantă și modelatoare cu frumosul, cu valorile și virtuțile poeziei, încununată cu forța trăirilor interioare într-un **„moment magic, de o mare intensitate, (...), când penița, încărcată cu gândurile autorului, se pregătește să le însuflețească prin cuvinte”**, așa cum spune poetul ca o metaforă a gândului său.

Lucia PĂTRAȘCU

Mănunchi de frumuețe pe valuri alintată

[Georgeta OANĂ-MUSCĂ - MURMUR
DUNĂREAN, editura Beta, 2019]

Noul volum de versuri **„Murmur dunărean”**, semnat de poeta **Georgeta Oană-Muscă**, tipărit la Editura Beta, București, 2019, aduce în fața cititorului un mănunchi de frumusețe murmurată de nostalgia dunăreană, fără de care niciun om, care s-a împărțit cu sunetul apelor sale nu poate trăi rotund, oriunde l-ar purta valurile vieții.

Georgeta Oană-Muscă, autoare a cinci-sprezece volume de versuri, dintre care șase titluri cuprind poezie pentru copii, unul cu epigrame și o *Antologie de autor*, colaboratoare în reviste literare de prestigiu, participantă la diferite antologii colective din întreaga țară, deținătoare a numeroase premii și diplome de excelență, este un autor care nu ar mai avea nevoie de vreo prezentare, deoarece toate aceste realizări ale sale ne dovedesc faptul că avem în fața noastră o poetă cu o imaginație bogată, în care jocul metaforelor, distilat în amprenta lirică a trăirilor, îmbracă fericit, cu o forță de sugestie reflec-

(continuare în pag. 67)

xivă, proaspătă, toată tematica pe care a abordat-o în versurile sale, ce izvorăsc din nesomnul nopților zdrențuite de gânduri, pline de tăceri în care spiritul creativ devine singurul stăpân, însetând după stabilitate sufletească într-o interioritate în care s-ar putea afla necesitatea desăvârșirii.

„Mi-am dorit ca aceasta carte sa fie o carte a iubirii; a iubirii pentru semenii, divinitate, natură, dar mai ales a iubirii pentru Dunărea mea dragă!”, astfel își motivează apariția acestui nou volum de versuri, intitulat **„Murmur dunărean”**, poeta cu **„suflet de rouă”**, așa cum am numit-o la prima întâlnire cu versurile sale pe doamna **Georgeta Oană-Muscă**.

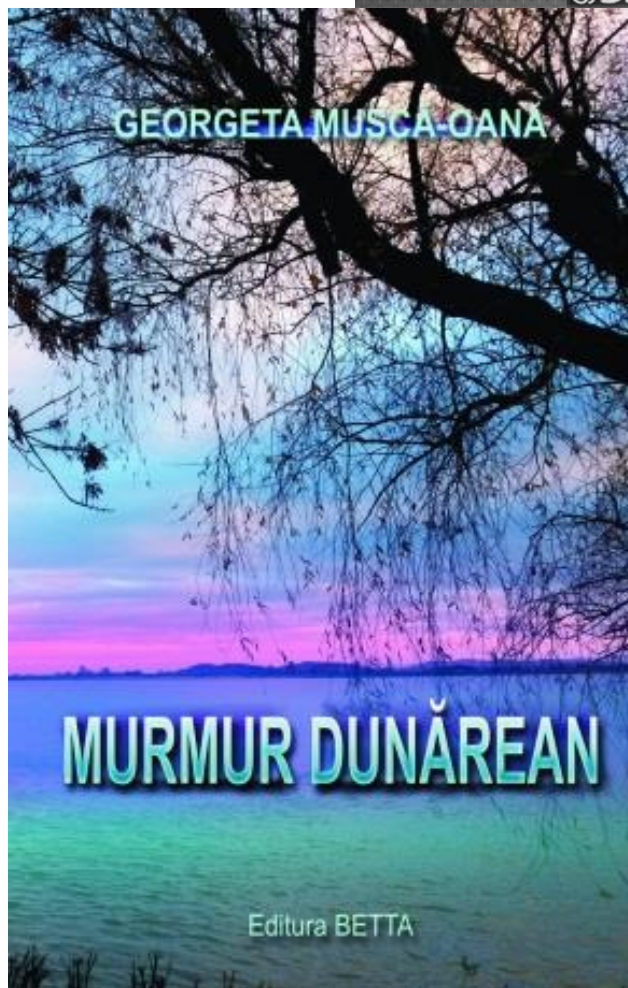
Un volum în care sonoritatea poeziilor induce în subconștientul cititorului ideea de curgere, ce se degajă din asocierea între starea de spirit a poetei și sunetul niciodată definit al valurilor, împletire din care rezultă sonorile melodioase al versurilor, cu tonul afectiv împodobit de sensibilitatea poetei, ton, ce se leagă în clipocitul apelor la mal de Dunăre călătoare, devenind un fel de dublură a eului liric: **„Orice-ai spune, sfântă apă, cu-al tău glas trudit de ploi, / Te ascult, dar știu că-n lume, / nicăieri nu-i ca la noi!”** (Spune-mi, Dunăre!). Georgeta Oană-Muscă spune adesea: **„Am senzația că am fost doar apă, deoarece apa îmi vorbește în graiul său și eu o înțeleg”**.

Sensibilitatea poetei corespunde perfect cu sufletul unei anumite categorii de cititori, cei care se împărtășesc din aceleași trăiri și cărora reușește să le destăinuie delicat comoara sufletului său încununat de superioritatea optimismului pe care-l degajă versurile sale: **„Lasă-mă să scriu până când, pe frunza vremii, / voi deveni o poezie însetată de lumină, / până când, scriind în tainice culori, / treptat, treptat să devin și eu parfum”**... (Însetată de lumină).

Georgeta Oană-Muscă dovedește un spirit de o finețe specială și, așa cum se întâmplă în creația oricărui poet cu maturitate creatoare (avem în față un astfel de poet!), expresia sa lirică este în concordanță cu starea sufletească pe care, eliberând-o din intimitatea misterioasă, o transmite cititorului sub forma unei sugestii, provocându-l și trezindu-i acestuia percepția simțului estetic sensibil și sensibilizat: **„Din flori de clipe albe mai împletesc un gând, / Îl dăruiesc penitei ce-așteaptă surâzând.”** (Nu am putere să refuz).

Ca tematică, versurile volumului ar putea fi oarecum comune și altor condeieri, deoarece toți poeții cântă iubirea cu nuanțele ei inconfundabile (dorință, intimitate, împlinire, neîmplinire, credință și trădare...): **„Pe lacrima dimineții / un pescăruș pictează privirea ta / și mă întreb: / „Pe care parte a singurătății / va mai răsări soarele?”** (Otrava iubirii). Fără a se evidenția, poezia de dragoste nu păcătuiește prin abundență, deși nu lipsește din versurile poetei, așezând într-o cheie existențialistă forma de exprimare. Era de așteptat, deoarece fiecare dintre aceste poeme este o declarație de iubire ca fulgurațiile unui avânt adolescentin, provocat de reîntâlniri mereu noi, plăcute și totuși surprinzătoare.

Natura, o altă temă... Toți condeierii descoperă și admiră natura cu aceeași uimire, descriind frumusețea sa inepuizabilă în versuri elegiace delicate. Însă, ca într-un refugiu hotărât, detașat din complicațiile vieții cotidiene, poezia Georgetei Oană-Muscă determină întoarcerea la

natură, printre valurile Dunării, curgătoare ea însăși prin valurile vremurilor, în versuri prin care poeta își desfășoară fantezia creatoare. Ceea ce rezultă este un tot unitar, cu ritmuri profunde și sugestive, ce izbucnesc din conformația sufletească a autoarei și urmează năvalnic un drum știut: **„Doar tu, bătrâne fluviu, poți să-mi fii / Iar sprijin, s-ascuți tot ce-aș avea de spus. //...// Primește-mi, dacă vrei, tristețea grea, / Doar valul tău mai poate s-o-mblânzească.”** (Pescărușii dimineții).

Cu toate că poeta se joacă lejer în leagănul prozodiei clasice, pe care nu o trădează de atâta timp, alunecând grațios în valsări demne de o *Dunăre albastră*, la fel de armonios împletește muzicalitatea versului liber, dovedind un profund talent creator: **„Noaptea trecută, în program prelungit, / cerul a croit cu migală veșmânt din cristale de gheață / pentru orașul de la Dunăre.”** (Tăcere albă). Iar faptul că poeziile sub formă de Sonet populează din abundență paginile acestui volum de poezie, aduce cititorului certitudinea faptului că Georgeta Oană-Muscă este un poet de cursă lungă, care încearcă și reușește să adune într-un gând curat tot parfumul vieții, pentru a-l transpune în nestemate pe coala mereu îmbietoare a creației: **„Orele treceau domoale, înfășate-n strai de ger, / Luna se-ascunsese-o vreme într-un buzunar de cer. / Tu dormeai ca pruncul nopții, liniștit și surâzând, / Eu topeam parfumul vieții pe o margine de gând.”** (Sonet alb).

(continuare în pag. 72)

Ioan GHEORGHIU

Oceanul cu două fațete (fragment)

Combinatul de Alumină era așezat, conform proiectului, pe partea dreaptă a șoselei, la ieșirea din orașul X. Zgomotul cazanelor se întretăia cu forfota autobasculantelor *Roman-Diesel 131* ce veneau sau plecau pe poarta din spate. Undeva, la o distanță apreciabilă era depozitată bauxita unde câțiva muncitori echipați cu bocanci cu tălpile groase ca de zece centimetri, căști și salopete albastre, o aruncau cu lopețile pe niște benzi transportoare. Acestea nu se opreau niciodată. Funcționau non-stop, *24 din 24*. Bauxita era adusă de undeva din *Ardeal* fiind materia primă pentru fabricarea aluminei. Când și când se apela și la export, o aduceau din *Cuba* cu vapoare de mare tonaj, sau din minele *Sierra Leone*. Alumina era transportată apoi la *Slatina*, în vagoane speciale, unde avea loc procesul de confecționare a aluminiului, acest metal extrem de important în diferite domenii... Putea fi comercializată pe piața internă și externă ca hidroxid de aluminiu umed (produs chimic pentru tratarea apei), și alumină calcinată destinată aplicațiilor non-metalurgice (materiale refractare, materie primă pentru alumine speciale). În față, spre șosea, erau amplasate birourile, iar spre stânga exista încă de la început o parcare specială pentru mașinile celor care lucrau în conducere sau *TESSA*, o unitate aparte reprezentând angajații din birouri (secretariat, contabilitate, administrație etc.).

Pentru cei care lucrau în producție nu fusese preconizată nicio parcare pentru vehicule fiindcă datoria lor era să muncească nu să se plimbe în mașini de lux (această remarcă fusese spusă la inaugurarea combinatului de către secretarul cu probleme politice, și de maximă securitate). Mașinile de lux se puteau vedea în fiecare dimineață parcate în ordinea funcțiilor proprietarilor. *Dacia 1110*, *Dacia 1100*, *Dacia Sport*, *Oltcit*, *Trabant*, urmau bicicletele prinse în lacăte butucănoase pentru o mai bună siguranță, mai exact să nu se piardă... De când începuse să funcționeze acest colos industrial la capacitate maximă, era o anumită siguranță materială în jur, oamenii lucrau în trei schimburi fiindcă niciun punct de lucru nu trebuia întrerupt coșurile înalte de fum străjuiau înălțimile împânzind cerul cu păcle groase alburii ca niște nori de zăpadă. Când și când cădea din cer un fel de cenușă fină, ușor colorată în gri, acoperind asfaltul, casele, sau frunzele copacilor... În biroul directorului general era forfotă mare. O delegație venită din îndepărtata *Indie* fusese primită pentru a încheia un contract bilateral în interesul celor două țări, fiind de față însuși ambasadorul *Indiei* la *București*. Protocolul trebuia să aibă loc la *Restaurantul Egreta* din *Delta Dunării*, pe *Brațul Sfântul Gheorghe*, nu departe de

Mahmudia, astfel că totul trebuia să meargă ireproșabil. Cel care avea sarcina de a pune la punct acest important protocol fusese desemnat inginerul-șef, *Albu*, ajutat de contabilul-șef al uzinei, *Serbov*, un om între două vârste, mâna dreaptă a directorului general, *Mândreanu*. Au venit cei de la *Securitate* și i-au instruit, doi superiori de la *Interne*, le-au spus în mod amănunțit ce și cât trebuie să vorbească, cum trebuie să se comporte cu oaspeții... au semnat hârtii de adeziune pe propria răspundere, au jurat cu mâna pe drapelul *Republicii* că vor păstra secretele interne ale întreprinderii și patriei socialiste... Era în toamna anului 1988, o perioadă a realismului socialist, când se puneau chiar problema scoaterii salutului de *bună ziua* din viața fiecăruia, fiindcă spuneau activiștii de partid *ziua bună se vede prin muncă, nu prin salut...* Așa că totul era controlat până în cele mai mici detalii, nimic nu trebuia să scape de ochii nevăzuți, vigilenți ai partidului, totul trebuia raportat cu maximă atenție, cu lux de amănunte forurilor superioare, chiar dacă era pusă în primejdie viața sau libertatea cuiva. În dimineața în care au plecat în deltă, soarele era deja sus.

La dispoziția întregii delegații fusese ales un vapor tip, special unor astfel de călătorii. Comandantul navei era mândru de o misiune de acest fel, chiar nu mai avusese astfel de experiențe de-a lungul întregii sale cariere de marinar. Totuși, era o atmosferă destul de încordată, plină de tensiune. Tovarășul *General* își luase cu el și soția, care deținea și funcția de director de departament la cercetare, însă cei doi, *Serbov* și *Albu* invitaseră două colege care erau amante declarate; nu mai era niciun secret că *Maria*, secretara, era amanta lui *Serbov*, sau că *Verginica*, tovarășa ingineră de la investiții era de mult timp cu *Albu*... Soțiile lor chiar înțeleseră situația, și nici nu mai comentau faptul în sine, mai ales că și ele aveau viața lor din punct de vedere sentimental. Delegația indiană număra șase persoane, și fiecare încerca pe cât posibil să înțeleagă sensul lucrurilor ce-i înconjură, și toți erau cu adevărat extaziați de frumusețea locurilor. Stăteau la prova pe o canapea din burete și admirau stufărișurile imense în care pâlcuri de pelicani se roteau bătând luciul apei cu aripile și ciocurile lor puternice. *Dunărea* curgea liniștită, făcând loc fregatei ce se opintea în aval. Chila tăia apa aruncând într-o parte și alta valuri înspumate ce se pierdeau în urmă și care mângâiau ca două aripi de cormoran malurile înverzite de fâneată. Era toamnă și papura era verde, sălciile se plecau nedumerite cu crengile până spre luciul apei. În sfârșit, comandantul claxonă prelung anunțând acostarea. Făcu o manevră specifică, marinărească și vaporul se alinie docil unui ponton cu schele metalice. Marinarul agăță parâma de bintă, și fluieră puternic, semn că totul este în ordine. În față erau scările frumos rânduite ale restaurantului, acum acoperite cu niște cuverturi plastificate de culoare albastră. Instalarea în camere nu dură prea mult, mai ales că majoritatea grupului voia să admire în continuare apusul de o frumusețe inimaginabilă. Era ca și cum soarele dispărea încet,

(continuare în pag. 69)

încet în apele liniștite ale deltei, în tainele înserării, printre tulpinile verzi de plutniță ce dădeau la iveală nuferi albi, imaculați, sau printre pâlcurile de trestie ce se întindeau până departe, în nemărginirile unei adieri răcoroase de vânt... Sala în care se desfășura protocolul era destul de încăpătoare, mesele fiind așezate oblic, în așa fel încât întreaga asistență să poată participa la discuții. Scaunele erau cu spătar, adevărate jilțuri aduse parcă din vechime, sculptate în lemn de abanos. Mâncarea era cu specific indian, dar și dobrogean, după dorința fiecăruia (bucătarii fuseseră anunțați dinainte de preferințele celor prezenți). Primii serviți au fost oaspeții... Totul fusese pregătit astfel încât să mulțumească pe toți participanții. Destul de greu, ținând seama că bucătăria indiană era puțin cunoscută prin aceste locuri... totuși, pregătiseră acest dineu după anumite rețete culinare : pâinea indiană, o asemănare clară cu pita sau lipia noastră având un gust dulce datorat mierii puse în aluat, numită *naan*, apoi pui făcut la cuptor cu condimente, *tandoori chicken*, cu ardei iute, turmeric, chilli, și ca desert pregătiseră *gulab jumun*, niște biluțe făcute din brânză, prăjite la foc mic și însiropate cu sirop cu aromă de trandafiri... Ca să iasă în evidență și cu bucătăria dobrogeană, bucătarii pregătiseră și câte ceva specific zonei, așa că era pește îndeajuns... știucă și diferite specii de sturion, pregătite în stil lipovenesc... ciorbă de pește, file de șalău prăjit, icre de știucă, caviar cu pâine prăjită în unt, raci fierți cu mujdei de usturoi, pui de baltă în sos tomat, iar ca băutură, apă minerală *Borsec*, sucuri în sticlute de 250 de grame, palincă, șampanie, vin și bere... Orchestra îngâna un purpuriu de *Clayderman*, invitând asistența la dans... Prima pereche ce trecu pe ringul de dans fu cea alcătuită din directorul general *Mândreanu* cu soția, *Lidia*, apoi își luară curaj și ceilalți... Nimeni nu băgă de seamă că indienii își turnau în pahare unul altuia palincă... La un moment dat căzură pe masă rând pe rând cu paharele înjumătățite, ca împușcați... câțiva polițiști în civil începuseră să se agite... Erau nedumeriți, surprinși, ba chiar înfricoșați de ceea ce se întâmpla... Întrebările curgeau de-a valma, toți cei prezenți ridicau din umeri ca năuci. Era o situație destul de complicată și neprevăzută... cum? de ce? unde?... acestea erau întrebările la care trebuia să răspundă securitatea civilă prezentă, grup format din câțiva superiori în civil care răspundea cu capul de securitatea invitaților străini... Încet, încet i-au dus în camerele lor, unii mormăind cuvinte de neînțeles, alții sprijinindu-se cu mâinile de pereți... Puțin după aceea, s-a hotărât în absența celorlalți ca a doua zi să reînceapă discuțiile despre colaborarea dintre cele două țări privind industrializarea la nivel înalt în domeniul aluminiului... Distracția a continuat până dimineața fără vreun oaspete străin. *Serbov* a fost chiar fericit alături de iubita lui, *Maria*, el o dezmiarda *Mariușca*, și au cântat împreună pe malul *Dunării*, la trei dimineața, *Mariușca ți Mariușca*... i-a dat jos chiloșii tetra aruncându-i pe nisipul moale într-un moment de nebunie, și ce-a mai urmat nici el nu mai știa... *Poate că ai fost în camera dumată, d-le Serbov, poate dormeai*... i-a sugerat un domn care se ocupa cu securitatea internă, maioru' *Gălbenușu*... *Aaaa, poate*... a răspuns el pasiv. Oricum, nu mai avea importanță, se știa totul, și-apoi îi era puțină lehamite de tot ce se-ntâmpla... Ultima dată când îl văzuse pe *Albu*, era atunci când o înghesuia pe *Verginica* într-un colț al salonului, o mângâia pe balcoane, și o pupa pe buze de mama focului, iar ea dădea din cap și din funduleț ca o apucată, o strângea de mijloc și avea piciorul drept ținut între

picioarele ei crăcănate... *Bă, i-a zis maioru'*, într-un moment de *relasch*, *bine că s-au trezit ăia*, și-i făcu cu ochiu' cu subînțeles, semn că era vorba despre invitați... *Bine, nu s-au dezmeticit încă, dar... suntem pe drumul cel bun*,... *Ahaa! Și eu sper să fie bine!* răspunse *Serbov*... *Acuma să fie vorba între noi, ce vină avem noi dacă ei beau în țara lor numai ceai?*... *Tradiția dom'le, aia e, vezi cât de mult contează?*... adăugă maioru' cu emfază... *Îhî*, răspunse celălalt dând din umeri... La drept vorbind nu-l mai interesa nici delegația indiană, nici securitatea comunistă, încerca să fie liber și independent față de tot ce se-ntâmpla alături de iubita lui care se comporta cu el ca o fetișcană plină de gânduri năbădăioase, ceea ce pe el îl excita foarte tare, și-l aducea într-o stare de extaz... Ar fi vrut să plece într-o țară exotica, pe-o insulă îndepărtată unde să nu mai audă de partid, de cincinalul înainte de termen, de sacrificiul față de țară și popor... și, mai ales, o iubea pe *năbădăioasă* până la disperare încât nu se mai gândea nici măcar la cei doi copii pe care-i avea cu *Marinela*, soția lui...

(urmare din pag. 62)

„Și eu sunt bolnav, Ană, poate mai grav decât soacră-mea...”

„Știu, loane, dar ce pot face?... A încercat și doctorul... Numai Dumnezeu mai poate să te ajute...”

„Ai să mă găsești mort în casă... Fără lumânare...”, bâlbâie bărbatul.

„Doamne ferește!...” se adumbresc privirile femeii.

„Cum îi va fi voia, șovăie Ion. Dar, Ană... Să nu te mănii... Vreau să-mi spui ceva... Dar sincer...”

„Ce să-ți spun, loane?... Hai, că trebuie să-i duc mamii boabele...”

„M-ai înșelat vreodată?...” reușește bărbatul să-și mărturisească temerile.

Femeia tresare. Se sprijină de masă, îl privește mută. Pe urmă, abia îngaimă:

„Ce-ți veni, omule?...”

„Oricum, ne va despărți Dumnezeu. E păcat să ascunzi unui muribund... Ană. Trebuie să-mi spui!...”

Nevasta își frământă palmele. Își privește bărbatul cu neîncredere și în cele din urmă se hotărăște:

„Nu știu ce să zic, loane... Zău, nu te-aș minți... Dar dacă, până la urmă, te faci bine?...”

Ioan GHEORGHÎĂ

Trec...

Trec din ce în ce mai greu
Din ieri înspre azi
Dar nimeni nu mă-ntreabă cum,
Nimeni nu mă privește
Mai departe de ochi,
Iar eu mă fac că nu văd
Și m-apropii tot mai mult
De mine însumi,
Parcă acum m-aș cunoaște
Mai bine,
Parcă acum mă privesc
Cu mai mult interes,
Nu știam că acesta sunt,
Că acesta eram,
Am ramurile tot mai înalte ce trec
Dincolo de nopți, dincolo de zile,
Nimeni nu mă observă,
Ah, strigătul meu strălucește
Pe cer
Ca un laț, ca un simplu nevod,
În care îmi prind
Fără să vreau
Clipele viitoare.

Să ne jucăm de-a toamna...

Să ne jucăm de-a toamna, tată,
Să ne ascundem printre pomi
Și vei simți cât de curată
E dragostea pe care dormi,
Și-mi vei lua un măr din plete
Ca pe-o lumină să-l săruți
Cu buze pământii de sete
Într-o suflare să-l strămuți
Să pară că suntem livezi
Cu-arome dulci din frunza lată
Sau să ne pierdem prin amiezi...
Să ne jucăm de-a toamna, tată...

Îmi curge gândul...

Îmi curge gândul
Ca *Dunărea* albastră,
Nuferi, bujori sunt vocale
Din cer luminoase,
Numai adâncul îmi zbate
Inima și-n anafoare,
În întuneric și soare,
Unde să-mi regăsesc ochiule,
Privirea de la-nceput ?
Ca-ntr-un joc de-a viața
Fără trup și fără păcate
Curge gândul tot mai impur
Adunând dimprejur
Iluminări și uitări indecente,
Doamne, cât de întinsă e vraja
Peste care oasele mele alunecă
Pe nisipul clepsidrei,
Pe o margine a clipei,
Pe un sunet continuu și incolor!...

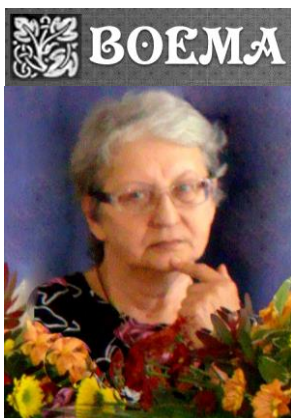
Când...

Când ne-om îmbrățișa -
Trup de mătase, trup alb în flori
Oare cât ne-om juca de-a secunde
Între noi cine ne-a lumina ?
Singuri ne vom îndrepta
Săruturile înspre apus
Și tot mai fierbinte zborul nostru
Va dăinui între nopți și zi,
Poate că ne vom pierde încet
Gândurile și vom savura
Dragostea dintre minunea de-a fi
Și tristețea ce nu va mai răsa
Dinspre adieri de vocale, dinspre tăceri
Pe genele tale întinse, pierdute
Către un alt ne-nțeles *nicăieri*...

În ochii mei...

În ochii mei
Strălucește
Cuvântătoria,
Cea pe care nici eu
Nu o știu, nu o văd,
Oare câte cuvinte
Zboară prin mine,
Sibile verbine,
Oare câte idei
Îmi cresc fără să știu
În fiecare privire ageră ca de scatiu ?...
Mărul mi-a făcut mere
Plate, ca să adere
La culoarea cerului gurii,
Adânci, prăpăstioase,
Și mult mai zemoase
Decât lacrimile,
Decât zilele care-mi curg maiestuoase,
Conștiente prin rugul înverzit,
Prin mure, prin frunze de nuc,
Numai eu nu-s același
Din care răsare luna,
Din care se răzvrătesc sunetele,
Din care ies cântecele nemaiauzite,
Misterioase, neliniștite...
În ochii mei, *Cuvântătoria*,
Această *Cuvântătoare*, precum *Icar*,
Pare că pune la cale ceva,
Pare că și-ar face niște aripi întinse
Din ceară, puțin amară
Ca și cum ar încerca
Să se apropie prea mult
De mine însumi...

(continuare în pag. 106)

Violeta IONESCU

Legende, mituri, simboluri, credințe și ritualuri în cultura popoarelor de origine turcă

După ce ne-a prezentat „Apa”, ca element esențial în alcătuirea lumii terestre, în general, și a culturii turce în special, Gülten Abdula-Nazare se întoarce de această dată înspre Pământ. Acest Pământ, pe care și din care s-a format viața și care a avut, are și va avea multiple reprezentări în culturile străvechi, când omul era mai apropiat de natură decât astăzi. În lumea turcică, Pământul a reprezentat locul solid pe care se pune picio-rul, punctul de reper pentru corăbieri, „mama” care hră-nește (vom vedea că „potrivit uigurilor, primul om, Adam, reprezintă cerul, iar prima femeie, Eva, reprezintă pământul” - Abudukelim, 2006: 96), peștera care ocrotește, piatra care dovedește, prin inscripțiile ei nemuritoare, trecutul, eroii și faptele lor, către care recunoștința omenirii va trebui să rămână veșnică.

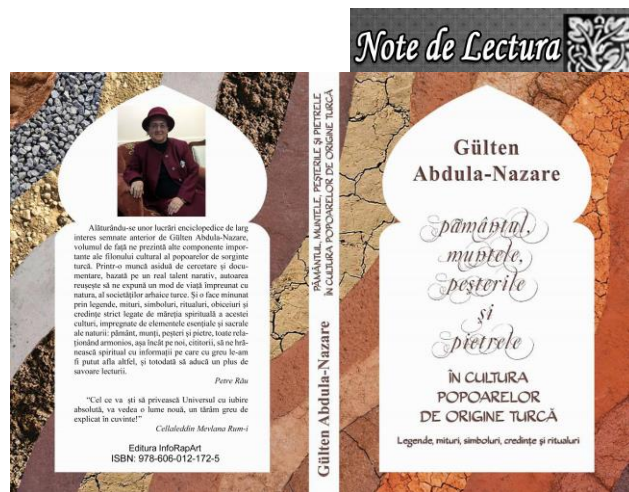
Lucrarea de față, intitulată sugestiv: „*Pământul, muntele, peșterile și pietrele în cultura popoarelor de origine turcă - legende, mituri, simboluri, credințe, ritualuri*” se referă la partea solidă, cea „ieșită din apă” și pe care trăim noi, viețuitoarele pământului, oameni, animale și plante, într-o simbioză perfectă.

Fiecare popor își are tradițiile proprii referitoare la elemente esențiale. Grecul filosof, retor și medic Empedocles, cel care iubea focul și despre care o legendă spune că a pierit în flăcările vulcanului Etna, avea o teorie interesantă despre elementele naturii: „*Lumea este alcătuită din: apă, pământ, aer, foc, pe care le unește sau le desparte iubirea și ura*”...

Importanța miturilor în cunoaștere este esențială. Autoarea susține, și pe bună dreptate, că: „*Dacă nu vom cunoaște miturile, legendele, nu vom putea găsi răspuns la diversitatea culturală pe care o trăim astăzi în cadrul unei imense globalizări culturale.*” Fiindcă în fiecare mit există un sâmbure de adevăr. Și acela trebuie căutat, înțeles și interpretat. Numai cunoscând miturile și legendele neamului tău poți să înțelegi că ele fac parte dintr-o mare legendă universală, în care Creatorul are rolul primordial și toate creațiile sale, ființe sau lucruri, au în ele un sâmbure de viață cu care omul se înrudește.

Ceea ce reușește autoarea în această carte, ca și în „Apa...” care a precedat-o, este să aducă la cunoștința publicului larg din zilele noastre, din România, dar nu numai, un mod de viață apropiat de natură al societăților arhaice turce, de care multă lume încă nu a auzit. Noutatea legendelor, a obiceiurilor și riturilor dau un plus de savoare lecturii și hrănesc sufletul cu noi „povești” asemănătoare celor spuse de Sheherezada prințului ei.

De la miturile Creației, de dinainte de apariția islamismului, când, totuși, se credea în existența unui zeu su-

prem, păstrate din generație în generație pe cale orală sau prin cântece, balade și doine (ca la noi), la povești de viață trăite istoric, totul seamănă cu o țesătură orientală de serai.

Aflăm despre vechile sanctuare de pe teritoriul actual al Turciei, dar și de pe teritoriul pe care trăiau popoarele turce și ne minunăm ce dovadă nemuritoare este piatra din care ele au fost clădite, chiar dacă ea stă ascunsă în pământ și așteaptă să fie descoperită...

Aflăm cât de mulți munți are Turcia, fiecare cu povestea lui, câte râpe legendare, câte peșteri ascunse, ocrotitoare, împodobite cu figurine fantastice, dar și câte pietre cu semnificații aparte existau în cultura turcă, „plantate” fie în cimitire, fie la colț de stradă, fie în piețe. Nimeni nu mai știe astăzi rostul lor, dar se vede că turcii au avut o adevărată cultură a pietrei și cine va citi aceste „istorii” demult uitate ale doamnei Gülten, își va putea reîmprospăta memoria. Mai mult decât lemnul, papirusul, pergamentul sau hârtia, piatra are „viață în sine”, „viață veșnică” și inscripțiile de pe ea pot străbate veacurile.

„*Turcii credeau că pietrele se înmulțesc printr-un proces ciudat, asemănător cu înflorirea. Turcii Bashkiri spun: „Pietrele cresc; pietrele mici cresc mereu. Dacă totul este bine în rândul oamenilor și al lumii, atunci munții vor crește și ei. Noaptea, pietrele dorm și se odihnesc. E păcat să le atingi noaptea. Pietrele nasc ca femeile. Se maturizează și după mult timp, dau naștere altor pietre mai mici.*” (Khisamit-dinova, 2008)”

De exemplu, știți că există „pietre magice de ploaie”? „*Astfel de pietre se găsesc în regiunile Beloretsk, Ga-furi și Arhanghel din Başkurdistan. Potrivit spuselor unor localnici, un mullah sau învățat, într-un an secetos a luat o mică bucată din această piatră și cu ajutorul ei a invocat ploaia, după care a aruncat-o în râu. Ploaia a început. Se mai spune că dacă ploaia continuă și nu se mai oprea, atunci acel învățat a scos piatra din râu, a uns-o cu uleiul strâns din satele vecine, după care a dus piatra la locul de unde o luase, iar ploaia a încetat pe loc.*”

În universul spiritual al anticilor, totul trăia, totul conta! Am citit în „Apa...” că mongolii nu se spălau ca să nu murdărească apa!... Aici găsim credința că pământul nici măcar nu trebuie călcat... Că pădurile nu trebuie tăiate, deoarece copacii „au viață”, că natura trebuie respectată, fiindcă teama de o mare urgie era prezentă încă de pe atunci.

„Marea urgie” a „desacralizării” naturii, a secării surselor, a poluării, a împruștirii surselor de apă, de

(continuare în pag. 72)

hrană, iată că vine acum, la secole de la acea lume temătoare și păstrătoare. Vine acum, după ce răul a fost comis deja și puține am mai avea de făcut...

Lucrarea, îmbogățită cu ilustrații lămuritoare și uimitoare, este o adevărată lecție despre planeta noastră telurică, ai căror locuitori de origine turcică au contribuit la îmbogățirea universului cultural și spiritual al omenirii prin diversitatea și frumusețea obiceiurilor tuturor neamurilor lor.

(Prefață la volumul **“Pământul, muntele, peșterile și pietrele în cultura popoarelor de origine turcă”**, apărut recent la editura InfoRapArt)

(urmare din pag. 53)

unui muritor și prea mărunț e sufletul din noi” ce anunță din început o analiză a efemerului vieții umane și sufletelor lipsite de valoare. Condiția umană este vegheată de o entitate, nefiind permis Protestul (ca formă de exprimare a dezacordului) fără riscul pierderii vieții. Dragostea pare a fi intangibilă, mult așteptată, oferită drămuț („și la Dragoste faci coadă”), ura și războiul venind „dinspre Miază Moarte”, piețele și halele fiind ornate cu lozinci. Comuniunea individului cu societate (una a muncitorilor, industrială) este de netăgăduit: „Ne doare-n suflete industrial/ Cum suferă mașinile de foame”, iar exprimarea stărilor se face din perspectiva priorității mașinilor – ele mor de foame, nu oamenii. În lumea lui 1987, minciuna avea loc de cinstă în „nalte comitete și comiții”, munca și liniștea oamenilor pierzându-și proprietarii. Totul în jur este pustiit, viața personală își pierde consistența, savoarea: „Din spațiul meu n-a mai rămas nimic/Decât odaia aceasta în care dorm”. Doar somnul mai ascunde o speranță: „Mă mângâie un vis enorm/Că-n sufletul deschis mai crește o rană/Și-s mândru în totalitatea mea/De libertatea noastră subterană”. Doar într-o lume ascunsă mai poate dăinui demnitatea umană, scăpând de sancțiunile amenințătoare. Doar astfel poetul mai poate face distincția dintre iubire și ură și poate condamna omul mărunț, secătura: „Eu știu ceva din câte ni s-a dat/S-aleg dintre iubire și-ntre ură/Salut de-aici plecat o secătură/Și scuip pe el de sus ca pe-un rahat.”

Cu acest volum de poezii (în ediție biligvă română-franceză) Vasile Mandric întărește veridicitatea afirmației lui Guyan, „visul cel mai frumos este poezia” (în *Arta din punct de vedere sociologic*, Meridiane, 1991, p. 197), căci ea oferă cititorului posibilitatea înțelegerii trecerii tăcute a poetului prin lumi de diferite forme și culori. Despre Mandric mai trebuie menționat că a mai publicat volume de poezii: *Eli lama sabactani* (2001), *Spațiu răsturnat* (2014), *Sonete* (2015), *Aventura secunde* (2016), *101 sonete absurde* (2018), *Praf în cap* (2019), demonstrând că „este un poet care are proprietatea cuvintelor împletite în patima scrisului” după cum afirmă Lucia Pătrașcu (în *Revista Boem@*, nr. 11/2016, p. 21).

(urmare din pag. 67)

Expresia artistică a poetei poate jongla în orice formă a strofelor, fără ca ideea să cedeze vreo nuanță, fără a știrbi rotunjimea trăirilor. Exemplificăm prin această terțină, cu monorimă, ce împodobește sentimentul iubirii cu tot ceea ce poate fi mai frumos: „**lubita mea, fii soare pe cărări de sori, / fii ploaie într-un ocean de ninsori, / fii răspuns, iubito, la mii de întrebări!**” (*Cântec purpuriu*). Și accentuăm această părere, arătând cum strofa distih poate avea aceeași valență onorantă, susținând o idee independentă: „**Luna tremură în apă, plânge Dunărea molcom, / Pe faleza-nmiresmată nu-i tipenie de om!**” (*Seară de vară*).

Rezultă faptul că, în unele poezii, fiecare strofă are o idee proprie ce sălășluiește în cuvintele-rimă, bine alese de către poetă, tocmai pentru a releva un anumit sentiment (de speranță, începuturi, împliniri, etc): „**Trec mustangii primăverii ca un zvon de libertate / Și strivesc pe sub copite urma iernii zbuciumate. / Ard pe coamele-nsorite mugurii ce dau în floare, / Cu buchetul de mireasă vine ziua ca o boare.**” (*Pe faleza dimineții*).

Dacă ar fi să urmărim analiza rimelor acestui volum de versuri, am constata o diversitate armonioasă între rima albă, rima predominantă împerecheată, rima semiîncrucișată (doar 2 cu 4), într-un cuvânt, rimă liberă de anumite constrângeri și care ascultă numai de voința poetei. O poetă, care îmbogățește imaginația cititorului cu figuri de stil (metafore, epitete, etc), cu care acesta se va delecta, citind poemele din volum: „**...răsfăț pe retină, ploile nătange, libertatea zborului flămând, licităm felii de lună, colinele mirării, condeii mei cărunt...**”

Concluzionând, vom spune că ne aflăm în paginile unui nou volum de poezie, „*Murmur dunărean*”, închinat Dunării, fluviul cu ape atât de vechi și mereu proaspete, ce a înlesnit din vremuri neștiute povești trecute, prezente și viitoare: „**Spre anii ce-au trecut prin noi / Tu, Dunăre, mai știi... demult... / Mă strecuram în trupul tău / Bătăia inimii s-ascult.**” (*Murmur dunărean*) și încărcat de povești lirice cu care poeta, într-o comuniune perfectă cu actul creației: „**Culoarea adoarme în floarea de nalbă, / Amurgul e cale, eu - pasărea albă.**” (*Pasărea albă*), plutește în zborul viselor sale imaginative: „**Păsări să mă-nvețe zborul, fluturii să ningă-n rime.**”, pline de metafore, invitând parcă întreaga omenire la sentimente de iubire și pace, iertare și împăcare, ca într-o istorie lirică scrisă pe un iert, ce curge cu tonalități duioase, șoptite la mal de Dunăre, într-un murmur fără sfârșit pentru poeta care simte că: „**În palme mi se zbat cuvinte ce se preling în poezie**”. Cuvinte generoase ce se preling spre lumina scrisului, a destăinuirii nude pe coala albă, izbucnind într-un mănunchi de frumusețe admirabil exprimată de poeta **Georgeta Oană-Muscă**.

Ramona MÜLER**păpuși de cârpă**

de la tine am moștenit
lamentările de fond
și scuzele de a nu-mi aminti
numele din viața mea

dar dacă vreodată
peste noi
vor cădea dinții amiezilor
vom putea asista
și la mușcătura naivilor
din creta șotronului
vom putea scoate la licitație
eu păpușile mele de cârpă
tu colecția de marionete

ciudat
nu recunosc oamenii
după nume
dar sunt orice păpușă îmi doresc
devenind una și aceeași cu ea

tu trebuie doar să tragi de sfori
să preiei viața din degetele marionetei
până și personajele secundare
au semne particulare
și participă cu noi în sufragerie
la carnavalul oamenilor mari

știți cum este să joci șotron
cu păpușile de cârpă
știți cum este ca totul să atârne de un fir de păr
și să ții povestea legată de o sfoară
e o întreagă scenografie de trupuri
ce își schimbă forma
cine aruncă primul piatra
cine poate spune
viața se desface în cercuri și numere
rotund vreau să fie totul
și să cădem în bucuria păpușilor

cuvinte împărțite

scrie până se face târziu
scrie până când cuvintele
nu vor mai cunoaște măsura
balanței noastre perfecte
va fi de ajuns
și pentru corbi
și pentru cerberi
și pentru inorogi
și pentru libelule
și pentru cocori

ce(va) rămâne încă nescris
va rodi în tristețea grădinii
dulce nectar pentru faguri
așteptându-și profetia

nu sunt lumină

ce moarte naivă
rătăcește în orașul erorilor
reciclăm suflete cu piele de om
croite din visul alb al icrelor negre
ultima secundă războinică mă trezește
pentru dansul vieții

e semn că se face târziu
jurnalul pe care nu l-am scris
pentru că încă nu te-am trăit
dislocă petalele florii de cireș
pentru primăvara nedreptățită
să te pierd înainte de a te fi iubit
ca un mire saltimbanc
cerșetor printre fluturi și ziduri de mătase
oameni cu sprâncene ridicate
asta ar fi fost îngenuncherea păcii din mine

mi-a înghețat glasul pe buzele tale
după cum ți-am mai spus
nu sunt
și nu voi fi lumină

după ora șase m-ai apus

când castanii înfloresc

bulevardul plin de castani răstoarnă
clepsidra asfaltului
e timpul când zboară
claviaturi albastre din portativul pietonal
în loc de note și refren
ochi de pisică și clipsuri de ceară

poetul dezleagă cuvinte încrucișate
vertical cerul încape într-o garsonieră
orizontal pământul liniștește
prea multe cimitire
orașul obosit tresare la ora zero
oră la care poetul urcă în turnul cu ceas
pe urma secundelor
și odată cu cea dintâi bătaie din univers
își așterne sufletul
pe foaie

el știe că singurătatea
s-a născut dintr-o rană deschisă
și că orice piatră înainte
închide un zid înapoi
tocmai de aceea
când castanii înfloresc
poetul dă cărțile pe față

Ileana TODORAN

Planuri de moarte (fragment)

O altă măreață și glorioasă realizare este clasarea dosarului privind protestul din 10 august 2018 când au fost gazați și bătuți mii de manifestanți. Procurorul care a băgat sub preș toate violențele din acea noapte îi consideră vinovați chiar pe cei care au primit bătaie. Argumentul lui e că oamenii trebuiau să plece imediat ce au apărut primele violențe. Exact ceea ce și-au dorit cei ce au trimis instigatorii în Piața Victoriei. Apoi, același anchetator susține că intervenția în forță a fost făcută ca să protejeze civilii. Adică oamenii au mâncat bătaie și au inhalat gaz pentru propria lor protecție. Tocmai pentru că argumentele invocate pentru închiderea dosarului nu sunt nici pe departe unele juridice, ci sunt opiniile extravagante ale procuro-rului, am decis să îi cerem direct șefului parchetelor din România să reia ancheta. În pixul și în puterea sa stă acest lucru. Am văzut-o pe Gabriela Scutea manifestând alături de colegii săi magistrați pe scările Palatului de Justiție, atunci când Tudorel Toader a modificat legile justiției. De aceea, sper că va înțelege acum să apere dreptul la un protest pașnic al cetățenilor. De aceea, semnăm petiția Declic adresată Gabrielei Scutea și o distribuim pe Face-book și pe Twitter.

Iată mărturia colegei Cătălina de la Declic: "Vineri am fost în audiență la Procurorul General Gabriela Scutea, să-i cer să facă dreptate cetățenilor bătuți și gazați pe 10 august 2018. M-am pregătit încă de la prima oră și am repetat în gând ce argumente am să-i prezint ca să o conving. Încă am proaspete în cap cele 235 de pagini redactate de cel care a decis închiderea cazului, un procuror întors din calea pensionării parcă pentru a ucide dosarul 10 august. Dar sistarea anchetei privind abuzul jandarmeriei riscă să ucidă și mica urmă de încredere pe care mulți dintre noi o mai aveam în sistemul român de justiție.

Am lăsat copilul la grădiniță și pe drum am continuat să-mi pun ideile în ordine. În fața Parchetului General mă așteptau alți șapte activiști de la alte organizații nonguvernamentale. Era și o mașină de jandarmi vigilenți, pregătiți probabil să reacționeze dacă "Doamne, ferește!" ne vine ideea să protestăm. Mă uitam spre ei și mă gândeam în sinea mea dacă sunt acolo și cei care ne-au sufocat acum doi ani cu gaze toxice.

Am stabilit ultimele detalii cu colegii activiști și am intrat. De data aceasta, față de alte întâlniri oficiale pe care le-am avut la parchet, a trebuit să intrăm prin spate. Ne-au dus practic înăuntru pe ușa inculpaților. Dintr-o dată m-am gândit că pe sub această poartă ar fi trebuit să treacă jandarmii vinovați pentru violențele de la 10 august, nu victimele lor.

Gabriela Scutea ne-a primit în sala de consiliu. A

A început prin a ne spune că e abonată la mailurile Declic, așa că știe de petiția noastră. Colega mea, Olga, printase cele 40.000 de semnături, pe care i le-am înmănat cu inima strânsă.

Eu una nu mă emoționez de obicei la întâlniri oficiale, ani la rând am avut în fața mea oficiali de toate rangurile, când eram reporter. De data asta, însă, când am început să vorbesc, vocea îmi tremura. Emoția m-a cuprins povestind despre copiii și bătrânii răniți și gazați pe 10 august.

În același timp, am realizat miza uriașă pentru care trebuie să o convingem pe Gabriela Scutea să redeschidă ancheta. Dacă acest dosar moare, va fi un nou dosar al Revoluției sau Mineriadei, vom mai scrie de fapt încă o filă neagră în scurta istorie a democrației românești.

Procurorul General ne-a spus că și pe ea au impresionat-o evenimentele de acum două veri, că a urmărit la televizor protestul minute bune. Și că faptele de la televizor nu mint. M-am trezit deodată că întreb, cu vocea apăsată: atunci ce v-a oprit să redeschideți dosarul? Răspunsul a fost unul evaziv, de genul: nu am redeschis încă, vom vedea, analizăm. Speram la mai mult, un asemenea abuz nu ar trebui să scape nesancționat de un procuror care vrea să se facă dreptate.

Apoi Diana de la Inițiativa România i-a amintit de exprimările plastice ale procurorului Doru Stoica. "Nu sunt foarte fericită de unele sintagme utilizate de procuror în ordonanță", a spus Gabriela Scutea, cu referire la protestatarii denumiți panseluțe și buruieni arate de jandarmi. Într-adevăr o exprimare nefericită când vine vorba de copiii gazați în acea zi, copii care pot rămâne tot restul vieții cu amintirea unor abuzuri pentru care nimeni nu a plătit.

Nu a părut foarte convinsă de argumentele noastre. Și atunci, m-am gândit pentru prima dată că poate cele 40 000 de semnături, pe care le aveam cu mine, nu sunt de ajuns. Poate Gabriela Scutea se gândește să își aplece atenția asupra altor dosare din cauză că nu simte foarte apăsător presiunea noastră.

Așa că acum nu pot să nu mă gândesc că oamenii care au fost în piață, prietenii și familiile lor, cei care au urmărit cu sufletul la gură protestul, minut cu minut, trebuie să afle de această petiție. Să poată să îi spună și ei Gabrielei Scutea că sunt cu ochii pe decizia pe care o va lua în curând. Este foarte greu să ignori, fără consecințe, 100 000 de voci.

Însă, dacă vrem să o convingem pe Gabriela Scutea, trebuie să ajungem la toți cei care nu sunt împăcați cu mușamalizarea dosarului 10 august. Iar aici am nevoie de ajutorul tău, Ileana. Scrie-le și tu celor care știi că au fost acolo acum doi ani, celor care mai cred în dreptate și în puterea cetățenilor.

Dacă fiecare dintre noi va trimite petiția către apropiați, vom putea depăși 100.000 de semnături. Iar eu voi merge din nou la Gabriela Scutea și îi voi cere să facă dreptate.

Mi-a rămas în minte ce a spus unul din ceilalți participanți la întâlnire, Cosmin de la Funky Citizens: "Dacă ne luați dreptul la liberă exprimare, ne puteți

(continuare în pag. 75)

lua apoi orice alt drept". Dacă încă un protest pentru drepturile cetățenilor va muri sub bastoanele forțelor de ordine, fără niciun vinovat, atunci în România nu vom putea să mai protestăm vreodată liber și pașnic."

De aceea, distribuim petiția către prieteni pentru a o promova și ajunge la 100.000 de semnături. Peste 50.000 semnează.

Apare și elefantul roz pe care e scris "10 august. Nu uităm" Am adus cu noi un elefant roz pe care am scris "10 august. Nu uităm!" Poate te întrebi ce reprezintă. Ei bine, "elefantul din încăpere" este dosarul 10 august. Am auzit această expresie în anul 2017, când președintele Iohannis a luat parte la una din primele ședințe ale proaspătului guvern Grindeanu. Miniștrii PSD încercau din răspuțuri să-și scape de închisoare președintele partidului, Liviu Dragnea. Ca să aducă vorba de amnistia faptelor de corupție, președintele a introdus subiectul făcând referire la "elefantul din încăpere".

Dar, între timp, un alt elefant a apărut și, de data aceasta, nici președintele nu îl mai vede. Așa că am vopsit elefantul în roz și mergem cu el la Klaus Iohannis, la procurorul general, Gabriela Scutea, la DIICOT, la Ministerul de Interne și apoi în Piața Victoriei, la Guvern. Vom trece și pe la Curtea de Apel București, care judecă redeschiderea anchetei 10 august.

Au trecut 2 ani de la momentul dramatic în care mii de oameni și-au luat bastoane pe spate și gaze în față, doar pentru că s-au dus să protesteze pașnic în Piața Victoriei. Ministrul de Interne a uitat de ancheta internă referitoare la modul de intervenție al jandarmilor. Justiția se face că anchetează dosarul 10 august. Un procuror a închis acuzațiile pentru șefii jandarmilor, Procurorul General a închis și el ochii și a pasat problema la DIICOT, iar șefa DIICOT a deschis dosarul parțial. În tot acest timp, președintele Klaus Iohannis uită de violențele din 10 august și mută problema la Consiliul Superior al Magistraturii. Pare că toate auto-ritățile vor să arunce elefantul dintr-o curte în alta.

De aceea, am comandat un elefant de mari dimensiuni, pe care l-am vopsit în roz. L-am pus roți și îl vom plimba prin toată Capitala. E modul Declic de a spune: "10 august. Nu uităm!". Comemorăm 2 ani de la incidentele violente din Piața Victoriei și încă nu știm cine sunt vinovații. În ritmul acesta, nimeni nu va mai plăti pentru ce s-a întâmplat în acea seară, când mii de copii, bătrâni, femei, protestatari pașnici și jurnaliști au fost gazați și loviți.

Vrem ca președintele Klaus Iohannis să ceară o anchetă rapidă și eficientă în cazul 10 august, ca să nu devină un dosar istoric, precum Revoluția, ori Mineriada. Nu e rolul președintelui să intervină în actul de justiție, dar poate cere să se facă dreptate cât mai repede. Vom trece cu elefantul și pe sub geamul biroului Gabrielei Scutea. Procurorul General s-a temut de o asumare în cazul 10 august și a lăsat-o să decidă pe șefa DIICOT, cea care lucrase la dosar și, din acest motiv, făcuse o cerere de abținere. Apoi vom plimba elefantul la DIICOT și Ministerul de Interne, iar la final ne vom opri cu el în Piața Victoriei.

Lucrăm la acest moment de două săptămâni. Am ținut totul la secret, pentru a nu avea probleme cu SPP sau cu Jandarmeria când mergem la Cotroceni. Cei care ne-au ajutat cu execuția elefantului, care îl vor transporta,

fotografia și filma, sunt oameni care ne-au crezut pe cuvânt când le-am spus că vom achita facturile până la finalul săptămânii.

Iată ce ne mărturisește Cătălina despre ziua de 10 august și plimbarea elefantului: "Ziua de 10 august a început cu multe emoții. Am ajuns la Cotroceni împreună cu elefantul, adus pe platformă. Ne temeam că cei de la Serviciul de Pază și Protecție ne vor opri acțiunea. Presa ne aștepta deja în fața Palatului Cotroceni. Toată lumea a filmat elefantul, am dat declarații și am explicat că l-am vopsit în roz pentru că nimeni nu mai vede elefantul din încăpere - "dosarul 10 august", iar așa va deveni din nou un subiect de interes pentru autorități. Elefantul roz face referire la declarația de acum trei ani a președintelui Iohannis, care denumea "elefantul din încăpere, pe care nimeni nu îl vede" tentativa guvernului Grindeanu de a emite două ordonanțe care să-l facă nevinovat pe Liviu Dragnea, vizat la acea vreme de un proces penal.

Pe drum am filmat elefantul roz cu mesajul "10 august, nu uităm!" și, după ce am trecut prin fața biroului procurorului general, ne-am îndreptat spre Ministerul Justiției, apoi am fost la Ministerul de Interne.

Emoțiile mă mai lăsaseră. Asta pentru că nu știam ce urma să se întâmple. Am parcat mașina pe strada pe care se află Ministerul de Interne, înainte să ajungă platforma cu elefantul. Deodată au apărut în fața noastră 6 jandarmi. L-am auzit pe unul din ei spunând agitat în stație, când tocmai venea elefantul, "a apărut obiectivul Pantilimon. Pantilimon e aici". Ne-am dat seama că Pantilimon era numele de cod ales de jandarmi pentru elefantul roz. Apoi, într-o fracțiune de secundă, jandarmii s-au aruncat în fața platformei, ca să îi blocheze trecerea pe stradă.

Eu și Olga am încercat să discutăm cu ei, să întrebăm de ce ne este blocat accesul pe un drum public. A început parcă o scenetă de Caragiale. Jandarmii ne-au cerut să ne legitimăm și ne-au spus că elefantul pe platformă e "o manifestație publică", apoi că e "un obiectiv". L-am întrebat în ce calitate mă legitimează, având în vedere că eu eram pe stradă și așteptam platforma cu elefantul, ca orice alt cetățean în trecere. În absurdul explicațiilor, un jandarm a ajuns să îmi spună că "elefantul a încălcat legea și poate veți fi folosită ca martor". Apoi un alt jandarm s-a pus în fața mea când am vrut să înaintez pe același drum public și efectiv m-a blocat.

A urmat "sechestrarea elefantului". Jandarmii au blocat strada de acces spre Ministerul de Interne, în ambele sensuri. Stăteam și priveam uluită la ei. În fața Ministerului de Interne, la 2 ani de la abuzurile jandarmilor asupra protestatarilor pașnici și chiar în locul în care oamenii au scandat prima dată pentru democrație acum 30 de ani, jandarmii încălcau din nou dreptul nostru la liberă exprimare. Ministerul de Interne se află în clădirea fostului sediu al Comitetului central al PCR, locul de unde Nicolae Ceaușescu a plecat cu elicopterul.

(continuare în pag. 76)

Și așa, amar, am realizat că aceste abuzuri vor continua, pentru că nimeni nu le pedepsește. Dosarul Revoluției e fără vinovați, la 30 de ani distanță. Dosarul 10 august e neanchetat, la 2 ani de la violențe. Dar să renunțăm nu cred că este o soluție, așa că am continuat să insistăm ca jandarmii să ne lase în pace.

Am reușit să plecăm de acolo după ce au făcut toate verificările posibile și au chemat poliția rutieră, în speranța că vor găsi ceva în neregulă ca să ne amendeze. Nu au găsit. O echipă Epoch Times a venit în zonă când sechestraseră elefantul și reporterul l-a întrebat pe un polițist ce se întâmplă. Răspunsul lui a fost hilar. "Nu am sechestrat elefantul, doar l-am oprit ca să îi punem în vedere să respecte reglementările în vigoare." Elefantului roz, bineînțeles.

Am plecat de acolo îngândurați, dar tot mai hotărâți să continuăm lupta ca justiția să fie dreaptă pentru toți. Pe drum spre Curtea de Apel, unde se judeca redeschiderea anchetei 10 august, i-am scris un mesaj ministrului de Interne, Marcel Vela, în care i-am povestit cele întâmplate în fața instituției și i-am spus că sperăm să îi cerceteze pe jandarmii abuzivi. O oră mai târziu, ministrul de Interne m-a sunat și ne-a cerut scuze, apoi ne-a invitat să venim cu elefantul la MAI. Nu ne-am întors, nu aveam de ce. La finalul discuției, după insistențele mele, Marcel Vela mi-a spus că îl retrace de la coordonarea misiunilor Jandarmeriei în 10 august pe cel care a dat ordin să fim agresați: șeful Jandarmeriei Române - Bogdan Enescu. I-a luat boii de la bicicletă, cum s-ar zice.

La Curtea de Apel, elefantul Declic a fost din nou vedetă. Zeci de jurnaliști îl așteptau, cu camerele îndreptate spre stradă. Am punctat momentul, am dat declarații de presă și am continuat drumul la DIICOT, unde pe elefantul "Pantilimon" îl așteptau zeci de protestatari care scandau și l-au aplaudat.

Apoi, în Piața Victoriei, elefantul a întâlnit celebra girafă din fața muzeului Antipa. L-am dus ulterior în centrul pieței, iar acolo au urmat alte declarații date jurnaliștilor. Era atât de cald, încât mi se lipiseră tălpile pantofilor de asfalt și mă ustureau picioarele. În piața pustie am închis ochii pentru o clipă, în arșița soarelui, cu gândul la 10 august 2018. La oamenii care fugeau din calea gazelor și a tunurilor cu apă, la copiii care de abia mai respirau, la jurnaliștii bătuți în timp ce încercau să își facă meseria. Pentru ei toți vom continua lupta, până când vinovații vor fi trași la răspundere.

Elefantul 10 august și-a atins scopul: a fost văzut de autorități, de bucureșteni, a apărut peste tot în presă. Distribuim filmul cu elefantul roz pe Facebook.

Francisc BALOGH

Înfundătură

În înfundătura asta
cu pretenții de loc de viețuit,
încă nerasă de pe harta sufletului,
îngerii aterizează cu parașuta,
Sisif împinge luna plină
împietrită în inimile trecătorilor,
tăcerea se pregătește de ambuscadă
asupra lumii și asupra sieși,
puținii poeți care mai sunt aici
scriu ca posedații ca și cum
ar defini indubitabil însăși mântuirea,
fundația nopții se cutremură -
câteva cărămizi din ea,
căzând ne taie calea și
orice punct de echilibru,
nostalgia dureroasă a versurilor
detonează clipa spre interior,
cioburi mărunte de dor ne trec prin carne,
timpul, secunde sunt în picaj liber,
viața călătorește cu noi
într-o căruță!

Disimulând entuziasmul zorilor

Noaptea
își lăsa încet
mantia întunecată
peste predispoziția
spre melancolie a acelei seri,
vidul nesomnului nostru
hoinărea de la un capăt de lume
la altul - din iad până în rai și înapoi.
Luna știa că la acea oră
iubirea de mult nu mai trage
cu gloanțe oarbe
și nici cartușul rămas pe țeavă
nu e cel destinat, îndreptat spre inimă.
Ne simțeam
ca-n vestiarul existenței,
probam aceeași viață
disimulând entuziasmul zorilor.

Alina-Roxana POPICA-SAVIN

Impas

De mi-ar fi simplu să vorbesc,
Să dau cuvintelor culoare...
Dar eu nu pot, doar bâiguiesc
Un fel de șoapte ordinare.

Un sens de-ar fi ca să găsesc,
Să strig la aer ce mă doare...
Mai bine tac și m-adâncesc
În trupul meu de muritoare.

Am plecat

Îmi cer iertare, soartă, că te-am scris
Pe foi mai mult cu-ndurerare.
Nu am știut că am transcris
Doar părți din vise ordinare.

Povestea-mi goală am descris
Ca operă de artă.
Cât de păcat că-n manuscris
Am pus o ființă spartă.

Dar nu-i nimic, destin prescris,
Te las la lume poartă
Să ies prin tine ca rescris
Volum de rimă moartă.

Separație

Atâta doare tot ce-n mine-arunci,
Cuvinte reci și vorbe de ocară...
De parc-ai vrea pe suflet, cu porunci,
Să îl închizi în greaua lui povară.

Separație

Atâta doare tot ce-n mine-arunci,
Cuvinte reci și vorbe de ocară...
De parc-ai vrea pe suflet, cu porunci,
Să îl închizi în greaua lui povară.

Rămân din mine triste amintiri
A chipului ce-am fost odinioară.
Îmi curg prin vene vechile simțiri
Căci tot ce mă-nconjoară, mă omoară.

Acum te las, tu urma să-mi petreci
În clipe în uitare-amanetate.
Te voi privi cum lângă mine treci
Fără să vezi că-s și eu vietate.

Vremelnicie

De timpul meu o clip-ar sta,
Să nu mai curgă-n răsfirete
Secunde-aiurea-mprăștiat,
Și-n mine pace-ar exista.

Dar el nu stă, nebun aleargă
Și al meu trup cu el îl poartă.
Acum trăiesc, acum sunt moartă,
De parc-ar vrea doar să mă șteargă.

Stai timp, oprește-te o clipă!
Din mine focul să se stingă
Și-n loc de el, să se prelingă
Duhu-mi ce-n tine se-nfiripă.

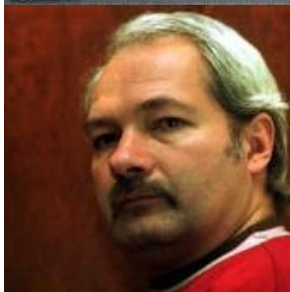
Început în forță

Și, poate, uneori, e de ajuns o palmă
Să ne trezim din visul ce-am dormit.
Chiar dacă-i grea ca o rece sudalmă
Sau de ne face suflul obidit.

Poate, adânc, simțim că ne destramă,
Dar nu-i sfârșit, e-un început pripit
Și ne trezim ca rupți din diafragmă,
Din basme-n care doar am copilărit.

Deschidem ochii ca la o pomană
În care încă cerem ajutor divin.
Nu-ți plânge viață, e precum o doamnă,
E dulce și amară ca paharul de vin.

Mihail GĂLĂȚANU

CE FRUMOASĂ E FEMEIA (I)

Ce frumoasă e femeia în care
am nimerit! Cum am nimerit io
tocmai
într-o asemenea
femeie?
Nici nu-mi aduc
Aminte.
Ce frumoasă e femeia în care stau. N-am să ies din
ea niciodată – și totuși...
Sâni rotunzi, ca niște farfurii zburătoare.
Iar șoldurile se învârtesc singure pe masa de lucru a
olarului.
Părul, ce fantasmă binefăcătoare.
Iar ochii mă privesc
de dinlăuntru de lingoare.
Ar putea să mă învețe
dansul
chiar fără să-l știe.
Ce frumos e pântecul
fără de care
privirea mea nu s-ar arunca.
Ce frumos e vântul
Care în jurul ei adie.
Ce frumoasă e femeia în care am murit.

SE-ARATĂ CERUL NAȘTERII MELE

Se arată cerul nașterii mele.
Stea lângă stea, spuzire de stele.
Văd, departe, Centaurul și Casiopeea. Balanța, Spica,
Temida și Leul, Leul atotputernic. O sută șazece și
patru de stele. Cubul, a optsprezecea carte de Tarot
și, o, luna, enigmă!
Cedru, santal, mosc, scorțișoară, aga, sardonix, jasp
și malahit, nefrit, cu greierele drept totem.
Și psihopomp, și efrit.
Fecioara, strângătoare de spice.
Secerătoare. Dar și moartea-i o secerătoare
și, încă, oho, ce secerătoare.
Se apropie membrele mele unele de altele și se
strâng. Ochii încep, încet, imperceptibil, aproape
imperceptibil, să se rotească-n orbite. Carnea prinde
Să mă furnice, ca și cum m-ar mișuna, m-ar fremăta,
febrile, o mie de termite.
Se arată cerul nașterii mele,
Ca o vestire. Ca o premoniție.
Lipide pigmentînd o calviție.
Un cer pișcat de vărsat.
Ca un obraz trist, de copilă. Hic et nunc. Începe să se
scrie, acum și aici, cartea mea, filă cu filă.

ÎMPOTRIVA MORȚII MAMEI MELE.

MAMA MEA N-O SĂ MOARĂ NICIODATĂ.
ȘI MAMA MURI, ÎNSĂ FOARTE PUȚIN.

Mama mea n-o să moară niciodată.
Cum o să îmbătrânească un ochi al ei, repede voi
veni io
Și voi întineri pleoapele.
Cum fața ei o să se zbârcească, iute voi trimite
zugravii,
Să o zugrăvească.
Fără preget și fără șovăire, cei mai mari pictori voi
alege
Și-i voi trimite
Corpul său minunat să restaureze,
Frescă lângă frescă,
Precum frizele antice,
În poduri secrete, naosuri, atice.
Mama mea n-o să moară niciodată,
Eu însumi am s-o înghit, bucățică cu bucățică.
O voi sorbi și o voi scuipa la loc,
Mai frumoasă
Și mai curată.
Stropi-o-voi cu isop.
Și mai pogan se va albi.
Mama mea n-o să moară pentru că eu mă voi duce
acolo și
Mă voi ruga și rugăciunea se va face din nou, la
loc, mama mea.
Mama mea nu va avea cum să moară
Pentru că eu mă voi duce și mă voi face air-bag
În fața accidentului fatal. Mă voi duce și voi muri,
de fiecare dată, în locul ei.
Mă voi duce și o voi întineri metodic,
Apă vie îi voi aduce,
De acolo de unde se bat dealurile în capete,
Munții în cruce.
Pe oricine care mi-ar spune că mama mea va muri
Îl voi căsăpi. Îl voi săra cu sarea cea mai grunțoasă
și cea mai barbară
Și capul i-l voi pune înăuntru unui butoi,
Într-o mare de vin,
De vin și de pască.
Și mama muri, însă foarte puțin.

Ionel NECULA

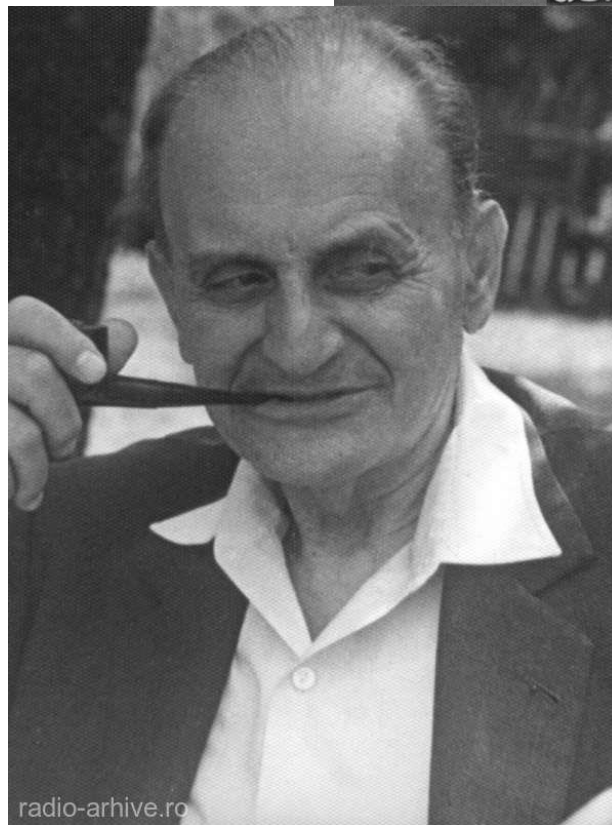
Noica și refuzul sociului

Multă vreme, decenii la rând, în anii odioasei dictaturi comuniste, diaspora românească, mai cu seamă cea din Franța, căuta și în România un dizident cu notorietate, cu autoritate cărturărească recunoscută și cu trecere în lumea liberă. În Rusia sovietică devenise foarte vocal neobositul om de știință Andrei Saharov, mai apoi Soljenițan, în Polonia se remarcase Lech Walesa și sindicatul Solidaritatea pe care îl crease din capul locului ca pe o organizație contestatară, în Jugoslavia Milovan Djilas, în Ungaria, protestarii se manifestau fățiș și destul de vocal în exil numai România rămăsese fără un dizident cu notorietate, un purtător de drapel în spatele căruia să se încoloneze numeroșii nemulțumiți de care era plină țara.

A fost România o țară conformistă și lipsită de reacții curajoase și riscante la adresa regimului totalitar? Nici vorbă, Doina Cornea, Paul Goma, Mihai Botez și încă mulțalții au dat dovadă de o cutezanță incredibilă prin reacțiile lor publice privind felul discreționar cum perechea prezidențială hotăra destinul României, numai că ele nu s-au articulat într-o mișcare de masă și n-a generat o acțiune cu audiență și cu prelungiri în straturile sociale, care să le confere susținere și să producă îngrijorare la vârf. Adevărat este că și securitatea românească a fost mult mai odioasă și mai de temut decât suratele ei din celelalte țări comuniste. Consuma, e drept, o halcă gene-roasă din anemicul buget național dar râvna cu care descoperea dușmani ai poporului peste tot trebuia compensată.

Situația devenise iritantă și stânjenitoare. Mai ales diaspora românească era deseori ridiculizată pentru inerția și lipsa de reacție a celor din țară la toate nesăbuițele perechii prezidențiale. Toată atenția era îndreptată spre Noica – singurul care putea să-și asume rolul unui Saharov valah și filosoful a înțeles din capul locului intențiile celor din exil. Fiecare nouă descindere în Occident a filosofului era așteptată cu alte nădejdi reînnoite și întâmpinată cu alte îndemnuri și provocări. Nu știu când voi ajunge și cât voi sta prin preajma voastră, îi scria Sandei Stolojan la 8 iunie 1982, înainte de ultimul salt în necunoscutul gândului propriu. A veni la Paris, comentează translațoarea de la Palatul Quai d'Orsay, ar însemna să se expună celor ce ar vrea să-l convingă să-și asume rolul pe care l-a respins până acum: să coboare în arenă, să facă un gest istoric tip Saharov. (...) Dinu Noica consideră că are alte obligații față de cultura română și față de el însuși (**Nori peste balcoane**, Editura Humanitas, București, 1996, p. 134).

Se-nțelege că fiecare nouă descindere în Paris și fiecare nouă întâlnire cu prietenii săi înstrăinați însemna alte discuții și alte încercări de a-l convinge că a venit vremea unui gest eroic. De fapt, lucrurile fuseser clarificate încă din 1972 când Noica i-a primit pe toți – chemați și nechemati – în salonul verișoarei sale căsătorită la Paris și, înainte de a i se adresa întrebări a cerut un răgaz de jumătate de oră să se explice. Momentul, altfel bine regizat, n-a mai fost o întâlnire prietenească, ci un fel de ședință solemnă. Ce le-a spus celor prezenți în acest cuvânt pefațatoriu? Transcriem din jurnalul Monicăi Lovinescu: *Intrarea lui Noica (în sală, ad.n.), ar fi putut destinde atmosfera. Dimpotrivă, a solemnizat-o. O acurtă îmbrățișare mai curând schițată, și*

Filosoful și eseistul Constantin Noica

apoi direct la catedră. Eram cu toții, oameni maturi, dar ne-am purtat imediat ca la școală. Ne-a invitat să ne așezăm. Am făcut-o. Ne-a rugat să ascultăm jumătate de oră, să ne spună ce are de spus, apoi fiecare vom dispune de 5 minute pentru a ne exprima rezervele pe care e bine să le notăm pe carnet ca să fim siguri că rămânem la obiect. Ne-am scos carnetele și pregătit stilourile. Un rest de luciditate m-a făcut să descopăr nu fără uluire că situația îmi convenea, de la Universitate nu mai cunoscusem acest tip de emoție. Noica mă întinerea deci considerabil, lăsându-mi senzația că în fața lui nu poți fi decât student, ucenic sau discipol. Mă și pșegăteam, blând, să devin așa ceva. Noica ne-a mulțumit pentru gestul de acum 10 ani (este vorba de tentativa celor din exil de a cumpăra libertatea lui Noica și scoaterea lui din țară. Acțiunea urma să fie intermediată de cel care era supranumit Șacalul și care mai făcuse astfel de intervenții pe lângă guvernele altor țări comuniste, evident, în schimbul unor mari sume de bani. Suma pretinsă pentru cumpărarea lui Noica era enormă, dar a fost strânsă până la urmă, prin contribuția substanțială a lui Ion Rațiu, Mircea Eliade, a leruncilor și a altor binevoitori din cadrul exilului românesc. Despre această tentativă, eșuată în cele din urmă, vorbește și Ion Rațiu în jurnalul său, publicat postum de fiul său la Editura Corint în 2016). Noica aflase de această de această tentativă, dar, cum a urmat o lungă perioadă de detenție, n-a avut nici o ocazie să mulțumească celor implicați). dar - a adăugat el - dintr-o crectitudine liminară trebuia să ne ajute a-l coborâ de pe statuia pe care i-o ridicasem. În acest sens a și scris articolelele pro-marxiste din Glasul patriei, ca să nu ne facem din el un idol.

(continuare în pag. 80)

Nu credea în altă rezistență, mai precizează Monica Lovinescu, decât prin cultură. De fapt dăinuire și nu rezistență. Dăinuire prin cultură. (La apa Vavilonului, vol 2, p.186). Faptul că regimul îl lăsa să-și scrie și să-și publice lucrările i se părea suficient. Învățase din detenție că trebuie să se declare mulțumit cu cât i de oferea. Rațiunea era simplă și până la un punct corectă. Regimurile trec, se primenesc, dar cultura rămâne, traversează veacurile și se fixează-n veșnicie. Dar cultura vizată de Noica era total diferită de surogatul proletcultist impus de noul regim comunist.

Constantin Noica în cămăruța de la Păltiniș

Așa era Noica și așa a rămas în conștiința celor care l-au cunoscut și i-au stat prin apropiere. Extrăgea dintr-un lucru sau dintr-un fapt de viață doar partea pozitivă și făcea abstracție totală de ceea ce conținea o nuanță respingătoare de oroare, de negativ. Chiar noul regim era privit dintr-o perspectivă generoasă și, în timp ce mulți din generația lui încercau o rezistență în munți, el căuta punțile prin care s-ar putea conecta la imperativele lui. În răspunsul său la scrisoarea lui Cioran publicată în N.R.F – scrisoare confiscată de securitate la percheziție și folosită în rechizitoriu, scrisoare rămasă necunoscută până la revoluția din decembrie își exprima deschis dorința de a colabora cu noul regim. Tu știi, îi răspundea scepticului, că suntem câțiva ce se refuză în principiu ideii de colaborare, dar chiar și noi am ajuns la gândul că se poate perfect colabora cu marxismul, și anume în chip marxist, de pe poziții contradictorii. Am și sugerat acest fel de colaborare, dar n-a fost încă acceptat (Istorie și utopie, Humanitas, 1992, p.156).

Cum să-l accepte? Marxismul nu era o doctrină filosofică asemeni celorlalte viziuni cunoscute în istorie, ci o dogmă infailibilă și definitivă în care nu trebuia schimbat nici măcar o literă, decât cu riscul de a fi considerat deviaționist. În timpul detenției i s-a oferit posibilitatea să citească 17 volume din seia completă a operelor lui Marx și Engels. Ce ai face dacă ai fi liber? – l-a întrebat colonelul anchetator în timpul când se pregătea eliberarea tuturor deținuților politici. Mi-a trecut o clipă prin minte să spun: Aș citi al 18-lea volum din Marx și Engels, dar m-am temut să nu mă considere provocator. Oricum, deschiderea sa generoasă față de partea pozitivă a lucrurilor n-a fost așa de puternică încât să accepte propunerea de a deveni colaborator și agent al

securității, iar dacă a scris **Rugați-vă pentru fratele Alexandru** a făcut-o tot din perspectiva convingerii pozitive, că identitatea poporului rus, cu mujicii, cu evlavlia lui pravoslavnică și cu supușenia lui față de tătucul din fruntea statului merită și un cuvânt de apreciere. Cum să te rogi pentru fratele-călău, fără a risca să participi la schingiuirea victimei, se întreabă Monica Lovinescu în aceeași pagină în care consemnează întâlnirea cu Noica.

Există, firește, o explicație. Fratele Alexandru evocat de Noica nu este kaghebizul feroce, tiranul sau tortionarul în fața căruia tremură întreaga ființă, ci un fel de Zosima cu înțelegere pentru om și pentru o viață în duhovnicie și pietate. Că în același cadru de viață co-există călăul și sfântul este o bizarerie pe care numai un slav cu sângele-n clocot și cu reacții imprevizibile poate s-o manifeste și s-o înțeleagă.

Cioran nu i-a tradus în franceză și nu i-a publicat răspunsul cum îl rugase Noica de teamă să nu-i producă nezaletă din partea autorităților. Abia târziu, după ce trecuse furtuna a dat peste scrisoare și-a inserat în jurnalul său intermitent aceste rânduri: am găsit în chip miraculos scrisoarea din 57 către C, o scrisoare de care aproape că și uitasem. Îmi amintesc că o trimisesem lui C. atunci ca s-o publice în N.R.F. ca răspuns la a sa – sperând că o va traduce el, cu extraordinara sa franceză – dar mi-a scris că n-o publică spre a nu-mi face rău. Încheia scrisoarea spunând je te dis une chose: tu es quelqu'un. Îmi amintesc că mi-a făcut plăcere; dar în 1972, când l-am revăzut, am uitat să-l întreb dacă mai are scrisoarea. O recitesc acum, îmi amintesc de tot ce investisem sufletește în ea, de tot ce s-a întâmplat din cauza ei, de tot ce a urmat - și-mi spun: du-te dracului de viață că frumoasă mai ești! Era tot un mod de a extrage grăuntele de frumos dintr-o situație hidoasă și, la limită, tragică.

Petre RĂU

[Cele mai duioase poezii despre mama]

Mamă îți spun

mamă îți spun am devenit bolnav
de o vreme un rău în mine zace
toți doctorii din lume n-au ce-mi face
iar eu mă simt din ce în ce mai grav

le dau și bani le dau de toate cele
le cer să-și facă treaba cât mai bine
dar nu prea pot durerea să-mi aline
iar uneori le-arunc cuvinte grele

tu nu mai ești simt lipsa ta anume
iubirea cea mereu mângâietoare
pe palma ta atotvindecătoare
aș da acum toți doctorii din lume

Întregul mamă

Mama se împarte la doi
la trei și la patru
și așa mai departe
mereu fără rest.

Ce număr perfect este mama
totdeauna egală cu suma divizorilor ei!

Mama se împarte începând cu unu
și cu cât împărțitorii devin mai mulți
tot mai puțină rămâne mama.

Singura diviziune imposibilă
pentru mama
este cumplita împărțire prin zero.

Legenda mea

mamă cred că tu te-ai născut din mare
pitită după valuri ești de nu mă mai vezi
dar eu știu cum îmi alegi tot felul de gânduri
pe care le preumbli între grădina ta și biserica tatei
tare mi-ar fi plăcut să-ți fi cerut sfatul
cum ce fac cu iubirile mele
pe care umăr să le mai atârni
când să le mai împlinesc cu atâta neputință
din toate însă
tu rămâi legenda mea care nu moare

Mama mea

mama mea
cea mai perfectă dintre țărâncile lumii
mereu cu ochii în pământ
trecând prin mine

dacă nu ți-aș fi revăzut chipul
în singura mea însingurare
în dorul meu orb așternut
iarăși aveam să uit
că mai ești
că mai sunt

Rugăciune (Corolar cenzurat)

Dumnezeul meu mamă
adă pace restului zilelor mele
și nu te mai prefăce că ești departe
știu că ai plecat din cauza greșelilor mele
dar m-ai iertat de aici și de acolo și de unde ești
că nu singur m-am lăsat dus de ispite
și n-am ținut seamă de blândețea
vorbelor tale
acum nu-mi rămâne decât să
le îngrămădesc scump în textele mele haotice

Adă liniștea în cuvintele mele
să nu mai țipe la lumea din afară de mine
singurul vinovat de trădare sunt
de nesăbuiță sunt
și parcă nici nu mai sunt

Mamă
vie împărăția ta facă-se măcar de acum înainte
voia ta precum la sânul tău la fel și unde
vremelnic sunt
că mai bine decât mi-ai dorit tu nu mi-a dorit
nimeni pe lume
ajungă-mi ceasul zilelor acestea
Amin

Unu (Teorema 3)

După o idee pe care o rătăcise mama
prin fetusul de dinaintea nașterii mele
aflasem deja că aș putea să fiu un unu situat
la granița dintre haosul mic și haosul mare
baleind când într-un univers
când în inversul acestuia
când într-o lume când în cealaltă
dar cele patruzeci de clase ale mele
deveneau precum cele patruzeci de pahare
de ziua mea
incompatibile cu raiul

special pentru mine dosise mama ideea
pentru micurinel ei
ea a fost cea care mi-a spus că
numai în liniște se poate ierta
așa încât am motive să prefer ca moartea
să mă găsească
într-un coș de nuielie iubit de cântecul ei
căci ea mama mea
ardea de dorința de a spune adevărul lumii

Așa cum în lipsa numărului nu poți
cunoaște lucruri
nici ea n-a știut prin cine anume
să se facă înțeleasă
fiindcă mama mea nu știa carte

Iulia-Maria CIHEREAN

Structura temporală în romanele „Zmeura de câmpie” (Mircea Nedelciu) și „Căderea în lume” (Constantin Țoiu)

Mircea Nedelciu a fost un prozator și publicist, originar din satul Fundulea, județul Călărași. A frecventat cenaclul Junimea, condus de Ovid S. Crohmălniceanu, făcând parte din grupul de poeți care au editat revista manuscris „Noii”, între anii 1970 și 1973. A debutat în revista literară „Luceafărul”, în anul 1977 cu scrierea în proză „Aventuri într-o curte interioară”. În 1981 a publicat „Efectul de ecou controlat”; „Amendament la instinctul proprietății” (1983); romanul „Zmeura de câmpie (roman împotriva memoriei)” - 1984; „Tratament fabulatoriu” (1986); „Și ieri va fi o zi” (1989); romanul „Femeia în roșu” (1990) - roman în colaborare cu Adriana Babeți și Mircea Mihăieș, precum și alte opere literare.

Mircea Nedelciu a citit în ultimii ani ai decadei a noua foarte multă proză SF la cenaclul pe care îl frecventa, Junimea. Totodată, în multe din prozele autorului („Tratament fabulatoriu”, „Femeia în roșu”) se regăsesc și diverse elemente de intrigă polițistă, acestea fiind unele dintre temele abordate de autor în scrierile sale.

Astfel, Mircea Nedelciu e considerat ca fiind „primul prozator programatic postmodernist din literatura română. Scrise într-o epocă istorică dramatică, prozele lui sunt printre cele mai coerente și mai autentice documente de însoțire ale lumii marginale din anii '80 ai secolului trecut.”¹

Opera investigată, romanul „Zmeura de câmpie (roman împotriva memoriei)” e diferită față de alte opere, pornind întâi chiar de la titlul neobișnuit, titlu despre care criticul Ion Bogdan Lefter a afirmat în prefața volumului că: „este o combinație ironic-oximoronică - căci zmeura nu crește de obicei la câmpie! - hrănește o aură simbolică obscură, la care s-ar putea ca autorul să recurgă nu pentru a stimula interpretări anumite, ci doar pentru a semnaliza neobișnuitul, misterul, neliniștea marilor operațiuni de recuperare/ reconstituire/ aproximare a profilurilor identitare pierdute. E strania «tufăraie» care-l atrage și totodată îl neliniștește pe copil, cu spini dar și cu fructe mici, roșii, dulci, parfumate [...]”² Tot din seria „ciudățeniilor” face parte și subtitlul operei „roman împotriva memoriei”, care este: „un titlu neobișnuit [...]”³ Ion Bogdan Lefter oferă niște ipoteze de interpretare privind acest *împotriva* din subtitlu. O primă variantă ar putea fi „împotriva” „a «memoriei» în sensul de depozitare a trecutului, a imaginilor noastre despre istorie, a rezumatelor schematice care iau locul complexității existenței.”⁴ În acest mod, Mircea Nedelciu nu agreează ideea de „memorie”, de trecut, alegând să cerceteze cât mai mult evenimentele ancorate în realitate. Un al doilea sens ar putea fi și „răzvrătirea” autorului față de

evenimentele relatate în mod glorios de regimul comunist privind istoriografia oficială, care a fost „un constructor de imagini eroice ale trecutului local.”⁵ Subtitlul se mai poate interpreta și în relație directă cu latura epică a scrierii. Astfel, „personajele explozează trecutul, însă fără mari succese, descoperind doar fragmente, frânturi de idei, semnificații incomplete, departe de «Adevărul» major al istoriei. [...] Ele se luptă cu propria «memorie» precară, pe care ar dori s-o întregască, fără ca așa ceva să fie posibil, dar și cu aceea colectivă, ultrareductivă, falsificatoare [...]”⁶ De asemenea, un alt element „ciudat” în romanul lui Nedelciu este și numerotarea capitolelor care se realizează cu litere de la A la Z. Această „numerotare” era - sau poate mai este și acum - folosită pentru țintele de tragere, pe care soldații, antrenându-se, le perforau cu gloanțe: A, B, C...”⁷ Totodată, aceste titluri conțin și niște subtitluri, unde se găsesc diverse substantive ce denumesc obiecte cu aceleași inițiale ca titlul respectiv, cu secvențe încărcate de sens figurat, cu diferite scrisori sau explicații din dicționar a unor cuvinte.

Desigur, cum era de așteptat, din seria „stranie” fac parte și protagoniștii scrierii lui Mircea Nedelciu, ce sunt trei la număr și care toți au același nume de familie: *Popescu*. Unul e Radu A. Grințu, cel de-al doilea e Zare Popescu și al treilea e Gelu Popescu. Numele acesta de familie sugerează banalul, cotidianul, dar și atemporalitatea acestor eroi. Sunt imposibil de plasat într-un timp precis, mai ales că aproape pot fi considerați ca niște „frați” din cauza numelui comun de familie.

Cei trei au aceleași origini incerte, îndoielnice, deoarece nu își cunosc familia. Sunt orfani, crescuți la casa de copii și sunt apropiați ca vârstă unul față de celălalt. Radu A. Grințu e născut în 1949, Zare Popescu probabil e născut în 1954, deoarece „în 1973 are un an de la terminarea liceului - deci, din 1973 trebuie scăzuți 1 și încă 18,” iar Gelu Popescu e „cu un an mai mic.”⁸ Așadar, încă de la debutul romanului se regăsesc numeroase incertitudini, insecurități și neclarități privind structura, personajele, timpul petrecerii acțiunii și desfășurarea acțiunii propriu-zise.

Romanul este scris la persoana a treia, fiind o înșiruire de evenimente, amintiri și fapte care nu au loc într-o manieră cronologică. E o serie de montaje, o explorare continuă a trecutului pentru a clarifica situația prezentă.

Opera debutează cu amintirea unei zile de vară, însă fără a fi precizat clar un an ca să putem să plăsam acțiunea într-un timp definit „Își mai amintea de curtea unei case la țară, o curte uriașă, un maidan aproape. Vara, bălăriile o podideau și o transformau într-o pădure de nepătruns [...]”⁹ Această imprecizie continuă și e frecventă în toată scrierea aproape, pentru că mereu acțiunea e plasată într-un timp vag: „într-o singură zi, anume o zi de vară, lungă și cu schimbări de tot felul [...]”; „în vara aceasta [...]”; „abia în anul următor [...]”; „în această vară am participat [...]”; „într-o zi mi-a căzut [...]”; „în ziua când mi-a spus asta [...]”. Se observă

(continuare în pag. 83)

regularitatea folosirii unui adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere sau de depărtare care sugerează o apropiere sau de depărtare a vorbitorului față de un timp imprecis al vorbirii. Abia la pagina 48 apare o primă mențiune a unui an bine definit, respectiv 1973, însă și așa această mențiune e însoțită de o notă improbabilă: „Nu s-ar putea spune cu precizie dacă în seara caldă de toamnă, să tot fi fost prin 1973, pe când stăteau amândoi și-și fumau țigările după apelul de seară pe o bancă din fostul parc dendrologic devenit de mai bine de trezeci de ani curte de cazarmă [...]”¹⁰ Mai apoi, la pagina 52 apare o altă notă privind un timp definit, anul 1976: „Dacă ar fi trebuit să scrie un scenariu al dimineții din 20 aprilie 1976, Grințu ar fi notat neaparat următoarele lucruri [...]” „După acest episod, în continuare în roman vor apărea o sumedenie de amintiri și rememorări ale protagoniștilor, toate regăsindu-se sub forma de „dimineața aceea”; „ziua aceea”; „vara aceea/aceasta”; „dimineața”; „ora patru după-amiază”; „8 dimineața în acea zi”; „zilele astea” și multe alte adevăruri de timp indefinite.

La pagina 113 apare un alt an-cheie al derulării firului epic: „În anul 1975, cetățeanul [...]”¹¹ După acest an precis, după cum era și de așteptat au fost menționate diverse alte date fără importanță, după care la pagina 172 e trecută mențiunea zilei de „1 iulie 1976, când Radu A. Grințu s-a întors dintr-un circuit prin nordul Moldovei și prin Maramureș.”¹² Mai apare o dată data de 1 iulie 1976, iar la pagina 221 a ediției consultate apare ultima dată fixă, anul 1977: „Pe țăranul G.P. zis Bobică l-am cunoscut în 1977, când avea șaptezeci de ani [...]”¹³ Astfel, reconstituind toate datele existente, putem conchide ideea conform căreia acțiunea romanului se desfășoară între anii 1973 și 1977. Pe lângă asta, apar în text numeroase trimiteri la alți ani, precum; 1945, 1954 etc, care fac parte din reconstituirea amintirilor celor trei eroi care încearcă să își descopere originile.

Pe lângă toate aceste date, unele fixe, altele vagi, o categorie ce ține de temporalitate este și timpul la care se povestesc toate întâmplările. Timpul romanului e unul preponderant prezent, care indică faptul că acțiunea s-ar petrece fix în momentul vorbirii, fix în momentul când lectorul ar citi textul.

Astfel, țesătura de temporalități din romanul „Zmeura de câmpie” de Mircea Nedelciu este una bogată, foarte încurcată, însă care clasează romanul ca fiind: „Un roman de mare originalitate. Cu o construcție ingenioasă, amuzantă, complexă [...]. Bogat ca materie epică, spectaculos prin scenariul său narativ, [...] romanul e o capodoperă non-conformistă, creație a unui mare prozator.”¹⁴

Cel de-al doilea autor chestionat de către mine este Constantin Ţoiu, care a fost un prozator și eseist, originar din Urziceni. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie din București în anul 1946. Ulterior, a fost redactor la Editura P.M.R. (1948-1949) și la Editura de Stat (1950-1952). A debutat publicistic în anul 1958, în nr. 8 al revistei „Gazeta literară” cu o proză scurtă. A debutat editorial în anul 1965 cu romanul „Moartea în pădure”. După aceea, a publicat o serie de scrieri precum: un volum de nuvele: „Duminica mușilor” (1967); romane: „Galeria cu viță sălbatică” (1967) – volum ce îi aduce consacrarea definitivă; „Însoțitorul” (1981); „Obligado” (1984) și „Căderea în lume” (1987). Constantin Ţoiu a fost încununat cu două premii: al Uniunii Scriitorilor în 1977 și al Academiei în 1978 pentru activitatea literară desfășurată.

Opinia critică afirmă despre opera lui Constantin

Ţoiu că: „Literatura lui Ţoiu relevă simbioza dintre un povestitor înăscut, un gânditor redutabil și un stilist de marcă, aceste calități intercondiționându-se și potențându-se reciproc într-o proză a ideii «încarnate» și a anecdotului semnificativ. [...] Ca niște fabule cu «punere în scenă» diferită, dar cu morală identică, acestea sunt legate subteran printr-o, cum ar zice prozatorul «relație simbolică», depășind cadrul strict epic.”¹⁵ De asemenea, în literatura lui Constantin Ţoiu se poate remarca o „seninătate degajată, evidentă mai ales în operele „Căderea în lume” și „Galeria cu viță sălbatică”, prin contrast cu tentele sumbre ale prozei «obsedantului deceniu».”¹⁶

În ceea ce privește romanul „Căderea în lume” de Constantin Ţoiu, țesătura de temporalități e complexă, precum întreaga scriere în sine. Este un roman scris la persoana I și combinat pe alocuri cu persoana a-III-a, singurul de acest tip al autorului: „narațiunea la persoana întâi, chiar combinată cu a treia, oferă o tranzitivitate convingătoare și veridicitate. E unicul roman din opera lui Ţoiu în care persoana întâi domină.”¹⁷ Atmosfera predominantă e cea de confesiune, de mărturie vie a unor gânduri, idei, sentimente și trăiri. Totodată acest caracter de destăinuire se regăsește și în ideea folosirii cu regularitate a timpului prezent, care denumeste o valoare temporal generală, exprimă atmosfera actuală a unei acțiuni, opunându-se în mod direct și evident altor două valori temporale, respectiv trecutul și viitorul.

De asemenea, timpul când se petrec toate acțiunile este unul închis, obscur, care accentuează și mai mult misterul. Frecvența nopții caracterizează perfect întregul roman al lui Constantin Ţoiu: „în noaptea cealaltă [...]”¹⁸; „pe la unu noaptea, ieșisem să fac raita mea nocturnă”¹⁹; „[...] prima noapte când încă nu aflaserăm unul despre altul cine eram cu adevărat și ce doream în realitate”²⁰; „noaptea, fluiera de unul singur în odaia lui”²¹; „pe la șapte, șapte și jumătate seara, mă deșteptasem din nou într-un frig de-a dreptul polar”²²; „ora șapte, la șapte abia mă trezeam, după somnul meu obișnuit de după-amiază”²³; „noaptea pentru noi doi de-abia începea”²⁴; „așa trecu toată noaptea în chin și așteptare”²⁵. Pe lângă că toată acțiunea se concentrează noaptea, ea are loc în mare parte iarna, în anotimpul rece, unde domnește frigul aspru și dur. Aproape fiecare capitol debutează cu această imagine rece a unei zile extrem de geroase de iarnă, când totul stagnează și e lipsit de orice vitalitate: „viforul creștea”²⁶; „la șapte păseam în țara nimănui, grădinița unde omătul atinsese aproape un metru înălțime, pregătit să trec «granița»”²⁷; „viforul nu slăbea [...] geamurile oblonite de ger abia lăsau să se strecoare lumina plumburie de afară.”²⁸ Astfel, „ninsoarea, frigul, totdeauna la început, deschid scenele și precizează socialul opresiv, fuga personajelor în singurătate ori în căutarea intimității. Frigul sugerează anotimpul, vremea-din-urmă și invită la recesiune și taifas.”²⁹ În antiteză cu această vreme geroasă și cu noaptea, în roman se regăsesc și secvențe (ce-i drept, mai puține) ce surprind vara, zile calde și însorite.

Totodată, o altă caracteristică în relație cu

(continuare în pag. 94)

Ion BARBU

(18 martie 1895 – 11 August 1961)

Orbite

Colo, dimineața mea,
Viu altar îți miruia:

Ca Islande caste, norii
În, dorită, harta orii,

Ageri, șerpilor ce purtai,
Șerpilor roșii, scurși din rai,

Și, cules, albastrul benții
De pe jerbele Juvenții.

*

Lăncile de iarbă mici
Le păzea cățeaua Bitsh,

Inimi mari dormeau pe țară.
Munți, cu sângele afară...

Cunoscut acelor zori
În fântâni, în șerpi, în nori.

[Din ceas, dedus...]

Din ceas, dedus adâncul acestei calme creste,
Intrată prin oglindă în mântuit azur,
Tăind pe înecarea cirezilor agreste,
În grupurile apei, un joc secund, mai pur.

Nadir latent! Poetul ridică însumarea
De harfe resfirate ce-n zbor invers le pierzi
Și cântec istovește: ascuns, cum numai marea
Meduzele când plimbă sub clopotele verzi.

Grup

E temnița în ars, nedemn pământ,
De ziuă, fânul razelor înșală;
Dar capetele noastre, dacă sunt,
Ovaluri stau, de var, ca o greșală.

Atâtea clăile de fire stângi!
Găsi-vor gest închis, să le rezume,
Să nege, dreaptă, linia ce frângi:
Ochi în virgin triumphi tăiat spre lume?

Increat

Cu Treptele supui văditei gale
Sfânt jocul în speranță, de pe sund,
Treci pietrele apunerii egale
Supt văile respinse, ce nu sunt.

Ți-e inima la vârste viitoare
Ca șarpele pe muzici înnodat,
Rotit de două ori la mărul-soare,
În minutare-aprins - și încrestat.

Statură

Să nu prelingă, să nu pice
Viu spiritul, rob în ea,
La azimi albe să-l ridice:
Sfiit pruncia ei trecea.

Sori zilnici, grei, ardeau sub dungă,
Ușor sunau în răsărit;
Și nori ce nu știau s-ajungă
Și munții, câți va fi-nălțit,

Suiau cu iezerii, să cate
La anii falnici, douăzeci.
Vedeau din ceasul ce nu bate
- Din timp tăiat cu săbii reci.

Mod

Te smulgi cu zugrăviții, scris în zid
La gama turelor acelor locuri,
Întreci orașul pietrei, limpezit
De roua harului arzând pe blocuri,

O ceasuri verticale, frunți târzi!
Cer simplu, timpul. Dimensiunea, două;
Iar sufletul impur, în calorii,
Și ochiul, unghi și lumea-aceasta - nouă.

- Înaltă-n vânt te frângi, să mă aștern
O, iarba mea din toate mai frumoasă.
Noroasă pata-aceasta de infern!
Dar ceasul - sus; trec valea răcoroasă

Secol

Răsărit al creștelor de păsări,
Steme nicăiri în falfăit,
Bântuie, când soarelui voit
Arcuite pajurile cățări.

Seceri dintre secete-au sclipit!
Chemi zidul ars, cu ierburile cimbruri,
Anulare unor albe timpuri,
Sub arginții muntelui orbit.

Dioptrie

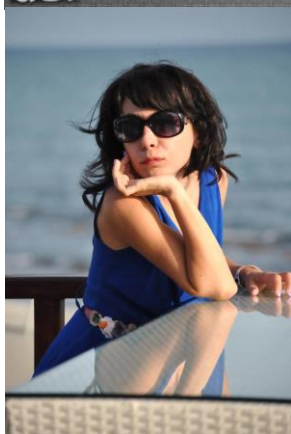
Înalt în orga prismeii cântăresc
Un saturat de semn, poros infoliu.
Ca fruntea vinului cotoarele roșesc,
Dar soarele pe muchii curs - de doliu.

Aproape. Ochii împietresc cruciș
Din fila vibrătoare ca o tobă,
Coroana literei, mărăciniș,
Jos în lumină tunsă, grea, de sobă.

Odaie, îndoie-n slabul vis!
- Deretecată trece, de-o mătușe -
Gunoiul tras în conuri, lagăr scris,
Adeverire zilei - prin cenușe.

(din volumul "Joc secund" - 1930)

Florina ZAHARIA

Scrisoteca 15, invitat Denisa Lepădatu

Când bați palma cu intimitatea ta și a lucrurilor tale, când te așezi comod în tine însuși și îți îngădui condiția și ființa de scris, doar atunci, numai atunci poți să lași lumii un semn. Semnul tău.

Derulăm, în câteva minute și cuvinte fără timp, filmul scrisului tău ca personaj principal.

Denisa Lepădatu este elevă în clasa a XII-a la Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, profil matematică-informatică intensiv informatică. Denisa este autoarea a opt cărți de poezie și proză scurtă, redactor la numeroase reviste literare din țară și din afară, făcând parte inclusiv din Editorial Board-ul revistei *Immortalists Magazine* cu sediul în New York. A primit numeroase distincții literare, dintre care le selectăm pe cele mai importante: Premiul APLER pentru promovarea tinerelor talente, pentru cele două cărți apărute în anul 2014; Premiul Municipiului Galați, pentru contribuția deosebită la dezvoltarea culturii, literaturii și publicisticii gălățene în rândul tinerilor; Premiul I la Concursul Național „Cele mai frumoase poezii de dragoste ale adolescenților” (2017), Premiul I la Concursul Național „Cele mai frumoase povestiri ale adolescenților” (2018), organizate de Clubul UNESCO-Adolescenții; Premiul I la Concursul Național „Ion Creangă” - povești. Este prezentă în antologia „Itinerarii”, apărută în 2019 la Editura Muzeul Literaturii Române din București, care cuprinde textele câștigătoare scrise pentru programul „Rezidența LiterArt Franța-România” - prima rezidență de scriere creativă și creație vizuală din România dedicată adolescenților.

Inimă și creier

De ce scrii? Ce reprezintă scrisul pentru tine?

Scriu pentru mine și scriu pentru eliberare. În momentele de preaplin interior, conștientul și subconștientul meu par că devin o singură entitate ce se materializează și revărsă sub forma cuvintelor.

Scriu ca formă de meditație pentru a putea obține o perspectivă mai amplă și obiectivă asupra lumii înconjurătoare și pentru a mă înțelege mai bine. Cu poezia îmi pare că vorbesc cu mine însămi.

Însă uneori, apelez la scris și pentru a-mi readuce confortul interior. Atunci când realitatea mă dezamăgește sau ceva mă întristează, îmi pare că mintea preia controlul oferind mâinii șansa de a-mi readuce liniștea și calmul.

Pe scurt, scriu pentru a putea supraviețui.

Unde scrii? Ce semnifică pentru tine locul în care scrii?

Poeta Denisa Lepădatu

Scriu de regulă în spații închise, dar cu priveliști largi (prefer de la înălțime), în liniște, desigur, și, dacă e posibil, în singurătate. Nu cred însă că locul în sine are vreo însemnătate anume și nici că-mi influențează prea mult rezultatul actului creativ, deși câteodată poate să inhibe procesul în sine.

Ce te inspiră oricând?

Lumea, privită din punct de vedere științific, îmi aduce de multe ori inspirația poetică de care am nevoie. Spre exemplu, îmi place uneori să privesc oamenii nu ca pe niște ființe pătimase, cu grijile și temerile lor, ci ca pe o sumă de atomi și praf de stele, cu trăsături ghidate de dubla spirală din celulele lor și de procesul evolutiv ce s-a petrecut (și se petrece) de-a lungul unui timp nedefinit.

Cu fiecare nouă perspectivă asupra lumii pe care știința mi-o deslușește, cu fiecare lege strictă pe care o impune, inclusiv cu limitările ce rezultă din asta,

(continuare în pag. 86)

ființa mea se revoltă în aceeași măsură în care se și bucură. Pe cât de frumoase sunt rigurozitatea și precizia, pe atât scrierile mele nu vor să li se conformeze, inspirându-mă să mă descătușez de limite și să creez lumi care mai de care mai nonconformiste.

Ce te liniștește și te aduce în starea de scris?

Starea de scris este dependentă, în general, de două lucruri: atmosfera generală, liniștea locului în care mă aflu (indiferent care ar fi acesta) și starea neliniștită a sinelui meu. Astfel, nu trebuie decât să găsesc un loc propice scrisului și să am la îndemână jurnalul sau laptopul.

De restul se ocupă neliniștea din interior.

Ai făcut vreodată terapie ca să te întorci la tine / la scris?

De-a lungul timpului am trecut de câteva ori prin blocaje, ca și cum ceva se pune de-a curmezișul în calea cuvintelor mele și le oprește din a putea fi așternute pe hârtie. În astfel de momente, am nevoie de perioade de introspecție pentru a găsi o soluție și a înlătura îndepărtarea inspirației. Uneori, soluția e ieșirea din zona de confort - riscuri, provocări sau înfruntarea unor temeri. Alteori, e doar o porție mare de clătite cu ciocolată și câteva zile dedicate unui roman. În orice caz, până în momentul actual, întotdeauna am găsit de una singură modalități de a ieși din această stare.

Cred că acestea se încadrează cumva la (auto)terapie.

Care sunt tabieturile tale poetice / cuvintele compatibile cu scrisul tău?

Tabieturi nu am, însă sunt două cuvinte ce se țin scari de mine și care, împreună sau separat, fie îmi oferă un start, fie

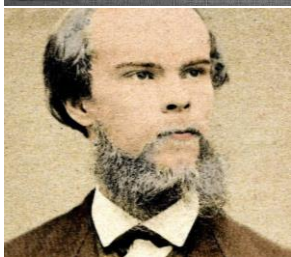
au chiar ele un rol crucial în transmiterea mesajului poetic în mod optim: inimă și creier.

Dacă nu ai fi scris, ce ai fi făcut?

Biologie moleculară, în special genetică și neuroștiință, iar pentru a putea aborda cele mai complexe probleme din aceste domenii la modul cel mai eficient și modern, aș studia matematică și informatică. De altfel, înspre domeniile menționate mă și îndrept în momentul de față și cred că, într-o anumită măsură, acestea ar putea substitui scrisul - știința nu este decât o artă mai obiectivă, nu la modul complet, dar suficient cât să-mi satisfacă simțămintele și să-mi mențină în stare de veghe propriile incertitudini.

Paul VERLAINE**Asfințituri**

Zarea vlăguită
 Varsă peste câmpuri
 O melancolie
 Ca la asfințituri.
 O melancolie
 Leagănă-n dulci cânturi
 Inima-mi uitată
 Tristelor apusuri.
 Vise defilează -
 Sori în asfințituri.
 Fiecare rază
 Cade pe nisipuri,
 Spectre înroșite
 Și neliniștite
 Umbre-n asfințituri
 Cad peste nisipuri.

*Traducere de Aurel Oancea***Nevermore**

Hai, biată inimă, ci hai, bătrân complice,
 Boi nou dă arcurilor tale triumfale;
 Tămâie grea altarelor de trei parale;
 Acoperă cu flori prăpastie și-aș zice:
 Hai, biată inimă, ci hai, bătrân complice!

Înălță-ți, dascăle, spre Domnul psalmodia,
 Zi-i, orgă răgușită, imnuri sunătoare;
 Îmbătrânitule, dă-ți fard pe urticare;
 Ascunde-ți, zid, sub țoale brune igrasia;
 Înălță-ți, dascăle, spre Domnul, psalmodia.

Sunați, voi clopoței, sunați și clopote!
 Că visul neînchipuit s-a întrupat,
 L-am strâns în brațe: Fericirea, -ntraripat
 Rătăcitor ce omului nu-i spune: apropie-te,
 Sunați, voi clopoței, sunați și clopote!

Și remușcarea-n dragoste: o știe-oricine.
 Fericirea-a pășit la braț pe lângă mine;
 Dar Soarta nu cunoaște niciun compromis;
 În fruct se află viermele, trezire-n vis.

*Traducere de Aurel Oancea***Clar de lună**

Ți-e sufletul ca un peisaj ales
 Ce vin să-l farmece bizare măști;
 În cântec de lăută, dansând, ies
 Tristeți, de sub vopselele grotești.

Cântând în modul lor minor iubirea
 Puternica și viața oportună,
 Nu par să știe ce e fericirea
 Și cântul lor se pierde-n clar de lună,

În clar de lună, blând ca o-alinare,
 Ce face păsări să viseze-n ramuri,
 Să hohotească de extaz izvoare,
 Izvoare mari și zvelte, printre marmuri.

*Traducere de Aurel Oancea***La plimbare**

Firavii pomi și cerul spălăcit,
 L-a' noastre haine, parcă tot zâmbesc,
 Când ele, nonșalante, strălucesc,
 Plutind ca niște-atripi, cu-n fâlfâit.

Și apa din bazin se înfioară
 De vântul lin, iar soarele pe-alei
 Reduce umbra crengilor de tei,
 Făcând-o-albastră, parc-ar sta să moară.

Escroci plăcuți, ibovnice șarmante,
 De jurămintе, inimi dezlegate,
 Noi oferim la toți cu bunătate
 Și-amanții tachinează pe amante,

A' căror mâini subtile știu oricum
 Să dea ades un suflu, la schimbare
 Cerând răsplată doar o sărutare
 Pe vârful degetului mic și, cum

Cumplit e gestul, chiar peste măsură,
 Printr-o privire seacă-i pedepsit.
 Dar contrastează-n urmă, negreșit,
 Cu iertătoarea gurii strâmbătură.

*Traducere de Aurel Oancea***Cântecul bun**

Acestei cărți în care cântă
 Iubirea să îi fie dat
 Să te găsească azi la pat,
 Tu, a vieții mele țintă?

În clipa binecuvântată,
 Să fiu gonit de acest rău,
 Chiar de la căpătâiul tău,
 Cu dragostea-mi înspăimântată?

- Dar dacă după-orice furtună
 Surâde viitorul iar,
 Lucit de-un soare de cleștar
 Pe fruntea-n flori ce se-ncunună,

Iubire să nădăjduim!
 Zău, fericirii toți din lume
 Vor invidia a' noastre nume,
 Atâta o să ne iubim!

Traducere de Mihai Rădulescu

Tănase DĂNĂILĂ

MANDYLION, antologie de poezie de Ignatie Grecu

Poetul-monah **Ignatie Grecu** își duce cu discreție pământeasca existență la Mănăstirea Cernica unde se *mi-ră cu o bucurie mereu proaspătă de întâmplările cele mai umile și mai ales de minunile creației* cum îl prezintă criticul Mario Irod.

Născut la Corod, școlit la Tecuci, își are începuturile creației în laboratorul literar al cenaclului *Calistrat Ho-gaș*, unde a deprins arta de a pune cuvintele în armonie și a le infuza emoții. Autor a șapte volume de poezie, este prezent doar pasager în viața literară, nu pentru că nu are suficientă combustie lăuntrică ci pentru că în trudnicia dulce a vieții monahale a deprins înțelepciunea de a trece prin viață cu pasul șoptit.

Ne oferă, ca pe o binecuvântare, semănătura de cuvinte, învelite cu lină adiere divină în care *Peste arsura sufletului celui însetat/ Poezia ca o rouă de sus a lăcrimat.*

Binecuvântată a fost ziua când mi-a dăruit cartea sa de nestemate cu un titlu în care *stă toată lacrima lumii*, numită **Mandylion** (editura Eikon, 2017).

O carte în care autorul a adunat un imens snop de poeme de pe câmpia întinsă a vieții. Mi-a inundat ființa cu bucurie dar și cu o dulce povară. Doamne, mi-am zis, voi găsi eu oare cheia potrivită să deschid ușa la **Cămara sufletului meu**? pentru a intra în ea fluidul divin ce mustește în aceste poeme și să nu le las risipirii?

Îl știam pe blândul poet-monah atât de drag mie și celor ce i-au sorbit nectarul sufletului său revărsat în pagini, dar și în oameni, știam că niciun cuvânt al său nu trebuie dus de vânt, iar starea care trebuie să-ți fie stăpână la apropierea de ele este: *smerenia*. Și cum ar putea să fie alta când, iată, ce găsim în ele:

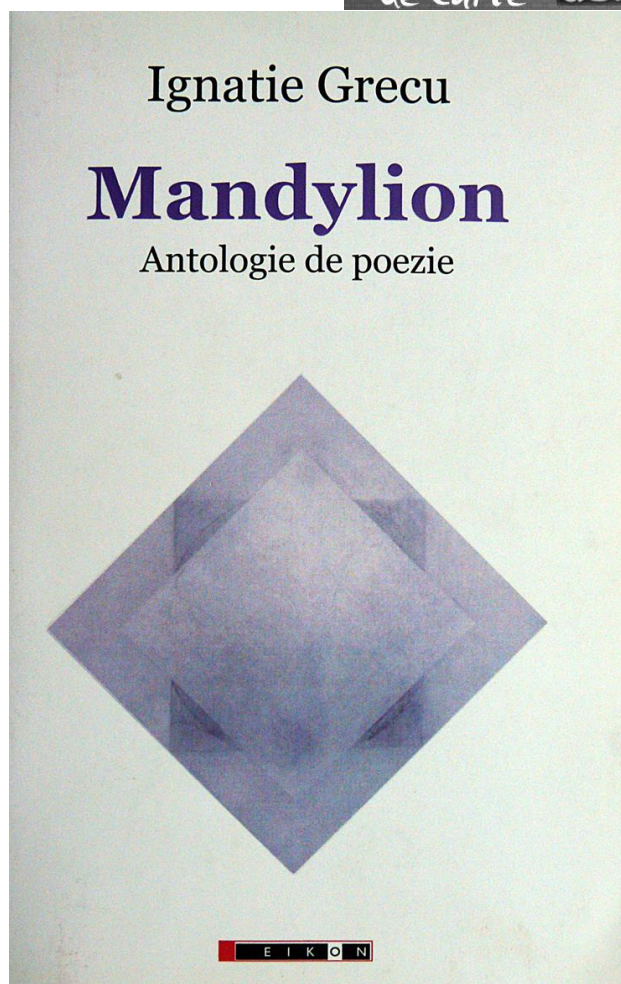
*Trecătoare prinsă a cuvântului
Pe care s-a întipărit
Ca prin minune pentru totdeauna
Chipul Tău, Doamne!*

Este cu neputință să desparți vreunul din poemele sale de sentimentul Divinului.

Poeziile din **Mandylion** sunt spice luminoase ce adie în vânt, sunt oglinda fără de pată a sufletului său ce coboară în inima cititorului cu interesul frățesc de a-l invita să iasă din patimile, întunericul, deșertăciunea și angoasele lumii, luminându-i calea spre frumusețe, spre curățire, spre adevărul divin, ajutându-l să vadă nevăzutul.

Poemele monahului **Ignatie Grecu** sunt rugăciuni ce înnoadă firele nevăzute între Dumnezeu și oameni.

Și am mai putea spune că poemele sale nu sunt ale sale. Când le-a scris el a fost un releu prin care a curs firul de apă lin și limpede din izvorul Divinității, cum de altfel, cu sfială, ne face această **Mărturie**: *Am adunat aici tot ceea ce am crezut că am scris mai bun și mai plăcut lui Dumnezeu, nu în puțini, ci în mulți ani. Nu este meritul meu. Ci numai osteneala, lacrima și suspinul. Strălucirea,*

câtă este, dacă este, aparține Domnului, care, adev-seori, m-a umbrit și mi-a călăuzit pana spre taina sfântă și preacurată a poeziei.

Poetul nu își ajunge sie însuși. El are nevoie de oameni dar, mai ales oamenii au nevoie de el să îi însuflețească, să îi scoată din pustie, să le arate și să-i aducă pe tărâmul înflorit al credinței, să îi ridice din cădere. Nu știu dacă poetul și-a programat această determinare. Fire smerită cum este, el nu agresează spiritul omului iar poemele sale devin șoapte, confesiuni, rugăciuni, stăruitoare chemări de a urca în *corabia zilei și a o ancora la picioarele lui Dumnezeu*. Iată chemarea sa, îndemnul său adresat sieși dar și omului întru trezie:

*Când iubești cu adevărat
pe Dumnezeu,*

*sufletul
Poate întrece
În strălucire,*

*izbăvit de-ntristare,
crinii frumoși*

ai luminii (Când iubești).

Poet de primul raft al celei mai selecte biblioteci, imprimându-și pecetea sufletului său în fiecare poem, acestea devin icoane la care privești și prin care privești căutând calea. Citindu-le ai sentimentul că atunci când le-a scris poetul nu a îngenuncheat cu picioarele ci a îngenuncheat cu inima.

Prefațată cu o aplecare până la contopire cu poezia sa, analitică și profundă, poet de mare și se-

(continuare în pag. 93)

Alensis de NOBILIS

Visul

La început, când nu era vreun Eu,
Însă nici El nu se-ntrupase-n sine,
Numai Cuvântul parcă tot mai greu
Creștea din goluri rotocoale fine

De apăru în jururi primul știu
Cu tâmpla sa de-aflări înaripată,
Era un Vis, dar visul nu e viu,
Chiar dacă naște omenirea toată.

Și cum eteruri fremătau a spune
Întâiul rost ca lujerul plăpând,
Cuvântul n-avea încă vreun nume
Că era fiu neștiutor, un gând.

Dar dintr-odată ochiul a deschis,
Iar Dumnezeu s-a întrupat în Vis.

Fără motiv

Ochii întunericului par de fapt euglene,
Steagurile uitărilor au indicatoare în vârf,
Amintirile cuiva au eșuat ca niște balene,
Timpul se furișează și i le ia ca un târf.

Zărilor, de-abia ieșite din ouă, au pene,
Șarpele dorinței pare mai degrabă un truc,
Depărtările pâlpâie de nenașteri în vene,
Pictorii respirațiilor trag un zen din trabuc.

Clipele trag după ele cărucioare de piață,
Nimeni nu prea știe ce înăuntru conțin,
Cerul se ține de un fir ambiguu de ceață,
Viile și-au dat foc să fie stinse cu vin.

Lustrele ochilor înfloresc tot mai vinerea,
Viorile au șolduri de pârguiri mai frumoase;
Serile toarnă amurgul în pahare să-l bea,
Zânele, părăsite de zâni, ne privesc fioroase.

De pe candela frunților, vezi, viețile picură
Gânduri scăpărate pe sub al minților tiv,
Doar liniștea susură fericită că-i singură,
Nu râde, nu plânge, nici nu vrea un motiv...

Pulberea privirii

Această liniște ne-a ocupat toate incintele,
A lăsat în urmă umbre să astupe cuvintele;
Vom plăti de acum doar cu cardul de amintiri,
Zărilor cumpărate le vom lipi de priviri.

Dirijorii culorilor s-au îmbătat, sunt criță,
Desfac cântecele nou-născuților de pojghiță;

Din când în când dau la o parte de pe cer un capac
Să vină zărilor de-acolo la cele de-aici dacă se plac.

Păsările gândului, poemele, oamenii, viile
Trimit scrisori pe frunți spre surorile lor, galaxiile,
Titanii privirilor acestora sunt ca niște bătrâni
Ce scot depărtare cu genele din imagine fântâni.

Crucile satelor, pe unde se întâlnesc paradise,
Duc pe brațe nopțile albe de mame promise,
Recensământul uitării vine în recunoaștere,
Acoperișurile caselor par certificate de naștere.

Apele sufletelor noastre s-au tot dus în exod,
Ochiul de dincolo le ia în priviri ca-n năvod;
Rămâne pe urmă, pipăie, doar pulberea amintirii
Ce nu-și mai găsește locul pe calea privirii.

Ține-te de mine

Flotele privirii duc în față faruri
Ce ridică-n vârfuri semne iluzorii,
Să ne dăm tristețea fericirii la zaruri
Până nu fac riduri zărilor trișorii.

Liniștile lumii ne-au băgat în ghips,
Cititori de vise ne desfac din crani
Sunete și raze ca dintr-un remix
Și le pun la locuri cu unelte stranii.

Stâlpii înălțimii ne susțin și astăzi
Vetrele din minte pripășite-n schele;
Au ieșit din forme lieduri de copii,
Vor cîna tăcere-n umbre de cișmele.

Fardul alb al frunții taie cu trasoare
Cu cuțitul minții ascuțit pe patimi;
Ia, această zare cade-n noi și doare,
Ține-te de mine, umbră, te cam clatini...

De după apus

Nu mă opri atunci când eu cerșesc,
Din carnea mea ce de pe cruce pleacă.
În ore-n care zări în sânge-mi cresc,
Apucă gânduri peste frunți să treacă.

Când pe sub vânturi s-a ivit răsăd
De ochi și lujeri pâlpâind a seară,
Trec trăgători cu vise peste vad,
Cu ochi de zare și cu pas de fiară.

Numai frumoșii parcă-s torturați
De muzici nubii în șoptiri de rouă;
Vezi, visătorii nu știu că-s visați,
Cred c-au ieșit din stele ca din ouă.

Chiar visele-s ascunse-n vizuini,
Parcă pândite cinic de o Lernă,
Furiș trec pe sub streșini beduini
Cu câte-o stea în frunte -e lanternă.

Apus s-a scurs din rana lui Isus,
Din foșnetele sângelui să cheme,
Dar pictori azi de respirații nu-s,
Cu lama zării s-au tăiat pe vene...

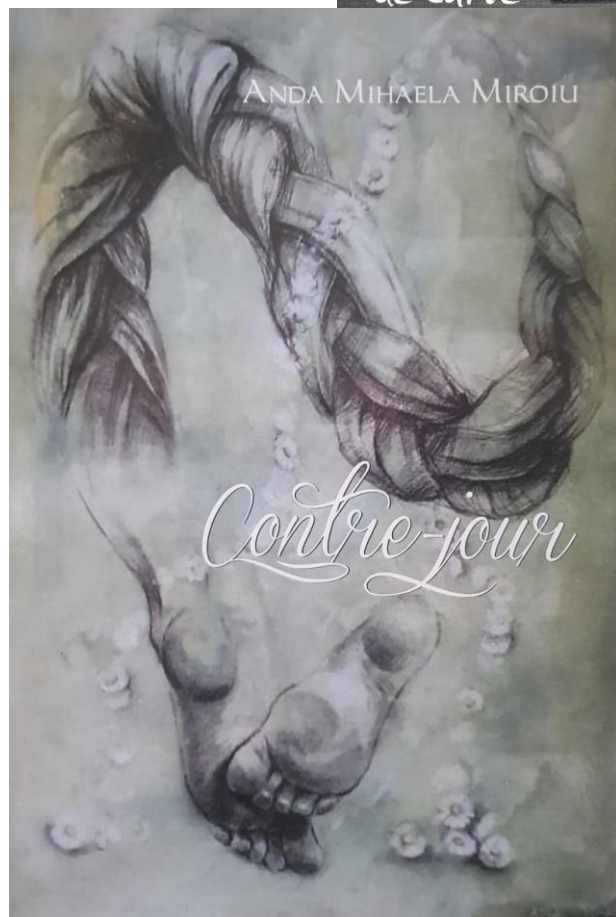
Diana TRANDAFIR

„Contre-jour”, o poezie construită din umbre și din cioburi

Menirea cărților este să fie citite și să încante cât mai mulți oameni. Când te gândești la o carte, aceasta poate însemna și un obiect frumos, însă, cu siguranță, o carte și una de poeme mai ales, reprezintă multă emoție, încântare, transformare, dezvoltare interioară, atât pentru cel ce o scrie, cât și pentru cititor. Apariția volumului Andei Mihaela Miroiu, volum intitulat „Contre-jour”, în 2021, la Ed. Detectiv Literar, București, reprezintă o astfel de încântare, mai ales că este oarecum un debut. Autoarea, locuitoare a Câmpiniei și membră în câteva cenacluri literare, a mai scris împreună cu poetul Dorin Boroianu, în 2020, un alt volum, la patru mâini, cum se spune („Double of white”, Ed. Contraste Culturale, Giurgiu). Se vede de aici plăcerea pentru vocabulele străine aparținând unor limbi de circulație internațională, mai ales că poemele din volumul despre care facem vorbire sunt și traduse în limba franceză de o talentată traducătoare, doamna Liliana Susu Ene. Coperta cărții și ilustrațiile interioare aparțin renumitului pictor Mihai Șerbănescu, motiv pentru care aminteam mai sus despre cartea „ca obiect”. Prefața, semnată de cunoscutul eseist Christian Crăciun, se intitulează sugestiv „Anotimpul de gheață”, iar coperta a patra găzduiește cuvintele de întâmpinare ale poetului Florin Dochia, cel care s-a ocupat și de corectarea și editarea volumului. Din perspectiva autoarei, „Contre-jour” a fost gândit să conțină două secțiuni: „Orbiri” și „Anotimpuri”, segmentarea fiind vizibilă mai mult la nivelul trăirilor exprimate de eul poetic.

Un număr de 42 de texte, toate dublate de varianta lor în limba franceză (unele dintre acestea purtând titlu, altele nu) alcătuiesc acest volum, ce reflectă emoțiile controversate dar profunde ale poetei, sub tot atâtea aspecte ce dau autenticitate notațiilor. Grație talentului pe care-l posedă, Anda Mihaela Miroiu reușește să scoată din ariditatea concretului cotidian eșantioane și să le încarce cu subtile înțelesuri. Atunci când își deschide aripile imaginației, plutind peste ceea ce e depozitat în memoria afectivă, ea selectează, filtrează și prelucrează materialul existențial, transformându-l în poezie. „O poezie cu o tăioasă șlefuire (...), alcătuită din succesive decantări, eviscerată până la abstracție”, după cum observă în prefața domniei-sale domnul Christian Crăciun.

Așadar, facem cunoștință în acest volum cu o poezie cu tentă impresionistă, construită cu migală din incizii

la nivelul versului (forme), dar și al simțirii (fondului). Mai mult, se poate observa cum poeta pune pe tapet teme universal valabile și simboluri mai vechi, mistere care neliniștesc, dintre care cel mai puternic este cel al orbirii/orbului, orbul fiind încarnarea unei stări de neliniște în fața neînțelegerii lumii, un alter-ego pentru sine și ceilalți, iar orbirea – neputința de a vedea adevărul ultim al lucrurilor: „Nu îți mai pot vorbi/ liniștea îmi este contur,/ pe dinăuntru mă șterge de culoare,/ pe dinafară mă desprinde de tine./ Tu, pentru orice asemănare,/ nume de orb, mă rupi de cuvânt”. Sunt și alte asemenea simboluri, toate alese cu grijă: albul, oglindirea, tăcerea, uitarea, iubirea care rănește, întoarcerea către sine, meandrele sentimentelor și ale trăirilor, toate legate indisolubil de resorturile Ființei. Este de luat în considerare că unele dintre aceste motive poetice sunt reluate, aliniindu-se astfel stilului caracteristic, prezent încă din întâiul volum publicat de A. M. M., de data aceasta fiind însă mai explicite, în exprimări încărcate de un elocvent patetism. Termenii utilizați ca material poetic, pliați pe trăiri intense și pe senzații ascuțite ca lama, scrâșnesc în sonorități de unghie purtată pe o suprafață lucioasă, semn că neputința e strigată cel mai adesea în gol: „Încă o spaimă/ și liniștea se strânge în colțul în care/ mă frânge ochilor lumină, sau... Pentru că toate încep cu NU.../nu găsesc nicio culpă în orbire,/ doar nopți fără somn/ și indiferența care taie iluzia diagonal”. Dactilografierea cu majuscule a unor cuvinte nu face decât să întărească senzația cititorului că este martor al strigătului ființei, substanța acestui volum

(continuare în pag. 91)

fiind, în cea mai mare parte a sa, un strigăt de neputință în fața orbirii. Absolutizarea mesajului se face, iată, prin intermediul unei tehnici la îndemână, însă nu este vorba de nicio sfidare, mai degrabă de o retorică ce reclamă în mod expres „pata oarbă”. „Cu pumnii strânși și maxilarul încheștat”, înfuntând curajoasă iluzia, astfel se vede poeta pe sine, fiindă aflată în căutarea acerbă a coerenței unui sentiment salvator.

Căile alese pentru a convinge sunt, după cum se vede, multe și, nu de puține ori, ocolite, semn al pendulării între stări diferite, uneori contradictorii: „nici azi, nici mâine.../ dinaintea orbilor/se adaugă priviri încheiate/ cum/ dinapoia gurii/ articulează note untoase”. În încercarea de a-și impune propriul adevăr, Anda Mihaela Miroiu apelează nu numai la stări și sentimente, ci și la tehnici din ce în ce mai uzitate în zilele modernismului. Semnele de punctuație uneori lipsesc, alteori, folosite cu parcimonie, duc unde trebuie, cele mai des selectate fiind (și cum putea fi altfel ?!) cel al mirării și cel al întrebării. Exclamațiile retorice îmbracă emoții și uimiri, interogațiile sunt și ele exclamative, adică sunt întrebări și strigăte preauimite, lansate într-un spațiu mare și gol, ce parcă absoarbe, ca în „Țipătul” expresionist al lui Edvard Munch: „să strigi sinelui din toți răunchii/ stând față în față cu orbirea/ ar fi de fapt/ o perforare vocală/ cu același tip de discurs/ să te poți face auzită,/ (prezint scuzele de rigoare),/ doar în situație extremă. Apelând la serviciul de urgență al propriului plămân”. Artificiu prozodic/stilistic ușor de recunoscut în volum este enjambamentul: „când plec/ luminii îi zdrobesc orbitele”, „ o peliculă translucidă/ îmi lasă ochiul uscat/ de o parte și de alta” etc. Acest stil unitar ar putea însă, la un moment dat, să obsedeze, ba chiar să plictisească un cititor mai pretentios, așa că recomand autoarei să își desfacă mai mult evantaiul stilistic și pe cel al limbajului poetic în textele sau în volumele ce vor urma. Evoluția e un lucru firesc.

Vorbind despre limbajul poetic, de observat că acesta se axează din plin pe neologisme, și ele semne ale înrolării în vremurile mai noi ale poeziei. Există, de altfel, și alte aspecte interesante ca tehnică: metafore insolite („arboarele chip genitor al timpului”, „dimineți aproape oranji”), jocuri alambicate de cuvinte, asemănătoare unor șarade („dogmatic preludiu libertatea de sens”), inversiuni neașteptate („luminii îi zdrobesc orbitele”), sau pur și simplu caracteristicile ruperi de ritm.

În contrapondere, mai mult în partea a doua a cărții (în ciclul „Anotimpuri”), vin și texte oarecum luminoase, cu exprimări echilibrat sonorizate, de o francă și binevenită simplitate a viziunii, cum sunt acelea referitoare la adolescență, la natură sau la copilărie. Personal, cel mai frumos poem al acestei secțiuni mi s-a părut cel ce împrumută ritmuri folclorice: „Poate.../ Poate macul, poate anul/ poartă spre pământu-i lanul/ Poate darul, poate locul/ taie din călcâi norocul/ Poate șansa, poate apa/ spală înapoia-i talpa”. În privința erosului, a unei așa-zise iubiri, eul auctorial simte clar că nu e de primit vreun răspuns.

Se conturează, în întreaga carte, urmele profilului unei poetici reflexive, de o corporalitate aparte: „dogmatic preludiu libertatea de sens/ (un fel de tâmplă lui dreaptă)/ pulsează spontan.” Tonul grav se mai schimbă și, pe ici pe colo, Anda Mihaela Miroiu lasă să răzbată și ironii ludice, ca în versurile ce urmează: „Te-ai gândit vreodată/ Din 59

să faci cifra perfectă?/ Ai înțeles cum este ea / așa!/ una care împunge/ Cinciul cu pântecul său dragălaș/ lângă mustățile aduse în ceafa lui nouă”. Alteori, autoarea are retorisme ce se așază peste un rictus amar și care, fără intenție poate, scot la vedere o inimă frântă, ca un fel de ofrandă pentru adevăr și speranță a împăcării cu sine.

Cum bine se știe, poezia poate vedea dincolo de orbire, spre limanuri de lumină ce se supun, precum apa lacului cercurilor sale, transcendentului. După ce parcurgem volumul „Contre-jour”, impresia lăsată este că Anda Mihaela Miroiu plonjează cu entuziasm în aventura sa poetică, creată din cioburi și umbre ce pot alcătui oricând un întreg, iar întregul acesta tinde să îmbrace misterul existenței umane. Autoarea volumului „Contre-jour” se implică serios în demersul său recuperator legat de resorturile sensibile ale trăirii și, astfel, toate se adună și se contabilizează în acest puzzele de „chipuri cioplite”.

Pentru un creator, cel mai important este să își îmbogățească lumea interioară și să încerce să o potențeze la maximum. E ceea ce Anda Mihaela Miroiu a înțeles pe deplin.

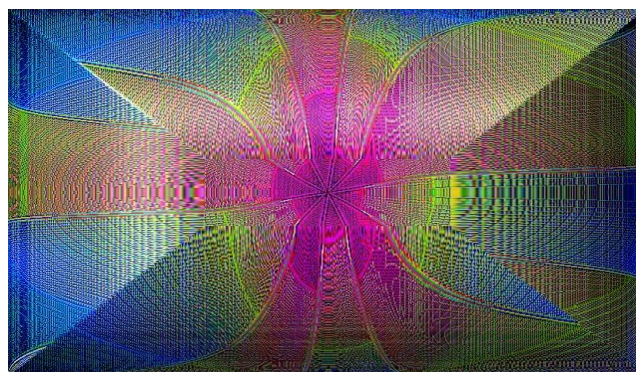
(urmare din pag. 88)

lectă cultură și simțire creștină, Dan Vorona scrie adevăruri la care nu ai cum să nu consimți. *Credința fără de margini în poezie, credința că în pânzătura ei este imprimat chipul Logosului întrupat spre mântuire și vindecare îl poate așeza pe fericitul protosinghel, părintele Ignatie Grecu de la Cernica, în frumoasa și tot mai mica familie a celor ce viețuiesc și scriu în umbra lui Dumnezeu.*

Poeziile protosinghelului-poet Ignatie Grecu pan-sează rănile sofisticate de răutatea zilei, de răvna noastră întru slava deșartă, de egoism, de invidie, de necredință sau prea puțină credință.

Dar, luați aminte la tânguiera și întrebarea sa: *Iată, poporul se plânge / Că noi trăim în zadar./ Dacă poeții n-ar cânta / Diminețile ar mai fi de cleștar?*

Primește cititorule poemele din **Mandyion** ale celui ce le-a scris la *umbra lui Dumnezeu* pentru că sunt lacrimi de cristal cu care îți poți spăla sufletul și gândul.

Virginia CHIRIAC

Coriolan Păunescu: Impulsurile ierbii

Lumea liricii păunesciene emană o imensă forță morală, ce rezultă din capacitatea uluitoare a unui eu poetic prins în mrejele propriului crez estetic, asimilat desideratului său creator, de a transfigura realitatea, în virtutea unui permanent ideal către perfecțiune. Coriolan Păunescu se înscrie în actualitatea literară, pe linia visătorilor romantici, cu o conștiință poetică traversată de un complex indicibil de melancolii difuze, de evanescente reverii și aspirații către un tărâm al armoniei universale, reprezentat de spiritualitatea simbolică a vechii Elade: „Cetatea, un lan al verii răscopt,/ s-oglindea-n ape ca o ie pe trup/ și luna, precum bătrânul ciclop,/ / din stele venea ca un dor neștiut.// Șoaptele grele, vineții, ale Eladei/ de marii săi fii păreau despuiate/ și-adulmecau în lungimea spadei/ pulsuri de inimi simțite în toate.// În Ithaca astăzi rătăcind fără voie,/ne strigă din vremi călătorul Ulise/ iar eu, pe cer, ca un altfel de Noe, / rătăceam în povestea marilor vise” (Repovestind din Elada).

Fiecare volum de versuri, publicat de Coriolan Păunescu, înalță un templu închinat frumuseții pure, etern încrustate în nelimitările unui timp anistoric, circumscris ordinii celeste. Maturizarea expresiei artistice nu împietrează cu nimic autenticitatea viziunii artistice și rafinamentul prozodic, caracteristici definitorii ale stilului acestui poet original, ba dimpotrivă, experiența toarnă în tipare noi, atent studiate, materialul poetic, urmând traseul evolutiv al progresului, atât de evident în ultima carte, *IMPULSURI IERBII*.

Volumul acesta se impune prin efervescența metaforică a discursului poetic, modulată în subtile tonalități de elegie modernă, pe acordurile de fond ale unui melos grav, într-o perfectă armonizare semantică și stilistică a planurilor expresive. Un visător *sui-generis*, un perfecționist macerat permanent de morbul îndoielii, poetul acesta atât de complex se află într-o insolubilă dilemă a aspirațiilor personale, trăind la dimensiunea incomensurabilă a spiritualității hyperionice, tentația zborului și a evadării din încorsetarea propriei ființe, disjunctă dorinței „extreme” de imersiune a cunoașterii în interioritatea abisală a propriului eu afectiv: „Iar am plecat să zbor, / cu aripa mea frântă, / iar am plecat...// Și încă mă tem/ de mitul grădinii, /cu flori incolore și reci,/de murgul meu tânăr/ care zburdă inocent prin frunzare.// Iar am plecat ca un nor, / jucându-mi calul visat/ în ritm cadențat și sonor/ prin clipe extreme...// Și-am zis atunci / că încă mi-e dor,/ de tot ce-am uitat,/ că mi-e sete și frig, / poate prea frig în vara cu ploaie de soare...” (Plecările mele).

Este evidentă strădania Eului liric de a depăși impasul

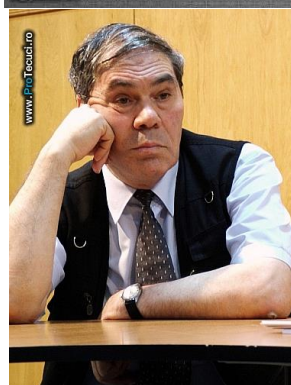

generat de ostilitatea unei realități alienante, iar soluția evadării în vastele orizonturi siderale ale ordinii cosmice ne duce cu gândul la poetul rus Mihail Lermontov, cu a sa *Corabie a văzduhului*. Regăsim la poetul nostru aceeași forță de plasticizare a imaginărilor în decoruri fastuoase, care se transformă într-o alternativă seducătoare a concretului cotidian: „Voi trece ca o săgeată încordată/ pe roșia inimă ca fructul de măr/ și să tresăr din iarba nevinovată// la ivirea Selenei ajunsă-n răspăr. //Nu mă vor plânge pe nicio cărare/ sirenele roze ale răzvrătitelor brize/ ce cheamă în adâncuri de mare// ochii sacri luminați de banchize.//Și, iată, ne strigă din noaptea lui/ căpitanul viteaz al corăbiei mele/ deși mantia nouă-i atarnă în cui// ca o margine renăscută din stele”. (Alba promisiune).

Într-o serie de poeme, Coriolan Păunescu își declină uimitoarele resurse de candoare adolescență, dezvăluindu-și disponibilitatea către visare, fascinat de spectacolul fenomenal al lumii și având la îndemână un ineputabil registru de mobilități ale fanteziei sale creatoare. Intensitatea și unicitatea trăirilor sale afective îi singularizează destinul poetic, fiind adesea și sursa unui sentiment dramatic de însingurare: „Voi trece-n liniștea unor petale roze/ când seara tremură în vile osmoze/ și amețit între zvâcnirile de sân/ să plâng atât de omenesc și pur/ din trupul ostenit de om și de nebun/ adunător al clipelor în pumn.// Și să mai trec în galben peste ochii tăi/ trei degete cuminiți ca anii mei/ și-același viu surâs pe chip de zei/s-alerge blând pe frunza unui tei...//Să mă prefac c-am început să cânt/ cu atâția sfinți nemuritori, în zori,/ prin ciclicele mari candori/ ce-au existat vreodată pe pământ!!! Iubito, știi, e o seară tristă-ntr-adevăr,/ iar părul tău înfășură călcâiul rece, adolescentin, / și parc-aș vrea să trec/ în liniștea din care vin,/din ce în ce mai singur și mai plin/ de roze vii cu iz amețitor al unor întristate și sacre flori de dor/ ce urcă și azi iubirea planetelor în zbor (Iubire).

Mareea efluviilor emoționale se retracează sub cenzura

(continuare în pag. 94)

Ionel NECULA

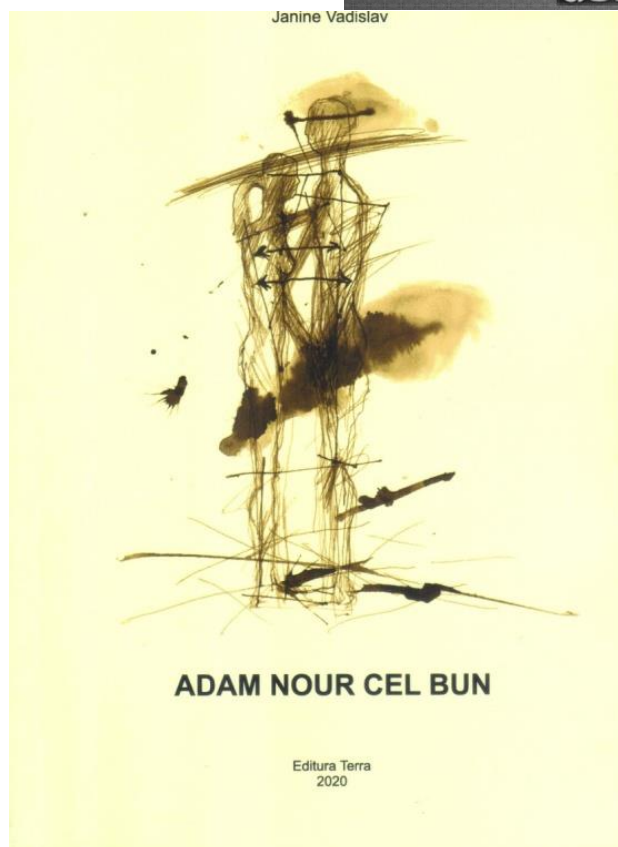
Janine Vadislav - o prozatoare crocantă și cu fistic

Autoarea noului roman **Adam Nour cel bun** (Editura Terra, Focșani, 2020) este deja o prozatoare cunoscută în spațiul cultural vrâncean și o prezență activă la manifestările ce se procesează în toposul nemurit de legendara Vrâncioaie. Este una din puținele prozatoare care mă intrigă și-mi place să-i urmăresc evoluția în timp și în consonanță cu direcțiile mai noi din proza contemporană. Spre deosebire de mulți dintre confracții care bat la porțile consacării literare, și care au scris mai multe cărți decât au citit întoată cochetăria lor cu literatura, Janine Vadislav chiar citește, este bine conectată la piața cărții și nu cred să-i scape prea multe dintre lucrările valoroase care aglomerează vitrina cu noutăți literare. Mereu, în frecventele noastre discuții telefonice, mă surprinde cu bogatele sale lecturi literare și-mi povestește de eforturile întreprinse pentru achiziționarea noutăților editoriale. A înțeles, ceea ce, din nefericire, mulți confracți ignoră, că actul de creație reclamă un contact permanent cu noutățile în domeniu, că imperativele se înnoiesc în permanență și că inspirația trebuie paralelizată neîncetat cu viața literară și cu noile cerințe prozodice.

Este deja autoarea mai multor volume de proză și-mi place să cred că a ajuns deja la o maturitate de creație care ne îndreptățește să sperăm într-o oxigenare a spiritului vrâncean și la afirmarea literaturii vrâncene în competiție cu ceea ce se procesează în țară și în lume.

Acum despre carte. **Adam Nour cel bun** este un inadap-tat. Rod al unei căsnicii eșuate, a trebuit să ia viața în piept și să-și asume destinul de ființă aruncată în lume și supusă la tot felul de izbeliști. Actor tânăr, talentat este bun, nu pentru că are o conștiință morală, ci mai mult pentru că este incapabil să facă rău. Pare un dandy și un răsfățat cu mare trecere la femei, dar relațiile sale sunt mai mult conjuncturale și lipsite de șansa prelungirii în timp. Tatăl său, Gicu, fusese acrobat la un circ, făcea zidul morții pe motocicletă și Adam se arată mândru de el. *Mi-aduc aminte, îi mărturisește Brigidei, ultima seară petrecută în bălciul ridicat departe de oraș în colbul oborului. Coca (mama lui) se învârtă în lanțuri, preocupată să-și țină fusta ușoară, din mătase, întinsă peste genunchi. Pregătit să urce pe zidul morții, Gică (tatăl) urmărește cu privirea o tânără care poartă o rochie ca a mamei lui, dar nu-i ea. Fata nu-l refuză și este gata să-l însoțească, după ce își face numărul. Motorul păcăne în draci. Gică e ca un zeu în scurta lui de piele (p.62).*

Pentru Adam, timpul este măsurat în intervale ce delimitează relațiile lui feminine. În afară de Brigida, de care am amintit, în viața lui se mai infiltră Mia, care-i

devine soție, Drăguța dar și altele întâmplătoare.

În prim-planul cărții este familia lui Adam, dar în corelație cu ea mai aflăm și despre alte familii menite să întregască o lume a satului – familia Trofin, cu care bătrânul Milea (tatăl Cocuței și bunicul lui Adam încercase niște afaceri), apoi familia Vasiliu, familia Baldovin – fiecare cu problemele și dramele ei. Multe din căsătoriile abordate în carte sunt prezentate cu desfășurarea întregului ceremonial religios obiș-nuit, ceea ce conferă discursului epic o anumită au-tenticitate.

Regăsim și în acest roman maniera proprie a au-toarei, cunoscută deja din lucrările anterioare, aceea de a dispune organizarea materialului narativ în secvențe distincte, aparent fără legătură cu subiectul principal. Aparent am spus, pentru că obiectul cărții nu este cronică unei familii, ci lumea în care aceasta se mișcă, toposul din care este extrasă, cu eposul și etosul ei. Or, privită din această perspectivă, cartea capătă valențe veridice și revelatorii.

Câteva cuvinte despre stilul adoptat de Janine Vadislav. Cine se așteaptă să regăsească în acest roman canoanele clasice ale unei abordări epice cu cap trunchi și coadă poate să renunțe la lectura ei. Autoarea refuză prin voie vegheată la respectarea de principii și reguli și face proză după cum îi dictează apetența sa pentru proză, pentru epică, pentru roman. Că dispune de virtuți narative este neândoi-elnic și chiar în această carte găsim multe dovezi evidente. Când Adam, într-un murmur tensionat im-ploră divinitatea să-i mai îngăduie o vreme de viețuire pentru că nu se simte încă pregătit, autoarea se expli-că: *murmurul e ca bobul de ploaie pocnind pe frunza lată (p.87 sau, în altă parte spune despre prietena*

(continuare în pag. 94)

lui, Drăguța că avea *piele poleită de lumina lunii* (p.174).

Uneori metafora capătă greutate conceptuală, devine revelatorie, în sensul conferit de Lucian Blaga, spre deosebire de cele plasticizante. Fără să știe ceva despre filosofie, Fina, mama Cocuței și bunica lui Adam strecoară în poveștile și câte o reflecție cu greutate metafizică: *Lumea este un copil zvăpăiat, neobosit, vesel, fericit chiar... până-ntr-o zi! Cum am fost și noi... dragjul meu* (p. 106). Și pentru ca reflecția să fie completă mai adaugă: *Ești o poiană înflorită, acoperită cu rouă în puterea verii, ești timpul pășind semeț prin lume. Anii vin șitrec, anotimpurile vin și se duc, zilele alunecă una după alta*

Și mai subliniem, măcar fugos și succint că spiritul de observație al autoarei, calitate esențială pentru un prozator, o ajută să desprindă așa de perfect trăsăturile care caracterizează un personaj că, dacă cititoru l-ar întâlni întâmplător pe stradă, l-ar recunoaște. Iată cum arată portretul Brigidei: *fața prelungă, îngustă, cu pomeți netezi, ca de cristal. Gura cu buze subțiri, frumos conturate, ochii mici sub sprâncene alungite până-n temple, fruntea înaltă deasupra căreia, de-o parte și de alta a cărării perfecte, două pale de păr din cel mai frumos brun de castană coaptă, înnodate în două cozi, se înalță ca o cunună pe creștetul divin* (p. 32).

Ar mai fi ceva: cartea abundă în dialoguri vii, surprinzătoare, și dinamice, ceea ce-i conferă dinamism și îmbie la lectură. Este, pot spune, o carte reușită pe care o recomand călduros cititorilor, s-o citească înveșmântați în straie de sărbătoare.

(urmare din pag. 92)

lucidității, în orgolioase distanțări față de perspectiva descurajantă a unei umanități în agonie, ce-și decimează idealurile într-o lamentabilă zădărnici existențială. Metafora zborului apare încrustată, ca într-o efigie, în superba imagine a „vulturului pleșuv”, cu aripa „beteagă”, pentru care, *deodată, totul devine prea strâmt//și cam strâmtă e lumea întreagă.//In ochi îi flutură viu timpul major/ și cerul este nevinovat ca o umbră,/ iar cel ce-l rănise-n ideea de zbor// își ferea speriat privirea-i nătângă.// Spre înalturi, cădea amețit și bizar/ un vultur al nopții ce pierdea dinadins/ strivit în prea albe lumini de coșmar...(Trecutele umbre).*

Emblematică pentru creația lirică actuală, prin noblețea formulei estetice și a rafinamentul arhitectonic al structurii ideatice, opera lui Coriolan Păunescu îl impune în prima linie a generației de poeți, reprezentativi pentru literatura postmodernă.

(urmare din pag. 83)

timpul este și meseria lui Babis Vătășescu care e reparator de ceasuri și scriitor. Ca reparator de ceasuri, personajul lui Țoiu întreprinde o muncă minuțioasă, și mai mult decât atât, e păpușarul care are puterea în mâini să controleze timpul după plăcerea proprie. Se construiește o relație specială între personaj și timp pe care-l poate „construi, modifica și manipula. Ca un scriitor, ceasornicul *fixează* ora, hotărăște durata secunde, *pornește* timpul [...]”³⁰ În această manieră, el e motorul care declanșează și decide toată energia acțiunii.

Astfel, romanul lui Constantin Țoiu dispune de o țesătură interesantă de temporalități, de numeroase secvențe și de idei ce compun sfera romanului politic românesc dintre 1965 și 1989. Irina Petraș a afirmat despre caracterul nocturn frecvent în roman: „Cum marile fantome ale trecutului se văd noaptea, „Cădere în lume” se va produce în regim nocturn, în «spațialitatea privilegiată» a nopții.”³¹

¹ Eugen Simion (coord. general), *Dicționarul general al literaturii române*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 2005, p. 574.

² Mircea Nedelciu, *Opere III- Zmeura de câmpie*, Editura Paralela 45, Pitești, 2014, p. 28.

³ *Ibidem.*, p. 15.

⁴ *Ibidem.*

⁵ *Ibidem.*

⁶ *Ibidem.*, p. 16.

⁷ *Ibidem.*

⁸ *Ibidem.*, p. 17.

⁹ *Ibidem.*, p. 35.

¹⁰ *Ibidem.*, pp. 36-48.

¹¹ *Ibidem.*, p. 113.

¹² *Ibidem.*, p. 172.

¹³ *Ibidem.*, p. 221.

¹⁴ *Ibidem.*, p. 30.

¹⁵ *Ibidem.*, p. 640.

¹⁶ *Ibidem.*, p. 643.

¹⁷ Constantin Țoiu, *Căderea în lume*, Ed. Art, Buc., 2007, p. 8.

¹⁸ *Ibidem.*, p. 34.

¹⁹ *Ibidem.*, p. 39.

²⁰ *Ibidem.*, p. 44.

²¹ *Ibidem.*, p. 50.

²² *Ibidem.*, p. 68.

²³ *Ibidem.*, p. 104.

²⁴ *Ibidem.*, p. 141.

²⁵ *Ibidem.*, p. 230.

²⁶ *Ibidem.*, p. 99.

²⁷ *Ibidem.*, p. 106.

²⁸ *Ibidem.*, p. 192.

²⁹ *Ibidem.*, p. 8.

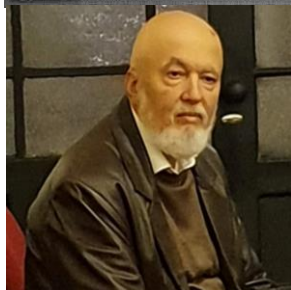
³⁰ *Ibidem.*

³¹ Irina Petraș, *Constantin Țoiu, în literatură română contemporană. Secțiuni*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1994, p. 49-54 apud. Constantin Țoiu, *op.cit.*, p. 338.

Bibliografie

- Nedelciu, Mircea, *Opere III- Zmeura de câmpie*, Editura Paralela 45, Pitești, 2014.
- Petraș, Irina, *Constantin Țoiu, în literatură română contemporană. Secțiuni*, Ed. Didactică și Pedagogică, Buc., 1994.
- Simion, Eugen (coord. general), *Dicționarul general al literaturii române*, Editura Univers Enciclopedic, Buc., 2005.
- Țoiu, Constantin, *Căderea în lume*, Editura Art, București, 2007.

Dorian MARCOCI

Armonie

Sunt fulgi mari, ușori, pufoși
Ce nu cad, care dansează,
Stânga, dreapta oscilează,
Se ridică unduioși,

Se înclină, reverențe
Arcuite le mimează
În grupuri ce gravitează
Între ele cu tandrețe.

Au atâta nonșalanță,
Atribut care-l păstrează
În mișcarea ce urmează
Relativă în distanță.

Se transmite-o bucurie,
Din senin parcă-i ghidează,
Declanșând stări ce vibrează
Cu o blândă armonie.

Așteptare

De când te-am așteptat ninsoare!
Mi-ai luat cu tine gândul să-l robești
În lumile păstrate de povești
Cu taine depănate la culcare.

Fulg după fulg cern bucurie,
Se-aștern pe frunze aspre, pe noroi,
Pe haine, fețe triste cu nevoi,
Pe zâmbet de copil părănd să știe

Cum să transforme din momente grele
În clipe de odihnă și curat
Cu inocența care s-a păstrat
Profund în taine paralele.

De când te-am așteptat ninsoare!
Toți ani-aceștia cât te-am neglijat
Îi strâng acum cu grijă împăcat
Că mai am timp ca să îți cer iertare.

Veghind la geam

Pospai de stele mici. Au ațipit
Pe-al meu pervaz, albe în noapte,
Sau poate tănuite șoapte
Au înghețat pe-un drum închipuit.

Și vin c-un clinchet de speranță
Fulgi-stele, parcă într-un joc zglobiu
Să afle și să-ntoarcă în pustiu
Ce pot să strângă din a noastră viață;

Mulți mă privesc, o clipă de mirare...
Poate acolo unde-s încropiți,
În munți de gheață veșnic adormiți
Nu locuiește-așa o „arătare”.

E tot mai frig, dar nu le pasă,
Se-așează peste tot într-un strat greu
Creând o lume-n gând cu gândul meu
Veghid la geam lângă perdeaua trasă.

O melodie

Ascult o muzică; mă înfioară.
Sunt ani din tinerețe adunați
Atât de vii, atât de-apropiați,
Ce tainele naive mai strecoară.

Scântei răzbat în gând c-o frământare:
Câte dorinți, speranțe se-mplinesc?
Grăbindu-mă sau așteptând trecură
Momente ascunzând o ezitare?

Ascult o muzică și sunt departe,
Mă înfășoară-o dulce armonie,
O mână fină-mparte bucurie
Din foi de suflet prinse într-o carte.

Pe frământări o liniște târzie
Se odihnește fără resemnare,
E-atâta vreme într-o împăcare
Și-atâta dragoste-ntr-o melodie.

Amprente

Se leagănă mesteceni subțiratici
Atinși de aripile reci de vânt,
Frunze uscate-aleargă pe pământ
Sub cenușul norilor apatici.

Cetatea-i cufundată-n amintire,
Fiece zid păstrează o poveste,
Amprenta unei lumi ce nu mai este
Acum se odihnește în privire.

Creneluri, șanțuri, poarta învechită
Așteaptă-un ordin înghețat în timp,
Doar sunetul de clopot în răstimp
Dă semnul vieții care mai palpită.

Ecouri de copite-ating granitul?
Este-o fereastră care bate-n gol
Lăsând să treacă timpul, un simbol
Pe care se clădește infinitul.

Împreună

Ca doi iubiți trunchiuri se alipiră,
Doi zvelți mesteceni, albe reverii,
Sfioase ramuri versuri odihniră
De taină conturată-n poezii.

Ramuri subțiri se-ntrepătrund golașe,
Plutește-n jurul lor o mângâiere,
O fantezie-a clipelor gingașe
Ce-n dragoste găsesc mereu putere.

Doi zvelți mesteceni, albe reverii,
În vântul aspru dorul și-l măsoară,
Căci într-o iarnă-a orelor târzii
De-s împreună nimeni nu-i doboară.

Cătălin RĂDULESCU

De veghe la monumentul cu eroi

- Ce dorește domnii?...

Unul din *domni* prezintă un document, nepărând a fi fost deranjat la timpan de mica disonanță gramaticală a interlocutorului în uniformă.

- Grup organizat..., întări grav **domnul** care înmânase hârtia, cu un ușor ton conspirativ, de parolă ilegalistă.

- Aaa, domnii e tovarășii!..., exclamă celălalt, păcătuind pentru a doua oară în jumătate de minut. Pofțiți, pofțiți, vă așteptam!..., zâmbi fals, culisând mica baricadă metalică zăbreliată pe rotile, dar cu pecetea inevitabilei stele pe grătar.

Pentru mai multe secunde, dispozitivul nu vru să execute ordinul. Era firesc. Atât de rar i se cerea să se lase dat la o parte, încât praful ce îmbâcsise demult vaselina inițială de pe rotile formase o mazăgă densă, ca de noroi temeinic stratificat pe roțile unui autoturism ce tocmai a străbătut o tarla generos bătută de ploaie. În cele din urmă, manevra fu executată în acompaniamentul unui scrâșnet ca de mărfar ce pune o frână bruscă, nesezizând la timp că a ajuns în gara-triaj.

Pe post de vizitatori, li se dăduse acces spre a vizita partea de monument pe care muritorii de rând nu-l puteau admira din acea poziție decât pe post de pietoni ce trec pe stradă pe lângă acea secțiune de gard a parcului. Restul, se puteau apropia de ansamblu doar dinspre intrarea principală a parcului, staționând pe esplanada generoasă, sub privirile vigilente ale celor două santinele aflate de o parte și de alta, străjuind parcă Flacăra Eternei Recunoștințe ce veghea somnul Eroilor Clasei Muncitoare, dar și criptele ce se înșiruiau circular pe extremitățile ansamblului, în care odihneau pentru vecie osemintele celor ce-și dedicaseră viața poporului, clasei muncitoare, cauzei socialismului și al Visului de Aur al Omenirii - comunismu', care într-o bună zi - nu era nicio îndoială - avea să se oploșească peste întreaga biată Planetă.

- Eh, tovarășă Galinaceea, începu tovarășă Ratza cu tremolo în glas - cinstea asta de a vizita Monumentul din spate o datorăm tovarășului Satîrc, care a umblat atâta pe drumuri ca să obțină aprobările!...

- Așa e, tovarășă Ratza, așa e!..., încuviință tovarășă Galinaceea, la rândul-i vizibil emoționată. Tovarășe Satîrc, se întoarce dânsa spre dreapta, din suflitele noastre, un sincer *vă mulțumim!*..., izbucni ea în lacrimi, înainte cu o secundă de a-și fi găsit batista în poșetă.

Tovarășul căruia i se adresase mulțumirea continua să se plimbe, în mijlocul grupului, cu mâinile la spate, pași măsurați, chip solemn și privire ținând vizionar pe de asupra capetelor celorlalți, față de care era, de altfel, mai înalt, cu câțiva centimetri buni.

- Lăsați, tovarășă, lăsați!... Merităm!... Dacă nu noi, atunci cine?... Dacă nu aici, atunci unde?... Noi, noi care am suferit, luptat și muncit sacrificându-ne tinerețea în ilegalitate, merităm această cinste, în spatele Monumentului - cetățenii de rând n-au decât să-l vadă doar din față - neavând a ne tulbura din meditația și recreerea pe care poate le facem în acest loc sacru, lângă Eroii noștri din prima linie, morți pentru libertate (toți, aflați în criptele dispuse circular în jurul ansamblului expiaseră fie din cauze naturale, fie în închisoarea moscovită Lubianka în timpul Marii Terori, fie

se măcelăriseră între dâșii, imediat ce puseseră mâna pe putere).

- ... dragă, o trăsese de o parte soțul pe tovarășă Galinaceea, printre puieții de molizi și brazi din generosul spațiu verde - de câte ori nu te-am atenționat să nu mai folosești expresii bigote, condamnate de istorie?... Cum adică *sufletul*? Și mai faci și pe alții complici, mulțumești și în numele lor, cu o expresie care amintește de divinitate!...

Tovarășă lăsase privirea-n pământ spășită, pregătită parcă a începe să-și facă autocritica.

- Puțină grijă în exprimare... tovarășul Cilibiu, aici cu noi, știi că are funcție mare... ce Dumnezeu!... așa...

În foșnetul ușor și primăvăratec al puieților de conifere, se auzea acum vag, în surdină, imnul de căpătâi al oricărui bolșevic serios - **Internționala**. Comandantul gărzii, conștient fiind de ce are în bățatură, se gândise să ia o inițiativă constructivă punând imnurile de profil la stația de radiolație, convins fiind că va produce vizitatorilor o mare plăcere. Și o nimerise. Pentru câteva minute, aceștia se opriră în loc, cu imobilitatea afișată evocând parcă un moment de reculegere.

- Ce frumos!..., smârcâi pe nas tovarășă Galinaceea, susținută de braț prevenitor de tovarășul Satîrc, care îl consola concomitent și pe tovarășul de viață al acesteia, bătându-l prevenitor peste cotul drept. Doar pentru asta ne-am jertfit tinerețea, ne-am închinat cei mai frumoși ani cauzei Clasei Muncitoare, Partidului...

Tovarășul Cilibiu, care până atunci rămăsese filosof, se desprinsese de grup, având o vagă durere de măsea, mărturisindu-i de altfel cu câteva minute înainte tovarășului Satîrc alături de care acum se plimba agale că poimăine avea programare la stomatolog; prevenitor, acesta îl întrebase dacă are probleme cu stomacul, oferindu-se energetic, fără a mai aștepta răspuns, a-i recomanda la nevoie un doctor foarte bun, cu competențe recunoscute, cunoștință de-a sa. Acum, la o oarecare depărtare chiar și de interlocutorul de până atunci, ridică brațele apoteotic:

- Păcat, tovarăși, că finalul vieții este într-un astfel de deznodământ!..., indică zveltele coloane ale monumentului, la baza căruia se puteau vedea o parte cu criptele ce conțineau osemintele sacre ale eroilor. Căci ce e viața, în fond, tovarăși? O zbatere între două puncte, o traiectorie mai mult sau mai puțin lungă, la capătul căreia pe toți - asta ne așteaptă!..., reindică imaginea de mai dinainte. Viața, totuși, nu e dreaptă, tovarăși!..., continuă dânsul apoteotic. Măcar aici, egalitatea nu ar trebui să funcționeze, de la corectitudinea asta social-politică ar trebui să se poată lua din când în când derogare - tovarășii de acolo meritau nemurirea, să fie în continuare alături de noi, între noi, pentru noi - să ne călăuzească, eventual să înfrunte veacurile, întru fericirea noastră, a tuturor, spre beneficiul Clasei Muncitoare, cauzei Partidului, al întregului nostru popor!..., lăsă brațele de-a lungul corpului, până atunci semănând cu o cruce, așa, cu ele

(continuare în pag. 97)

întinse la nouăzeci de grade, spre două puncte cardinale. Câți dintre noi, cei de față aici, am merita ca după trecerea în neființă să ocupăm cu cinste unul din locurile de veci de acolo?...

- Niciunul!..., suspină modest și înlăcrimat tovarășa Ratza.

După care se lăsase o tăcere adâncă. O dată cu foșnetul ușor și primăvărat al copacilor încă firavi, se auzea zumzăitul primelor găze ce se trezeau la viață în amiaza înaintată de mai.

Pe lângă dâșii trecea acum schimbul ce urma să înlocuiască santinelele aflate în post. Militarii purtau pâslari, iar pe guri aveau mască. Coborât cu picioarele pe pământ, tovarășul Cilibiu îi privi câteva clipe intrigat, în timp ce linia de soldați se scurgea pe lângă dâșul.

- Sergent-major, că poartă pâslari, nu te-ntreb de ce - dar botnițe la guri?!... Lipsea să le mai pui bereta frigiană ponosită pe tîgvă și lanțuri de picioare - și să juri că suntem pe vremea anticilor exploatori de sclavi greco-romani!...

- Schimb, stai!, rosti celălalt. Apoi, făcând un *la dreapta* ca la carte, execută cei trei pași de defilare regulamentari:

- Tovarășe, permiteți să raportez - uită el că nu are a se supune decât șefului de stat major al unității, în fața oricui altcuiva bucurându-se pe perioada serviciului de gardă de inviolabilitate - așa este prevăzut în consemnul general, din respect pentru eroi, astfel încât trecând pe lângă mormintele lor să nu se audă pași, iar fie și în caz de tuset al vreunui militar - acesta să se audă foarte slab!...

- Scoate-le, domnule, porcăriile alea de pe gură! Și dă-ți-o și pe a dumitale jos!...

- Nu pot!, zise ferm ostașul. Ordonăți schimbarea consemnului - și atunci o să se poată!...

După care, subofițerul se răsuci din nou, execută iar trei pași de defilare și redeveni eclerorul grupei de militari care-și reluă drumul în cadența-i silențioasă.

Tovarășa Galinaceea ridică plină de devoțiune ochii spre cerul de un albastru neverosimil, rupt parcă din stema drapelului Partidului. Îi rotunji, îngrozită: mulțime de puncte obnubilau prospețimea crugului, anunțând sinistra scadență:

- Americanii! Vin americanii!...

Tovarășul Cilibiu se opri ca trăznit din plimbarea-i romantică, care-l apropiase din nou de tovarășul Satfirc. Aruncă o privire rapidă spre boltă. Da, era lată - trebui să recunoască în sine. Și, pensionat de doar de cinci ani din Ministerul cel Albastru, la vârsta matusalemică de cincizeci de ani, se simțea încă în putere a face față situațiilor limită la care, între noi fie vorba, nu trebuise să facă niciodată față. Așa că, pe loc, își reaminti comenzile de bază pe care timp de 25 de ani le dăduse la cazarmă, zi de zi, ceas de ceas și-n proporție de masă.

- Garda! Garda la mine!, strigă cu glas de stentor.

Deoarece consemnul militarilor din posturi era clar - nu aveau voie să se miște de acolo - aceștia rămaseră unde se aflau, privind la rându-le tăcuți crugul, fără a spune însă o vorbă, decât șoptit cele strict necesare predării-luării în primire a posturilor de santinelă.

- ... cine, doamnă, cine, Lucrețiu?... A fost victima clară a lui Gheorghiu!... Da, da, era printre puținii intelectuali din partidul ăla al lor la care noi a trebuit să aderăm de frică!... Da, da, doamnă, și Lucaci a fost asasinat practic de

același Gheorghiu, care a marginalizat-o și pe tovarășa Ana, ca și pe toți cei ce nu făceau parte din gașca lui de profitori - iar acum uite, ironia istoriei, au criptele unul lângă altul, lângă monumentul ăsta care..., făcu doamna Galinaceea un gest de lehamite spre ansamblu, ca și cum la stînga dâșei ar fi fost din punct de vedere arhitectonic situat cel mai mare kitsch de pe Planetă.

- Dar credeți că nouă or să ne facă ceva?..., îndrăzni sfios doamna Ratza, într-un târziu.

- Noi suntem doar niște victime ale istoriei, rosti sentențios domnul Satfirc, acompaniat de clătinatul afirmativ al celorlalți, mai puțin tovarășa Cilibiu care, cu ochi goi, fixa un punct în asfalt.

- Garda, ascultă comanda la mine!, striga precum un dirijor înfuriat pe propria-i orchestră tovarășul Cilibiu, rămas singur cu soldații, deoarece comandantul gărzii tocmai plecase în fugă spre clădirea subunității, unde fusese chemat de urgență la telefon.

- Da, da - își reîncepu doamna Ratza demersul catiliniar - și după ce criminalul ăla de Gheorghiu al lor și-a dat duhul acum patru ani - l-au adus pe amărâtul ăsta la putere, care abia leagă două cuvinte, pe post de marionetă, în numele căruia or să facă ei ce vor, după care toată vina va fi numai a lui!... Spuneau asta aseară și la Europa Liberă, și bine ziceau!..., încheie doamna Ratza vehement, în mișcările aprobatoare de cap ale celorlalți, în timp ce tovarășa Cilibiu privea mai departe în punctul ei fix.

- Iar noi?... De ce ne aflăm aici? Simplu - îi așteptam pe Eliberatori, *pe adevărații Eliberatori*, uite, le-am pregătit și florii!, încheie ușor persiflant doamna Ratza, indicând buchetele de flori pe care asistența le avea încă în mâini, fiindcă nu apucase să le depună pe criptele de lângă monumentul *Eroilor luptei pentru libertatea poporului și a patriei, pentru socialism*.

- Garda, ascultă comanda la mine!, reuși să se impună în cele din urmă tovarășul Cilibiu în fața gărzii, temporar rămasă fără comandant. Pantru foc în plan vertical - pregătiți! Dezasigurați, arm'! Încărcați! De voie..., ridică mâna dreaptă.

- **Internațională?**... Pe care tot o cântă de jumătate de ceas megafoanele astea?... Păi asta este cântată până și de anarhiști, doamnă!...

- La loc comanda!, zbieră disperat comandantul gărzii, revenit la timp. Asigurați arm'! La picior, arm'!

Cartușele aveau să fie scoase de pe țeavă mai târziu, la rastel, în condiții de maximă siguranță.

- Ce faci, dezertorule!?, șuieră ca o cobră tovarășul Cilibiu. Zădărnicești convenita ripostă contra dușmanului imperialist care prin desantul său tocmai ne invadează patria?!...

Militarul nu-i dădu nicio atenție.

- Alo!... a-lo!... Tovarăși, to-va-răși, stați la locurile dumneavoastră!... a-lo..., insistă el spre grupul organizat care, oricum, era imobil.

- A-lo... nu intrați în panică!... nu sunt parașute!... din neglijența unui lucrător din comerț, pe Calea Victoriei, în fața Romartei Copiilor, a fost scă-

(continuare în pag. 98)

pat tot ciorchinele de baloane cu heliu care au împânzit cerul orașului! Erau mai multe ca de obicei, fiindcă azi e 1 Mai muncitoresc, iar oamenii muncii, în drum spre locul de defilare, cumpără mai multe ca-n alte dată!...

- Cu heliu?... întrebă cu mină mirată tovarășa Galinaceea, fost inginer chimist, care apucase pentru scurt timp înainte de pensionare să o aibă de colegă pe însăși tovarășa de viață a actualului și nu demult înscăunatului tovarăș Secretar-General, tovarășa ce în calitate de tânără speranță, alături de ilustrul ei soț, promitea mult din punct de vedere profesional și nu numai. Chiar aceasta o primise la examinarea pentru angajare unde avuseseră o discuție constructivă, tovarășească. Într-un moment de caldă sinceritate, tovarășa Galinaceea explicase la un moment dat că, în materie de lipsuri, de lipsuri profesionale, ca absolventă a Facultății de Chimie, își recunoaște lacunele din domeniul elementelor chimice, pe care cursurile nu se prea axaseră în facultate. La atâta sinceritate tipică unei bune comuniste, tovarășa examinatoare îi mărturisi că și la dânsa exista o situație similară, plus nelămurirea semantică între *eprubetă* și *epruvetă* - dar nu trebuia făcut un capăt de lume din aceste aspecte, se puteau trece cu vederea - motiv pentru care o angajase pe loc, acceptându-i transferul.

- Ca să vedeți, tovarăși, ce ți-e și cu monotonia vieții!... Rutina de zi cu zi!... Să uităm noi că astăzi este 1 Mai muncitoresc!..., zise ca trăznit tovarășul de viață al tovarășei Galinaceea.

- Ce păcat!... am pierdut defilarea..., suspină vădit dezolată tovarășa Ratza.

- Lăsați, lucrurile s-au potrivit... chiar de minune... și ei sunt ai noștri, Eroii noștri, meritau să fie vegheați într-o așa zi măreață!..., rosti pe glas jos și tovarășul Ratza.

Ca la un spectacol literar-muzical-coregrafic, toți își îndreptară ochii spre ansamblu, privind solemn la zona cu cripte. Se îndreptară încet într-acolo, depunând pe rând, la fel de solemn, buchetele cu flori ce începuseră să dea semne de oboseală. După care, merseră fără grabă spre ieșire și depășiră mica baricadă pe roțile cu al ei scârțâit de osii de tren, eliberat scrâșnit, atât la deschidere, cât și la închidere.

Informații în răpel

Gadgetul își făcuse auzit logoul de câteva ori chiar și în cursul nopții, semn că lumea, precum Globul, nu se oprește nici măcar o secundă în loc. Privind resemnat la husa în care smartul stătea cuminte, își aminti fără de speranță că ziua aceea, ai cărei zori mohorâți abia își atârâaseră năframa de ferestre, avea să fie ultima: chiar în textura dânsii era prevăzut a fi sfârșitul lumii, cam pe la amiezi și, fiindcă o catastrofă nu vine niciodată la pachet singură, un alt sinistru avea să se producă pe la miezul zilei, cam pe la prânzișor: sosirea **solstițiului de iarnă!** Sfârșitul de lume ca sfârșitul de lume, mai treacă-meargă, dar la chestia cu *solstițiul* oamenii reacționaseră panicat dar diversificat - unii făcându-și o rugăciune suplimentară, alții dând chiar un acatist în plus de să moară capra vecinului, anumiți aplicând o chelfăneală zilnică în plus atât consoartei cât și progeniturilor, pentru ca mai spre amiezi să nu-și ierte

nici amantele - pentru ca o altă categorie să reacționeze de-a dreptul ciudat, sacrificând în mod bizar mielul, nu porcul.

Îndrăzni în cele din urmă să deschidă husa touch-screen-ului și un nod i se opri în gât: starea vremii pentru câteva zile, în metru lugubru! La ce trebuia să se aștepte populația, trebuia să afle fiecare cetățean: se anunțau pentru acel început de iarnă fenomene extreme, cum ar fi ninsori la munte care ajutau la deschiderea sezonului de ski, ba chiar intensificări ale vântului pe alocuri, un ger halucinant de minus cinci grade pe platoul de la Moșnegele și, ce era mai grav, vortexul polar care aducea înnorări mai accentuate în nord-vestul teritoriului!...

Pătruns de adevărul că există multă nenorocire pe lume, se retrase în camera de baie spre a se primi; se spălă, se bărbieri, ca de ultima oară, privind blazat la apa de la robinet despre care o altă știre catastrofală anunța că a pierdut o moleculă de oxigen, nici cea de hidrogen nepărând că mai vrea să poposească mult în fața simbolului **H**. Cât despre Fosfor, simbolul **P** al acestuia, dispăruse definitiv din **Sistemul Periodic al Elementelor**.

Nu mai era de trăit! Și, deoarece se auzise un nou semnal al telefonului, deschise intempestiv husa și citi; zâmbi larg, în sfârșit o glumă bună, la fel de inteligentă precum gazetarul ce o exhibase, relatând cum un coleg al său, în timpul unui interviu, întrebare un renumit voleibalist cât fac **1 + 14**. După ce reflectase adânc, acesta răspunsese sobru și competent, dându-și seama rapid de comutativitatea problemei: **15!** Cum de știuse!... Răspunsul antologic făcuse deja înconjurul planetei - ținea să precizeze redactorele.

Se pregătea să iasă din casă. Fiindcă trebuia să ajungă la un interviu de angajare. Când, deodată, gadgetul își făcu din nou auzit logoul. Deschise înfrigurat husa protectoare și o nouă realitate cutremurătoare îi lovi văzul; chiar așa și era formulat titlul informației - intervenția cutremurătoare a principalului ștab al saivanului, despre care trebuia să știe toată populația: având în vedere că sosea sezonul guturaiului, toată populația trebuia să respecte regulile elementare de igienă, spălatul pe mâini după ce ducea gunoiul la pubelă ori se ștergea la popou, precum și evitarea de a-și strănuta unul în nasul altuia și de a se țuca chiar și în cele mai neînsemnate ocazii. Pătruns de adevărul terifiantei informații, ieși în stradă.

Mai era ceva timp până ce trebuia să ajungă unde avea de ajuns. Așa că o luă agale pe străzi. Ziua era mohorâtă, umedă și cam rece, așa cum stă bine unei zile de decembrie. Cenușiul de afară era parcă decorul perfect pentru ultima zi a Planetei, după ce că mai era și zi de **solstițiu**... Lumea nu prea părea conștientă de gravitatea momentului, perindându-se mai departe grăbit și absent pe trotuarele cu asfalt umed. - Chiar atunci, logoul gadgetului se făcu auzit din nou: înfrigurat, citi, aproape smulgând telefonul din husă: știrea

(continuare în pag. 99)

era chiar bombă, după cum anunța și titlul, căci o pisică tăiașe calea unui autoturism pe autostrada **Adn-x**, un grup de specialiști evaluând în valută forte pagubele pe care zisul carambol le-ar fi produs dacă ar fi avut loc prin încercarea de evitare a pisicii, excluzând cu rigurozitate că s-ar fi putut pierde și vieți omenești; până acolo se mersese cu rigurozitatea predicției, încât tot probabilistic se desemnă și societățile de asigurări ce ar fi achitat costul de după distracție, ceea ce produse o reacție viguroasă a unuia din diriguitorii unei societăți de asigurări care, deplasându-se la fața locului, cu vântul răvășindu-i părul sur dar și acuratețea sunetului din microfon, rosti răspicat că în asemenea situații evaluările sunt mai complexe, neachitându-se integral cuantumul pagubelor. Oricum, totul rămăsese la condițional-optativ, deoarece în realitate se produsese varianta cea mai simplă ce transformase sârmana mătă – care mai era pe de asupra și neagră – în bulion.

Într-un târziu, ajunse și dânsul la destinație. Mai erau douăzeci de minute până la momentul *solstițiului*, și o persoană în față la interviu. Un calcul simplu, probabilistic, demonstra că după atâtea catastrofe ratate pe acel an – schimbări de poli magnetici, meteoriți ce nu nimeriseră Planeta – măcar de data asta erau mari șanse de a se împlini halucinantă profeție cu sfârșitul lumii! - Urciorul o merge o dată, de două - dar chiar de trei ori la apă!...

- Poftim înăuntru, apăru în prag interviuatorul.

În fața sa nu mai era nimeni, demult.

- Atribuțiile tale sunt următoarele, intră acesta direct în problemă.

Candidatul privea încordat pe fereastră, ceea ce îi dădea un aer de maximă concentrare. „*Candidatul ideal!*”, cugetă cel ce intervieva.

- Beneficiile sunt acestea..., continuă omul de cealaltă parte a mesei. „*Nu pune o întrebare, ascultă cu maximum de atenție, politicos, nu a intrat până nu a fost poftit!... deci leafa minimă pe economie...*”, făcu dânsul un mic semn în agendă.

Candidatul continua să privească cu ochi sticloși pe geam.

- Ești angajat!, exclamă celălalt, care în materie de bună-păreră ajunsese la paroxism, nemaiputând să se abțină. – De mâine te prezinți la...

În acel moment, ceasul de perete indică ora exactă a solstițiului de iarnă, cu urmarea sinistă ce se văzu instantaneu pe fereastră – anume o ninsoare ca în basme.

Fu momentul în care candidatul, ajuns la rândul-i pe culmea seriozității paroxistice, izbucni brusc într-un nestăvilit și tumultos hohot de râs, pe post de necesar contrast în raport cu lumea mult prea serioasă, onestă și sobră în care trăia, și care nu părea a mai putea fi salvată din acea stare nici măcar de vreun vaccin-panaceu fie el chiar și în rapel, contra turpitudinii ignare și a ignominiei absolute.

Strategii

- Ce au, domnule, cu noi? Ei sunt burghez-capitaliști, noi - socialist-comuniști!

Din principiu, nimeni din coadă nu lămuri aspectul, și

parcă nu putea garanta că pe tipul ăsta nu îl mai văzuse; parcă o dată în fața Tribunalului, era anul trecut, un august tot canicular, ca și acum, pe acolo trebuia să treacă coloana cu mașini negre spre a vizita cartierul ce treptat se transforma în ruine prin demolare; pufăind pe buze individul încercase să se răcorească fluturându-și sacoul, ocazie cu care i se văzuse tocul pistolului, ca din neant apărând un alt individ la fel de cernit îmbrăcat care-i fripsese victimei caniculei o viguroasă pereche de palme; și tot pe dânsul parcă îl mai văzuse și anul acesta cu puțin înaintea de intrarea în vacanța de vară, în vasta curte a școlii, care era și loc de trecere pentru pietonii ce voiau să ajungă din strada Antim în foarte scurta stradă a Emigrantului; și parcă-l mai văzuse Tibi și la locul de joacă, trecând pe acolo ca din întâmplare, pe vastul Deal al Arsenalului, paralel cu strada Uranus, pe care mai toți copiii din cartier își făceau veacul în lungile zile de vară. – În contrast cu colegii săi fictivi din colecțiile de cărți de profil, toți având chip teutonic pe copertile tomurilor, figuri ferme, lombrosiene, cu trăsături în unghiuri, bărbii secționare, priviri albastre, vulturești – acesta se remarcă printr-o inexpressivitate antologică, greu de uitat, constituție astenică, ușor adus de spate, cu ochii veșnic de om care plânge. Și rememorând frecvența cu care îl văzuse în preajmă, Tibi nu putu să nu fie săgetat de o bănuială, care făcea conexiunea cu familia sa maternă, unde bunicul din partea mamei fusese târât îndelung prin pușcăriile comuniste pentru vini ce nu putuseră a fi niciodată dovedite, fratele celui bunic lăsându-și chiar osemintele prin acele închisori.

- De ce amplasează noi trupe și arme în Germania Federală?... Ce le-am făcut noi?...

El, Tibi, personal, nu se simțea cu nimic vinovat în a fi provocat amplele precauțiuni ale acelor gealați, dar nu putea garanta că alții nu comiseră oarece, disjunție care nu ar fi funcționat în cazul izbucnirii unui război – gloanțele, proiectilele și toate celelalte neavând a se osteni a-și alege victimele.

- Mai vine azi, dom' Căraiani, ce zici?..., întrebă moale un bătrânel ridicându-se anevoie de pe scaunul pliant de pescuit.

Cel interelat lucra în incinta măcelăriei, dar pe post de vânzător la lapte. În fiecare dimineață sau la orice oră din zi ar fi binevoit dubița de profil, împărțea energic borcanele cu iaurt și sticlele cu lapte, cu mimică impasibilă, cumpărătorilor mai mult sau mai puțin matinali, dimineața, când se întâmpla ca minunea să se întâmple prea în zori pentru ca el să fie la serviciu, preluând din navete sticlele goale și banii celor ce se sculaseră cu noaptea-n cap și autoservindu-se fin din navetele abandonate de șofer fără a fi stat prea mult pe gânduri, culmea, niciodată neieșind în pagubă la sticlele re folosibile sau la banii totdeauna exacti. Făcea asta de mai bine de douăzeci de ani, de când întreg complexul de locuințe fusese dat în folosință, cu tot cu magazinele din dotare.

- Ce să zic, eu zic că vine, răspunse omul impersonal. Da, da, să știți că vine, e miercuri,

(continuare în pag. 100)

totdeauna carnea vine sigur miercuri, căută el să ridice moralul celor de la coadă. După care intră gânditor în măcelăria-lăptărie.

... simți tâmpilele zvâcnindu-i. Nubila, mai mare cu trei-patru ani decât el, îl privea din nou insistent și cu interes, parcă cu un început de zâmbet în colțul gurii. Stătea sprijinită de gârdulețul kaki al spațiului viran ce-l avea în spate și, în răstimpuri, apuca cu vârful buzelor câte o sămânță pe care o spărgea între dinți fără grabă, întorcându-și capul scurt, cât să scuipe coaja pe pământul uscat ca piatra din spate. Îi remarcă roșeața din obraz și respirația grea, pe care inabil încerca să și-o mascheze. Cu o mișcare pe spate a capului, fata produse ondulații ca de valuri ale coamei ce-i sclipea ca antracitul, comițând gestul neterminat al aranjării părului în coadă. Apoi, cu gest aparent neglijent, își aranjă tricoul maroniu și înflorat, producând învolburarea sânilor carnoși.

- ... Ți spun eu, domnule, dacă Hitler și-ar fi văzut de domeniul lui, meșteșugul zugrăvitului – și i-ar fi lăsat pe generali să hotărască – anglo-americanii ar fi fost azvârliți în mare! Debarcarea din Normandia s-ar fi încheiat cu un eșec!... Este lucru sigur!... Războiul s-ar fi prelungit până în 1949-1950, ar fi fost deci necesară încheierea unei păci de compromis!...

- Domnule profesor, este greu de presupus că anglo-americanii ar mai fi putut să fie înfrânți în iunie 1944!... Și nu uitați, aveau un atû, bomba atomică!...

Domnul distins, trecut probabil de șapte decenii și jumătate de viață, cu rame de ochelari fine, din al cărui buzunar se vedea ieșind de la vestă lanțul gros al ceasului, dădu a lehamite din mână:

- Cu două proiectile atomice, nu puteau câștiga războiul în Europa!... Iar cadența cu care se puteau fabrica, era prea mică pe atunci, Reich-ul nu era chiar la capătul puterilor cum era Japonia în august '45, nu s-ar fi intimidat generalii Wehrmacht-ului dintr-atât, oricât de spectaculară ar fi fost scena distrugerii unei mari părți dintr-un oraș, cu un singur proiectil!...

Interlocutorul tăcu, cugetând adânc. Argumentele profesorului parcă venit dintr-un alt secol, erau greu de combătut. Apărătorul socialist-comuniștilor de canibalicii burghez-capitaliști se apropiase și el, ascultând argumentația cu ochi albi și gura căscată. Nu pricepea o iotă. Doar cuvântul „Omaha” îi făcuse o puternică poftă de mâncare axată pe o omletă cu ciuperci, pe care se gândea să o comande consoartei acasă, dând un telefon de la un aparat public. Sau totuși să se servească de futuristul walky-talky pe care-l avea în borsetă?...

- Privește și dumneata, domnule!..., reîncepu ciceronele înflăcărat, începând să-ți manevreze bastonul cu măciulie de argint, fixând un prim punct imaginar pe asfalt. Aici a avut fixația Hitler să țină regimente întregi, mecanizate și o grămadă de artilerie, o abundență de muniții, aici, în Pas de Calais!... În timp ce generalii lui erau aproape siguri că debarcarea va avea loc aici, fixă un al doilea punct imaginar – plaja Omaha!... El nu, și nu, a ținut-o ca orbul de trunchi. Aliații vor debarca sigur unde vrea el, în Pas de Calais!... A fost cum au zis generalii, care nu s-au lăsat amăgiți de ploaia de manechine pe post de parașutiști, lansați de Aliați în apropierea Calaisului! Și când nerodul și-a dat seama că ofițerii lui au avut dreptate, era prea târziu, armada Aliată apăruse deja în largul

coastelor din Normandia! Nu i-a fost destul o prostie, a mai comis-o și pe a doua în zorii zilei de 6 iunie, ordonând trupelor din Pas de Calais ca, însoțite de toate rezevele, să se deplaseze spre locul adevăratei debarcări! Vă dați seama că s-a petrecut o tragedie, aviația Aliată a intrat în acțiune și toată acea coloană ce se deplasa pe șosea a fost făcută chisăliță! Păi se poate, domnule? trase el înfierbântat cu vârful bastonului o linie imaginară între cele două puncte. Imaginați-vă că noi am fi atacați la Mangalia, și am ține toate trupele în Constanța, deplasându-le pe faleză imediat după producerea atacului, în plină zi! Închipuiți-vă ce s-ar fi întâmplat dacă toate acele rezerve s-ar fi aflat din timp pe Omaha – și așa Aliații, luptându-se cu niște divizii de instrucție insuficient echipate, abia au răzbit, cu pierderi incredibile! Alta ar fi fost soarta războiului!...

Își deschise tabachera de argint, aprinzându-și preocupat o țigară.

- Ultima șansă a unei păci de compromis a fost ratată în 20 iulie, când a eșuat atentatul de la Rastenburg. Știți ce a zis iresponsabilul sculându-se dintre resturile barăcii unde dintre toți, el a fost sigurul supraviețuitor?...

- Ce?, se interesă interlocutorul, vădit curios.

„ - Ah, pantalonii mei cei noi! Nu-i am decât de ieri!...”

Caliopi-Alina DINU

Năvalnicii și Cosânzenele

A înflorit zăpada în fir de Mărțișor,
În flori de maci scăldată, pe umeri de fecior,
În ochi de fată mare, în păr, pe ii jilave,
Topită în sărutul furat, fără zăbave!

Și firul se înnoadă la sân în floricele
Culese primăvara, la umbră de vâlcele,
În norociri de soarte, în primenirea vieții,
Se țese printre rouă în geana dimineții.

Flăcăii vin în cete cu flori la subțioară,
La mândrele codane cu ochi de căprioară,
În ghiociei, zambile, le-mbracă ca pe zâne,
Se urc-apoi la munte, pe pajiște, la stâne.

Iar ele îi urmează în nopțile cu lună,
Se plimbă pe potecă, cuprinși mână în mână,
Năvalnici, Cosânzene, nimic nu îi desparte,
Rămân perechi pe soarte, pe viață și pe moarte!

Păduri amorezate

Mai stai aici, cu mine, printre frunze,
Să ne mângâie fruntea în rouă și în buburuze!
Urlet de lupi ne fie glas-pereche,
Tu, eu, izvoare ce ne susură-n ureche.

Și vom rămâne-trup-pestă vecie,
Noi, codrul și iubirea noastră vie!
Miresmele de brazi, învăluite-n ceață,
Să umble-n ochii tăi, plini de verdeață!

Hai, vino, mă cuprinde peste umeri!
Luceferii din ochii mei adânci să-i numeri!
În ei citești și freamăt, cânt, visare,
Iubitul meu din cer, rază de soare!

De primăvară

Izvoare susură în cântec de vioară,
O simfonie verde se-nalță din pădure,
Iar aerul se umple-n vivace primăvară,
Se colorează-n iarbă, întinderile sure.

O mantie de-albastru e cerul de pe umeri,
Iar soarele, o diademă peste fruntea jună,
E primăvară, o madonă cu obrazii-meri,
Scăldată-n triluri, din zăvoi răsună!

Și fiecare floare străluce ca o rază,
Duminică e primăvara noastră!
Aripi de fluturi o încununează,
Ca pe-o crăiasă vie și buiastră!

Elixirul dragostei

Să bem din nectarul iubirii,
Uitând că-ntr-o zi va muri,
Să ningă din cer, trandafirii,
Apoi doru-n noi va-nflori!

Cu noi să se-adape și caii,
Perechi ce nechează sălbatic,
Din 'cest elixir beau doar craii,
Domnițele râd șturlubatic.

Licoarea e prea otrăvită!
O simți cum în inimă taie,
Durerea din piept e cumplită,
Sub flacără, vie văpaie!

Mai toarnă-mi să uit de năpaste!
Frumoaso, te sorb din pocale!
Privirile tale măiestre,
Dorințele mele-mi domoale!

La Câmpulung, dorul ne cheamă,
Aici să rămânem de vrei,
Munteni în simțiri și de seamă,
Ne cântă la nunți, menestreli!

Primăveri

Iarnă cu muguri de floare,
Zadarnic tot 'cerci să renaști!
Din trup de pământ ies vioare,
Salcâmi din floare sunt caști.

Și ning înc-a tale petale:
Zăpezi în ciorchini albi, de zahăr.
Salcâmi, în flori boreale,
Se-aprind în scânteii de luceafăr.

O zână cu părul de iarbă,
Cu ochii din flori de-alabastru,
Tu ești, primăvară, o cadă,
Ivită din ceruri, din astre!

Primavara

Flori de liliac pe ie-i înfloresc,
Din pânza cu mărgelile cresc albastre,
Pe trupul primăverii fecioresc,
Cocoși din salbe umplu-a lăzii zestre!

Ea poartă-n cingătoare, ghiociei,
Sfioși, ei înverzesc printre răzoare,
Sună a cântec viu de clopoței,
Și-a vers șoptit din fiecare floare!

E vioriu și cerul, ca o apă!
Cresc lăcrămioare albe printre nori,
Vin păsările, ciute ce se-adapă
Din vinul macilor ce se deschid în zori!

În horele de floare se prind muguri,
Și chiuite a rod și sărbătoare.
Pe deal, lucesc potirele de ruguri,
Iar vântul flutură a primăverii poale!

Flori BUNGETE

ÎNTÂLNIREA

De ceva vreme drumurile li se intersectau din ce în ce mai des. Nu îl mai văzuse, până în urmă cu ceva vreme, niciodată. Dar parcă îl cunoștea de când lumea! De multe ori se mustra pe sine, zicându-și:

- Fii realistă, Camelia! Nu ai de unde să îl cunoști. E nou în cartier, diferența de vârstă e, vizibil, prea mare, asta în cazul în care te gândești că poate fi vreun fost coleg...

Și totuși, de câte ori îl întâlnea în piață, la farmacie, la magazinul din colț ori plimbându-se prin parc, convingerea că îl știe de undeva se întărea și mai mult. La un moment dat, se gândise să îl abordeze politicos și să îl întrebe dacă nu cumva era... profesor. Dar nu îndrăznise. În cazul în care, prin absurd, i-ar fi fost profesor în școala generală sau în liceu, s-ar fi simțit prost să nu-l fi recunoscut. Mai trebuia să lase timpul să curgă, poate, poate, își amintea când și unde îl mai văzuse pe acest bărbat, încă destul de chipeș pentru vârsta lui.

Era spre toamnă când îl văzuse pentru prima oară, la intrarea în piață. Cumpărase mai multe decât preconizase, așa că avea ambele mâini ocupate cu câte o sacoșă, iar puțin ajutor la deschiderea ușii îi era mai mult decât necesar. Nici nu apucase să-și termine gândul, că ușa din fața ei se deschise larg, iar un om, bine trecut de șaptezeci de ani, o invită să iasă în siguranță. Cu o mână ținea ușa, iar cu cealaltă făcu un semn galant, ca o reverență. Avea o față blândă, în contrast cu statura lui athletică, încă, impozantă. Pentru o clipă privirile li s-au întâlnit, dându-i posibilitatea de a-i descoperi misterioasa culoare a ochilor, o combinație de verde, albastru și căprui, cum rar întâlnești. Și totuși...parcă îi mai văzuse undeva, cândva...

A doua oară îl întâlnise, peste câteva săptămâni, la farmacie. Venind din direcții opuse ajunseseră în același timp în dreptul ușii. Domnul, galant, deschise ușa și o pofti pe ea să intre prima. Oare o recunoscuse? Puțin probabil, nu se comportase ca atare.

„E numai politicos, și atât”, gândise Camelia în sinea ei. Însă ea îl recunoscuse de departe. Nu putea să-i treacă cu vederea alura, chiar și dacă îl întâlnește numai o singură dată. Iar ochii, ochii aceia amestecați, nu-i putea confunda, nu avea cum. Pentru ea erau...unici.

Apoi, îl mai întâlnise prin diferite locuri și o recunoștea și el. O saluta chiar, în felul lui, galant. Îi spunea după caz, bună dimineața, bună ziua sau bună seara, ori câteodată, sărut-mâna domnișoară, iar ea îi răspundea la salut, zâmbindu-i larg.

Curând a sosit iarna, cu zile scurte, geroase și mai puțin geroase, cu zăpadă și viscole, cu soare cu dinți și

zile blânde, dar și cu ieșiri limitate, mai ales în rândul persoanelor care nu erau literalmente legate de un loc de muncă. Așadar, în tot acest timp, Camelia îl mai întâlnise de două sau trei ori. Însă când primăvara își intrase în drepturi, cu zile mai lungi și călduroase, drumurile lor se intersectau mai des, mai ales sâmbăta și duminica, prin parcul din cartier.

Amândurora le plăceau plimbările lungi, pe aleile betonate, după care se așezau, fiecare pe câte o bancă, pe unde găseau câte un loc liber, nu înainte de a se saluta reciproc, ori de câte ori se întâmpla să se afle în apropiere. În parc intrau pe alei diferite, dat faptul că locuințele lor erau diametral opuse, însă amândoi, pentru odihnă alegeau băncile din mijlocul parcului, unde se afla și spațiul de joacă pentru copii. Era o desfărare să te afli, ca și spectator, în preajma lor. Nu același lucru se putea spune și despre tătic, mămici și bunici. Era o provocare, de fiecare dată, să îi poată struni. Dar tocmai asta era atracția... spectacolului.

Era într-o duminică, puțin după prânz. Întâmplător, în acea zi Camelia și „domnul misterios” ajunseră în același timp în dreptul unei bănci goale, din imediata apropiere a locului de joacă. Se întâmplă la fel ca la farmacie. Mai întâi a fost poftită ea să se așeze, după care se așeză și el. Însă imediat se ridică, și dându-și seama că a comis o impolitețe, bărbatul galant din fața ei spuse:

- Vă rog să mă scuzați, domnișoară, cred că a venit timpul să mă prezint. Sunt Silviu. Silviu Georgescu, profesor, de fapt fost profesor. Acum sunt la pensie. Nici nu mi-am găsit încă locul, după atâția ani petrecuți la catedră, departe de locul meu natal. Am iubit întotdeauna acest oraș dar, forțat de împrejurări l-am cam... trădat. Dar... nu cred că vă interesează... nu vreau să vă stric ziua... La rândul ei, fata se ridică în picioare și spuse:

- Eu sunt Camelia... încă profesoară! și încep să rădă cristalin, amuzată de cât de surprins era cel din fața ei.

Surprins e puțin spus, căci atunci când o auzi pe fată râzând, Sergiu suferi un șoc vizibil, ceea ce o făcu pe Camelia să îl întrebe speriată:

- Domnule Georgescu, vă este rău, vă rog, luați loc, așezați-vă! Ce s-a întâmplat?

- Nimic... Nimic nu s-a întâmplat, doar că... pentru o clipă am avut impresia că... altcineva este în fața mea. Cineva al cărei râs, cristalin ca și clinchetul unui clopțel de argint, m-a urmărit toată viața. Parcă și chipul i l-am zărit pentru o fracțiune de secundă. Dar... lasă, domnișoară, nu lua în seamă, păreri de om bătrân. Așează-te lângă mine te rog, dacă vrei, e păcat de ziua asta frumoasă să o mohorâsc cu umbrele trecutului meu.

Camelia se așeză, ca în transă, parcă și mai convinsă de faptul că ochii aceia...

- Dacă nu îți face plăcere compania mea, pot să mă retrag, spuse bărbatul stânjenit, văzând-o pe fată, dintr-o dată, abătută.

- Nu, nu! Vă rog, chiar îmi face plăcere, numai că, mi-am amintit ceva... o întâmplare petrecută mai demult. Oricum... eram foarte mică, abia îmi mai a-

(continuare în pag. 103)

mintesc.

- Orice om, duce povara unor amintiri mai mult sau mai puțin plăcute, toată viața. Prin natura firii, noi oamenii, suntem prezent și... amintiri. Trecutul e compus din amintiri. Viitorul, raportat la ziua de mâine, e relativ. Mâine practic nu există! Astăzi, mâine este ieri, iar mâine este astăzi. Trece peste puntea nopții numai pentru a mai adăuga câteva amintiri în viața noastră. Apoi, după o clipă de meditație adăugă:

- Nu mă lua în seamă, a vorbit filosoful din mine!

La auzul acestor cuvinte, Camelia tresări, întrebând mirată:

- Sunteți profesor de filosofie?

- Da, profesor universitar. Tu?

- Și eu...tot de filosofie...la liceu.

- Acum e rândul meu să fiu surprins. Mă scuzi că te întreb, dar...îmi pari cam tânără...nu mă așteptam.

-Tânără... și nu prea! Am treizeci și cinci de ani.

Pe Sergiu îl trecu un fior și repetă mecanic:

- Treizeci și cinci de ani...

- Poftim? întrebă fata?

- Nimic... Nu este nici momentul, nici locul, însă simt nevoia să mă destăinui cuiva. Putem merge la o cafea? Sau nu poți suporta destăinuirile unui... biet moșneag, cu prea multe amintiri în bagajul vieții?

- Cu cea mai mare plăcere, domnule profesor, dacă aveți multe amintiri, putem bea și două cafele, și răsă din nou și din nou Sergiu tresări și își aminti de...

- Era în urmă cu... treizeci și șapte de ani. Începuse anul universitar. Într-una din grupele din anul întâi, era o fată pe care am remarcat-o de la prima oră de curs. Era fată de la țară, dar era... era perfectă. Și ca și cum n-ar fi fost de ajuns, avea un răs de care m-am îndrăgostit imediat. Poate pare absurd, dar m-am îndrăgostit mai întâi de râsul ei și după aceea de ea în totalitate. Un an de zile m-am perpelit ca pe jar. Știa că sunt căsătorit... Apoi, într-un final... Erau alte vremuri, alte mentalități, dar dragostea a învins. Sunt sigur că și ea m-a iubit la fel de mult, cu toate că e renunțat la mine ca la o haină uzată, fără nicio explicație. Aparent, fără niciun motiv a înghețat anul trei. Când a revenit la facultate nu mai era în grupa mea și oricât am încercat să mă apropiu de ea a fost imposibil. Motivul real l-am aflat de la... nevastă-mea, și ea profesoară. Eram... tătic. A urmat un scandal monstruos, am divorțat, iar apoi am plecat în alt oraș, la altă universitate. Nu m-am mai căsătorit niciodată, dar am avut o... relație permanentă cu o femeie, pâinea lui Dumnezeu, care din păcate a murit. Nu am mai putut locui în acel oraș, povara era prea mare, așa că m-am reîntors aici.

- Pe... ați mai văzut-o vreodată?

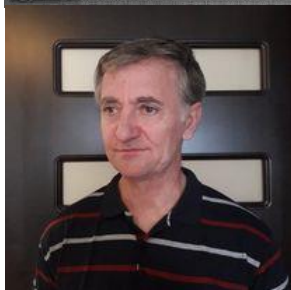
- Pe Marieta? O singură dată. Venisem în vizită la părinți, singur, într-o vară, după vreo cinci-șase ani și ne-am întâlnit întâmplător. Era cu o fetiță de mână. Nu mai văzusem un copil așa frumos până atunci și mă privea cu niște ochi... Nu a vrut să stea de vorbă cu mine. Am apucat numai să o întreb: "Este fata noastră?", ea mi-a răspuns cu o voce atât de rece și hotărâtă încât am simțit că îmi fuge pământul de sub picioare ...

- Este fata mea, domnule profesor, numai și numai a mea a mea! dădu Camelia răspunsul la întrebare, în locul

lui. Fata aceea... eram eu, iar mama mea nu s-a căsătorit niciodată, nu a mai avut alți copii, mai zise, privindu-și... tatăl drept în ochi, amintindu-și imediat unde și în ce loc mai văzuse ochii aceia... amestecați.

Și dacă de-a lungul anilor ar fi privit cu atenție oglinda, ori de câte ori s-a oglindit în ea, și-ar fi adus aminte, cu siguranță, că i-a văzut și acolo...

Vasile Dan MARCHIȘ

EXTREMA MIRARE

Probabil exist fiindcă
 Dumnezeu se miră că-mi este greu să
 găsesc un loc unde
 să plâng fără să fiu văzut de nimeni
 și că nu mă mai mir de nimic...
 Este un lucru nefiresc a plânge de fericire
 în văzul celor ce plâng de nefericire...
 De ce să mă mir pe cel care e desculț?
 Păi de ce e desculț?
 De sărăcie,sau că e nebun...?
 A vrut el să fie sărac,sau nebun...?
 A te mira pe cineva care nu vrea să fie sărac
 sau nebun,e un lucru nefiresc...
 Dacă Dumnezeu ar vrea să vină la mine
 în chip de om sărac
 ar fi doar un pretext figurativ
 ca a unui actor,
 dar Tatăl Ceresc
 nu e actor care face haz de necazul altuia
 și știu că nu va veni astfel...
 Că doar ar vrea ,e un lucru firesc
 pe care nu am de ce să mă mir....
 Iar dacă ar dori să vină la mine
 în chipul celui mai bogat om ,
 ar fi la fel un pretext fără noimă
 deoarece știu că nu va veni astfel,
 deoarece pe persoane
 și pe lucruri care ne înconjoară
 nu am de ce să mă mir
 când Dumnezeu este mai presus de ele...

NORMĂ

Urcând Golgota
 am căzut a treia oară
 ducând crucea țării,
 în timp ce la dreapta mea
 Mântuitorul nostru Iisus Hristos
 urcând și el
 dar de această dată ca turist
 și scriind versuri despre
 istoria acestui deal
 a căzut lângă mine,
 nu silit de povara drumului
 ci a metaforelor...
 Atunci Domnul Iisus Hristos
 a făcut cu mine schimb de experiență...
 A luat el crucea...
 Iar eu îi continui poezia...
 După câteva momente,
 în cel mai imprevizibil mod
 m-a împresurat

stăpâna peste tot ce s-a scris și se
 scrie-Muza.
 Atunci am dat onorul acesteia, din creion
 și murmurând descumpănit:
 "Imensitatea ta...!"
 Muza îmi glăsuiește:
 Unde ai rămas de Mântuitorul nostru Iisus Hristos?
 Doar scrii...?"
 Este prima pauză
 pe care mi-o provoacă muza, legat de poezie...
 Însă fug și apuc din nou crucea și scriu...
 Cad scriind...
 Scriu căzând a nu știu câta oară
 sub crucea țării...
 Nu mai am pe ce să-mi înalț piciorul...
 Ce înalt e Golgota și cerul e atât de jos...
 Dar nu-l mai văd pe Iisus Hristos!
 "Ce stai, meditănd în sec la Iisus,
 îmi cuvântă muza!
 Continuă și scrie,
 dă-mi crucea mie...
 Mântuitorul s-a dus
 să-ți pregătească un loc...
 în care să ai unde te desfășura...
 Loc în care să ai timp să încadrezi
 în adevăratul sens al cuvântului
 durerea în poezie...!"

MEMORIU PICIOARELOR

Vai cât v-am umilit
 mințindu-vă că prin fuga voastră
 ce reprezintă canonul istoriei refugiaților,
 ce a menținut refugiile
 în legătură cu Mântuitorul nostru Iisus Hristos
 veți deveni ceva special-sistemul prin care
 se poate finaliza drumul până în Paradis...
 Vai mie că prin voi-picioarele mele
 nu mă simt altceva înafară de om...
 Dacă aș avea tăria de caracter să vă despart
 aș face-o dăruind unul ciungului
 știind că doar acest picior odată dăruit
 mă va întâmpina
 în adevăratul sens al cuvântului
 pe drumul recunoștinței...

SPRIJIN SUPREM

Nu te simți stingherit
 și prin aspectul că sufletul tău e doar unul
 deoarece e unic în felul lui!
 Dacă ai putea face din el
 două sau trei mai mici
 ca astfel cu unul sau două din ele
 să însuflețești scaunul static sau cel mobil
 ori cărja care te-au sprijinit
 în singurătatea,osteneala și durerea ta,
 doar acestea vor simți
 în adevăratul sens al cuvântului
 cu sufletul,
 ce înseamnă să sprijini pe cineva!

Sandu TEODOR**Poem de 1 Martie***soției mele*

nu mai am aer
 cerul de deasupra gândurilor mele
 a trimis în surghiun neputința
 să se afunde în smârcurile mlăștinoase ale conștiinței
 se delimitează voința, nu știu ce mai aștept
 când mai am de făcut doar un pas
 pentru a mă agăța sau prinde
 de mâinile întinse pe care le-am căutat
 pe care le cunosc
 de când Suetoniu scria
 despre iubirile lui Cezar cu Cleopatra
 și de încă celelalte mii de ani de acum înainte
 ochii au surzit
 ceața acoperă aceeași furtună pe care am văzut-o de sus
 într-o piesă de teatru din antichitatea personală
 ca o rugămintă post-mortem
 scrisă lui Beethoven de un poet genial
 ce o aude și trăiește doar el
 eu aștept cu capul plecat de gânduri și în genunchii
 zdrobiți de povara pe care am câștigat-o
 la un târg dintr-un sat mare al destinului
 privesc pe sub pleoape
 naufragiații de sub ploile calde ale Mediteranei
 cărora le arunc funii și colaci de salvare
 este o căldură infernală și cu toate acestea
 îmi șiroiesc țurțuri de gheață fără suflet
 pe coloana despre care
 știu că a fost întotdeauna verticală
 te aștept cu toate că ești lângă mine
 și totuși mai vreau
 să rămân pentru totdeauna în departele de lângă tine
 din nordul ținutului cu grote aurifere
 pe care mi-l amintesc amănunțit în tot spațiul
 dintre cer și pământ
 până la singurătatea de la Polul Sud
 a cărui reticență nu-mi este străină
 vreau să te liniștești
 ca să-ți pot spune că doar literele
 formează cele două cuvinte
 spuse de îndrăgostiți și nu lacrimile care șterg suferința
 ce vor fi scrise doar pentru tine
 pentru siguranța că le vei vedea
 și pentru a nu avea scuze că nici măcar nu le-ai auzit
 după care îți promit că te voi uita doar pentru o secundă
 probabil în ideea de a nu-ți mai deranja privirile
 voi merge din nou singur la teatru
 pentru că sunt sigur că vei veni
 o dată cu acele femei de tranziție
 în aceeași săptămână de la facerea lumii
 unde pentru a te impresiona
 voi coborî la țărm pentru a vorbi cu ducele Prospero
 să-l elibereze pe Caliban
 și îți voi spune despre furtuna povestită cândva
 parcă de inegalabilul Shakespeare
 vei fi obosită de atâta mers
 te voi lăsa să-ți așezi grațios capul
 pe umărul meu știind ce urmează
 și anume că, după învolburare apare soarele
 cu liniștea lui

te voi întreba din nou de unde vii
 și de ce n-ai ajuns mai repede de acolo
 pe unde ai fost, de ce n-ai venit
 și de ce ești atât de reticentă
 și cu ochii frumoși pe care o prietenă grafician
 ți-a desenat sufletul
 ai obosit din nou și eu te aștept într-o altă zi
 de după eternitate
 pe strada Polonă colț
 cu Dumbrava Roșie sau Minunată
 unde prietenosul Patrocle are aceleași urechi lungi
 doar că și-a vopsit părul negru și nu s-a mai rătăcit
 ce mai contează, pentru mine toate străzile sunt
 la fel
 și de aceea nu le memorez
 stângaci, cu flori cumpărate despre care am mari
 emoții că nu-ți vor plăcea aștept ca un copil
 costeliv și bolnav de friguri
 înnebunesc încet, hipnotizat de privirile tale căprui
 împreună cu care am îmbătrânit
 în același timp uitat
 îți spun că îmi plac aceiași ochi,
 ai tăi despre care ai spus
 că vrei să le faci cadou peisaje albastre
 îți povestesc despre abstractul
 și durerea bolilor de suflet fără leac
 despre salturi mortale
 pe care vreau să le fac în eventualitatea
 că te vor impresiona și voi crește în admirația ta
 cu toată constituția mea astenică
 și tot ceea ce cred că trebuie să-ți mai spun
 pentru a te convinge că exist
 ne-am oprit la o cafea pe o terasă susținută
 imaginar de trecut
 am rămas iar câteva secunde singur
 și la masa mea a venit furișându-se Mefisto
 care mi-a promis că mă ajută
 cu același troc celebru
 de a mă convinge să-mi vând sufletul în schimbul
 unei tinereți eterne
 dar nu știu de ce l-am refuzat făcând o reverență
 poate pentru că la masa alăturată
 cineva își serba cu bucurie ziua numelui meu
 m-am mai gândit
 dacă nu te-aș putea câștiga la jocurile de noroc
 sau să te cumpăr de la negustorii orientali
 de fete frumoase
 nu pentru a crește iarăși și iarăși în aceeași
 irepetabili ochi ai tăi
 (nu că aș avea nevoie, fizic vorbind)
 ci doar să-ți atrag atenția
 ți-am mai spus că nu știu să răspund
 la o întrebare simplă
 și anume, dacă destinul ar putea exista fără noi
 ai răs aducând seninătate (în sfârșit) acelorași
 priviri ale tale
 pe care tot mi le repetă memoria și iar și iar
 în timp ce eu mă gândeam la pedeapsa celestă
 prin care plătesc greșelile înaintașilor mei
 fără măcar să știu cât mai am de pătim
 sau poate că ispășesc
 pentru uciderea conștiinței mele

(continuare în pag. 106)

definită de o cutumă spirituală și cu toate acestea,
singur am renunțat să recunosc
dar te-am găsit pe aleile cu piatră veche de pe Lipsani
în timp ce căutam cafeaua Godot unde se zvonește că
actorii își vând talentul
și chiar am găsit librării pline de cărți uitate
într-o săptămână aproape în fiecare zi
rugându-te să vizităm cimitire pentru
a-ți arăta cum rezistă eternitatea
și numele mormintelor celebre
Dumnezeu și îngerii păzitori n-au zis nimic
ne-au lăsat în pace urmărindu-ne doar cu coada ochiului
și cred că s-au bucurat pentru că au reușit
să ne aducă împreună,
chicotind și împrumutând râsul tău senin
probabil că vom mai avea mult de trăit
te privesc din mers pe aleile nocturne locuite
doar de tăcere și infinit
îi dau bani unei cerșetoare
gândindu-mă că poate fi înger sau
de ce nu , chiar și demon
și mă gândesc că fericirea te poate duce
la un pas de o anume depresie
care tot pare să mă încerce
dar nu-ți spun , pentru a nu-mi recunoaște
dependența de tine
ne îndepărtăm spre alte cafele cu program nocturn
în care se bea doar vin roșu pentru cunoscători
și se cântă insistent doar melodii frumoase
actuale și de o sută de ani
despre fetele frumoase din Ardeal despre care eu
am aflat singur și demult că-ți pot răsuci viața
aruncându-te într-un carusel vertiginos
văslim prin aceleași zile cu pașii printre lacuri
pentru a ajunge la biserici cernite de vreme
ce le-au împrumutat numele
se întunecă împrejurul copacilor atunci când toate icoanele
tresar văzându-te că plângi
te rog să te oprești pentru că datorită tristeții tale
va începe să plouă
zâmbești sub șirurile de lacrimi cerute de părinții tăi stelari
nu te poți opri și-mi spui că ei au cerut acest lucru,
te văd din ce în ce mai puțin
hipnotizat de ochii care-ți devoalează toată personalitatea
și nu știu dacă frumusețea și claritatea lor îți mai aduc
aminte de mine
pășesc gânditor și atent să fiu în același ritm cu tine
nu știu cum să-ți spun că am învățat doar să dau fără să
primesc sau mai bine nu
pentru că nu vreau să crezi că
dacă tu ești un fel de idol al meu
eu aș putea să fiu acel Ion care se comportă anapoda
ca în secolul trecut și la fel de actual
incredibil pentru amândoi
să mergem de trei ori pe săptămână la același teatru
cu piese din spectacolul vieții și o singură dată
când dragostea a căzut ca un trăsnet pe pământ și
m-a lovit în toată ființa pentru prima oară, în
singura dimineață de neuitat a
zilei de întâi a lunii lui martie...

Ce-i visul?

Ce-i visul?
E suspinul pietrelor
Ce zboară-n văzduh,
Cuvintele ce se așază
În liniște
Formând ziduri
Și poduri înalte
Până dincolo de stele
Sub care dorm
Izvoarele unui neam întreg,
Este iubirea
Dintre două necunoscute,
Yin și yang
Care din prea multă dragoste
Se despart
Căutându-se apoi
Precum valurile oceanului
Ce-mbrățișează - tainică maree -
Țărnuț înșorit...

E trist...

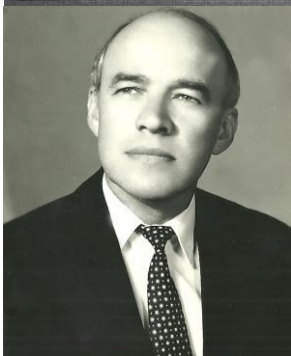
E trist când străin în propria țară
Te simți, și ironic te-ndrești spre *Apus*,
Parcă spre a-ți îndrepta coloana vertebrală.
Sau pentru a spune curat ceea ce ai de spus

Măinile ridicate în sus ne acuză,
Ne dezbracă de haine și caracter,
Cât de greu e să-mpletim altă bluză
Din dragoste, fericire sau fler !

Oameni cu zâmbete înghețate pe buze,
Cu clipe vâinate ca pe tranșee
Vor face din flori poate obuze
Sau din tristețile lor - orhidee...

Și-atunci vom sădi lumina-n grădină,
Stele vor curge de-a lungul pe *Olt*,
Și din stejari seculari, din frunze și smirnă
Ne-om obloji sufletele gândind dezinvolt...

Virgil PAVEL

MĂRTURII ÎMPOTRIVA UITĂRII, de BUCUR COSTIN

Autorul cărții autobiografice „Mărturii împotriva uitării”, profesorul Costin Bucur, a plecat de curând dintre noi în marea sa călătorie spre infinit. Când va ajunge la capătul drumului este întrebarea la care nu putem da un răspuns.

Infinitul a fost întotdeauna tratat cu un amestec de fascinație și smerenie. Unii l-au asociat ideii de divinitate, alții îl privesc ca pe un concept fără valoare practică în lumea reală. Aristotel, marele învățat a lumii antice a decis că „infinitul trebuie să existe, deoarece timpul pare că nu aibă început, nici sfârșit”.

Simbolul matematic al infinitului, reprezentat prin cifra 8 așezată orizontal (∞), vine să ne amintească că *viața și moartea* sunt stadii ale existenței noastre în Univers. Cele două cercuri ale cifrei opt amintesc de legătura dintre cer și pământ, dintre creator și creație, armonia dintre feminin și masculin.

Așa cum îi stă bine unui matematician, autorul își vede viața în curgerea ei, respectând o cronologie a evenimentelor.

De pildă, satul românesc, de-a lungul timpului, apare neschimbat în cartea sa, rămânând „colțul de rai” în care omul își duce existența în perfectă armonie cu natura. De când se naște, omul ia contact cu universul, începe să-i deslușească tainele și apoi se conformează regulilor ce-l guvernează. Așa apare și satul în care a văzut lumina zilei Costin Bucur. El a fost nevoit să înțeleagă mult prea devreme cu ce poate să-și ajute mama și pe ceilalți frați ai săi, deoarece tatăl a trebuit să plece la război.

Voi folosi aici destul de frecvent amintirile lui, deoarece nu vreau să alterez cu nimic din inocența și nostalgia acestora. Iată câteva fragmente: „Am avut o copilărie foarte grea”, „Cât am stat acasă în lunile de iarnă (1942-1943), mama m-a învățat să număr, să scriu numerele... să fac operații simple, să scriu și să citesc”.

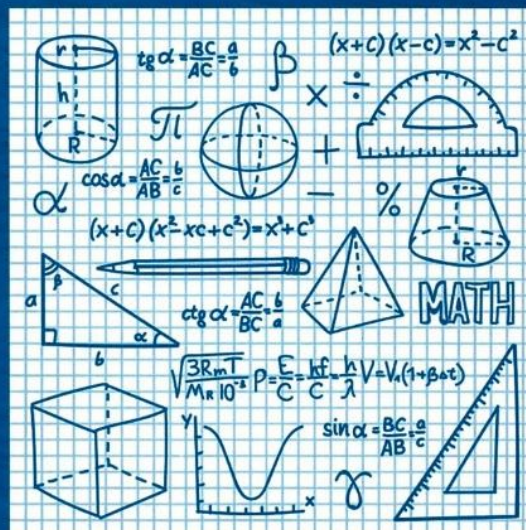
Așa cum se întâmplă deseori cu mamele, ele rămân primele învățătoare ale copiilor lor: „Când a plecat la război, tata a lăsat o gospodărie cu o pereche de boi, o vacă de lapte, două vitele și patru oi. Aceste animale ne asigurau existența, dar trebuiau îngrijite și hrănite”. Ca și cum necazurile pricinuite de război nu ar fi fost de ajuns, au venit și anii de secetă. Autorul volumului autobiografic reușește să facă o sinteză precisă, să prezinte cu multă naturaleză toate aceste stări și momente din viața sa: „Nu aveam nimic de mâncare... (câteva agude)...”, „Nu aveam hrană pentru animale... până și câinele a murit...”, „... mama nu mă lăsa să plec de acasă, ca să învăț o meserie, deși eu doream”, „... soldații sovietici găzduiți în

BUCUR COSTIN

Mărturii împotriva uitării

Note autobiografice

Galați
2020

Independența, prindeau în mod abuziv animalele de pe câmp sau intrau cu forța în gospodărie...”, „Rămas acasă nu mai aveam nevoie de ghetă sau teniși, purtam opinci confecționate de mine din piele de vițel, sau când era foarte cald, mergeam cu picioarele goale...”.

După seceta care s-a abătut pe acele plaiuri, așa cum ne-o amintește și poetul Nicolae Labiș în răscolitoarea sa poezie „Moartea Căprioarei”, a venit influența puterii sovietice și țara a fost cuprinsă dintr-odată de febra campaniei de colectivizare. Momente care prilejuiesc autorului să zugrăvească un tablou trist de viață autentică, plin de încărcătură emoțională, degajat din trăirile copilului care reușește să rămână la suprafață și să-și continue drumul înotând parcă împotriva curentului apei. Fratele său mai mare, Georgică, îi întinde o mână de ajutor și-l ajută să termine Școala Profesională, patronată la acea vreme de Șantierul Naval din Galați. Cu diploma obținută pentru meseria de dulgher, la vârsta de 17 ani, își începe lucrul pe șantier și în același timp capătă serioase cunoștințe de normator, lucrând în mare parte și la „Biroul Muncă și Salarii”. A lucrat pe mai multe șantiere, de exemplu la Trustul de Construcții Galați, la Viaductul Onești-Borzești etc. Dar dintr-odată, i s-a întins o mână de ajutor: echipa de muncitori din care făcea și el parte, a avut de executat o lucrare la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați. Cum în el fierbea dorința de a cunoaște cât mai mult, folosește această oportunitate devenind elevul acestui liceu, la secția serală, și în 1960 este absolvent, cu diplomă de maturitate.

(continuare în pag. 108)

Nu mică i-a fost bucuria când directorul de la instituția unde lucrase anterior - l-a felicitat și, bucurios că se întoarce la locul de muncă și îi va fi de mare folos, îi oferă sprijinul ca să urmeze Facultatea de Construcții, cu bursă, cu condiția ca după absolvire să lucreze în cadrul trustului cel puțin 10 ani. Oferta a fost foarte tentantă, dar acest tânăr avea suficiente resurse interioare să-și continue drumul spre ceea ce-și dorea de mult și, împreună cu fratele mai mare, devin studenți ai Institutului Pedagogic de 3 ani din Galați - Facultatea de Matematică, în perioada 1960-1963.

Își începe cariera didactică la Școala Genelară din Barcea și o încheie în mod strălucit la Școala Generală Nr. 8 din Tecuci. Cu perseverența sa și cu dragoste de carte și de cultură, Costin Bucur a continuat printr-o muncă asiduă de cercetare și perfecționare, obținând gradele II și gradul I în învățământ și totodată completându-și studiile la Facultatea de Matematică și Fizică a Universității din București, la fără frecvență.

Profesia didactică pe care a urmat-o are o dimensiune specială, care a implicat o conștiință profesională avansată. În relația profesor-elev, relație care, chiar dacă în esență ar putea fi catalogată conflictuală, implicând confruntarea generațiilor, profesorul Costin Bucur și-a îndeplinit cu succes rolul de partener model, sfătuitor, instructor și arbitru imparțial. Toate aceste calități le găsim zugrăvite în cartea "Mărturii împotriva uitării" a profesorului Costin Bucur, care a înțeles că viața este o luptă, că unele bătălii le poți pierde, dar trebuie de fiecare dată să te ridici și să mergi mai departe. Este de fapt povestea unui om care a reușit în viață prin muncă asiduă, seriozitate, perseverență, respect pentru înaintași, pentru marile valori ale neamului și credința nestrămutată în Dumnezeu. De la amvonul numit catedră, el nu doar a predat, ci a oficiat responsabil actul didactic și s-a comportat ca un al treilea părinte pentru elevii care l-au cunoscut și l-au avut ca diriginte. Profesorul înțelesese pe deplin afirmația lui Aldous Huxley: „Omul nu se naște om, ci devine om”. Iar asta, adaug eu, se realizează numai prin educație.

Nu pot să nu remarc, din lectura paginilor acestui volum și din ceea ce am văzut și auzit, viața sa armonioasă de familie, calitatea de soț și de tată, fiind notat, de mine personal la un moment dat, dar și de comunitate, cu calificativul maxim.

Și până la urmă, ce reprezintă această carte plină de amintiri din viața omului și profesorului Costin Bucur? Scrisă în ultimii ani de viață, ce vrea să ne spună? Din câte am aflat, volumul a început să fie scris abia în ultimii ani, atunci când puterile au început să-i scadă, când a devenit conștient că misiunea lui aici pe pământ se apropie de sfârșit.

Cred că și-a deschis larg ferestrele inimii și sufletului cu o sinceritate nemaiîntâlnită, ca o spovedanie în care trebuie să mărturisești totul. Chiar dacă scrisul nu i-a fost o preocupare de zi cu zi, profesorul Costin Bucur s-a supus propriei analize, dezvăluindu-se ca într-o autoterapie.

Rememorarea evenimentelor petrecute cu zeci de ani în urmă, relatate cu o precizie matematică, a fost pentru el și poate fi și pentru noi un excelent exercițiu de memorie. Așa putem înțelege mai bine cine am

fost și ce puteam să fim. Sinceritatea și ușurința cu care a prezentat principalele etape din viața sa i-a dat o stare de împăcare cu trecerea meteorică prin această lume. A trăit aproape până în ultima clipă cu sentimentul neîncrederii în propriile forțe și cu așa zisul păcat al modestiei, fapt reieșit din discuțiile avute de mine personal cu el în ultima perioadă.

Povestea sa de dragoste pentru ființa care i-a fost soție, povestea de dragoste pentru copii și pentru nepoții săi răzbate din toate întâmplările prezentate cu amănunțime în volum.

Demn ar fi poate de remarcat - aflăm din cartea sa memorialistică - și faptul că autorul a scris o piesă de teatru numită "Viața", o poveste care întinde pe o perioadă de 86 de ani. Nu cunosc prea multe detalii în această privință, dar poate, prin grija familiei moștenitoare, cândva se va putea afla câte ceva despre această temerară încercare.

Actorul principal al volumului recenzat aici, Costin Bucur, a fost prezent în scenă până când nemilosul zeu Cronos a coborât cortina grea și a trecut granița într-o altă lume. Dragul și distinsul profesor, om și prieten rămâne o amintire frumoasă, iar cartea sa un talisman de neprețuit.

Festivalul Internațional „Lucian Blaga” ediția a XII-a

Concursul Național de Creație Literară și Artă Plastică „Laudă semintelor, celor de față și-n veci tuturor”

Organizator: Primăria și Consiliul Local al Municipiului Sebeș, prin Centrul Cultural „Lucian Blaga” Sebeș,

Secțiuni: 1) Adulți 2) Elevi

Domenii: creație literară (poezie și eseu - pe teme legate de viața și opera lui Lucian Blaga), traducere (în limbile engleză, franceză sau germană) și artă plastică.

Participanți: creatori afiliați sau neafiliați

Calendarul de desfășurare:

- înscrieri, între 1 martie și 16 aprilie
- jurizarea lucrărilor, 20-30 aprilie
- premierea câștigătorilor, 7-9 mai 2021 la Centrul Cultural „Lucian Blaga” Sebeș, sau prin corespondență (în caz de restricții din cauza pandemiei).

Mai multe detalii: la adresa

<https://www.boema.inforapart.ro/REGULAMENT.pdf>

Petre RĂU

CONCEPTE MATEMATICO-FILOZOFICE ÎN POEZIA LUI NICHITA STĂNESCU

Se spune că poeții sunt tentați să ne arate că ei văd ce nu văd alții. Nichita Stănescu, magicianul cuvintelor și necuvintelor, un generos incurabil, nu putea să nu fie tentat să ne arate lucruri văzute numai de el.

Pornind de la faptul că matematica este o sursă bineștiută de generare și expunere a cunoștințelor, am fost tentat să aflu câtă matematică a cunoscut și a folosit Nichita în creația sa artistică. Mai precis, cât și cum a folosit poetul în poezia sa conceptele matematice și filozofice ale vremii.

Fiind întrebat de George Arion într-un interviu cum se apăra de acuzația că face filozofie în poezia sa, Nichita a răspuns aproape revoltat: "E un fals împotriva căruia protestez cu toată hotărârea. Poezia este o taină și o lucrare de sine stătătoare. Matematicienii și filozofii au tainele lor. E ridicol să transformi un sistem în altul. Din necesitatea versului și nu din concept apar în poezia mea simboluri filozofice. Poetul nu urmărește să afle adevărul, ci sentimentul de adevăr. Când vreau să citesc ade-văruri, îi citesc pe Marx, Hegel sau Lao Tzî. Când vreau să citesc politică - iau documente politice. Când citesc poezie vreau să citesc poezie, nu precepte. Amestecul prea mare de gânduri duce la improprietatea gândirii".

Nichita a avut cu siguranță unele preocupări matematice. Acest lucru este cu prisosință dovedit în volumul intitulat "Laus Ptolemaei" publicat în anul 1968. Ptolemeu a fost un renumit astronom, mate-matician și geograf grec, care și-a elaborat lucrările la Alexandria prin secolul al doilea d.H. Cea mai importantă lucrare a sa este "Matimatiki syntaxis", cunoscută prin titlul său arab Almagest. Ea conține principalele cunoștințe de astronomie și geometrie ale vremii, împreună cu o concepție originală a sistemului geocentric. Ptolemeu a lăsat lumii și alte lucrări importante, precum și câteva descoperiri și invenții în domeniul mecanicii, opticii și geografiei.

La Ptolemeu poetul a putut găsi o concepție geometrică interesantă asupra marelui Cosmos, dar și definirea unor relații frumoase dintre rațiune și bun simț. El își va aminti mai târziu de toate acestea, declarând că rațiunea este cea care "pregătește următorul bun simț". În volumul amintit, poetul manifestă o înclinare spre adevărurile izvorâte din experiență, manifestând un oarecare dispreț pentru cunoașterea teoretică bazată pe raționament. Așa cum observă și Ștefan Augustin Doinaș, el "cultivă aici logica dinamică a contradicției pentru a evada din capcana identității", nefiind interesat de adevăruri ontologice directe, ci doar de ceea ce poate deveni omul în trecerea sa prin universul vieții. În același timp folosește în exces oximoronul (vezi celebrul vers "Foaie verde de albastru..."), ceea ce-l conduce, remarcă Ștefan Augustin Doinaș, la o manieră admirabilă de deconstrucție a realului.

Recunoașterea operei lui Ptolemeu este pentru poet un act de credință. Lumea creată de savant este ideală și exercită asupra poetului o atracție magică. De aceea el apelează chiar la un celebru vers eminescian pentru a sugera și întări această recunoaștere: "...Nu pot să cred că a murit, / mirosul lui de om viu / stăruie în aerul meu. / Gesturile lui îmi flutură încă / aerul / și glasul i-l aud în tim-

pane / ca și cum adevărul ar putea / să aibă trup omenesc; / ... / Niciodată n-am să învăț că el a murit" (Despre moartea lui Ptolemeu).

Ce pregătire matematică avea Nichita? Chiar el declară lui Boris Buzilă într-un interviu că a debutat "... în revista de fizică și matematică cu rezolvări de probleme și semnându-le Stănescu Hristea, elev". În-să nu uită să precizeze că: "M-au interesat Dialogurile lui Platon, dar trebuie să mărturisesc că așez mai presus de ele postulatele lui Euclid pe care le-am parcurs tot atunci, adică în anii formării mele intelectuale..."

Se pare că lucrarea lui Euclid l-a marcat puternic pe Nichita încă de la vârsta când nu știa că va scrie poezie. Savantul a lăsat lumii o operă monumentală prin cartea sa, carte de căpătâi a multor minți luminate de-a lungul a peste două milenii. Într-un interviu acordat lui Nicolae Prelipceanu și apărut în Tribuna la 31 martie 1983, deci în ziua în care poetul împlinea vârsta de 50 de ani, Nichita declară: "Una din cărțile care m-au marcat a fost Postulatele lui Euclid, pe care eu le-am citit într-o ediție foarte veche, texte traduse din greacă, dacă bine-mi aduc aminte, pe care eu le luasem drept texte de geometrie, habar n-aveam că ele aveau să exercite o influență poetică fantastică asupra mea, ulterior".

Ce a găsit frumos în geometrie Nichita? Heron din Alexandria spunea: "Geometria și-a format obiectul prin abstracție din cauză că, dintre corpurile fizice care sunt tridimensionale și au materie, geometria a separat materia din ele și a creat corpurile geometrice, adică volumul și prin abstracție a ajuns la punct". Platon, în "Republica", susținea și el că: "Geometrii folosesc figuri vizibile și judecă pe ele, dar ei nu se gândesc la aceste figuri, ci la altele, cu care sea-

(continuare în pag. 110)

mână, dar care nu pot fi văzute decât în minte“.

Cele două laturi contradictorii ale materiei, continuitatea și discontinuitatea, au sugerat unele imagini matematice abstracte precum: numărul întreg, expresie a unei mulțimi discrete de obiecte distincte și indivizibile și întinderea geometrică, adică linie, suprafață, volum, imagine a conținutului neîmpărțit în părți, dar având calitatea că se poate divide la nesfârșit. Lobacevski susținea că geometria nu este apriorică și îndepărtată de experiență, așa cum pretindea Kant cu câteva decenii mai înainte, ci că noțiunile ei fundamentale au fost obținute prin simțuri, adică sunt expresia experiențelor ancestrale ale omului, iar aceasta impune ca relația dintre geometrie și realitate să fie precizată și prin experiențe. Aceste intuiții profunde au fost speculate mai târziu cu succes de Einstein în celebra sa teorie a relativității.

Cu privire la definiția punctului, noțiune geo-metrică fundamentală, se știe că există multe controverse care datează încă din antichitate. Pornind de la faptul că punctul nu are dimensiuni, se naște o întrebare complexă care se referă la inexistența unui echivalent al punctului prin abstractizarea sa în spațiul fizic. Nichita nu găsește o soluție anume, dar obsesia punctului o manifestă cu prisosință în poezia sa: „...În univers urlă un punct / de durerea unui cerc / care-l înconjoară” (Spirit de haiku). Punctul se află pretutindeni, trebuie doar să poți să-l vezi: „El este / în lăuntru / desăvârșit, / interiorul punctului, mai / înghesuit / în sine decât / însuși punctul...” „...deși e fără margini, e profund limitat...” (Elegia întâi - 11 Elegii), și, mai ales, trebuie să-l cauți și să-l înțelegi: „Ca să te îndoiști de linia dreaptă / trebuie să știi mai întâi din câte puncte / e făcută...” (Despre viața lui Ptolemeu - Laus Ptolemaei).

Unor figuri geometrice Nichita le acordă o importanță specială, dedicându-le câte un poem întreg în volumul „Operele imperfecte”. Poetul ne predă, în inconfundabilul său stil, adevărate lecții despre cub, cerc și alte figuri geometrice.

Iată câteva „definiții” stănesciene de mare subtilitate: „...Ce cub perfect ar fi fost acesta / de n-ar fi avut un colț sfârșat!” (Lecția despre cub), sau în „Lecția despre cerc”, poem care pare a fi închinat memoriei lui Arhimede: „Se desenează pe nisip un cerc / ... / După aceea se izbește cu fruntea nisipul / și i se cere iertare cercului. / Atât”.

În fața perfecțiunii unor figuri geometrice poetul se lasă pur și simplu copleșit de emoție, motiv pentru care ajun-ge să creadă că acestea ar fi trebuit să fie modele pentru însăși viața: „Totul ar fi trebuit să fie sfere, / dar n-a fost, n-a fost așa. / Totul ar fi trebuit să fie linii, / dar n-a fost, n-a fost așa. / Ar fi trebuit să fii un cerc subțire, / dar n-ai fost, n-ai fost așa. / Ar fi trebuit să fii un romb subțire, / dar n-am fost, n-am fost așa...” (Cântec - Dreptul la timp). Triunghiul, pătratul și alte figuri geometrice simple înseamnă tot atâtea forme și grade ale libertății de a gândi. Concepția ptolemeică reabilitată estetic, viziunea sferică a lumii și a întregului, dimpreună cu stabilitatea dinamică în epicentrul căreia se situează omul, explică geocentrismul universului său poetic. Infinitul e ontologic și din unghiul său static îndeamnă viteza: „...fugeam / de fuga luminii...”, pământul este declarat plat, întins pe un plan ca o scândură, peste tot sunt doar cifre și zei: „În lipsa ta, s-au născut cifrele și zeii” (Unul universal), iar geo-metria îi asigură liniștea sufletească: „...Geometria e liniștea / întâmplării...” (Autobiografie la Belgrad).

„Nichita Stănescu a avut o vocație matematică abandonată și inhibată, a profitat de experiența marelui geometru al poeziei care a fost Ion Barbu”, spunea prietenul său Victor Ivanovici.

Criticul Șerban Cioculescu, care nu prea l-a susținut pe poet în cronicile sale, spune însă că acesta nu l-a copiat pe Ion Barbu în ermetism, ci și-a ales un drum propriu, adoptând alte modalități de expresie ermetică, prin practicarea ilogismelor de tot felul. Iată un exemplu: „Alergam atât de repede încât / mi-a rămas un ochi în urmă / care singur m-a văzut / cum mă subțiam - dungă mai întâi, linie apoi... / Nobil vid străbătând nimicul, / rapidă parte / neexistentă / traversând moartea” (Finish - Epica Magna, 1978), în care eul se identifică cu vidul (partea neexistândă) iar spațiul cu nimicul. A fost oare dorința autorului - se întreabă criticul - de a ilustra spațial ideea de moarte, prin mijlocirea ideii de alergare, până la identificarea cu linia orizontului? Ce caută atunci vidul și nimicul pe acest traseu?

Cu o tehnică desăvârșită, poetul apelează deseori la inversarea lumilor cunoscute: materia vie cu cea moartă: „Din punctul de vedere al copacilor... / Din punctul de vedere al pietrelor... / Din punctul de vedere al aerului...” (Laudă omului), prezentul cu trecutul sau viitorul: „...Există numai ceea ce va fi / numai întâmplările neîntâmplăte ... / Tristețea mea aude nenăscuții câini / pe nenăscuții oameni cum îi latră...” (Cântec - Dreptul la timp), timpul cel astronomic cu cel biologic: „...Mai lasă-mă un minut / Mai lasă-mă o secundă / Mai lasă-mă o frunză, un fir de nisip / Mai lasă-mă o briză, o undă // Mai lasă-mă un anotimp, un an, un timp” (Viața mea se luminează), partea cu întregul sau finitul cu infinitul: „...Stau și ascult / ceea ce e singuratic în mult...” (Invocare), sau „Cu brațul drept am dat la o parte noaptea / Arătându-i infinita noapte...” (În drum spre Cartagina), sau încă: „Totul e inversul totului...” (Elegia întâi - 11 Elegii).

Chiar de la începutul carierei sale poetul a manifestat un deosebit curaj, sfidând logica tradițională și limbajul natural. Primele sale volume de versuri au fost primite cu mare entuziasm atât de public, cât și de o bună parte a criticii. Nicolae Manolescu remarcă în revista Contemporanul nr.20 din 1970: „...Poezia închipuie o lume reală, fără gravitație, imaterială, diafană, în care obiectele lunecă dintr-o formă în alta, dintr-un contur în altul ca niște misterioase fluide; și totodată o lume a stărilor de suflet substanțială, densă, în care sentimentele se ating, se lovesc și se rănesc”. Curajul manifestat de poet merge până acolo încât ajunge să contrazică principiile aristotelice care stau la baza logicii clasice: al identității, al necontradicției și al tertului exclus. Bătălia la care s-a angajat se bazează pe redefinirea conceptelor și îndepărtarea sau sustragerea realului din ele, pentru a sugera sensuri mai largi, sprijinit fiind de metafizica acestora.

Solomon Marcus face o analiză pertinentă a ceea ce înseamnă concept în poezia lui Nichita. Cunoscutul matematician și lingvist pornește în analiza

(continuare în pag. 111)

sa de la ideea că logica poeziei, spre deosebire de cea a științei, are o tendință anticoncepțională, pe care o împărtășește însuși Nichita în volumul său "Respirări" din 1982, unde afirmă: "decă, fenomenul numit poezie, neputând fi receptat în funcție de un sistem de referință, este un fenomen subiectiv, neputându-se deci generaliza, un fenomen deși de conștiință totuși nenoțional; el poate da sentimentul ideilor și al zonelor abstracte (neizbutind să fie el însuși niciodată idee sau spațiu concret), poate da sentimentul obiectului și al materiei (nefiind niciodată prin sine nici obiect și nici materie)".

Poemele lui Nichita pun în mișcare o serie de concepte geometrice și logice precum punctul, linia, pătratul, cercul, cubul, sfera, numărul și aleph. Solomon Marcus observă: "Conceptele sunt supuse unei desfigurări sadice uneori, unei încețoșări alteori, dar nu lipsesc nici situațiile în care poetul reține o singură notă esențială, pentru a o transforma într-o superbă metaforă". În aceeași idee, Ștefania Mincu explică în "Între poesis și poein" bătălia poetului, astfel: "Nu cu prozaicul se luptă metaforicul stănescian ci cu metafizica conceptului, a modelului, a numărului, a Sistemului".

Nichita contestă până și un concept vechi de când lumea, acela de număr. Numerele cardinale și ordinale, introduse de Georg Cantor cu peste un secol în urmă, au luat naștere printr-un proces de abstracție, ignorându-se atât natura obiectelor cât și ordinea lor. Valoarea reală a acestor definiții constă în simplitatea și generalitatea lor. "Itinerarului propus de Cantor, sesizează Solomon Marcus, de la mulțimi particulare la număr cardinal asociat, deci de la individual la general, de la concret la abstract, Nichita Stănescu îi propune, în replică, itinerarul invers, care reintegrează numerele în concretețea din care ele s-au desprins. În acest fel toate operațiile elementare cu numere sunt abrogate". Iată un exemplu întâlnit în poemul "Altă matematică" din volumul "Măreția frigului": "Noi știm că unu ori unu fac unu, / dar un inorog ori o pară / nu știm cât face. / Știm că cinci fără patru fac unu / dar un nor fără o corabie / nu știm cât face. / Știm, noi știm că opt / împărțit la opt fac unu, / dar un munte împărțit la o capră / nu știm cât face. / Știm că unu plus unu fac doi / dar eu și cu tine, / nu știm, vai, nu știm cât facem". Și Engels, preluând de la Hegel, spunea ceva asemănător, despre lucrurile abstracte: "Poți mânca mere, pere, dar niciodată fructe".

Nimeni nu știe azi cum s-a ajuns la noțiunea de număr. Conceptul reprezintă unul dintre cele mai controversate abstractizări inventate până acum de mintea omenească. El este supus și în prezent unor vii polemici. De exemplu, e totuna 3+4 și 7? Nici un matematician filozof contemporan n-ar putea răspunde în mod absolut la o astfel de întrebare. Noțiunea, aparent simplă, a condus în timp la concepte mult mai complexe, precum acelea de număr real, rațional și irațional, imaginar și complex, algebric și transcendent. În legătură cu importanța acestor dificultăți, poetul și matematicianul Ion Barbu constată, la un moment dat, cu multă candoare: "Criza civilizației științifice grecești a fost imposibilitatea de a concepe numărul irațional".

Nichita se simte uneori depășit de ideea de număr, unitatea ridicându-i mari semne de întrebare: "...Ah sunt un vitreg / și pe deasupra fără de doi / Un străin față de unu / Un străin de unu / Un străin al unului ..." (Ars poe-

tica), sau cifrele în sine exercitând pur și simplu asupra sa o atracție magică: "Noi doi / voi patru și ei opt / Ah! Cât de verde pare iarba!" (Haiku). Descurajat, ajunge să declare: "Unul nu este / și nici nu există" (Numărătoarea - În dulcele stil clasic). Traseul de recuperare a individualului din general, a părții din întreg, revine obsesiv în multe din textele sale, de exemplu în "Matematica poetică", "Împărțirea la doi" ș.a. Prin această abordare se afirmă că poetul a devenit un adevărat supporter al "Scrișorilor despre logică" ale lui Constantin Noica, publicate în vremea sa în Viața Românească.

Iată un alt exemplu concludent: "...De numărul unu sunt bolnav, / că nu se mai poate împarte / la două tățe, la două sprâncene, / la două urechi, la două călcăie, / la două picioare în alergare / neputând să rămâie,..." (Elegia a zecea - 11 Elegii).

Evident, nici logica și nici intuiția nu pot contrazice în vreun fel adevărurile. Altfel spus, ceea ce este adevărat din punct de vedere poetic nu are neapărat și consistență filozofică. Iată încă două ilogisme legate de conceptul de număr: "Numele cifrei șapte reprezentând șapte copaci / este mai mare decât / numele cifrei șapte reprezentând șapte furnici", sau "Nici numere în sine nu se pot gândi / fără trupurile care le poartă".

Se întâmplă ca poetul să contrazică cu bună știință primul principiu al logicii clasice, cel al identității, folosind imagini poetice în care obiectele se sustrag încadrării lor în concepte: "și nici nu răsare același soare / ci tot altul după noroc / mai mic sau mai mare" (Laus Ptolemaei), sau "Nu se poate copacul să fie copac" (Certarea lui Euclid), sau încă "Atom nu se aseamănă cu atom", "Animal cu animal nu se aseamănă / Frunză cu frunză nu e geamănă".

Mai mult, chiar și propria identitate este pusă la îndoială: "Nu cum sunt eu sunt eu / ci cum ești tu sunt eu..." (Orație de nuntă - Epica Magna).

(continuare în pag. 112)

De fapt, adevăratul crez al autorului din acest punct de vedere este dezvoltat pe larg în poemul "Enghidu" din volumul "Dreptul la timp".

Ca tactică poetică, deseori se recurge la refuzul relațiilor de echivalență care încadrează obiectele individuale în clase mai largi de obiecte. Atent cu ceea ce practic se întâmplă cu fiecare dintre ele, obiectele stănesciene suferă o metamorfoză continuă care conduce uneori la transformarea unei entități chiar în opusul ei: "*Iubit la început și neiubit apoi*" (Aleph la puterea aleph).

Principiul necontradicției este și el permanent subminat: "*Sunt lângă tine, dar cheamă-mă*" (Laus Ptolemaei), "*apoi iubit și neiubit*" (Aleph la puterea aleph).

Poetul aplică deseori negația sensului direct, chiar și în atitudinile și manifestările concrete pe care le invocă, precum: "*Există-mă și ne există-mă / vorbă mută! / Cântă-mă și tace-mă!*" (Pasărea Pheonix a Serbiei). După cum susține Solomon Marcus, în astfel de sintagme "este vorba nu atât de încălcarea principiului logic al necontradicției, cât de respectarea unui analog pragmatic al acestuia. Limbajul po-etic e obligat să compenseze insurecția sa împotriva definițiilor printr-o dependență mai mare de context; nu numai de contextul sintactic, ci și (de fapt, mai cu seamă) de contextul semantic și pragmatic".

Complementaritatea, care participă la reîntregirea lucrurilor, este regăsită în puterea umană care îmbrățișează și desăvârșește totul. Chiar și nimicul trebuie explicat în contextul ideii de număr: "*Nimicul este numărul acel / Fără de număr și plângând*" ("Luna de la ora trei de ziua", poem scris împreună cu Aurel Rău).

Dacă unele concepte din geometrie și din teoria numerelor reprezintă adevărate izvoare de nesecată inspirație, în schimb matematica discretă nu este deloc pe placul poetului. Sinteza datelor statistice, de exemplu, și interpretarea datelor refe-ritoare la fenomenele de masă îi provoacă dispreț: "Una din marile mele dureri de intelectual a fost aceea că nu am tolerat niciodată gândirea statistică asupra umanității... Literalmente este îngrozitoare gândirea statistică. Nu poți să spui omori 50 ca să salvezi 100. Pe fiecare trebuie să-l iei individual. Dacă unul dintre ei era Shakespeare sau Mozart?" (interviu luat de Mihai Sin și apărut în numărul 4 al revistei Vatra din aprilie 1973).

Există, desigur, mult mai multe frumuseți ale matematicii pe care Nichita nu a avut șansa să le fi cunoscut, altfel cu siguranță le-ar fi surprins în poemele sale. S-a oprit la punct, linie și cerc, dar lipsește minunata elipsă, cea care are unele proprietăți miraculoase, printre care aceea că orice rază dintr-unul din focarele ei se reflectă în celălalt focar. Lipsește numărul de aur sau proporția divină, cu mari implicații în estetică, lipsesc concepte minunate precum curbura spațiului, infinitii mici, geometriile neeuclidiene sau riemanniene și multe altele.

Infinitul a fost și rămâne una din cele mai spinoase probleme ale rațiunii umane. Marele matematician Gauss spunea despre el, aproape în timbrul stănescian: "infinitul este numai un fel de a vorbi". Nu există însă nici un pericol dacă abuzăm de acest concept, atâta timp cât omul finit nu face greșeala să privească infinitul ca pe ceva limitat. Infinitul are și o proprietate interesantă, descoperită chiar de Galilei, anume aceea care se exprimă prin faptul că o mulțime este infinită dacă "o parte a ei este egală cu întregul". În abordarea problemei infinitului (și nu numai) Nichita Stănescu nu este un adept al logicii, ci recurge la

Nichita și soția sa Dora

intuiție, despre care Poincaré spunea: "...se pare că te naști geometru, adică intuitiv, sau analist, adică logician". Din acest punct de vedere poetul rămâne un geometru, adică un intuiționist convins până la capătul vieții. Despre intuiționisti se spune că se bazează deseori pe inconștient, unde ideile vin din senin, sau prin inspirație, dar numai în urma unui efort conștient.

Spre deosebire de Lucian Blaga, care vede într-un poet un "potențator" al misterului, Nichita crede despre poet că nu se mulțumește doar să admire și să amplifice misterul, ci devine un creator de mister: "*Foc cărămidă peste zid de casă / Cuvântul care-l zic e pus pe masă / Și de mâncare este*" (Defăimarea răului - Epica Magna). Nichita este un sensibil al lucrurilor pe care le descoperă și le simte. Din acest motiv temele și motivele fundamentale preferate sunt groaza de lume și nostalgia după lumi îndepărtate (Ghilgames, Euclid, Ptolemeu ș.a.).

Conceptul de timp ocupă un loc central în poezia lui Nichita. Poetul este obsedat permanent de metamorfoza lucrurilor, motiv pentru care timpul stănescian apare ca indisolubil legat de memorie, ca timp al amintirilor: "*Memoria nu se repetă, ci adaugă, ... Memoria poartă și numele de Timp*", spune el în volumul "Respirări". Poetul este perfect conștient că timpul dedicat amintirii, timpul trăirii, subminează totuși timpul cronologic.

Timpul subiectiv este mai scurt atunci când trăim evenimente mai bogate și asta o observă excelent Nichita în "Laus Ptolemaei": "*Ptolemeu mi-a zis: / - Două sunt felurile firii de a fi: / starea belșugului de timp la îndemână / adică starea contemplării / și starea lipsei de timp, adică / starea crizei / ... / - Contemplația, adică staticul firii / cel care din plictiseală se schimbă pe sine; / criza de timp, adică, / starea firii care din oboseală / rămâne-mbrăcată în vechea sa haină, / în scutecul nașterii sale*". Timpul-memorie este obsesiv, dar poetul nu este interesat de o etapă anume, ci doar de trecerea repetată la infinit de la o etapă la alta.

Există o lege matematică, despre care poetul se pare că are cunoștință. Este vorba despre legea care exprimă psihologia percepției temporale, sugerată de Jean Piaget și susținută ulterior de alți cercetători din școala sa. Ea spune că printr-un logaritm sau, într-o viziune mai recentă, printr-o rădăcină pătrată, putem exprima timpul subiectiv (psihologic) în raport

(continuare în pag. 113)

cu cel obiectiv (cronologic). În ambele cazuri însă, primul este mai lent decât al doilea. Rămânerea în urmă a omului în bătaia sa cu natura este una din marile drame ale existenței umane, fapt care provoacă îngrijorarea poetului: „Și nici nu există înțeles ci numai / înțelegere” (A inventa o floare) sau, „În lumea suprasimultană / trupul meu și cu trupul meu / se compun cu trupul meu” (Certarea lui Euclid).

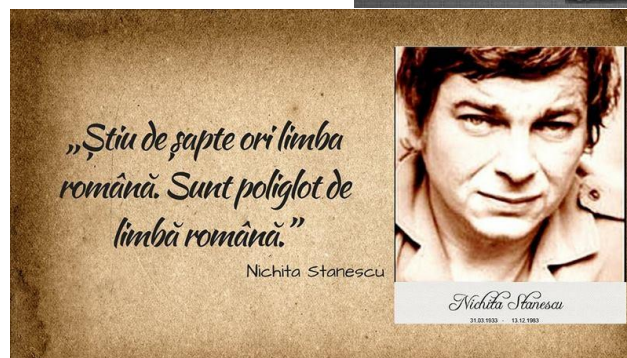
Pentru poet percepția este în primul rând vizu-ală, iar punctul de optimă vizibilitate este de puterea numărabilului sau de puterea continuului, echivalentele simbolurilor matematice de reprezentare a primelor două categorii de infiniti: $aleph_0$ și $aleph_1$. Deși abordarea infinitului este o încercare curajoasă, totuși elanul manifestat de poet rămâne iluzoriu, încât va fi nevoit să recunoască dezamăgit: „Aleph la puterea Aleph / nu e cu puțință” (Aleph la puterea aleph). Legea lui Weber și Fechner (cei care au pus încă din secolul trecut bazele psihofizicii), susține că: „Omul percepe lumea înconjurătoare după o lege logaritmică, în sensul că senzația este logaritmul excitației (stimulului)”. Altfel spus, la un șir de excitații măsurabile, aflate în progresie geometrică, senzațiile noastre de răspuns, presupuse și ele măsurabile, variază în progresie aritmetică. Legea are astăzi largi aplicații în biologie și psihologie. Ea ne spune că omul poate domoli ritmurile naturii prin logaritmare. A știut sau doar a intuit Nichita Stănescu această lege?

Poetul este deosebit de inventiv atunci când intuiește legitimarea logică a lumilor posibile, deși ideea o știm încă de la Leibniz. Terenul devine în acest caz fertil, o astfel de logică permite aproape orice, este indulgentă chiar și cu unele paradoxuri celebre. În poezia „Certarea lui Euclid” poetul susține: „Nu pot să cred că frunza e verde și atât / și-n cealaltă lume simultană ea este ahov / și-n cealaltă lume simultană este sirip / și-n cealaltă lume este ep / în cealaltă up / și-n toate celelalte este cum este”, iar în poemul „Enghidu” din volumul „Dreptul la timp” sunt prezentate curajos lumi paralele în care se regăsește însuși poetul: „...Mi-am întins privirea și ea a întâlnit un copac / și el a fost!...”, sau „eu nu voi mai fi, căci un lucru asemenea altuia / nu există...”.

În filozofia poetului intuiția nu este ridicată la rang de valoare a creației, adevărul descoperit pe cale intuitivă fiind deseori ocolit cu bună știință. Poetul se îndepărtează foarte mult de logică, în mod conștient. Ocolind tautologia aproape în fiecare vers, silogisme apar construite deseori din propoziții vădit false. Probabil acesta este și motivul pentru care poetul a fost acuzat că a abuzat de ilogisme. Demonstrațiile sunt simple, bazate pe raționamente cu premise arbitrare, contradictorii, uneori forțate, alteori inversate. Doar recurența pare a fi un instrument potrivit cu care poetul reușește să încheie cu succes unele demonstrații. Poetul reabilitează adevărul logic abia înspre maturitate, când utilizează și adevăruri matematice bazate pe rațiuni.

Alexandru Condeescu susține că: „Nichita Stănescu nu atinge decât rar și spre sfârșit treapta sa cea mai înaltă - rațiunea - rar recunoaște adevărurile căutate 'orbecăind' printre paradoxurile ființei care este, ca și realul, o veșnică devenire mistuită de timp”.

Când inventează „necuvintele” poetul devine cu adevărat un „raționalist”. Noțiunii de necuvânt nu i s-a stabilit încă un echivalent, dar cel mai probabil s-ar putea crede că acesta este desemnat prin „inefabil”. Nichita a înțeles corect că sărăcia conceptelor și a cuvintelor în raport cu infinitatea lucrurilor generează ambiguități, polisemie și im-

precizie.

Ludwig Wittgenstein în „Tractatus Logico-Philosophicus” susține că metaforele și expresiile metaforice sunt, prin natura lor, ambiguități. Neatenția în folosirea cuvintelor și a simbolurilor duce în mod inevitabil la paralogisme. Poezia folosește limbajul natural, însă într-o formă aureolată și adăugând cuvântului o serie de proprietăți logice care joacă adesea un rol decisiv. Limba are astfel capacitatea de a sugera sensuri diferite printr-un singur termen sau de a transpune, a aliena semnificațiile, iar toate acestea au un efect fericit în poezie.

Credința lui Nichita era aceea că, după ce au fost rostite, cuvintele mor, dispar în semne abstracte, nu mai sunt vii. De aceea el recurge la definirea unor stări, lucruri sau fenomene, prin utilizarea abundentă a necuvintelor, a cuvintelor neinventate încă, sau a seturilor de cuvinte care înlocuiesc un cuvânt care nu s-a mai spus. Prin necuvinte poetul găsește „elementele primordiale ale poeziei așa cum se nasc ele”. În faza de maturitate poetul privește cuvântul nu ca pe un semn lingvistic, ci ca pe un obiect. Necuvântul poate sugera o definiție a ceea ce nu a fost sau nu poate fi definit: „Poezia este ochiul care plânge / Ea este umărul care plânge / ochiul umărului care plânge / Ea este mâna care plânge / ochiul mâinii care plânge / Ea este talpa care plânge / ochiul călcâiului care plânge / O voi, prieteni / poezia nu este lacrimă / ea este însuși plânsul / plânsul unui ochi neinventat / lacrima ochiului / celui care trebuie să fie frumos, / lacrima celui care trebuia să fie fericit” (Poezia). Iată și alte „definiții” logice ale unor lucruri care par a nu suporta definiții: „abur plutind deasupra lucrurilor”, „umbră de aur în conștiință, pe care o aruncă structura materiei”.

Astfel, Nichita ne oferă șansa să ne apropiem de poezia și gândurile sale, pentru a-l înțelege. Metodele propuse sunt tot atâtea instrumente noi de cercetare, atât pentru a-l descoperi pe el ca poet și vizionar, cât și pentru a ne descoperi pe noi înșine.

(din volumul de eseuri «Oglinda lui Eminescu», editura Fundația Culturală Antares, 2008)

Gelu DRAGOȘ**Înserare**

Umbrele cu aripi stufoase,
 somnolente,
 cuprind depărtările.
 La ore neștiute de nimeni
 vine înserarea tiptil -
 ca o felină deprinsă
 cu întunericul
 Pe un pisc al singurătății lui
 și-au întemeiat moșia
 corbii și caprele negre -
 exploratori ai înălțimilor dense.
 Muntele geme arareori,
 crește și descrește
 precum pântecul femeii
 la soroc.
 Clipele rămân în casa aceea
 în care, ba ne-am iubit,
 ba am murit.

Ochii

Doar ochii tăi rămân într-ai mei -
 atunci când înserarea dispare
 ca o mireasă furată!
 La rând vin visele
 cu Feți Frumoși și Ilene Cosânzene -
 E vremea basmelor!

Doar noi...

Noaptea respiră corăbii de cântece de iubire.
 Pe Someș stele strălucitoare și vorbitoare
 cutreieră.
 Cu respirați adânci de dimineață de iulie -
 Când pleacă roua, pleci și tu spre necunoscut;
 Prezentul se răsfrânge tandru în crini și zorele.
 În iarba verde totul este asimetric, rece, celest.
 Am călcat cu piciorul drept către câmpia de vară...
 Pretutindeni coboară miresme de flori de câmp;
 Contemporan cu visul de aseară despre luceferi -
 Observ multe dorințe la cei de lângă noi -
 Oamenii din jur așteaptă desăvârșirea,
 să fim perfecți.
 În cuiburi zborul nu mai încape,
 iar noi ne dorim aripi
 Iar în inimă îmi crește un clopot de dor și alean.
 Trupul tău, brăzdat de harfe și dorințe ascunse
 Așteaptă angelic și tandru, șchiopătând,
 Să mergem
 Spre calea fericirii !!! Doar noi doi...

Ținutul închis

De mult prea mult timp ținutul nostru e închis
 ne ținem sufletele ca-ntr-o pânză de paianjen
 viața noastră are prea multe coborări și crăpături
 deși trăim într-un mare clopot de sticlă
 A venit vremea ca fiecare s-o luăm pe un drum
 vreau să pun ordine și dacă mă împotmolesc
 în desiș
 oare de ce seara vorbești într-un fel
 și mâine ești alta
 până la urmă toți avem nevoie
 de puțină primăvară
 de puțin orizont albastru și cuvinte
 înstelate și tandre
 Pe lume am venit ca să învăț fericire
 încă din tinerețe
 tu mă înveți zilnic ce-i bătrânețea și opacitatea
 iar cuvintele dintre noi nu mai prind rădăcini...

Te aștept...

când viața mea capătă
 alt sens
 șoptindu-mi
 că am nevoie
 de o nouă dimensiune -
 în aerul ce ne desparte
 tânjesc cu dorul
 de-a fi noi doi
 prin fereastra inimii bătrâne
 cerul albastru
 și zborul pescărușilor
 se oglindesc în mare
 neliniștit aștept
 să-mi mângâi sufletul
 cu un strop de fericire
 să vii precum
 o pasăre măiastră
 din înaltul cer să te cobori
 cântând
 îmbrățișarea
 să ne țină strâns
 ca tot ce ne mângâie
 și ne înconjoară
 să aprindă în inimi
 tainică și nemaiîntâlnită viață.

Amânare

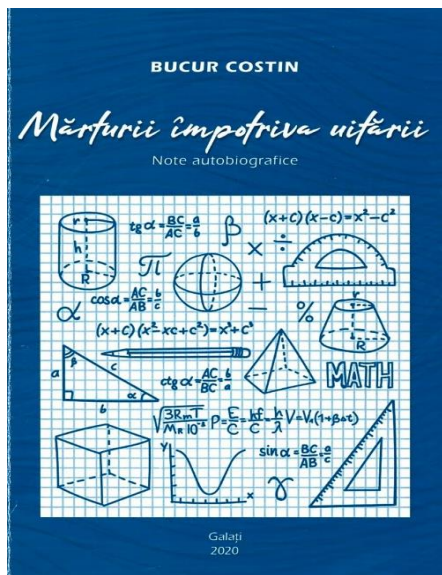
E timpul să ne întâlnim
 tulburător să te mai caut
 unde vâslașii dorm în flăcări
 și se trezesc, în cânt de flaut.

Trăiri

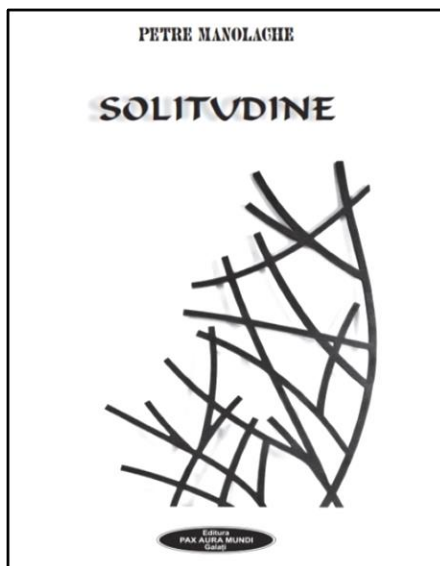
Trăirile mele cu tine
 se strecoară ca noapte-n zi,
 Nimic nu îmi lasă palpabil
 doar mirajul iubirii
 robit...

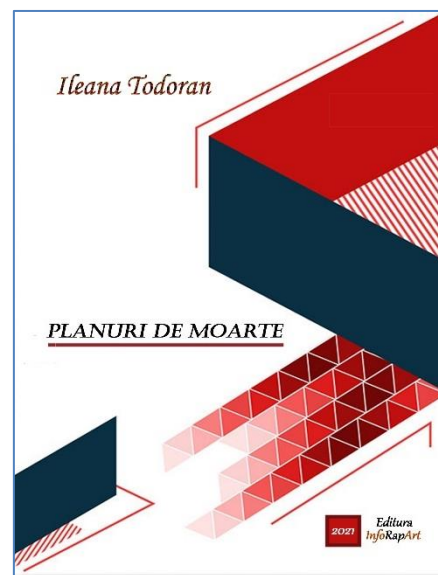
CĂRȚI SOSITE LA REDACȚIE

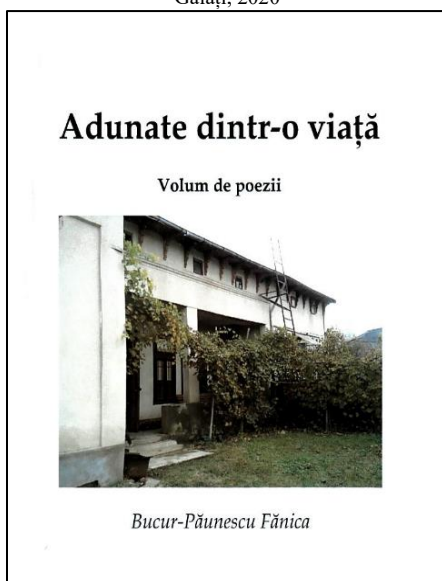
Bucur Costin – Mărfuri împotriva uitării,
Galați, 2020

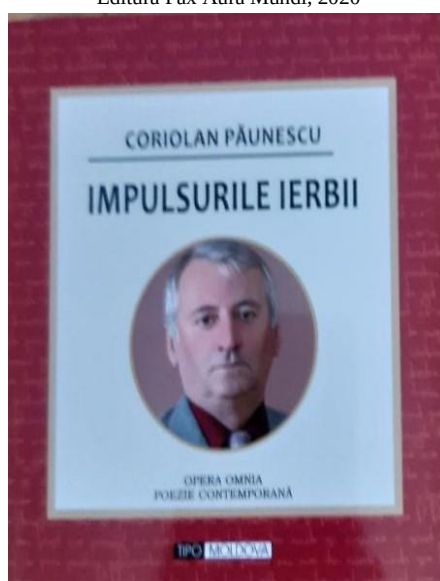
Petre Manolache - Solitudine
Editura Pax Aura Mundi, 2020

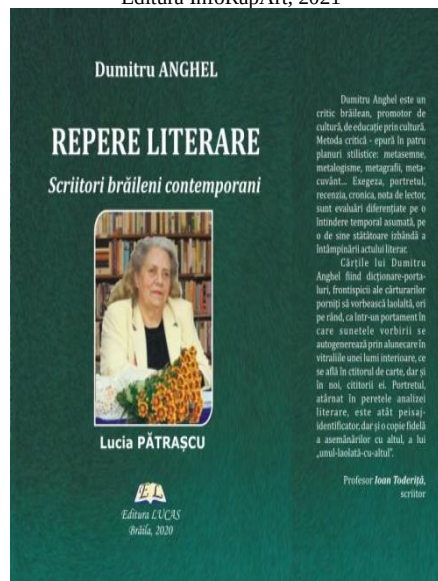
Ileana Todoran – Planuri de moarte
Editura InfoRapArt, 2021

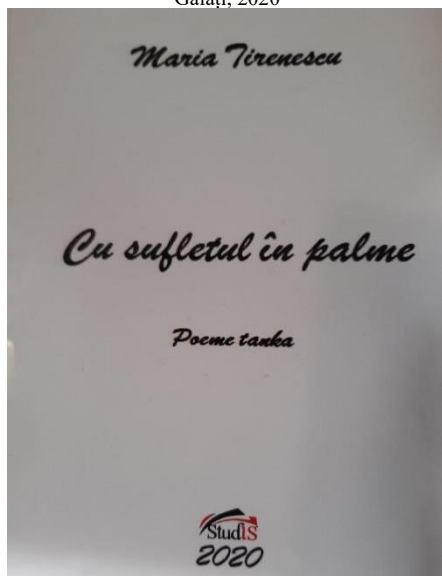
Bucur-Păunescu Fănică – Madunate dintr-o viață
Galați, 2020

Coriolan Păunescu – Impulsurile ierbii
Editura TipoMoldova, Iași, 2020

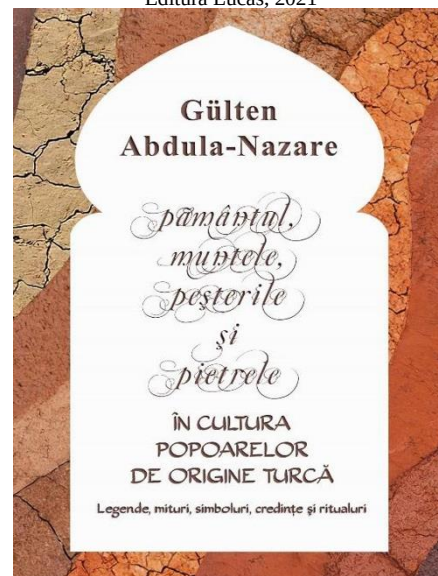
Dumitru Anghel - Repere literare
Editura Lucas, 2021

Maria Tirenescu – Cu sufletul în palme
Editura StudIS, 2020

Grigore Grigore – Altă stare de alertă
Editura ZVEN, 2021

Gulten Abdula-Nazare – Pământul, muntele,
peșterile și pietrele..., Editura InfoRapArt, 2021

BOEMA

apler

www.boema.inforapart.ro